

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 165.

Seiner Professors Dr. David Kaufmann
zur tausendten Geburtstag
von seiner familiärpflichtigen Anverwandten
besitz Güterbesitzer des Jahres

Berlin, den 11ten April 1886

Dr. Jacob Egers.

DIWÂN

des

ABRAHAM IBN ESRA

mit seiner Allegorie

HAI BEN MEKIZ.

Zum ersten Male

aus der einzigen Handschrift, mit erläuternden Anmerkungen

herausgegeben

von

Dr. Jacob Egers.

BERLIN 1886.

In Commission:

J. Kauffmann in Frankfurt am Main.

דיואן

לרבי

אברהם בן עזרא

ובתוכו אנרת חי בן מקיץ.

הוציאו לאור ראשונה

על פי

כתב יד אחד ואין שני עם הגהות והערות

עקיבא בן מהר"י יוסף איגר ז"ל.

בערלין תרמ"ו.

בדפוס של צבי הירש איטצקאווסקי.

Seinem verehrten Lehrer und Freunde

Herrn Dr. Moritz Steinschneider

zum siebzigsten Geburtstage

30. März 1886

in liebevoller Verehrung

zugeeignet

von

Jacob Egers.

נהרו חכמים
כוכבי מרומים
אותות עיזמים.

אל נהרי מובו
עד כי יקנאו בו
פיהו ומכתבו

Diwân des Abraham Ibn Esra.
No. 195, v. 12—14.

VEREHRTER HERR!

Sie haben mit einer mich wahrhaft rührenden Theilnahme die Liebe zur Wissenschaft in mir geweckt. Sie haben mich mit stets gleicher Freundlichkeit unterwiesen und mir die Schätze Ihrer kostbaren Bibliothek, durch Ihre handschriftlichen Bemerkungen wesentlich bereichert, zugänglich gemacht. Ich fühlte mich bei Ihnen jederzeit heimisch, würde aber ein Unrecht begehen, wollte ich nicht in dieser Beziehung auch Ihrer edlen Gattin gedenken, die durch ihr geistvolles und herzwinnendes Wesen Ihr hochgeschätztes Haus mir stets so angenehm machte.

Sie werden es natürlich finden, dass ich Ihnen heute mit den innigsten Wünschen nahe. Tiefempfundene Dankbarkeit führt mich zu Ihnen. Ich glaube, sie nicht besser bethätigen zu können, als wenn ich die erste grössere Frucht meiner Studien Ihnen mit der Bitte vorlege, dass Sie ihr dieselbe wohlwollende Beurtheilung und dieselbe Nachsicht schenken mögen, die Sie mir liebevoll gönnen.

Zugleich bin ich beauftragt, Ihnen die Betheiligung des Herrn Professor Dr. David Kaufmann an dieser Ausgabe, nämlich die Durchsicht und Uebersetzung des arabischen Textes, als eine Huldigung zu bezeichnen, die er zum heutigen Tage dem gefeierten Jubelgreise darbringt. Vereint mit ihm wünsche ich, dass Ihnen die Frische, deren Sie sich zu erfreuen haben, noch viele Jahre hindurch, zur Bereicherung der Wissenschaft, die Ihnen so Vieles verdankt, im Kreise der werthen Ihrigen beschieden sein möge.

Gott erhalte Sie!

Ihr Sie dankbar verehrender

Jacob Egers.

Berlin, den 30. März 1886.

Vorwort.

Gerade jetzt, wo durch die Herausgabe des Briefwechsels zwischen Luzzatto und Rappoport, die von letzterm abgewehrte Verunglimpfung des Abraham Ibn Esra wieder in das Gedächtniss gerufen wird, gereicht es mir zu einer besonderen Befriedigung, in einem reinen, ungetrübten Spiegelbilde die ganze Herrlichkeit seiner Seele vorzuführen. Es geschieht dieses durch die Veröffentlichung seines Diwāns. Wie könnte man einen Menschen genauer kennen lernen, als wenn man Gelegenheit hat, ihn in den verschiedensten Lebensbeziehungen, in seinem Verkehr mit Freunden, in seinen häuslichen Verhältnissen, in seiner Stellung zu Gott und seiner heiligen Lehre kennen zu lernen. Für seinen jovialen, kindlichheitern Verkehr mit seinen Freunden, verweise ich auf die Correspondenz (No. 18) zwischen ihm und Josef ibn Zaddik, der es sich gewiss nicht hat träumen lassen, dass er nach mehr denn 700 Jahren noch als ein Schelm sich wird ertappen lassen. Einen launigen Ton schlägt er auch, (No. 196), im Eingange des Gedichtes an Josef b. Amran an. In ernstem Tone gehalten ist No. 195, aber der Schluss wohl nicht ohne angenommene Grandezza, und gegen Samuel ibn Gamī sehen wir (p. 144 f.) bei aller Verehrung, die ihm gezollt wird, eine spielende Weise angewendet. In Betreff seiner häuslichen Verhältnisse wird es uns beschieden, mit schmerzlicher Bewunderung einen Blick in die Tiefen seines aufgewühlten Seelenlebens zu thun. Es handelt sich um den ergreifenden Weheruf — No. 203 und 205, wozu der Nachtrag zu vergleichen ist — beim Uebertritt seines Sohnes zum Islam. Wir glauben einen Laokoon vor uns zu sehen, dessen Seelenadel seinen Schmerz verklärt. Abgesehen von einer Reihe von unterhaltenden Räthselaufgaben, die wohl seiner Jugend angehören und bei einem Manne von arabischer Bildung nicht fehlen dürfen, finden wir fast ausschliesslich synagogale Poesien, denen selbst seine Alle-

gorie, Hai ben Mekiz (p. 139 ff.) nicht fern steht, da sie gerade wie Gabirol's *כתר מלכות* zur Verherrlichung Gottes gedichtet ist. Selbst die Beschreibung einer Seefahrt (No. 185) lässt die Synagoge nicht ausser Acht. Denn gegen Ende derselben hören wir von den Lippen des Dichters:

השואל לצאת אל ארמתך
אעברך גם אורך בערתך.

Wir erfahren also sogar, dass die ganze, wie es scheint, verfehlte Seereise, zu einem gottesdienstlichen Zwecke unternommen war. Wir erkennen, dass er die bezeichnete Art von Dichtungen mit Vorliebe pflegt, und werden mit Recht daraus schliessen, dass er eine religiös angelegte Natur war. Sachs hebt (Religiöse Poesie, p. 350) unter den Gedichten, die „eine so tiefe Anhänglichkeit an den Väterglauben und eine solche Verehrung für die Vollkommenheit und beseligende Kraft der jüdischen Lehre athmen“, das mit

אסיר תקוה שמע מצוה לחפשי תשלחך

beginnende hervor.

Diese, neuerdings, nach Luzzatto's Copie, aus Machsor Vitry, woher Sachs sie kannte, in *טל אורות* p. 56 mitgetheilte sinnige Betrachtung, erhält im Diwân (No. 121) einen besondern Reiz durch die Vollständigkeit und daher Gleichmässigkeit der Strofen, mit der sie uns aufbewahrt ist. Dazu kommt noch gleich zu Anfang beim zweiten Buchstaben des zweiten Wortes eine kleine Abweichung. Es steht nämlich *תאורה*. Diese grundlegende, in der Dichtung selbst weiter ausgeführte Erkenntniss aber ist es, die derselben den rechten Werth verleiht. „Und das Gesetz nur kann uns Freiheit geben,“ sagt Goethe. „Des Gesetzes strenge Fessel bindet nur den Sklavensinn, der es verschmäht“, sagt Schiller. Diese Sentenz ist es, die hier an die Spitze gestellt wird. Gute Lesarten bietet die Handschrift, die, wie mir der sachkundige Meister sagt, aus dem 15. Jahrhundert stammt, überhaupt viele. Nur mit Rücksicht hierauf habe ich so manches anderweit zugängliche Stück vollständig abgedruckt. Freilich, wo der Inhalt besondere Schwierigkeiten bietet, wie bei theosophischen oder astronomischen Betrachtungen, ist der Text nicht ganz zuverlässig. In solchen Fällen habe ich eine Erklärung gar nicht versucht. Denn ich habe es als Herausgeber nur für meine eigentliche Aufgabe gehalten, einen möglichst vollständigen und correkten Text zu liefern. Darum habe ich mir aber grosse Mühe gegeben, den an vielen Stellen undeutlich gewordenen, abgesprungenen oder verwischten Text richtig

zu lesen und durch Nachforschungen in Handschriften und seltenen Ausgaben nachzuhelfen. Wie weit das geschehen ist, davon wird der geehrte Leser sich selbst überzeugen

Für jede durch eine viereckige Klammer, wie es gleichfalls im arabischen Texte geschehen ist, bezeichnete Einschaltung, ist im „Nachweis und Nachtrag“ am Schlusse dieses Buches — ebenso für die Varianten, welche ich nur aufgenommen habe, wenn sie als Verbesserung erschienen, — der Belag zu finden. Wo ich eine Conjectur gegeben, ist sie mit einem Fragezeichen versehen worden. Den Diwân des Abr. b. Esra hatte man bis kurz vor dem Auftauchen dieser Handschrift, die einzige, die zum Vorschein gekommen ist, für verloren gehalten. „Von seinem Diwân hat sich nichts erhalten,“ sagt Zunz, Literaturgeschichte der synagogalen Poesie, S. 208. In gleicher Weise äussern sich Geiger und Luzzatto, ersterer (S. 172 Anm.) in seinem „Diwân des Castiliers Juda ha-Levi, letzterer in der Vorrede zu dessen שירי קדש, S. 5. Erst durch Angaben in den neuerdings zu Tage geförderten Siddurim aus Jemen (vgl. Steinschneider, Hebr. Bibliogr. XIII. 72 und Verzeichniss der Berliner Handschriften, S. 71.) wurde seine Existenz constatirt. Die Königliche Bibliothek in Berlin hat seit 1881 das Glück, ihn zu ihren Schätzen zu zählen. Die Handschrift stammt, wie nach dem Vorangehenden zu erwarten, aus Jemen, und ist von Shapira, auf Steinschneider's Betrieb, der ihre Bedeutung alsbald erkannte, angekauft worden. Eine gefällige Hand, Quadratschrift, ist nur leider an verschiedenen Stellen, wovon schon gelegentlich die Rede war, der Text verwischt oder abgesprungen, das Pergament, welches, wie man sieht, den zerstörenden Einflüssen schutzlos preisgegeben war, zerrissen, zerfetzt oder zersetzt. Weiteren Unbillen vorzubeugen, ist natürlich von der Königlichen Bibliotheksverwaltung Sorge getragen worden. Der Diwân, dem in dem mit Nr. 1233 bezeichneten Codex, 27 Centimeter lang und 19,5 breit, mehrere schlecht erhaltene „Pforten“ aus Mose b. Esra's Tarschisch voran geht und eine Auslese aus Abr. b. Chalfon's Diwân nebst anderen Dichtungen folgt, füllt 24 $\frac{1}{4}$ Blatt oder 97 Columnen. Denn auf Halbseiten, deren jede im Durchschnitt 30 Zeilen enthält, ist das Werk mit Accuratesse aufgetragen. Allerdings ist es nicht der ganze Diwân, denn es fehlen eine Anzahl Blätter. Wie viel Gedichte auf solche Weise abhanden gekommen, lässt sich leicht wahrnehmen, weil dieselben vom Schreiber numerirt worden sind. Mit No. 2 der Edition beginnt die Zählung, die zunächst regelmässig bis 20, dort ט"י, fort-

geführt wird. Da bricht der Text mit dem Schlusse der dritten Zeile am Ende eines Blattes ab, und wir merken sofort an dem Custos, der in der Regel von einem Blatte zum andern hinüberleitet, dass eine Lücke ist. Eine Nummer hat erst 23 wieder und zwar כ"ג; 21 hat keine weil darin nur die Schlusszeile des ersten der uns erhaltenen Räthsel geboten wird. Warum aber auch 22 nicht, ist selbst ein Räthsel, das nicht ohne Nachfolge bleibt, denn von 26 bis 46, mit ה bezeichnet, fehlen die Nummern. Dann geht es regelmässig fort bis 58 (ט"ח), dessen 5 letzte Verse ich ergänzt habe. 59 hat keine Nummer, weil der Anfang fehlt. 60 ist מ"י, bei 65 (נ"ה) bricht der Text wieder ab, nur die ersten drei Reihen sind da, aber eine Befriedigung gewährt, wie bisher, der angegebene Custos, er stimmt mit der Ergänzung. 66 hat noch keine Nummer. 67 ist נ"ז. Es geht weiter bis No. 80 (ע"א), die ein Torso ist. 81 u. 82, die zu vereinen sind, noch ohne Nummer. 83 mit פ bezeichnet. So weiter bis 136, קל"ד, mit Uebergehung der Ziffer ט"ק; 137 fehlt noch die Nummer, 138 ist ק"ן gezeichnet. So wird fortgefahren bis 145 (קנ"ו), Cust. ארה. 146 ohne Nummer, 147 = קס"ז. Weiter bis 168 = קפ"ח, mit Cust. אמרה. Es folgt קצ"ט) 169—183 (ר"ג), Cust. הרים. 184 hat keine Nummer; 185 = רנ"ה. 187. (ר"ל, Cust. למעונך. 188 ohne Nummer; 189 = רמ"ט. Ohne Unterbrechung laufen die Ziffern bis 242, רצ"ג. Wir würden רצ"ד erwarten, aber 223 ist mitzuzählen, vergessen worden, obgleich als ein neues Stück sich abhebend durch die Ueberschrift נע וקאל איצא נע. Eine solche steht über jeder Nummer, während in der vorliegenden Ausgabe nur diejenigen mitgetheilt sind, an die sich irgend ein Interesse knüpft.

Ohne ersichtlichen Grund hört von da ab die Zählung auf; es mögen die folgenden 19 Gedichte — von Hai ben Mekiz abgesehen — später nachgetragen sein. Unter den gezählten fehlen 82.

Die Anlage der Dichtungen, besonders den Strofenbau, anschaulich hervortreten zu lassen, hat sich der Schreiber angelegen sein lassen, und ich bin ihm darin gefolgt. Das Akrostichon, mit dem so ziemlich alle seine religiösen Poesien gezeichnet sind, fällt auf diese Weise leicht in die Augen, und ist deshalb von ihm ebensowenig wie von mir hervorgehoben worden. Punktirt hat er den Text nur an einzelnen, zum Theil ganz harmlosen Stellen, immer aber dem Sinn und Zusammenhang gemäss. Zeichen, die er an Stellen anbringt, wo ihm der Text verdächtig erscheint, habe ich am betr. Orte angegeben. Für die in dieser Ausgabe vokalisirten

Stellen übernehme ich die volle Verantwortung. Eine vollständige Punktation zu ersparen, habe ich soweit es anging, das Metrum angegeben. Allerdings ist die Annahme eines solchen öfter täuschend, und es wird, wo vorhanden, nicht immer durchgeführt. Zu beachten ist in dieser Beziehung Zunzens Bemerkung Synagogale Poesie 219: „In dem eigentlichen Piut haben weder Gabirol noch seine Nachfolger des Metrums sich bedient; man beschränkte sich auf eine Regelmässigkeit der Silbenzahl, die bisweilen dem Metrum nahe kommt.“

Wo vom Sammler der Anfang eines Gedichtes, darunter, wie er ja selbst in der Einleitung zum zweiten Theile p. 13 f. angiebt, auch solcher, die im Diwân selbst vorkommen, zur Angabe einer Melodie oder eines Metrums, z. B. der No. 113 für 93, der No. 197 für 117, angeführt wird, habe ich denselben stets beigefügt. Zwar habe ich gefunden, dass das Metrum öfter nicht stimmt, aber mir kam es auf das litterarhistorische Interesse dabei an. Es sind so manche darunter, die gänzlich unbekannt sind, deren Alter also dadurch bezeugt wird, andere können zur Feststellung der Lesart dienen u. dgl. mehr; hinzutritt, dass ich die HS. getreu wiedergeben wollte. Die arabischen Angaben in dieser Beziehung sind, weil für gegenwärtigen Zweck zu weit abliegend, fortgelassen worden. Dagegen ist die arabische Einleitung zum ganzen Werke sowie zu den einzelnen Theilen und Capiteln nebst den Ueberschriften über den einzelnen Stücken, soweit sie beachtenswerth sind, von Professor Dr. David Kaufmann in Budapest mit vieler Sorgfalt behandelt und, was dem Werke zur besonderen Zierde gereicht, so dass ich ihm zu grossem Danke dafür verbunden bin, mit einer deutschen Uebersetzung versehen worden. Verpflichtet fühle ich mich auch dem Herrn Professor Dr. J. Barth hier, der bei der Correctur und Durchsicht des arab. Textes in liebenswürdigster Weise hülffreie Hand geleistet hat.

Den ergebensten Dank statue ich an dieser Stelle der Verwaltung der hiesigen Königlichen Bibliothek ab, die mit grosser Zuvorkommenheit die andauernde Benutzung dieser und vieler anderen einschlägigen Handschriften mir gestattet hat. Desgleichen wurde mein Unternehmen in London bei Benutzung des British Museum sowie der Bodleiana in Oxford gefördert, wofür ich hiermit meinen Dank ausspreche. Auch die Stadtbibliothek in Hamburg und die des jüd.-theol. Seminars in Breslau haben, was ich dankbar anerkenne, mir genützt. Von Privatpersonen war es besonders Herr Dr. A. Berliner hier, der mir vornehmlich in werthvolle Hand-

schriften aus Herrn Halberstam's Besitze, wofür ich beiden den besten Dank ausspreche, und auch in seltene Ausgaben einen Einblick gestattete.

Ich bin bei meiner Sammlung natürlich auch auf viele religiöse Dichtungen Ibn Esra's gestossen, die sich nicht im Diwân befinden. Ich habe dieselben copirt und gebe das Register, auch derer, die ich nicht selbst gesehen habe, sondern nur aus Verzeichnissen von Zunz, Luzzatto, Landshuth u. a. kenne, am Schlusse dieses Buches, insbesondere deshalb, weil ich entschlossen bin, wenn mich die Aufnahme des Diwâns dazu ermüthigt, der Vollständigkeit wegen, diese Sammlung fortzusetzen und herauszugeben. Ich bitte deshalb behufs Ergänzung u. s. w. um gef. Mittheilungen. Diesem Supplementsbande würde ich dann eine Einleitung in die Poesien des Abraham ibn Esra hinzufügen.

Vorläufig genügen die mitgetheilten Poesien, Ibn Esra als einen Mann von gottgeweihtem Sinn zu erkennen und an seinen Schöpfungen sich zu erbauen.

Berlin, den 26. März 1886.

Dr. Jacob Egers.

Einleitung

[des Sammlers zu Ibn Esra's Diwân.]

...[ל]חנה לאכתר אלשערא דון קרוצהם. פהאך [מן]טומאת אבהי מן מטום אלשדור ומנתוראת [א]והי מן נתור אלמנתור תרוקך חסני ותרועך מעני ותנלו צדא אלאדהאן ואלכוואטר ותניר הנרם אלאבצאר ואלבצאיר נוואהר מן אבכאר לפש ועונה יקצר ענהא נאתר ומקצר. פמן תחקק ונוד שי מנהא כארנא ען הדיא אלמנמוע פלילהקה פיה ליכון לה נציב פי אלאגר לאני לם אדעי אלהצר. דאלך ואקואלה רחמה אלה שיארה פרארה לא תקתצר עלי אלאקאמה ולא תכתן פי טהורהא בזמאן. והדיא אלתאפה לם אחצלה מנהא אלא בעד אלזמן אלמריר ואללאי אלשדיר. ורבמא לם אצם בעין אשנאין אלאזראין אלי אנואעהא פי סצולהא לנצבי פי תכרינהא כאלקרובות ונחודה. ורבמא אורדת פי בעין סצול אלזו אלהאני מן אלזו אלהאלת שיא תעמדא מני לאנדראנה(א) פי מעאני תלך אלפצול.

..... Es sind dies Poesieen, schöner als aufgereichte Perlen, und Prosastücke, leuchtender denn hingestreuter Schmuck, deren Schönheit dich in Erstaunen, deren Inhalt dich in Verwunderung setzt, die der Einsicht und Erkenntniss den Rost hinwegpoliren und der Augen und Blicke Finsterniss erhellen, Edelperlen von der Rede Auslese, wie sie weder Prosa noch Poesie leistet. Wer nun ermittelt, dass es noch ausser dieser Sammlung Etwas [von Abr. Ibn Esra] gebe, der füge es hinzu, damit er auch einen Theil am Lohne erhalte. Denn ich erhebe nicht den Anspruch auf Vollständigkeit. Es sind auch überdies seine Arbeiten verflattert und zerstreut, lassen sich überhaupt nicht genau feststellen und entbehren auch in Bezug auf ihre Entstehungszeit aller genaueren Angaben. Habe ich doch selbst dieses Wenige erst nach langer Zeit und grosser Beschwerde zusammgebracht. Manchmal habe ich einzelne Stücke bestimmter Dichtungsarten nicht zu ihren Gattungen in die entsprechenden Capitel aufgenommen, weil ich sie nicht aus [dem Zusammenhang] reissen mochte, wie die Keroboth und ähnliche. Wiederum nahm ich zuweilen Etwas aus dem dritten unter die Capitel des zweiten Theils mit Absicht, weil es sich in den Inhalt dieser Capitel einfügt.

ואנא אסאל מן טאלע הדי אלדיוואן וראי סקמא אן יצלחה אן קדר פאן אכטר אלאוראק אלתי נרנת מנהא סקימה מנרומה. וכאן קצדי נשורהא מן הדי אלאוראק בעד דתורהא וטהורהא בעד אסתתארהא ואקאמה צורה מנהא עלי מא הי עליה לתבון עתידה ללמטאלעה ואלתהדיב ואלתנקה ואלתשדיב. ואזא עדת עליהא מטאלעה ועארצת בהא מא אנרה מן אלנסך אלמכתלפה אצלחת מא אמכני אצלחה פיהא.

ומן טען פי נסבה בעין אלאקאויל ען תחקיק פליעלם עליה וישחר באנה דעי פי אלנסב לים לה פי הדי אלדיוואן נשב. ועדרי פי דאלך לאיה לאנה לים לנא רואיה פי אשעארנא ותצניפאתנא תכסכנא טנא קויא פי נסבתהא למן נסבת אליה. בל טרקנא פי דלך: אמא מן שהרה נסבתהא למן נסבת לה ואמא מן כון תלך אלאקאויל קד רצע פי אול כל בית או מא נחי נחיה חרפא מן חרוף אסם קאילה והדי צעיף לגואז אן יכון הדי אלסם איצא לגיר צאחב הדי אלקיל. והדי כתיר אעני אן יכון אסם משתרך לגמאעה שערא. ולקד ראית עדה אקואל כולך וקד נסבת ללמדכור רצי אללה ענה פכאנת נאולה ען

Ich bitte Alle, die diese Sammlung lesen und etwas Fehlerhaftes darin wahrnehmen werden, es nach Kräften zu verbessern. Waren doch die meisten Blätter, aus denen dieselbe hervorgegangen, schadhaft und defect. Es war eben meine Absicht, sie aus diesen Blättern zu veröffentlichen, nachdem sie verwischt worden, sie ans Licht zu ziehen, nachdem sie verborgen gewesen, und sie in ihrer vorliegenden Gestalt vorzuführen, damit sie zur Lectüre und Aneinanderpassung, sowie zur Läuterung und Enthüllung bereit seien. Ich selber werde sie, wenn ich sie fernerhin wiederholentlich gelesen und die verschiedenen Lesearten, die ich dabei finde, gegenübergehalten haben werde, soweit ich es vermag, zu bessern suchen.

Wer gegen meine Annahme von der Autorschaft eines Stückes einen begründeten Einwand hat, der belehre nur darüber und beweise, dass es untergeschoben sei und in dieser Sammlung nicht seines Bleibens habe. Mich trifft dabei offenbar keine Schuld! Fehlt es uns doch für unsere Gedichte und Werke an einer Ueberlieferung, die uns in Betreff der anzunehmenden Autorschaft eine sichere Meinung gestattet. Ich habe mich dabei der folgenden Methoden bedient: 1) der allgemeinen Anerkennung der Autorschaft oder 2) der That- sache, dass am Anfang oder sonst wo in jeder Strophe die Buch- staben des Autornamens eingewebt erscheinen — ein schwacher Beweis freilich, da der Name auch einem andern Autor angehören kann, wie denn in der That häufig mehrere Dichter denselben Namen führen. So fand ich wirklich eine ganze Anzahl von Ge- dichten unserem Dichter zugeschrieben, die völlig von seiner poetischen

שערה פחדסת אנהא ליסת לה פנפיתהא ען הרא אלדיוואן. ואנמא נלט אלנאסב
 תרציע אסם אברהם פיהא — ואמא מן נפס אלקאיל והוא אקוי אלמרק. וראך
 אנה לא יכלו שאער אלא פי אלנדרה אן תכון לה מעאן ואלפאש ירדהא פי
 מא יקולה ויתלעב בהא ויתצרף פיהא פי מא ינחה. פארא וגד קול פיה מעאני
 או לפש מתכרר לשאער מא פליחרם וליגלב אלטן אנה לה לא סימא אן רצע
 פיה אסמה.

ובער בסט היא אלעדד פלנאנד פי גמאון? ע. [1. אלשער ותעדאר אלפצול
 ואקאוילהא מן אלנטם ואלנתר לתסהיל וגראן טאלה? ע.] [1. אלמגמוע אלמגמסה
 פיה ותקליל ענא כאשפיה. חם אגד פי חבת אלאקאויל עלי תואלי אלפרסה¹
 ואלגמאון? ע.] אלי אן יחצל אלתמאם ואלאננאו אן שא אללה.
¹ אלפרסה?

Art abweichen; ich merkte sofort, dass sie ihm nicht angehören können und schloss sie aus dieser Sammlung aus. Man hatte eben durch den Namen Abraham als Akrostichon sich zur Annahme seiner Autorschaft verleiten lassen, — oder 3) des Wesens des Autors, was die sicherste aller Methoden ist. Gewöhnlich hat nämlich — Ausnahmen abgerechnet — jeder Dichter seine Lieblingswendungen und Ausdrücke¹⁾, die er gern in seinen Gedichten wiederholt, mit denen er spielt, deren er, was immer er auch vorhabe, sich bedient. Findet sich nun ein Stück mit solchen Wendungen und Ausdrücken eines Dichters, dann darf sofort die Ansicht entstehen und sich befestigen, dass es ihm angehöre, besonders wenn das Akrostichon seinen Namen zeigt.

Nachdem ich so meine Rechtfertigung auseinandergesetzt, will ich an die Sammlung der Gedichte herantreten und, um dem Leser der Sammlung das Auffinden des darin Enthaltenen zu erleichtern und den Nachschlagenden die Mühe²⁾ zu mindern, die Capitel und die darin vorkommenden poetischen und prosaischen Stücke aufzählen. Darauf will ich die Stücke selber folgen lassen nach der im Index gegebenen Reihe und Ordnung, bis, will's Gott, Vollständigkeit und Abschluss hergestellt ist.

¹⁾ Auf diese Ausführung beruft sich Jeschua in seiner Vorrede zum Diwan Jehuda Halewi's, s. Geiger, Diwan p. 169 Z. 13 ff.

²⁾ Darnach ist Geigers Uebersetzung ib. p. 174 Z. 2 zu berichtigen.

אלגו אלאול.
פי אלשער ותעדיר קטעה.

אלגו אלתאני.
פי אלאקאוויל אלמנסונה עלי מנואל מושחאת ואגזאל וגיר דאלך
וינקסם לפצול:
אלפצל אלאול מנה.
פי מא קאלה נ"ע מן אלאקאוויל אלתסביחיה ואלאלאהיה ואלהיה
ואלפלספיה.

אלפצל אלתאני מנה.
פי אלנדב ואלרתי עלי וואל אדולה ואלתצרע פי אלאקאלה מן תשתת
אלגלא ושמת אלאעדא ואלתעוי במואעד אלאנביא.
אלפצל אלתאלת מנה.
פי מא קאלה מן אלפתיהות ואלקינות לתשעה באב ושמד אלמזרבין.

Erster Theil:

Poesie und Aufzählung ihrer Stücke.

Zweiter Theil:

Gedichte in Form von Muwaschschah und Ghazel³⁾ u. dgl.

Dieser Theil zerfällt in:

Capitel 1.

Lobgesänge, theosophische, astronomische und philosophische Gedichte.

Capitel 2.

Trauergedichte und Elegieen über den Untergang des jüdischen Staates, Gebete um die Aufhebung der Zerstreung des Exils und des Triumphs der Feinde und Tröstung durch die Verheissungen der Propheten.

Capitel 3.

Einleitung und Klagegedichte für den neunten Ab und ob der Glaubensverfolgung durch die Almohaden des Maghreb.

³⁾ Oder Dschezl; vgl. Geiger, Diwan p. 136 Z. 5.

אלפצל אלאבע מנה.
פי מא קאלה רחמה אללה פי פצול ואחואל מכצוזה.
אלפצל אלכאמס מנה.
פי מא קאלה מן אלמושחאת אלגולייח ואלמרחיה.
אלפצל אלסאדס מנה.
פי מא קאלה פי אלוהד ואלו[עש] . . .
אלפצל אלסאבע מנה
פי מא קאלה פי אלנדב ואלרתא ודבר אלמזיל ואלעקבא.
אלפצל אלחאמן מנה.
פי מא קאלה מן אלחוכות ואלסליחות לעשרת ימי תשובה.

אלגו אלחאלת.

פי אלנחר וינקס לפצול.
אלפצל אלאול מנה
פי מא קאלה עלי ימי מלכנו ויערף אלקול אלוהדר מנה במי כמוכה והו
מן קסם אלמסנוע אלמקפי.

Capitel 4.

Gedichte zu besonderen Anlässen und Gelegenheiten.

Capitel 5.

Liebes- und Loblieder in Muwaschahform.

Capitel 6.

Buss- und [Mahn] . . . gedichte.

Capitel 7.

Nänien und Elegieen. Von der ewigen Belohnung und Bestrafung.

Capitel 8.

Straf- und Bussgedichte für die zehn Busstage.

Dritter Theil: Prosa.

Dieser zerfällt in:

Capitel 1.

Rythmische gereimte Variation über das Thema: „Der Ewige ist unser König“. Ein Stück davon heisst: „Wer ist Dir gleich?“

אלפצל אלתאני מנה.

פי מא קאלה ליום כפור ויסמי קרובות ואכתרה מסגוע מקפי איצא.

אלפצל אלתאלת מנה.

פי מא קאלה מן אלנתר אלמסגוע גיר אלמקפי. מן דלך רסאלה תכלם
פיהא עלי אלעואלם אלתלתה עלי טריק אללגו געלהא עלי לסאן מן לס יערה
סמאה חי בן מקיץ.

אלפצל אלראבע מנה.

פי מא קאלה מן אלנתר גיר אלמקפי גיר אלמסגוע. מן דלך סליחה אולהא
אשתחווה אפים ארצה.

Capitel 2.

Meist rythmische gereimte Stücke für den Versöhnungstag, ge-
nannt Keroboth.

Capitel 3.

Nichtmetrische Stücke in Reimprosa, darunter die Abhandlung
über die drei Welten in allegorischer Form, die er dem Anonymus
Haj b. Mekiz in den Mund gelegt.

Capitel 4.

Unmetrische und reimlose Stücke, darunter das Bussgedicht:
Zur Erde bück' ich mich auf's Angesicht.

Diwân.

Erster Theil: Poesie.

Dieser Theil besteht aus Einem Capitel von verschiedenen Materien, darunter auch synagogale Stücke, welche die Vorbeter als Erlaubniss fordernde Gedichte bezeichnen.

לחיות עדי תרבק בצור הַחַיָּה
תשקה קציריה וזה פריה
תדמה לכלה תעדה עדיה
אל דור ועם נברא יהלל יה.

אקוה מאדונה תת שכרי
ועתות צמאוני הוא נהרי
בתורתך בכה נאדרי
אגדלך ואת תגדיל הדרי
שאת גדלך ואף כי מאמרי
ובשהותי שמך שמתי הדרי.

אשכנה בטח ולא אתרועעה
אנבהה בשמו ולשמו אכרעה
כי תחי עוד אם בקולו שמעה
הן תמונתו בהקיץ אשבעה.

דיואן.

אלגו אלאול.

פי אלשער והו פצל ואחר והו מכתלף
אלאנראין. פמן דלך מקטועאת אלאהייה
יסמיהא אלהונים רשיות. אולהא קולה:

1.

איך תחשה נפשי ומאוויה
בה מעיני חכמה וממנה
רקמת גויתה מהודרה
מהלל אלהיה יספר דור

2.

ברת אל אדבקה חיי בשרי
בגן ערנה להתערך רצוני
ראיתך בעין הלב ואחר
הבינני עשות דרך נכחה
מרומים והדומים לא יכילון
חסות כך אותה נפשי בעודה

3.

אבטחה על פועלי עד אנועה
בו לבדו אעמד לא אפשעה
רחמיו רבים ונפשי ידעה
מחזה פניו במעשיו אפגעה

4.

כל מחולל איך ימלל
את קדושו פן יחלל
על לבבו עד יפלל
כאשר עזבו יהולל
ותלמד בין לעולל
הנשמה לך תהלל.

את פליאות שם מחולל
בא בסוד מעשיו וירים
רחפו רוחות חסריו
הוא יאשר כל אהוביו
מה אנוש כי תזכרנו
הגויה בך תמכתה

5.

חתומים ספריך
והכל יצוריק
זמני מנעני
אקוה לאורך
בשבתי וקומי גם
לדגלי דבריק.

בשרם היות נפשי
ואיך אדרשה בלתיך
רצוני לעברך אך
ועם מחשך יצרי
בך יעלו לבי
בהתהלכי כי נר

6.

מעול צרי לא שקמה
אפחד ואם בך אבעטה
מחסי ובם אמלטה
מוחל לאיש לך יחטא.

אם נקטה נפשי אשר
בך גואלי אבטה ולא
רבים חסדיך והם
הנה אני חוטא ואת
יצר¹?

7.

וזכרך פאר עולם ואיך פי יפארך
לבבי בך יהגה לשוני חספך
תחפש חדר בטן ונשמת אנוש נרך
פרוש חסרך עלי ואל תעזוב נרך
היותי לעולם חי למען אומרך.

אלהי תהלתי בשמך אשהרך
בהתבונני כי סוד ברואים תהלתך
רצוני להבדל לשמך ואיכה לא
הלא את מעון כל דור וגר הנני עמך
משושי בך תמיד וכל אחלי נפשי

8.

Auf den Beschluss der Thora, er lobt
den Boten (Mose) s. A.

וקאל פי סיום אלתורה ימדה אלרסול
ע"ס.

v. 3 u. 6 = v. 1;

נאמן ונתן נרך זכרו ריהו
שבתו בהר סיני ולא צר כוהו
פנים אלי פנים ונשגב שיהו
רוח יקר להם אבל מרוהו
עשה לאל מקדש ושם שם נהו
לא כהתה עינו ולא גם לחה.

אזכור גבורת אל אמת ושלוחו
בא בערפל אז ולא אכל ימי
ראה כבוד אל המדבר עמו
התנבאו שבעים זקנים נאצל
מה נפלאו מופתיו במצרים וים
פניו כשמש זחרו עד מותו

9.

שש עד בפיו מלה לא יש לדבר לך
על כן בתוך קהל אקום לתודות לך
ועתה אלהינו מודים אנחנו לך.

איש לב כך האמין על הסדך השלך
נורא דברך אך טובך יעירני
יחד יהודוך אנשי ברית קודש

10.

לבי לשכנו אתנה מקדש
משוש וכל יגון כבר חודש
עורי אשר ישוב והתהרש
פניו ביתגדל ויתקדש.

אודה לאלי אקראה בשמו
באו שנות ישע ונקבין כל
ראה שכני אחרי כלה
מתק בפי שיר אל בחלותי

11.

Er, Gott habe ihn seelig, sagt.
Das Metrum ist zweifelhaft.

ורעי למרהוק ושבתי וקימתי
זרית והסכנת דרכי לא בעצמתי
בלשוני וידעת אחריתי ותומתי
שתה כף ימינך וידך באדמתי
מרוחק אלך ושם אתה לעומתי
ואתה אשר תוציא לאור תעלומתי
ותעש בתחתיות את עצמי ורקמתי
יכתבו ולא אחד בהם או בקדמתי
ראשיהם ומה נבער כל דעתי והכמתי
בך מעמד גייתי לך רוחי ונשמתני.

וקאל רחמה אללה
ופי ונהא נטר.

אלהי חקרתי ותדע מומתי
בנת כל תכונתי וארחי ורבעי את
ראית דבר לבי בטרום קצה מלה
הן קדם והן אחור צרתי ועל ראשי
מלאת שמי שחק ואחרית ים אן
השך לא ישופני כי אין ממך יחשיך
הן קדם קניתיני ובבטן תסכני
גלמי ראה עינך ועל ספרך כולם
ולי יקרו למאד רעידך ומה עצמו
אודך על פלאיך אודך על הסדיך
ראתה.

12.

Auf einen Bräutigam.

שמלת שמחות היא מלובשה
כי מאדוני לאנוש אשה
מצאה אשר דרשה ובקשה
לו מנעריו היא מקודשה
התנעשה ארץ ורעשה.

ולה פי התן.

הנה פני תבל מחודשה
יום שש וליד משרה בבת דודו
הביא אשר שאל והיא גם היא
אך לו לבדו יאתה כזאת
לו בקשה בלתו היותה לו

13.

Auf den, der (die Vorlesung aus
der Thora) abschliesst.

לארץ משוכה בחבלי אהבות
ועווז צפנה בהדרי קרבות
בפה החלצתה כנשם נדבות

ולה ד"ל פי מסיים.

אצולה לפנים בכסא ערבות
בארון גנוה אביר התעורה
רכיד הן נתתה מסיים התמתה

ובמצוק זמנך תהי לך רחובות
אבל לא כשמש תכוסה בעבות
בכל הברכות אשר בה כתובות.

המוני הסדים תשלה סביבך
מאורך ביומך ולירך יאורך
שמח כי בשלה תאושר תבורך

14.

Von ihm in Bezug auf Chanukka.

ולה פי מעני אלחנוכה.

באו ימי שלום עדי התחוקו
היכל אוי חננו ונרות דלקו
על זאת לברך שם כבודו חשקו.

אבני יקר על הר צבי התפרקו
רמה ימינם יום יונים דלקו
מצוף ישועות אל לבבות מתקו

15.

Auf ein anderes in Paronomasien.

ולה פי גיר דלך טנגסא [תגניסא].

נגלה עלומי וסף עלומי
פן אדמה אין דמי לדמי
אישום לשמה ברוב אשמי
אלך ואשוב אלי מקומי.

איך לחמו לוחמי לחומי
בשאל ודומה דמות לעמי
רבה ברברב רוב לאומי¹
מלך יקום קום נקום בקומי

¹) Führe die Sache meiner Nation gegen Vornehme und Mächtige.

16.

Auf einen Bräutigam.

ולה רחמה אללה פי התן.

מחנה שרים ומה תזכרי
כי כמו שורש יהי הפרי
כי למכת הומן הוא צרי
רם ומתנשא ארי בן ארי.

אל נהר סוד כל יקר נהרי
בחתונת בר סעיף האמת
רב כבוד יולדו בלי ראש וסוף
מהלל הבן היש לו ערוך

17.

Auf Josef b. Amran.

ולה פי ר' יוסף עמרמן.

וכי הראך לדבר אך נכוחות
וטוב זכר גביר הוד על נגינות¹
כתוב עליו ליוסף עיץ² תבונות
ולא תמות אבל ימית יגונות
לך היו במתנה נתונות
שכן ארץ בטוב ורעה אמונות.

לשוני בחרי מבחר לשונות
ונכבד מכתב השיר בספר
לערן לך ומשם קה לך עין
הדל לך מפני דעתו ותחיה
שמח הישר ביראת אל ואימה
ברית אל נאמנת לך לעולם

¹) Das ehrenvolle Andenken des Mannes ist ein Schmuck für den Gesang.

²) Ez. 37, 16.

18.

Es schrieb an Abraham einer seiner Verwandten, nämlich Josef b. Zaddik in seiner Hochzeitswoche (?), da seine Braut vor der Vermählung ihren Zufall bekam, in scherzhafter Manier.

וכתב אלי מיר אברהם ז"ל בעיני
אבואנה והו ר' יוסף בן צדיק נייע פי
סאבע ערסה וקר עריץ לערסה אלהיין קבל
אלאקתצאין עלי סביל אלדעאבה פקאל:

חתן דמים אשר דמה
ולא יוכל שבור צמא
יפת מראה יפת קומה
כמו תשור פני כימה
דמי שלום במלחמה
חלב העלה חמה
ומחרר לך אימה
יעופו בחלום נומה
לעיני כל ביד רמה
במבצר עירך שומה
ושמלתך מאורמה
ומתאוה כים הומה
היות בין כהני במה
ובינו שור ולא חומה
ולא על מה ולא למה
ויש לך עז ותעצומה
תהי על ראש כסיל רמה
קרא שיר זה לנחמה.

קרא שיר זה לנחמה
לאיל על אפיק מים
חרה עם יעלת השק
ואולם שור ואל תגע
6 ואל תסיג גבול לשום
התעצב לך כי מיין
וכי מחויץ לך בטחה
הלא עתים אחרים הם
ותעש כל אשר תוכל
10 וגודע הבמחנים אם
ביום תבוא המויץ בנד
לשמע דאבה נפשי
מצרה על קרוש אחים
אשר נשגב ואין ביני
16 והיינו כמתגרים
אלהים יחנך אחי
ועת יעלה לך מעלה
ואם תמצא אשר אמצא
1 חלבים יעלה.

b. Abraham antwortete ihm.

פאנאכה מר' אברהם ז"ל.

והברתך מאד נעמה
עלי כל מחלה עצמה
ולי באה ונעלמה
ומבית ועד כמה
אבל לא אדעה על מה
לפני ואני אצמא
כמביט אל פני חמה
ארגתו מעשה רקמה
כבר באו וכן חמה
ואזרוע עלי שכמה

הרחקת כליל חכמה
וכן מחלת פרידתך
ושמשך זרחה לכל
ואיך אשא נדוד מחויץ
5 אני כלוא בבית עלמה
למען נהרי ערץ
ואין לי רק ראות עיני
ואולם נחמני שיר
והאותות אשר דבר
10 חבוק ונשוק ושוק על שוק

כמו נזיר סחור כרמא
 מטוהרה ולא גושמה
 לבכי על ידי מרמה
 עדי כי תאדים שלמה
 ואקה עדי הרמה
 והנחש גדול ערמה
 ואדע כי כבר שלמה
 אבי הישיר כליל חכמה.

אסובב על מקום עמין
 ודי שתהיה עמי
 ואשיג אל קצת תאות
 וכל מה יהיה שוה
 15 עדי אררוף ואשיגה
 ואשיאה כמו נחש
 ואשלים את עבודתי
 לך שלום כחול הים

19.

In Regezform¹⁾.

ממתים מהלך הלכם בחיים
 פה יורה כי טוב חסרך מהיים
 אם לא אדעם למת לי חיים
 אחר נתן עליו מים חיים
 שם עין הדעת שם עין החיים
 אוון שומעת תוכחת חיים
 חיתה אורך ימים ושנות חיים
 גם היא תודיעני אורה חיים
 ויאמר לי עם אשה ראה חיים
 כל אשר באפו נשמת חיים.

וקאל ראנוא.

אודה לאל חיי חסרו שמני
 במה אכף לך אין לי זולתי
 רבו מופתי אל מבחון
 הוא מקוה חכמות איך ייבש לבי
 מעשיו ראיתי באתי גן עדנו
 עיני אורו כי נטע לי קדם
 זה אלהינו אמרה הנפש
 רמה הדרת חסר הנחילני
 הוא בנה עזרי מצלע אדם
 הוא אשר החיה בשמו יתברך

¹⁾ Das stimmt nicht. S. Kaempf die ersten Makamen S. 22. 7.
 Eher zu je 5 mal 2 Tenuot die Halbverse gerechnet.

20.

כהלכה אשר ברת מחמדי
 הצרי בה והרפואה בחסדי
 רנני זמרי עקרת והודי
 בעבור דם ברית זקני ודודי
 איש חמודות יחי פלוני ירדי.

אב המון מל בשר יהודו לעבדי
 רוען והמול חמוד לבכך בלב טוב
 העליתי למחלתך ארוכה
 [משכנות יעקב ארחם ואחון
 גר משיחי חכם גאוני ועוי

21.

כי אם למבראשונה בלי לשון

לא הוא שמו אחרון ולא ראשון
¹אברהם.

22.

ולבי את מבינו יוד
 חצי סמך ומחצית יוד.

חצי השם ככל השם
 חצי מס¹ וחציו גם

¹המס.

23.

Ein Räthsel auf Abraham.

וקאל איצא לגו עלי אברהם.

וחכמת פיו תהלתו
תשועתו (?)
בכל חכמה גבורתו
ורדף צר והכיתו
ואות תוכו² באהריתו
אשר תמצא בתכליתו³
ואחר כך רביעיתו⁴
ותבוא עד תכונתו⁶.

בפי כל איש מומתו
ואולתו
שמע אלי גביר הראה
קחה רמה בירדך
ושית ראשוי בתוך השם
ומאחת עשה שלוש
קחה ראשית שמיניתו
ואלה הם יסוד השם⁵

1) ר. 2) מ. 3) ח. aus אבה 4) Der achte Theil von n=8, der vierte Theil = 2. 5) אברהם 6) אברהם.

4) Der achte Theil von n=8, der vierte

24.

שמו נוכר בסוד מקהל אמונות
וטוב זכרו אהוקק על ננינות
וזה סתום נצור הישר כבינות
וזה טעם לך יגיד צפונות.

צבאות חמרו עופר טהור נוף
ונכתב מכתב השם בספר
פקוד כל טור ומנהו אנרעה אות
באותות הם חסרות שם צפנתיו

25.

Auf den Wohlgeruch.
דרוש חכמה מתוקנה
למועד חג בכל שנה.

ולה יתצמן אלריחאן.
לבקש סוד שתי נשים
אשר מתו והן באות

26.

Auf zwei Namen.
ושם אחר אשר הוא בן לאחיו.

ולה יתצמן אסמין.
ומה שם בן אשר הוא אב לאביו

27.

Auf den Namen Josef.
בלשון בני חת הם מפורשים
הושב מלכות בס ופילגשים.

ולה יתצמן יוסף.
אדני קרשים נעלמים אך
משכן שמו עד תעמד בהם

28.

קצות מספר שמו ידע וישביל
בסוף השם אזי יבער ויסביל.

אשר יאחו שלישית מחמישית
ואם לא שת שתי אותות בתוכו

29.

Auf Mose.
שמו תמצא באותיות שלשה.

ולה יתצמן משה.
שמונה בהסודך מחמשה

30.

Dieses Stück hat Chijja in den Diwân
Jehuda Halevi's aufgenommen.

Auf David.

ואחריתו שנים עם שנים²

רי"ח S. 10 im Index zu J. h. L.'s Diwân führt Luzzatto unter
an: (חסר).¹ בראשיתו שנים עם שנים.² Wohl unvollständig.

היא אלמקמוע אהבתה ר' חייא פי
דיואן ר' יהודה הלוי. 1
ולא יתצמן דויד.
בראש השם שנים עם שנים

31.

Auf Samuel.

לנוד עופר אשר הוא שר צבאים
והוא יושב בראשי הקרואים.

ולא יתצמן שמואל.
שעו מני ומספר אעשה לי
והוא פליא ואיש לא יחוגו

32.

Auf denselben Namen.

תמצא שמו כתוב ואל י.ך.

ולא יתצמן מתלה.
בשיר שתי מלות בהסבירך

33.

Auf Elasar.

ורן הפך ולא הפך בסודו.

ולא יתצמן אלעזר.
ומי חכם אשר עיניו¹ בראשו
¹ עיניו?

34.

אשר כל אות לברו שם
אליהם הן והנישם
ולא ידע והוא אשם.

רחש שם משתי אותות
ואותות נכפלו בפה
ותמצא שם צבי עושק

35.

Auf Jehuda.

הוסף בתוכו אות כמספרו
בו שם שמו הרם להאמירו.

ולא יתצמן יהודה.
השם אשר נכתב ולא נקרא
האחרון דודי והראשון

36.

Auf Josef.

אשר חציו חציו חציו
ורואיו יאמרו איו.

ולא יתצמן יוסף.
אמור מה שם צבי נכבד
ועוד בשמו חציו נוסף

37.

Auf Jacob.

עשירית כף באחריתו²
בחסרון כף ומחציתו³
ותבוא עד תכונתו.

ולא יתצמן יעקב.
עשירית כף¹ בראש השם
והשני בחשבון כף
והאות השלישית כף⁴

¹) = י. ²) = ב. ³) = ע. ⁴) = ק.

38.

Desgleichen.

ואנכי שמו אפרוש
ועינך על חצי הראש²
ושם תמצא אשר תרוש.

ולה פי מלל דלך.
ידידי מה תבישני
תנה ירך עלי ראשי¹
ושאני אלי ביתך
י. = ² עק.

39.

אכן הביאהו אלי ביתו
וספר שמונים שים באהריתו.

פלא שמו פלא בראשיתו
אחריו חמש מאות ואחריו שש

40.

לכל רוח עדי נקרא הפכפך
והוא סבב לרמי עד ישופך.

אמור בושם אשר רוח תניפו
בעת ארים שמו נהפך לאויב

41.

בית לחם לך אשמיענו
רא עליו ראש ידענו.

סוד שם עופר לפני זקני
אכתוב אהריתו מי אק

42.

עשירית מר דרוור ראשו
הממור הוצבה נפשו
יהי תוכו כמדדשו.

בשמים ראש בשם דודי
ואהריתו בראשיתו
גרע ממור קצותיו או

43.

אך תחשוב כי הוא נעלם והוא נראה¹.

אם תהפוך מלה למצוא שמו תנאה
¹ אהרן.

44.

רביעית היא רביעית השלישית
והראשה לשנית היא המישית.

אמור מה שם אשר ישבו תכנה
והשנית עשירית הרביעית

45.

ראשון יתן באחרונה
אכן תחלוק התיכונה.

משכיל לב אם יקח מלה
ושמונה תסיר מתוכה

46.

Desgleichen eine lange Kaside

חידה בדרכי משלים
כל עת ועת איש אלילים
יושב בתוך מאפלים
גבור יגבר חיילים
שירות בפו לא מסולים
בכלי בריחים נעולים

ולה פי אלמעני והי קצירה משוולה.

אחור לבנים אצילים
מי איש אלהים אשר לא
מלך בארמון לברו
נפרד בלי אה ולא בן
5 חומות אבנים סביביו
דלתי שעריו בחכמה

בהם יצוו פלילים
 לשמור ברוב מעללים
 שרשו כמעט (?) אשלים
 על מעינים שתולים
 קמץ והוא רב פעלים
 נפשו כמו איש התולים
 בינות גלילי עגילים
 גם השפלים שפלים
 נחשב כמו הכסילים
 טורף כמו השחלים
 יפיל ברוחו חללים
 מכה כהלמות עמלים
 יש לו עבדים ומושלים
 מאב המון השקלים
 ערש גביר הספילים
 עד בן המשים כלולים
 נחשב כבן ישמעאלים
 נמשל בדת ישראלים
 כי בא בארץ עמלים
 ראשו כמראה דגלים
 חכה ודג מגדולים
 שם נפלו לו חללים
 אל נא תהי כעצלים
 נבחר והסר בדילים
 תשבע בטוב מאכלים
 ישן ומבחר עגלים.

משא להביא בשנת
 מצות נמילה בלולב
 ראשו ברוחו ינופף
 10 רוח לעולם כעצים
 נער והוא איש דברים
 עת יאריך עת יקצר
 נסתר בלילה ויומם
 אך הגבוהים גבוהים
 15 חוצה בצאתו ונראה
 אוכל דמותו כאכזר
 עתים יהיה וימית
 הוא רך כמשי ויכה
 אין קיץ למספר צבאיו
 20 הברון בחלקו ולקה
 צעיר וערשו כמדת
 מבן שלושים גודריו
 תקוף כוכר לעולם
 ויהי כאיש גם כאשה
 25 נהפך ושב כנקבה
 דגול בקרב חבריו
 עמו שלש קלשון גם
 רק בארם נהרים
 בינה נדיבי משלי
 30 וצרוף לבבך ככסף
 תבוא לביתי ברנה
 להם המורות ויין

¹ הנפילים?

47.

Auf dieselbe Art.

וקאל מן נמט דלך.

ישמח בדעתו כגבור עת שלוף חרבו
 מדע וישקף באור שכל באשנבו
 יו מכני הם ובו שחרו וגם ערבו
 עם קם וישב עלי כסאו ובמסכו
 אם הרכיב והוא קושר עלי רבו
 רתו וידו בכל רעיו ויד כל בו
 ירך ורגל לאט ילך ובא מבוא
 פניו נכבו וכן ארכו כמו רחבו
 ששים וחשבון חמש מאות ושש רבוא
 אצלה לפניו גדי ראשו עלי קרבו.

גבר אשר דת והוק כתב עלי לבו
 לחקור יסוד סוד צפנתיו יעלה אל מעון
 מי זה אשר מחציתו מכני שם וחצ
 פעם ינשק ידי מלכו כעבד ופ
 5 וישבי בצלו וישיחוהו בעמדו עלי
 אין בין חבריו יפה מראה ותואר כצו
 גבור כמעשיו ובל יגע ואולם בלי
 השבון שמו הוא כפוי¹ אך לא יסולה בפו
 גם מת והיה פעמים שש עלי מספרי
 10 משיכל ישוטט וחדתי ביומו יגל

¹ לבנה.

48.

Auf Mose — Ein dunkler Vers.
גרע לך משמו אחר.

וקאל מעמי והו בית ואחד משה.
ואם תרצה שמו לידע

49.

Auf Menachem.
מצאו בי מאד נמאם ונגעל
ויש בו תוך וגם מרמה כשוועל.

וקאל איצא מנחם.
הפוך התן ותמצא את אשר לא
ומום יש בו ואין תוכו בתוכו
1.

50.

וכוכב בין בני עש משכנותיו
ימינו אהוה בשתי קצותיו
ושה עבד למשה כל שנותיו
נהלני ירושה מאבותיו.

לנחל בין אשר מלא גדותיו
אשר דרך נתיב יושר וצדק
נדיבות יום שאלתיהו למי את
ולא אותי בהון קנה ואולם

51.

Aus einem Briefe, der im 3. Theile
aufgenommen ist, ein Lob auf Samuel
Ibn Gâmi'.

ולה פי רסאלה אתבתת פי אלגו אלהאלת
בעתיבתא (?) מאדחא לרב שמואל בן
נאמע.

ושכה סמיכת אריאל אריאל (?)
ורמה בפניו למו אל למואל
ומופתיו לפניו פנו אל פנואל
לגלות ימהר ויואל כיואל
וקורא בשחק שמו אל שמואל.

ארי קם בתוך צאן והיה לגואל
ברחו יבאר תשובות לשואל
ראות נר לבכו בסוד כל מגאל
הלא הוא כנביא ואת מחוה אל
מקורא בארץ בארון והראל

1) Sein Verstand dringt in das Geheimniss alles vom Gesetze Verpönten ein.

52.

Auf den in diesem Briefe Erwähnten.

ולה פי אלמדבור פי הדה אלרסאלה.

או האדמות אל זבול נגעו
עמד עלי סודם ולא ידעו
נחשב ובלעדיו שורים געו
בדור ומטות האליל נגרעו
ייגע ובלעדיו לריק יגעו
יושר ובלעדיו כשיות תעו
דעת ועין חיים ואל תשתעו
חיים ובלעדיו כדוב תפגעו
לחם חמורות עד אשר תשבעו
שכלו לימין גם שמאל נבעו
ימית בני רשע ולא רשעו

נבהי שחקים אל הרום נכגעו
קרב אנוש אל מלאכי עליון עדי
ההוא שמואל בין מתי חכמה לאיש
משה אלהים הוא והוא מופת ואות
5 דלתי תבונות נפתחו על פיו בלי
ההוא מאשר עוברי דרך עלי
בואו לנן עדן מתים וגעו בעין
עושו ובואו תמצאו דעתו מקור
בואו רעבים לנבואות לחמו
10 בואו צמאים שאבו ממעינות
צדקן שפתיו כי ברוחם באמת

שמעו אבילי לב והשתעשעו
ימים לכל רעי ובי פשעו
וידרכו קשת וחץ תקעו
אבל והם כשבלים נבלעו
הנו סביב לבי ולא נסעו
פן אנועה טרם אשר יגעו
ויתצו בתי ושומריו זעו
נהפך שמי להדר² ועירי³ פעו
עברו עלי ימים ולא טבעו
על להבי לבי ולא ישקעו
ואשאלה אישים אשר נוגעו
קורות ולא נראו ולא נשמעו
אם קימו נדר אשר נשבעו
הרב ואריע ויתרועעו
כי צללו אזני ועיני שעו
טרוד אני על כן דברי לעו.

בו ישמחו אנשי שמהות אם שמו
טובו והיטיבו במנעמיו בני
למה למטרה בשרי נתנו
15 באו שנות רעה וחלפו כל ימי
התחברו עלי גדודי הנרוד
עמי בחוקה נלחמו ואזחלה
ויאחזו גרון לענותי באף
יפעו ילדי¹ עת הדורים אהלוך
20 כבדו מצוקותי כחול הים ואיך
איך ירדו עיני נהרות מכבי
כלה שאר גופי ונפשי נבערה
לא ידעו כדמות תלאותי בכל
חטאת בני ימים ופשעם אסלה
25 כי יעשו חסד ונראוני פני
קוצר שפתי אל לעון יחשוב
מה אעשה עתה וידי אין לאל

¹ ילדי. ² הדר שמי? ³ Meine Feinde.

Zweiter Theil.

Die gereimten Stücke nach Art der Muwaschschah und des Ghasel's u. a. in mehreren Capiteln.

Capitel 1

umfasst, was er an Lobgedichten, an theosophischen, astronomischen und philosophischen Stücken gedichtet. In diesem Capitel hat er an Originalität und Eleganz das Höchste geleistet. Der ingenioseste Inhalt tritt in der bestgefügtsten Form auf, in den schönsten Wendungen und ohne Anstrengung, aus allen Gattungen der Wohlredeneit in Wort und Wendung.

Die Fülle dieses Cap. stammt von seiner Auszeichnung und seiner Tüchtigkeit in den philosophischen Disciplinen und den Künsten der Sprache, als da sind Grammatik und Philologie des Hebräischen, in deren Grundformen es keine Vergewaltigung und in deren Abzweigungen es kein Schwanken giebt. Die Poesie ist noch die ringste der ihm verliehenen Gaben, die unbedeutendste der ihm zu Gebote stehenden Fertigkeiten, hat er doch in der Exegese ganze Werke voll Nutzen und in den schönen Wissenschaften Tractate geschrieben, die den Geist in Erstaunen setzen. Wie sehr er darin hervorgeragt, bezeugen seine Feinde; sie gebührend zu schildern und zu preisen, sind seine Freunde und Verehrer zu schwach. Da braucht es weiter meiner Worte nicht, wo der Augenschein jeder Beweisführung überhebt. Ich will nun die in diesem

אלנו אלתאני.

פי אלאקאויל אלמנסוגה עלי מנואל
מושחאת ואזואל וגיר דלך. וינקסם
לפצול.

אלפצל אלואל

פי מא קאלה נ"ע מן אלאקאויל
אלחסבוייה ואלאלאהיה ואלהייה
ואלפלספייה. וקד אגרב פי הדא אלפצל
ואערב ואבעד וקרב פנא בדיע אלמעאני
מהכס אלמבאני בחסן תצרף ועדם תכלף
פי אנואע אלחכס פי פצאהא אלאלפאט
ואלכלם.

וכתר מוגוד הדא אלפצל
לכתרה האצל מנשיה מן אלפצל
וסעה באעה פי אלעלום אלפלספייה
ואלצנאיע אלצטלאחיה כאלנתו ואללגה
אלעבראניה. אלדי לא ינאר פי מיאדינהא
ולא ימאר פי אפאנינהא. אלשער אקל
פצילה תעוי אליה ואיסר צנאעה תוגד
לדיה ולה מן אלתצאניף אלנאפעה
פי עלם אלתפסיר ואלתואליף אלאיעה
פי אלארב אלכטר מא ישחד בפצלה
פיהא אעדאווה ויענו ען וצפהא ואקראיהא
אצדקאווה ואחבאווה ומא עסר אן אקול
ואלעיאן גני ען אלבראהאן. והאנא מתבת

Capitel enthaltenen Stücke der Reihe nach aufzählen und das Metrum eines jeden durch die Anfänge hebräischer oder arabischer Stücke, soweit ich sie kenne, oder auch ein Stück in diesem Capitel durch ein anderes bezeichnen.

Zuerst kommt das Stück:

אקאויל אלפצל אולא פאולא ומערף
 אזואן בעין אלאקאויל באואיל אקאויל
 עבראניה או ערביה עלי מא אערפה
 מנהא ולו בעין אקאויל אלפצול בבעצהא.
 אולהא קולה:

53.

בשם אל חי הגיון לשוננו
 בעוד רוח חיים באפינו
 אמונתו תראה אמונתו¹
 ומי יוכל בוא עד תכונתו
 בשמים אותות תכונתו
 צבאימו רצים לעינינו
 ויורונו הגה אלהינו
 בעבי רום נכתב דבר צחות
 ראו אל חי מושל בכל רוחות
 ובברקים שם נהזה שיחות
 והארץ נקרא ותעננו
 וההרים יענו בפנינו
 ראו מעשה הצור בעין פורה
 עדי שרץ מים אמת יורה
 ועוף כנף אל פועלו קורא
 וכל רמש קולם יחננו
 וסוד חיות בשמו ירננו
 מקור חיים את החייתנו
 ולקרוא את שמך קראתנו
 הלא בדמות מלאך בראתנו
 ואם הטאת אדם תמיתנו
 הלא אתה תשוב תחיינו.
 תמונתו.¹

54.

אלהי בשם קדשך אתה עזרני
 ואם תעיתי אני אתה הורני
 במה אקדם ומה אומר אליך
 ומספר עצמו כל תגמולך
 ומה יכלתי עשות כי אם להללך
 הטיבות לבדך ואין עמך שני
 ואם אודה בלחך אל תושיעני.
 ראית כל אשר העוה עברך
 כי כל דרכי ומחשבותי נגדך
 וכסתם מאנוש למען חסדך
 עם מי אתוכחה ומי יוכיחני
 ולבי בי יענה ופי ירשיעני

הן לו אמצא אנוש כמוני חטא
הרחקתיו כי מאד מדרכך נטה
איך ממך אברחה ואנה אמלטה
על נפשי אאבל תשוב תנחמני אני עזבתך ואת אל תעזבני
מספר ימותי אשר עברו ידעתי
ולא אדעה מחקרי פשעים פשעתי
ולא אמצא לי צרי כי אם נכנעתי
וירדתי עד תהום תסוב תעלני באתי בשערי שאול תשוב תחייני.

55.

אל אלהים כלתה נפשי וזן יום בהמון.
אזכרנו ותחי נפשי
אל ישועת אלי אוהל
יאמן בו לבב בוחל
אם יחיה או ימית חל
קי ה' אמרה נפשי אזכרנו ותחי נפשי
בהסירי את לב ולב
אצעקה אל אל מטוב לב
בו הגיגי וכמו חלב
או כדשן תשבע נפשי אזכרנו ותחי נפשי
ראתה עיני כל נעלם
עם אדון כל אסכון אשלם
ארצעה אזוני ולעולם
אעבוד לא אצאה חפשי אזכרנו ותחי נפשי
מתקה בשמו כוס רעל
לי ולא אשאל מה פעל
אעלה את מהללו על
פי ועתה ירום ראשי אזכרנו ותחי נפשי.

56.

מדי חיות לבבי אעררך שיחי לאל אשר בידו נפש כל חי
איך בא חמול ונטה אחרי חטאו
נמשל לציץ וחטא לפני בוראו
ובמעלה ומטה שם מוראו
מה יענה ויתאונן אדם חי לאל אשר בידו ;:

בינה יסוד עגולה הסוכבת
לילה ויום ומלה בה נכתבת
סוף כל כמו תחלה רב לך שבת
כי לכתך אלי בית מועד לכל חי לאל אשר בידו ;:
רוח אנוש תבינו סוד גו נכאה
ונשוא המון שאונו הלב נלאה
אם יחקור בעינו הנפלאה!
שם פועלו וראה אותו והי לאל אשר בידו ;:
משלה בך בחכמה נפש אחת
איך תהנה באשמה מקור משחת
שוב קרשה ולמה תראה שחת
אל תערוץ ותחת כי עורך חי לאל אשר בידו ;:

1) Der innere Blick ist gemeint

57.

ארומך כי נשגב כבוד שמך ואורך כי רוחי בידך
בראתני משחק ומאדמה
בדיתני¹ בנויה ובנשמה
נשאתני עד הנה ואין במה
אקדמך רק באתי בנעמך עריך כי אין בלעדיך
ראינוך בעינינו ולבינו
קראנוך ואם אתה בקרבנו
מצאנוך ברוחנו וגבנו
ותעצמוך באדמתך ובמרומך יעריך כי הכל עבדיך
מי ימלל קצה מכל דבריך
ואת מהולל הכל בעבורך
והמתהלל יתהלל בזכרך
וירחמך כל הבא בעולמך חסידך יברכו שם כבודך.

¹ בניתני.

58.

אל חי בקרבי בשמו ירנן לבי
בנתי¹ בסודי שרתי אני² הוא ערי
יגל כבודי כי פועלי עמדי
למה בעורי אחעצבה בגרודי
אזכיר בחובי טובו וסר כל עצמי.

¹ בנת. ² Hiob 33, 27.

זכרו והעצים כוחי	כוח לרוחי	
הוא משכנות מבטחי	הוא בית מנוחי	
הוא בהקיצו שחי	אדבק בנחי	
שחרי וערבי יתרפקו מופתיו בי		
שתי ואם הוא פליא	הודו למולי	10
נחתי והוא גורלי	מכל עמלי	
נוצר והנה אלי	מה יעשה לי	
[קשתי וחרבי עוזי וצור משגבי		
כי אעלה על ערכי ¹	מי לי בדרכי	
אורי וגרו סבי	ושמו בחשבי	15
אתנשאה בו עד כי	אשח למלבי	
גלגל מסבי דעתו תשוה רכבי ²].		

¹) Wer steht mir bei, wenn ich den gegen mich Gewappneten bekämpfe.

²) Bis den Sturmwirbel meiner Widersacher Seine Allwissenheit macht zu meinem Gefährt.

59.

ועל ימינם שבילם	פעם על שמאלם	
בתלי והוא רם ונעלם	אל השום ותלם	
בתים לשבעה מלכים	ברא אל פלכים	
ישרו ואם הם הפוכים	הולכים על דרכים	
ובאהבתו משוכים	בימינו תמוכים	5
רוצם והוא מחללם	כי פיהם וקולם	
אין זר להשיג גבולם	זה הפצם ואולם	
כה ועזו החליפם	רוח אל הניפם	
טוב ירדפו טוב רדפם	ראשיהם כסופם	
וצניף ככורו צנפם	החסד אפפם	10
גם העלימם וגלם	הורידם והעלם	
עדות לאל חי פעלם	גבהותם ושפלם	
ככני אלהים חשובים	מה יקרו כרובים	
ובאצבעותיו כתובים	אל כסאו קרובים	
פעם ופעם רביבים	מולידים שביבים	15
ולרוב תמונות פעלם	מאורו צלם	
אך שם אדוני סבלם.	נושאים כס זבולם	

60.

עלי לחן. יקרו להלל יה מהלליך.
הלל תמלל לקלא לא יחסר נשמת כל חי ורוח כל בשר
אין לך דמיון ואין לך ערך

- יחיד אשר לך תכרע כל ברך
 אנה מקומך ואין לך דרך
 5 מוליך שבעה על שנים העשר נשמת כל חי ;:
 בורא שבעה יסובבון על שבעה
 וכן ארבעה כנגד ארבעה
 זכור נא לחבליך ברית חוב ושבועה
 כי אתה שחתה לקיים כל אסר נשמת כל חי ;:
 10]רוות תעבורנה על ידי מונה
 ועיר על תלה מהרה תבנה
 ושמה דגל מול דגל נחזה
 וכאב ירחם על הבן המיוסר נשמת כל חי ;:
 הכל יכלה וזוכך לא יכלה
 הכל יבלה ושמך לא יבלה
 הכל חסר ואתה מלא 15
 כי בך ידל דל וגם בך ישור שר נשמת כל חי ;:
 מלך גדול על כל אלהים
 נורא ונשגב משמי גבוהים
 הכל ממך פוחדים ורוהים 20
 ועברך בישעך מהרה יבושר נשמת כל חי ;:
 1) Jer. 33, 18.

61.

וזן אם כח אבנים כחי.

- שם אלי מנת גורלי מגדלי וחילי
 כי הוא יעשה שלום לי שלום ועשה לי
 אחר אין לפניו אחר גם כן אחריו לא
 ובאחד שמו נתיחד כל הפה וכולו
 יעיד עמי אשר לא נכהר מפעלו וגדלו 5
 ובכל מעשיו הוא פליא הוא מרפא לחולי
 הוא יפעל באפס כלי באמת לא בשלי
 כי אותות אלהי אראה אין עוד מלבדו
 הוא עמי ואיך אשתאה כל רגע לחסרו
 לו אכרע ובו אתגאה כי רוצה בעבדו 10
 הוא על יד ימיני דגלי הוא גם על שמאלי
 הוא הרי בעתות שפלי הוא מסער בנפלי
 רוחו נוססה בלבבי ובכל לב יראתיו
 ובשם למדני נביא לי שלח קראתיו
 רחוק מובול מחשבי אך קרוב מצאתיו 15

יעל.

הוא עזרי והוא גורלי	הוא חלקי וחבלי
הוא מנום ביום צרה לי	הוא נרי באפלי
מה אומר והכל ידע	טרם שאדבר
אך מפי שמו לא אנדע	כי אליו אשבר
נפשי משאול הוא יפדע	וחילים אנבר
בו אניל ואשמה כולי	בו כל מהללי
בו יגבה למעלה קולי	בו יכון חילי.

20

62.

אלי לפנים ימינך רמה
 הבט לבנך בכורך למה
 נמכר לעבד ביד האמה
 איה דברך בתורתך אל כי לי עבדים בני ישראל
 5 בי אש קנאות לבבי תבעיר
 כי נאהזתי בכף איש שעיר
 נהפך דבר יעבוד רב צעיר
 כי איך קדוש אל ביד מתנאל יצעק לפניו ואין לו גואל
 רבו ננעי וידי רפה
 10 אחר הרונ כל ילידי רפה
 לא אפתחה עם מחרפי שפה
 נדרם ומה יעשה ישראל עד עת אשר יעמד מיכאל
 1 מיום גלותך נות אהבתי
 שבתי מרומים וחרב ביתי
 15 אכן בעיר זר אני לא באתי
 עתה בשונך לעיר ההראל גדול בקרבך קדוש ישראל.

1) Gottes Antwort.

63.

אני תמה יפת צמה עדן שמה ביד שמה והחמה
 שזפתני שאפתני שרפתני זכור דודי בריתך
 נפלאתה לי אהבתך
 5 בבית עניי בכור שביי ברוב מריי עדן בכיי עלי לחיי
 ואת עזרי כך שברי חבוש שברי וכל שבר עדתך
 נפלאתה לי אהבתך
 ראה לחצי רפא מחצי גדור פרצי ומים ציא לאור תוציא
 תקימני תרימני תשימני לראש כדבר שפתך
 נפלאתה לי אהבתך
 10 היה סלעי ביום צלעי קרא ישעי וסר ננעי ומגדיעי
 באף תהרום כנוי פתרום אוי תפרוש כנפך על אמתך
 נפלאתה לי אהבתך

מנת חלקי וצור חזקי וצוף מתקי וכל חשקי בך דבקי
הצוצרותי ננינותי ושירותי אנגן עוד בביתך
נפלאתה לי אהבתך.

64.

אבטח ביום צר לי באל ורם דגלי אם הטא יהי נשך פתאם יכפר לי
בינה ידיר שועי הסכת והאוינה
אלי ושור דמעו הוד תארי שנה
איך אשקמה רעי ואויבי חנה
5 עלי וסר צלי ומעדה רגלי קשת להיץ משך נגדי ודה לי
רעי בהנתני בכור עני וביד
זרים נתתני ובנין המון ציירי¹
אויבי הלמני והיתה בי יד
אל תט באף אלי ושא סכלי מאהלי משך יערב לך קולי
10 מלכי ענה ופדה נבדל לך הומה
בו כל זאב ירדה ולישעך צמא
מי בלתך פדה ומי לך ידמה
אם יענה בעלי מה יעשה צר לי בכור ובהשך ה' אור לי.

¹) Und da das Gut des Nachstellers gedeiht.

65.

אשמחה כי אפתחה פי להודות אענה טוב מענה שיר ירדות
בא זמן ציר נאמן לאמונים
על שמו דמו כמו האבנים
[בצבי או בשבי לו נתונים
5 ננאלו או קבלו דת תעודות נכבשו לא יששו דת והודות
רגני קולך תני בת סגולה
שב גביר אל הרביר בית תפלה
יתמו נוי נלחמו בך תחלה
יגועו עת ישמעו קיל צערות ירגו כל יחוז אש פלרות
10 מה לך נדרם לכה אל מקוה
בואך עד וראך ציר בנוה
בלתך ואמתך לא² יאוה
לחות המחוזות העתידות כי כבר נשמע דבר איש המורות³

¹) Still ergeben. ²) Nur Du in Deiner Treue. ³) Daniel.

66.

אן ואן לא אבקשך נוחי נעלמת ופעלך נכחי
מי עלי פעלך יריבך
כי גלילי אמת סביבך

על אסירך גמול בטובך
עד לרוח רצון לבבך

תענה רחפי לאש ופחי בהרוג הטא ויעמד ויחי

67.

שחר וכסות צדק לבוש	אל מתנשא על כל לראש
אכן רוח היא באנוש	נשמת שדי יום יום דרוש
חיה כשגל נצבה	בך רוח בשם נקבה
מצור החיים הצבה	ממקבת אור נקבה
מגלגל שכל שאבה	5 מידיעה מנה ¹ שנבה
ויהי בגוית איש לראש	חכמתו כים רחבה
יום על כף משפט תעלי	רוחי במה תנצלי
חוקי שכלך שהפעלי	ובידיך שם אל כלי
ובתורת פיך לא תמעלי	ובמו כוהך לא תהבלי
השתוחה עד עפר ובוש	10 מצחי מכובד מעלי
גבר יום יראה פני	מה יתאונן מה יענה
דתו ויתוש בניני	יוצרו על מאסו עניני
אליו ובמחנה תום חנה	חוק נתן לו לאמר פנה
ושפיעך בשכלך חבוש.	וברגע חיי עד קנה

¹) Durch ihr Selbstbewusstsein.

68.

נפשי לצורה נכספה וגם כלתה	אמרת יחידה ליחוד יאתה
בעלות פעלים בכח אונה	
אות על היותה וחיי ישנה	
או מן יסוד לה ומקרה אינה	
5 עמדה תכונה לגו או ² בלתה	חיים מקורה אמת היתה ¹
רבות תכונות בנו נרכבות	
יחד ערבות בקרבה שבות	
עינה כשמש באפס עבות	
היכל מתואר לשבתה בנתה	כי מברשה הוד מחוללה חותה
10 הכל בלי עת בשכלה ראה	
טרם בכחה תהי נמצאה	
דעה לפעל ואחר יצאה	
תשא והיא כנשואה דמתה	עד יאדירה אל לרחמיו פנתה
מעון בך נתכנה קימתי	

¹) Diese Doppelpunkte befinden sich im Ms. und sollen wohl darauf hinweisen, dass vorher --- ausgefallen. ²לא?

אין יריבי ואת חומתי
 אשית למקום לך נשמתי
 אם תחריש מקרא לך מתה אכן יעירה זכרך ובו היתה.

69.

	אורה לשם באפי נשמה	
רמה	בי שהדי לנורא עלילה	
	אתעדנה ברעתו וגילה	
	בי חדשה עלי כל אכילה רמה	
אצמא	ושמו מקור תבונה ולמה	5
	רוח אנוש בהיכל נותו	
	בו נמשלה כמלך בביתו	
	לה מעלה בהיו ומותו רמה	
דמה	תעמד ולא לרוח בהמה	
	הבל ושוא יקר הגויה	10
	מה אחמדה בארץ נשיה	
	אראה זבול כקשת רמיה רמה	
המה	וימי אנש בצל על אדמה	
	מיום היות לבבי ועד כה	
	ישיב ויצפנני בסכה	15
	במה אקדמנו ודרכו רמה	
במה.	על כל ואין בידי מאומה	

70.

	והן גדלו לה אחי צבאות המוני.	
	אחלי לבי לפניך	
	ועליך נסמך	
	כי אהבך ואת ביתך	
	כי טוב לו עמך ¹	
	בעבור כבודך בראת גויות ונשמות	
	הן לעדים נאמנים לך שהקים ואדמות	
	ואמת מכית ומחויץ צפיתם חכמות	5
	ואני בער ובהמות	
	ראתה נפשי כי ישאו מפתח והגר	
	תאגר ומי יוכל להפיץ תפיץ ואין אגר	
	תעצר ומי זה יפתח תפתח ואין סגר	
	הגני בידך כי גר	10
	הייתי עמך	
	מעמד כשמש נכון היום תמיד הסרך	
	ועבודתך היא חפש ובטה בהסרך	
	כל ברואים יאבדו בלתי שמך לברך	
	אות עשה נא עם עבדך	
	לשוב וחי עמך.	

¹) Dent. 15, 16.

71.

אל אל בנאמו	כל אשר יוכל להתרצות
ונרוממה שמו	גדלו להי אתי
שם אל בראו	אחלי לבי שיהוה
השם ופלאו	בעלי לב בקשו רוי
איה כבודם	יעלה על ניב איש הזה
לוי ברכו שמו	5 יעלה על ניב איש הזה אהיה קראו
חקי אמונות	ועלי דתו נכתב זה
זכרו וזה שמו	בערים איך לא יכירו
שם צור ילדם	סררים איך לא יישירו
את מעבדם	סחרים בזבולי יעירו
איה כבודם	10 אמרים לבני איש שירו
לוי ברכו שמו	רשמו צורות נפרדו ²
חקי אמונות	עצמו עד לא יגדו
זכרו וזה שמו	חכמו כי במ ילדו
כל התמונות	ינאמו זה לזה הודו
לוי ברכו שמו.	

¹) Die Engel. ²) Die nicht mit der Materie behafteten Geister.

72.

רוחו באפי	אאמיר אל האמירני
לא אחשך פי	כאשר לא יחשך הסוד
עזו למלל	באמת איך לא יתכן
הם למהלל	מהלליו לא לו אכן
סוד כל מהולל	5 תמוש חיתי לא כן
אליו בתקפי	אקרבה כי יקריבני
נפשי בכפי	ואישו תחת שי נגדו
רוח אלהים	רחמיני נא למענך
אשאף ואהים	רב להשיגך לרצונך
מעלת נבהים	10 אדרשה ואכן בנאונך
יד אל תרפי	בך ולי כי ממך אני
בשתי תחפי	מערום שכל ובמדו
	¹ להם.

73.

עלי לחן ארץ מה לך עוד נבוכה.

אל האלהים אשר נתת	נפשי תזמר בעוד לשונה
אם תחקר סוד יסוד בריאות	
לכה לנס העמר לכל אות	
צורות ולהיות דמות פליאות	

¹ גלויות.

- 5 הן כל יקר ראתה בעינה ודבר אמת שמעה באזנה
 בנו לבד מצאה שבילה
 עלתה למרום אבן־ל בשׁכלה
 תתה ארמה לנהלה לה
 את העמדתה עלי מכונה וזרועך תחזיק ימינה
 רוח אלהים תכלכלה 10
 יום יום לאטה תנהלה
 אך תאותה תחללה
 מה זה תחשב ואל־הבינה איך לא ידעה והוא הכינה
 מדי היות כל ימי מגורה
 קולה תחנן לצור יצרה 15
 אולי ישיבה וסוף דברה¹
 סוד שאלתה וכל רצונה לדבוק בשם פועלה וקונה.
¹לתוך דבורה.

74.

- שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד
 אל אל מי אהבר ושמו אחד
 הא הלב יגבר מה האחד
 אשמעה מה ידבר נביא אחד
 5 שם בישראל תורת אלהינו משפט אחד
 ברא לכבודו אופן אחד
 ויאצל הודו מן האחד
 כן צוה לעבדו פה שכנס אחד
 בני ישראל משרתי אלהינו בני איש אחד
 10 רם על כל פעלו הראש אחד
 ואיך הראה גדלו בבית אחד
 על כן קרא לו רעה אחד
 אל ישראל כי הוא אלהינו מלך אחד
 מי ברא אלה הלא אב אחד
 15 מי זאת יסלה עם עם אחד
 השקוף וימלא את יד אחד
 צור ישראל אלהים אלהינו שם האחד.

75.

- היה עצומה מכל בריאה מבן ארמה דעתה פליאה
 אנה מעונה משם נשמה
 באיש נתונה כמה חכמה
 אל חי צפנה עד נעלמה

6 איכה ועל מה היתה כלואה בנו ובמה שמע וראה
 במה יקורא שם רם וגאה
 ודמות וצורה משמע ומראה
 אין לו ונורא זכרו לנראה
 10 שבתו כדומה מה זו קריאה ואקראה כה אמרה נבואה
 רצו שחקים לילה ויומם
 מצור חוקים מי זה הרימם
 כל המצוקים ארץ מקומם
 בלה בחכמה קנין מלאה אך על בלי מה תוכם תלואה
 15 מראות המלות¹ אין קץ לאורם
 חורים חלילות במעון יקרם
 נשאים תהלות תמיד לצורם
 שירה נעימה על פה נשואה ענים באימה אמרים ביראה.

¹) Die Engelschaaren, nach Ez. 1, 24.

76.

אל אל אמת אין ערוך ורמה וון מודים לך.
 בשמו אגודת זבול סמוכה ידו ונוראה
 על חוק ומשפט אמת ערוכה אין לו בתוכה דמות ואיכה
 5 ירד עלי הכרוב ודמה לאיש במראה
 רצו המולות עלי מסלות
 מאש חצובות ולו תהלות
 נשאה וראשה¹ לכל עגלות
 היא הפקדה על בני אדמה באה ויצאה
 10 מה נעמו מדברי נביאים
 ראו בסוד מעלה פלאים
 לקרא קדושה בשם קרואים
 כלם כאחד ענים באימה אמרים ביראה.

¹) Zach. 4, 7.

77.

מאורות.

אשא עיני לכל דרך אן מלפני אן דודי ברה
 ברה דודי ובכרובי שכן כבודו
 מי יתן לי ימי טובי מותי בידו
 טרם בוא צר וירדה בי מאז ועודו
 5 על במותי באף דרך כחי במתני עלי למרה
 רד לי היום אשר שאו ערי תהלה
 ספו חיים ונרכאו ראשי סגלה
 חלפו ימי ולא באו ימי גאלה
 קצרה נפשי ברוב ארך מסגר ועיני תמיד לארה

מי השליכך בתוך זרים הלא עונך
 שובי אלי והן ארים נסי לעינך
 מפני ירעשו הרים אבוא למענך
 10 קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך ורה.

78.

אחלי יכוננו דרכי לשמר חקיך
 כי מנוחה לא מצאתי כי אם בחשקך
 עבדך אני הדריכני בדרך צדקך
 5 הן שאלתי אחת היא להפיק רצונך
 לא אבקש מלפניך כי אם פניך
 באמת אין ערוך אליך ואיך אמשילך
 או למי אדמה פועליך והכל פעלך
 את בראתני ומה אוסיף לדבר אליך
 מחשבות רוחי וקניני הם קניניך
 10 לא למעני אתה עשה כי אם למענך
 ראש וסוף אין לחסדיך ומי לא יודך
 ואמת אין בלעדיך ומעשה ידיך
 ואשר בשמך כחשו הם הם עדיך
 יחשב לבי כה וכה הגה הנך
 15 אפנעה בך כי אין מבדיל ביני ובינך
 מלפניך אני יצא ורוצי אחרוך
 מחזה בל חזו עיני לבד מהדרך
 מאמר לא שמעו אזני רק מאמרך
 20 אות חתמו לבי הנך ראה בעיניך
 ואשר ספר פי הנה עלה באזניך
 על אסיר יצר רע צוה ישועות פניך
 זכרך בפיו שים ובלבו בנה בית מכוונך
 רחמהו בשאת עיניו לכסא מעונך
 25 הט זרועך ותהי ירך על איש ימינך
 ובמחשכים עלינו נסה אור פניך.

79.

אמרות אל אמרות טהורות
 בחקוד אישים כם ימצאו כי בקרבם אות וחלק לכם
 אשרם אל בתורות ישרות
 רשמו על ספרים מעשיו הישרים עד יבואן אחרים
 5 יחזו עוד גדרות אחרות

האנוש?

הוא למחית ברואים הוא למרוה צמאים הוא למסער נכאים
הוא להומות בצורות בצרות
מי יסבב שחקיו מי שקלם עלי קו מי הכינם בחקיו
מי באורו מאורות מאורות.

80.

אפס אמת בלתך והכל לך
יעיד עלי פלאך ועל גדלך
אותך אבקש ובי מבון כסאך
עיני לבבי פקה עדי יראך
תודיעני ארה חיים שבע שמחות את פניך
בזרועך תעמיד לכל חי גבול
ותחצוב גו לרוחך בית זבול

81.

עמד בסוד ידרוש מצא שמך סודם וענינם
אך פלאך לפרוש ילאה ויתורה בפה אמנם
ממך תהלתי ולך תכל נפשי בתכלתי

82.

רבו פעליך אמנם לאין נחשבו נגדך
מי זה יכילך נעלה עלי כל רם ושח נגדך
כי מהללך בהם כפיהם לא כפי חסדך
אך כך תהלתי על פי אשר אשיג במלתי
5 הוא משכננת נפשי צרת וחקות עליהם אות
הודך ואיך אשי אותך ועיני גדלך רואות
מכסאך שרשי ולכס יקר לבי לך יאות
הרב גדולתי כי פעלך מוסר פעולתי
מאור במאפל שמך ובו אתאפקה אולי
10 ישוב כשהיה כבוד ערן מאם באוהלי
אדמה לנכריה אחר קרוא שם קדשך עלי
שוב נא לנחלתי וגאל לך אתה גאולתי.

83.

איך אכסלה ואמצא דעתו בין זממי
או ארעבה ומוצא פיו לחמי ומימי
הבר דבר מליצה על ארצי ושמי (?)
הוא מעדנים¹ לנפשי הוא מועדי וחרשי
5 בו אדבקת ואסבון איך רע לי יאונה

¹ מעדן?

אזכור שמו ואבון	כי צדקו אתנה	
עמו אהי ואשבון	גן עדנו והנה	
יצר לבי נחשי	בי העמיד להשיא	
רוח יקר בקרבי	נקשרת בכסאו	
או חברה בלבי	ויהי שר צבאו	10
וישוטטו בארבי	עיני לחטיאו	
צלל כבודי ברפשי	ואפלה במוקשי	
מלכי ומחנותי	שם קדשן לברו	

83.

אל[הי הרוחות	ל]כל בשר אתה	
[וחכמה בטוהו]	בטובתך שתה	
וגם דב[ר צחו]	תתה ביד לשון תתה	
אמת כל הוללת ובו לא	עמלת כל בפוך מללת	
5 בידך עתותי	ומה זה פי יענה	
וקצרו שפתותי	וכל רגע הנה	
בקרבי אותותי	ואן לבי יפנה	
ואותו הגבלת בדת שהנחלת לי ברכה אצלת		
רחבים וארוכים	חסרדך עמי	
10 ורעיוני רבים	ולא אבין גלמי	
ועת נום ובהשכים	בך עצם עצמי	
ועלי המלת וטובות גמלת לי גמול לא שלמת ¹		
הבי טוב עשית	ואנכי ארשע	
וחובי כסית	ואל שועי תשע	
51 ואחר נסית	לבבי בך נושע	
וחיי גאלת וגפשי הצלת מעוור לא הדלת		
מרומים שכנת	ושחים מלאת	
וכל יש חוננת	ולעשות הפלאת	
וכסא כוננת	ועליו נעלית	
20 והבל פעלת בכל משלת ועלי כל גדלת.		

¹ שאלת.

85.

וקאל איצא עלי קדיש.

אל אל בני אלים ינהרו ויקוו	איש ממקומו לו יקרו וישתחוו
ברים כתרשישים	תארם בלי שמצה
יש כארי חשים	יש כשור ועוף נמצא
יש על דמות אישים פעלם לאל גרצה	
יורדים והם עולים לעשות אשר צוו	

86.

צמאה לך נפש בך רותה אלי ועת כלתה לך חיתה.

87.

אלים ברוצם באופניהם לילה ויומם
עושים באימה רצון קניהם על כל מרומם
בהם משוש לב ושמחת יין
[כי הוא יש] ורם ולא העין
כל יש ויש שם והפך אין 5
ספרי אמת הם וכל דיניהם השם חתמם
שם הדברים על אפניהם עוזו רשמם
רוח אלהים בפלא נעלם
תנוף צבאות אשר מעולם
יוצאים ובאים עלי פיו כולם 10
כל צד וצד ימלאון עיניהם אור ממקומם
לא יהוו אל והוא ביניהם תוכם ועמם
מאזני שחקים בלי כפים
[יתפוש] ואם נחשבו שמים
נגדו כמו שחקי מאזנים 15
ישקול ברואים בכף מאזניהם ראשם כתומם
צדק לעולם וכל אבניהם כהם בעצמם.

88.

אל אמת עמי ואני ממי אפחדה לי
יעשה שלום לי ורב שלום יעשה לי
בו אדבר מדי היותי תחת צלליו
מי יגלה מי תעצומו או מהלליו
מעדה לשמי מהדרו ושמי גליליו 5
מאזי מעלי מתהומי מגור ומעלי
מעביר כל צירי מרימי אהז בשפלי
רחשי מולו אשפך כמים ואמנה
אזכרה גדלו כי לתעצומו אין תכונה
מה אהז הן לא קין למהללו באמונה 10
אם שמו פליא רחמיו לבלוי חוק למולי
הוא לכד דגלי הוא לכד חילי יעזר לי
האמירני כי יצרני בעבורו
גם נשאני עד הביאני אל יקרו
אשמחה אני כי יעטני סות הדרו 15
יאזין קולי כי בעת שכלי¹ הוא בכסלי
אך ביום צר לי שם שמו צלי מקרב לי
¹סכלי?

מה אדבר לו אדעה כי לא לי שבילי
אך כפי יכלו יעווב נכלו איש אוילי
אהיה אצלו אעלה עלה בית זבולי 20
הוא אָרי חילי כי משוש גילי הוא בחבלי
הוא מנת חבלי הוא ביום אפלי נר לרגלי.

89.

הנפשים אל יסודם לעלות יהים כבודם
אהלי אנשי אמונות
לאחוז דרכי תבונות
כי לכל נמצא תכונות
5 רק סעיפיהם וידם קצרה מבוא בסודם
בעלי תושיה אמרו
הבריאות כולם נוצרו
משנים כי עת חברו
בנויות העמידם אל לחיותם ולילדם
10 רק יקר הלב יקרו
כל מתים ומאורו אורו
הנשמות מהם נוצרו
הם גליל שכל בסודם ראש תבונות הוא ועדם
מבהמות יצאו צומחות
15 אך שתיהן כשפחות
לגבירות הן הרהות
מאמר נביא יעידם נר אלהים נשמת אדם.

90.

ברכי נפשי אשר לו הגדולה ומרומם על כל ברכה ותהלה
אסיר תקוה הגלה יקדם אל במלה ראש התהלה יהודה לתפלה
באש מוסר הובא ואמר מאהבה מסותרת טובה תוכחה מגולה
רפא לבבות נחלו על שברם ייחלו לקול קורא סולו סולו המסלה
הוחלתי לפשר דבר תווי יושר נאם אל ליום אשר אני עושה סגולה
מרום הט זבולך רד ונאל חבלך מעולם כי לך משפט הגאולה

91.

אודה עליון יושב במסתרים נעלם ומעשיו ממעשיו נכרים
המאיר לארץ ולדרים
במדברו
ומאו
ובשחק
והוא שופט זה ישפיל וזה ירים המאיר לארץ ולדרים

רמה על מחשבת חכמתו
ויגלה לרועים עלומתו
ובאר מים חיים היא דתו
ממנו ישקו כל העדרים המאיר לארץ ולדרים
מאורו עיני לב תאורנה
ודרכיו המעגל תצרנה
דובר צדק מגוד מישרים המאיר לארץ ולדרים.

92.

אמר יהי אור ותהי אמרתו
בטרם ברא זבול ואדמתו
רקע שמיו להראות חכמתו
הגביש ארץ והדשיא אותו
מאורות האיר באור הדרתו
ואוהביו כצאת השמש בנבורתו
והוא כחתך יוצא מחפתו.

93.

אותות אל אמת על לב אכתבם וזן אל אל אשר עלילות (?)
עדותי פלאות ואוהבם
ברא סוד כרובים מה נכבדו
אל כסאו קרבים שם נועדו
הם רצים ושבים ולא נפרדו
מצבם במעל ויסובבם ושמות הצבאות פיו יקבם
רוחב דת ימינו עצום עדי
לגדודי מעוננו ידמה ודי
דעותם הישנו צור בלעדי
אל יואל ויפעל ויעצבם יעט סות קנאות ויחובבם
מלאכיו בחכמה לו הללו

94.

אל באין ראשית ואחרית אאמירהו
בשמו אברך שמו ובשמו אזכירהו
רבו מעשיו ובתוכם אחד אשורהו
הוא ילמד דעת ומי יהורהו
מטיב לכל ורע לא יגורהו
מעל לשמיו ותחת שמים ישרהו
ועל מי לא יקום אורהו
אורהו עליון סביביו מאפל בכל רגע יהדש כפל
רם זכרו מהשיג שפל הצור ודבקו לא נופל

10 מהזיק בבלתי טה תפל חושך סתרו לבוחן ועופלי
אמר לשכון בערפל

בערפל השכין כרוכו בבית זכר הציבו
בעבור עם קרובו אשר מנוער אהבו
והושיב ככרובו וסורה שבה סביבו

השם עבים רכובו 15

רכובו עננים ומעשיו נכונים הרשים גם ישנים
מלאים נבונים וצבאות מעונים המונים המונים
שומרי אמונים נוסעים וחונים קוראים ועונים.
ככתוב וקרא זה אל זה ;:

1) Anspielend auf Jes. 32, 14.

95.

אל דוד בשם לא כניתי
מימי נעורי פניתי
דודו בנפשי קניתי
ובתוך לבבו חניתי

5 לי בית זבול כדמות שביל דרי גליל רום מחמד
להיות לאל . . . 1 ואל אודה בחיל שיר ימי חלדי

בך שת נדיבה שדי אות
תראי כבר אות בפליאות
לרבוך בצור כזה יאות
נמשל לאדון בצבאות

10 אין לו גבול הוא כל ובלעדיו אליל בו לבר תחדי
בנטוש הבל חלדך בליל ברהו כצל על אמת חרי
מי יתנני כל חדלי

טובות לקבל מאלי
שתי פעליו ממולי

וכפי תהלות חסרו לי

15 ישיב נמול כל ציר וחיל יהפוך לגיל לא כפי חסדי
ובמאפל דומה לליל הוא יאהל שמש נגדי.

1 נפשי?

96.

ארחות אלוה עמדו
על סוד שנים נצמדו
צורות לצורך נפרדו
שת בעבור יתאחדו

5 הם פעלו כי גלו (?) מכל ולא רע יגורוהו
כל חוללו יש נחלו אם קבלו לא ישורוהו

בנמות כבוד אל שפרירו
 על ראש כבודה הגבירו
 נמשך ונשא אל אורו
 כנשוא צבי החן עדרו 10
 אט נהלו אל אהלו כי סבלו על מעירתו
 התחוללו התנהלו עד הללו חק ואשרתו
 מה נאווה חיל נכבריו
 ידע אשר אל בלעדיו
 ירוץ כרוץ חשק עדיו 15
 יעל ויוריד גליל ידיו
 חודו מלא עולם ולו כי כל אל-הים קדושים הוא¹

¹) Daneben steht מנה מא וגר מה = Das ist, was davon gefunden worden ist. (Es fehlen der räthselhaften Dichtung eine oder zwei Strophen, je nachdem Abram oder Abraham als Akrostichon angenommen wird.)

97.

אור כבוד אחד אין לגדלו חקר
 צה ויפיעו בו גלילים נוגהים
 בניני עולם נצבו בגללו
 נכברי חילם שת בהלדו כולו
 תארם נעלם מראות אבן לא
 פעלם נכחד יחום המבקר והם יגיעו בו לבנו יהם 5
 ראש גדולותיו אין לפניו אישון
 זיו תהלותיו כי באין קין ראשון
 בו פעולותיו אם ידבר לשון
 רב והתאחד זה וזה לא שקר ועד יגיעו אחריו הם נגהים
 מרברי גלגל מספור נמרצים 10
 בהדר אל גל כי יקרו העצים
 כל ישר מעגל בעגולו רצים
 כי ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים.

¹) In der Pracht Gottes, die er, nämlich der Himmel, entrollt.

98.

ותקאל מע אלסליחות בעשרת ימי תשובה
 Gebet für die zehn Busstage
 בטריקה nach Art von
 יצו האל לרל שואל.
 אמנתך יודיעו ויהד יכוננו.

99.

שמים מספרים כבוד אל
 ארץ תענה אין כאל
 אותות בכל ברואים
 פגעו פני

ראו עיני	עד כה וכה פלאים	
שמעו אזני	גם מחזות נביאים	
מאת שר צבא אדוני מיכאל שמו	ושר ענאל ורסאל ואיש גבראל	5
בהר באב המונו	בהן לבו	
ויחזה בעיניו	הר בחר בו	
בא בחלום לנינו	בוא אחר בוא	
רצות עלי שחקים	רצות עלי שחקים	10
ושוב דמות ברכים	לעשות חפצו	
יעיר שכן שחקים	עד יעריצו	
מה רב גדוד הדומו	כי העמיד בארצו הכבוד מקום מקדש אריאל שם ישוב בבוא הגואל	
המה וממקומו	עדי גדלן	15
עמו וממרומו	ישתחוו לו	
	יתן קולו	
	שרף בכס זבולו קול קרוש כקול המון בשם אל כן עשו בני ישראל.	

100.

פי טריקה יקרו לחלל.

את חפצי מלא הצפון בקרבי	כי לא יפלא ממך כל הובי	
לך סודי אנלה כל אשר אדבר בי	אני טרם אכלה לדבר אל לבי	
בקשתי יסודי	לדעה מחבואו	
כי בנופי כבודי	כמלך על כסאו	
ולא אדע סודי	ואיך צורי בראו	5
ואיך בו מעמדי	ולמה בי בלאו	
נתנו עמדי	ומני יוציאו	
ועל מעשה ידי	במשפט יביאו	
זה לי יום אידי	במפקד אל חטאו	
לכן בכל מאודי	אשוב למקראו	10
הוא בדתו עדי	כי בקרבה פלאו	
וחלילה בעודי	למרות פי נביאו	
לעשות טובה או	רעה מלבי	
רבו חסדיך	בהם יסדתני	
אני מעדיך	כי את ילדתני	15
ולבלעדיך	לא העברתני	
על כן אודך	לטובה זכרתני	
מעט מכבודך	אמת ככרתני	
אכן בסודך	לא העמדתני	
לדבוק בהודך	עטרות עזרתני	20
וברצון עבדיך	עד כה פקדתני	
במעשה יודך	מאד הפחתני	
ובפקודיך	הכי עזרתני	

אשר למדתני	מאתך חכמה	25
לך אמר לבי	למדו רעיוני	
	כי בדעת וערמה	
	תענוג מעדני	
	ולמה עוד אצמא	
	כי בך מעיני	
	בך ידי רמה	
	אם השמימה	
	נשאתי עיני	
	שהודך שמה	30
	גם הם כאדני	
	כי בכל האדמה	
	עדי נאמני	
	אתה אל אמת ומה	
	אני או עיני	
	הן אין לי עצמה	
	לדעת צפוני	
	על מה זה ולמה	
	ומה היה לפני	
לחפש זאת אדוני		35
לא נבה לבי.		

101.

אין ערוך	אחזה מבשרי ואת נעלם	
	בקרה נפשי דברותך	
	כי בטרם הכל היותך	
	הי ולא יתמו שנותך	
אין ערוך	הפצך עד לא אחשוב ישלם	5
	ראתה בת עיני שהדיך	
	שמעה אזני ניב עבדיך	
	ספרו לנו מחסדיך	
אין ערוך.	וזכרון פיהו ומהללם	

102.

נשמת שדי הבינתני	כי רוח אל עשתני	
	אורו עיני העורות	
	כי יפתחו בי מסגרות	
	תושיה ועלי משמרות	
החיים העמידתני	והתאוה היא המיתתני	5
	בדרך השכל אוהזה	
	ואהלך אט ולא אחפזה	
	כי ממומתי ארגזה	
אם לא אשאל קראתני	ובשאלי היא השיבתני	
	ראה לבי סוד נעלם	10
	במעשים יכירו פועלם	
	הכל מאז הוא מחוללם	
ידו באין יש הבינתני	להכירו פה הביאתני	
	הארבע ¹⁾ חסד נוסדו	

¹⁾ Die vier Elemente.

כל נמצא מהם נולדו 15
 לבותינו כן ישהדו
 תורת אבי עזרתני כי אמרתו צרפתני
 מרועה אחד נתנו
 כל החכמות וכלי יצענו
 מעל משכן שם יחנו 20
 בשכבי דת אל העירתני ובהקיצו היא השיחתני.

103.

1 כל עצמותי האמרנה יי מי כמוך
 בי לדרוש את רצונך שמך קראתיו
 ולהתנפל לפניך לבי מצאתיו
 אליך אל מעונך משאת נשאתיו
 5 כי מחשבותי הם מעשרותי ודברותי הם מובחותי
 אשי וקרבני נפשי שפוכה
 מלך אחד אשר אליו כלו נפשים
 כי מעלליו במעלליו ראום דרושים
 יושב קדם ומפעליו כל עת הרשים
 10 עם דור אבותי ועם שנותי ועם תולדותי כי כל ימותי
 בו יהוו עיני אות המלוכה.

1) Darüber steht גמיעהא מכרומה = lauter Gedichte, in denen der erste Fuss des ersten Verses fehlt. (?)

104.

אמרות ימים לימים יהגו מהורות
 בכסא רם מעלות בחכמה קרצם
 ונושא מתנות אשר לפניו הפיצם
 ועושה תולדות אדמה לא כחפצם
 5 ברוצם על פי אדוני כולם יצורות
 בצורות על משפטיהן תמיד נצורות
 רשומות בכתב אמת כהיות דמותן
 בשמות הוא יספרן בבואן וצאתן
 ולימות קצב ישובכם אל קותן
 10 באיתן שבתן על עגולות ברורות
 צורות באור הים ודולקות כנרות
 משרתי עליון דמות מלכים בכסאות
 בפאתי שבעי וסוד תליי² שם בפאות
 ולמתי לבב בלי פה עונות פליאות
 15 בריאות ארץ בסוד שנים קשורות
 להורות בה עשה את שני המאורות.

1) Sieben Planeten, 2) Ekliptik, Vgl. No. 59 v. 2 u. 3 u. II 3.

105.

וקאל רחמה אללה עלי קדיש.

יתגדל	אחד גדול כח כפי נאמו	
יתקדש	שוכן עד וקדוש שמו	
	ברא בריאותיו למען כבוד	
	זכרו ועוד צנס בטרם אבוד	
	נפשם להתקדש שמו לעבוד	5
לא ידל	ידל כבוד הכל והוד נעמו	
יתקדש	עליו אחדש שיר בכל עת כמו	
	רמה ימינו יום פדות נחלה	
	ויעשה לה כל אשר שאלה	
	עינה ובתהלת כרוב הוללה	10
כמגדל	כבוד בארץ הצבי רוממו	
במקדש	ודמות יקר כסא זבול קימו	
	מה תדאגו בנים אשר נוחלו	
	הנה תקומון עוד ולא תפלו	
	אל תתנו דמי לאל יחלו	15
לא יהדל	עוד שוב לאולמו וסוד לנחמו	
הנקדש	פיכם והודו לו ברכו שמו	

106.

וזן שעלי אפרשה לך לילי ויומי.

יכוננו דרכי לעבדך	אחלי	
מאתך ידועה	בי רוח נתונה	
גם אוון נטועה	גם עין אמונה	
אבין כל שמועה	אביט כל תמונה	
אם אשכחה טובך והודך	אללי	5
חדש כי עלומי	רוח חן בקרבי	
מה אעשה לקמי	קמו לענות בי	
ותכסה אשמי	דתך גל ללבי	
מידי ורפואתי בידך	מהלי	
מה רב נעמך	מה קצרה לשוני	10
הכעסתי שמך	עשיתי רצוני	
יהמו רחמך	אמות בעוני	
משחת לברך שם כבודך.	גואלי	

107.

מדי אחי	מבטן אורך	אתה גוחי
	נפל חבלי	בנעימותיך

	עמדה רגלי	במסלותיך	
	הראיתה לי	והליכותיך	
5	צייץ על מצחי	ותשת ערך	תסכן ארחי
		ראיתי ¹) גלמי	
		עצם מעצמי	
		אין מטיב עמי	
	אבר נצחי	רגע סר הורך	אם ² מנכחי
10	איך יגמולו	הכל פעלך	
	לא יועילו	על אחת ולך	
	לא יבילו	ושאת מהללך	
	כי מה שיחי	במה אעברך	אפס כוחי
	עת אשכילה	מה רב פלאך	
15	או אנילה	יום אקראך	
	לך אוחילה	אם איראך	
	אפקיד רוחי.	אתה ובידך	הן מבטחי
			¹ ראית. ² יום.

108.

	וון שלשו קדוש וכשרפים שמו קרשו.	-----	
	אלים פני כסא כבוד נעמו		אחזו
	ששים בשוכן עד וקדוש שמו		יחזו
	עולם כמנין הקסר יוסרו	בניני	
	עשר אחרים מלבד נפרדו	עניני	
	אלים יקראו והתאחדו	בם בני	5
	אחר מסבותם מסלות כמו		זו בוו
	איש על עבודתו ואיש על שמו		נדרוו
	רוחות כבודות על מתים נשאו	רחפו	
	אורים עלי לבם והתנבאו	נשקפו	
	להם פליאות שם לאל יקראו	יחשפו	10
	כי בו תחלת כל ובו חותמו		ירמזו
	סודות אלהינו אדוני שמו		נגנזו
	קדש יהלכו קדושים בלי	מנוה	
	ילכו לזנב או לראש התלי	העוה	
	שירם לאל שם כוכביהם כלי	נאוה	15
	אם ידמו קט מזכור נעמו		ירגזו
	עת שלשם קדוש וגורא שמו.		יעלוו

109.

אל נשגב בהודו
ברוך שם כבודו
ברא כל תמונה
נראה או צפונה
ויסוד התבונה

מי יעמוד בסודו	בשמו העמידו	5
רואי רוב טובו		
בהליכות נתיבו		
איכה כחשו בו		
הוא שהדו ועדו	כל נולד ילדו	
מתבונן פלאיו		10
בלבבו ומראיו		
ובדבריו נביאיו		
כי רוחי בידו.	יודגו בעודו	

110.

אופן

מחנות עליונים	כולם כאחד קדושה עונים	
	אדיר אשר נעלה סוד פלאו	
	הוא האלהים לאות בצבאו	
	כל איש יזמר סביבות כסאו	
5	הם לאלפי מונים ¹ הם אחרונים	והם ראשונים
	ברא משרתים בשבעה מעלות	
	יתרוצצו יום וליל במסלות	
	צפון וימין סביב מזלות	
זה לימים נמנים	זה להרשים	וזה לשנים
10	רוץ הגלילים בעוון הרב	
	ירחק גליל ² עת ופעם יקרב	
	אלה למזרח ואלה למערב	
איש לדרכו פונים	נוסעים עלי פיו ועל פיו חונים	
	מעון אשר על אדמה נעלה	
15	שמה המולה ושם סוד נפלא	
	סוד הלבנה לעין כל נגלה	
על מכונות שונים	להיות לעדים לאל נאמנים.	
	¹ Gen. 31, 71.	² גבול.

III.

אל חי ברא מסבה	וון יתגדל אל מעודו.	
שמה השבין כרוביו		
	ברא כסא כבודו	
	ולמענו העמידו	
	כל אופניו בידו	
5	תחתיו איש לא מכובה	וצר מים בעביו
	רב מחנהו וזרם	
	בצפון וימין קשרם	
	אך הוא לבדו ספרם	
	¹ וגם.	

מאיך יוצא ואיך בא כי הם משרתיו קרוביו
5 הן בארץ עינם
והלכ יבין לשונם
מעירים כי שם קונם
למנאציו הוא כלבה ושמש צדקה לאוהביו
מהלל בפיהם נמריץ
10 רצים ריץ לקראת ריץ
מעריצים אל נעריץ
בסוד קרושים רבה ונורא על כל סביביו.

112.

אבות קרושים דת ירשו והורישו ישרו עקוב
ברי לבבות מי שכלם ידלו
5 חוקרי נתיבות מצפונים יגלו
עזבו משוכות ופני אל יהלו
שירים חדשים יקריבו ויגישו פי שמם יקוב
ראו עממים יום סיני בעינם
אותות עצומים גם שמעו באונם
10 מופתים קמים על זאת שוא והנם
שיתם אנושים מן גו יגורשו יקבם אל קוב
מחנות ישורון עד הגה נפוצות
כבוד¹ יעירון קניהם לרצות
מתי ישורון² מקצוי ארצות
ובכל נפשם יעריצו ויקדישו את קדוש יעקב.
1) Ps. 57, 9. 2) Ps. 7, 1.

113.

אל אל אשר עלילות לו נתכנו לבי ובשרי ירננו
בו יענו ברואיו בלי¹ ראות
כי בפנים וחיצון שם מפלאות
ידיו עד לנפשם היו ואות
5 שמים בלי פה ישננו הארצות בלי קול עוז יתנו
רוח החיתני מה נפלאה
על צלם אלהים או נבראה
כי כסא דמות כסאו נשאה
דרכיה בדרכו יתכוננו במ חסדי אדוני יתבוננו
10 מעמד הגויות בו להסות
כי חיות להתחבר מואסות
אם לא יעורם מה יוכלו עשות
אליו כעבדים יתחננו כי כולם בטובו יתערנו.
¹מבלי.

114.

אהבת.

אל אל וטובו יפחד וינהר עם קרובו
 בוגד ידמה כי אין צרי עוד לנגועים
 לעד וחכמי נזים ישיון תעתועים
 מה תשאלו מה היה לילד שעשועים
 5 אביו עצבו ניצו שלוחיו להשיבו
 רעיון במוקשו יוחיל לגואל חי מכרו
 ישוב לקדשו שנית וישיב שם הדרו
 נשבע בנפשו זאת ולא יחל דברו
 הנה כתבו כמה נביאים חתמו בו
 היכל יקרו נתן ביד כל צר להבעיר 10
 ובנו בכורו גלה אלי קדר ושעיר
 ולמול דבירו מקדש מעט יבנה בכל עיר
 יעלה ויבוא שמה ויגיד כל לבבו
 מעין המקרה אחד לנאמנים ושונים
 תאנף במורה תשמור אשר שמרו אמונים 15
 תשקף ותרא כי חוק נתתו לו לפנים
 הוא לא עובד כי אהבת נפשו אהבו.

115.

----- וזן רב לכם מוכחי בריב.
 אהבת אלי לי ערבה מאהבת נפשי נפלאה
 בו אחשוק עד כל אהבה בלתי אהבתו אשנאה
 בינותי בדבר בוהרי בלתי כי הוא שמם שחי
 איך ירדוף איש לב אחרי הון יקר או ליה לחי
 5 ונדרו¹ יקר או יחרה בו אף החשוק לא יחי
 על דוד קנני אעגבה בו כל הון יקר אמצאה
 מגורו בטח אשכבה הוא חיי רוח נכאה
 רב קנאה על כל דוד וזה דודי אחד בו אבטחה
 אם ירבו אוהביו אוהוי דרכו עמי כם אשמחה
 10 אם בלתי פניו אחזה תושיה מני נדחה
 לראות הדרתו אקרבה ובנאותו אתנשאה
 ושמו על לבי אכתבה ובפי צוף זכרו אקראה
 הן כל דבר נכבד כמו נפשי ביסודו חשבה
 יקל אם יתם נעמו אבן לכבוד אל אתאבה
 15 כי כל אוסיף דעת שמו אוסיף יראה גם אהבה
 יראתו רוחי שובכה אהבתו על כל גוראה
 שבעתי עד לא ארעבה רויתי עד לא אצמאה

¹סחי ? ²ובנדרו?

מנוח ינחיל חשקך	אך כל הושק הוא נענה
בלבכי אצפון חוקך	ואקו אולי שם תחנה
יום צדקתי מצדקך	ויהודתי מה תענה
מצור החיים הוצבה	וכבוד כס כבוד נמלאה
עליך צור התיצבה	כי לכבוד שמך נבראה.

116.

אָנִי אָנִי כִּמוֹ אָנִי וּמִחֲנִי כִּמוֹ אָנִי בֵּים עֲנִי וְהִנְנִי בַּחֲנִי לְמַעַנִי כְּאוֹבוֹתַי
 בַּחֲבֹלֵי בְּאֵהְלִי בְּמַעֲלֵי בְּפוּעֲלֵי מַחֲלֹלֵי וְגוֹאֲלֵי בְּסַכְלֵי בְּעַקְלֵי נְתִיבוֹת
 רַעוּץ אֲרִי בְּלֵי צָרִי דְּהוּי חָרִי בְּשׁוֹרְרֵי מִצׁוֹרְרֵי וְזֶה פְּרִי דְּבַר מְרִי בְּכַקְרֵי מִשׁוּבוֹת
 מִכּוֹן צְבִי בְּתַעֲבֵי וְאוֹחֲבֵי דְּמוֹת צְבִי² וְסוֹחֲבֵי וְנֶרֶךְ בִּי בְּבֵית שְׁבִי בְּאַף לְבִי קִרְבוֹת
 חֲסִין לְכֹה וְאֶשְׁלַךְ וְחַבְלֶךָ פְּדוּהָ לֶךְ בְּגִדְלֶךָ וְעוֹלֶךָ וְסַבְלֶךָ וְאֶפְלֶךָ לְאוֹיְבוֹת
 הַדָּר³ מְכוֹר וְתַתִּי עֵכוֹר וְלוֹ הַכוֹר⁴ וְפִיו סְכוֹר בְּבוֹן נְכוֹר עֲדֵי שְׁכוֹר וְאֶךְ זְכוֹר לְבָן בְּכוֹר אֲהַבּוֹת
 וְטוֹב שָׁנָה וְחַיִּשׁ פְּנֵה כְּיוֹם סֵנָה וְעַם קֵנָה וְעִיר בְּנָה וְתַחֲנָה וְתַעֲנָה⁵ לְנַעֲנָה לְבָבוֹת
 אֶקְרַבְּם אֲשׁוּבְכֶם וְאֶקְבַּם אֲשׁוּבְכֶם אִישׁ בְּכֶם אֲסוּבְכֶם אֲחוּבְכֶם וְאוֹהַבְכֶם נְדָבוֹת.

1) Ps. 119, 83. 2) Cant. 2, 9. 3) Gen. 25, 15. 4) וַחַת? 5) Job 19, 2.
 6) Und antworste dem Schwermüthigen.

117.

אנושה ענושה גרושה מירושה	וון אם לא תדעי נפשי אחריתך
כבושה כתושה וסות אבל לבושה	
בתוך פח יקושה והקול קול חלושה	
ואם צר לה כחה תאמין את רוחה באל חי הבטיחה	
5 ותשפך לו שיהיה בהיכלו תבקר יעזרה אלהים לפנות בקר	
בחונה פעמים במצרף איש לאומים	
תקן נחומים מימים לימים	
וקצים רשומים סתומים וחתומים	
אולי בא אולי	דבר ציר על אולי ¹ היתה אלי
10 ויאמר אלי	עד ערב בקר
דרו משנאים נשואים עד נשיאים	
ובני נכאים כמו רואי ² לרואים	
ידרו פלאים ברובי תחלואים	
ביד צר נרכינו	בגלות נכינו וערב בכינו
15 לאל וחכינו	עד אור הבקר
האומה ועומה כמו דומה בכלא	
אמרו נביאים כי תצא בפלא	
ליני הלילה ועוד שחר יעלה	
חיש וולתך מי	יושיע עמי ואם לא תך קמי

1) Dan. 8, 2. 14. 2) Nah. 3, 6.

20 איש אל יותר מ-
 מה לך מריבי תחרפני בשביה
 הכי גואלי חי אשר ידו נטויה
 ומיומים בארץ מאפליה
 היש את נפשי ויזריח שמשו וירום את ראשי
 25 ביום השלישי בהיות הבקר.

118.

וון אל אל אשר עלילות
 אורה יה ולשמו יד אכתבה
 הבוחר בעמו באהבה
 במה אתרצה אל אוהבי
 קנני תחלה מבית שבי
 ואשכן לכדי ארץ צבי
 5 ישבתי בצלו ואשכבה
 בטה ושנתי לי ערבה
 רוח מחלתי מני דחה
 ועון מענתי אנא מחה
 ולהדרת נותי אותי נחה
 אולי עת ידירותך קרבה
 כי נפשי לפירודך דאבה
 10 הלעולם תרחק בית שבתך
 צר לווחץ ורוחק יונתך
 איך אמה תצחק על בתך
 על מה בת כבודה היא שכבה
 לארץ ושפחתה שגבה
 מחסה הוא לבניו בו יחסו
 15 יום כלות משנאים דת מאסו
 בו אבטח ואויבי מה יעשו
 כי עבי זבול ותהום רחבה
 לא יוכלו לכבות האהבה.

119.

וון אל אלהים כלתה נפשי.
 אל אדוני נפשי אישא כי פלאות עמי עשה.
 בי אדוני שמעה שיהי כי בידך אפקיד רוחי ובך שמתי מבטחי בך אלהי נפשי חסה
 רחמני אלי אלי יערב לך תמיד קולי נא והפק את משאלי כי ימינך חיל עושה
 מה שנותי או מה חלדי מה פשעי או מה חסרי הן חטאי תמיד נגדי ועוני ראשי כסה
 קום פדה נא את עבדך אל ואליו הט חסרך נר ותושב הוא נגדך רחמיהו עליו חוסה
 ממרומים הט אונך ושמע נא קול צאנך חוס ואל תסתר פניך כי נתתם בוו ומשסה
 אל חמול על נחלתך ואסוף צאן מרעיתך והשיבם אל ביתך עוד ולא תשאר פרסה
 לעשוקים תן רחמך כבוד בשומם לשמך חון ורחם על עמך אל ואור פניך נסה.

120.

וון חכום הלכות
 איחרה עת מועד מועדים וחצי
 בשבי אין סועד לב לגלות קצי

ואנוש חצי	לי ומתני מועד שם	
באלהים דמה	אין ישועתה לי	
ואדוני שמה	צר באורך שברי	5
נדבארבע רוחות	באשון ליל שחתי	
איך אדבר צחות	מצבי נסחתי	
לעדינות בוטחות	אך במר לב שחתי	
יעבר עלי מה	נא שמען קולי	
אל ימינו רמה	עד ירפא שברי	10
שן לאירי חרק	ראש משנאי הנע	
שש ועלי שרק	יום כבודי נכנע	
נד ביין הורק	ואני עד הן נע	
בשור האמה	מכלי אל כלי	
כן על גברתה קמה	קס ² במירוס תמריא	15
בת בחיים קצה	מאנה הנחם	
ואחרוך רצה	מפני צר לוחם	
בגלות יצא	בחזונך נחם עם	
ותהיה חומה	עת פלאים תפליא בי	
אור כאור החמה.	לי ותאיר נרי	20

¹) Gen. 24, 63.

² קט.

121.

אהבה.

ויחו לשון חוות אישון	אסיר תאוה	שמע מצוה	להפשי תשלחך
	ברת אל הגה	ואל תשנה	והיא נפלאות תשיחך
	ואם נפשך	תבקשך	שמעני אוכיחך
	עלי חכמות	בני אדמות	אשר בקשו להדיחך
	איך תדרוש	סוד הראש	ותלאה לחפש רוחך
	ואיך תחזה	למה זה	ונקל מזאת כחך
	ועל אמונות	התבונות	מי זה אשר יבטיחך
	בצל אל חסה	והוקיו עשה	כי הוא יישר ארחך
	הוא נצחך	הוא נכחך	הוא בקרבך הוא סביבך
	ואהבת	את אדוני	אלהיך בכל לבבך
	בכל מראה	אשר תראה	עד כי אין זולתו
	וכל שמע	אשר תשמע	ישמיע תהלתו
	וכל ריח	תריח	יודיע עלילתו
	וכל טעם	אשר תטעם	יבאר סוד גדולתו
	וידוך	שדוך	להמיש בם פעולתו
	ובל מדע	אשר תדע	בך נכון במלתו
	וכל שכל	אשר תשכל	מאתו תחלתו

15

באהבתו והמלתו	הוא נשאך	הוא בראך	
באחריתך להשיבך	ילמדך	יעודרך	
לדעה מה משכרתך	אם תכסוף	ראש וסוף	20
אתה כפי מהשבתך	ואחריתך	בראשיתך	
נתונה לך כיבלתך	כרעתך	כטובתך	
וידע קומך ושבתך	יהקרך	ויוצרך	
ומדעתו דעתך	ואן תטה	ואיך תשטה	
ושמור את משמרתך	מתי תבל	עזוב הבל	25
תיגע לזרים בלתיך	תשוב למה	ילוד ארמה	
ראה שאלתך אתך	והש אונך	פקה עינך	
אם תשוב ואשיבך	בקול קורא	והבורא	
וטובת אל עורפת	לבני אל ¹	מה ישאל	
עליך חופפת	והעזרה	ומה תירא	30
ובלתו מקורא תופת	הוא רצונו	גן ערנו	
באש הגרוד נשרפת	מואס ברת	כי יחידת	
המתוקים מנופת	צדיקים	שמור הוקים	
על ראשך מצנפת	אם תשימם	תתרומם	
תנמו לאות ולמופת	ועל ירך	הם הודך	35
עיניך לטוטפות	והיו בין	בם הבן	
יסורו מלבבך.	אליהם פן	אשר תפן	

¹לב נואל.

122.

וון אל בוראי ראשית הכל מלי	-----	
אל אחד מה רבו עריך		
יעידו כי אין בלעריך		
בראת אדם לכבודך		
אכן לא הודעת סודך		
אך למד ממעשה ירך		5
כי תולדות ארץ מעברך		
גם תתה בשחק הודך		
יומים תעשה פלא	הודך הכל מלא	
גם אתזה לעומת זה	פלא בכל נחזה	
בצדק דרכי אל נצבו		10
ולהבל דרכי אל נחשבו		
דרכי אל על מענל סבבו		
וכראשית באחרית ישונו		
כל ימים בזמנם מה טובו		
שמענו שביניהם רבו		15
קור וחום לקרב דין יקרבו		

יקרבו לדיין	ענין משפט יקים	
יגידו כל ענין	ושניהם צדיקים	
	רהב פי הקיין ויקרא	
	מחרפה שם החורף נקרא	20
	יקרה ראש בקרה הגורא	
	ויקרקר קימת בית קרה	
	יד עמל למוזנו נסתרה	
	גם רגל לא תדרוך בשיירה	
	גם עוף השמים לא יבא	25
יבא אז לאישים	יהנו סביבות אישים	
אישים בה יחמו	לולי זה נבמו	
	החורף שמע זאת פה פצה	
	נפש כל חי בקיין קצה	
	אך כך חוס יראת החוצה	30
	אולם תוך הקרב קור נמצא	
	לב יודעים ימיד לא רצה	
	לא יאכלו מתוקים המחצה	
	יערוצו אם השמש יצא	
יצא אור יערוצו	לצללים ירוצו	35
ירוצו גבורים	אל מימי הקרים	
	מה תכביד חנף עלי מלים	
	אנכי מכין המאכלים	
	לך ושאל לגמלים ורחלים	
	לי ציצים לי פרי לי עלים	40
	לי שושן לי כוסר ואהלים	
	ככלה עת שתעדה כלים	
	ולאבל ימיד נמשלים	
נמשלים הארצות	לשממות נחרצות	
נחרצות כזקנה	אלמנה אביונה	45
	מה תאמר קיין לפני אישים	
	תאכילם פירות השרשים	
	תוליד בהם כל תחלואים קשים	
	יאנקו בהם נערים וישישים	
	מאכלים נחמדים נכחשים	50
	וזבובי מות גם פרעושים	
	גם אבות מבנים נפרישים	
נפרישים למקומות	מהם למלחמות	
מלחמות כך יהיו	ובימי ישליו	
	אתן עוז סוף דבר לרופא	55
	לשבורי לב השם ליעיפי	

כה רב סבל פן חספה
נפש איש וכרנע יספה
טוב ורע עתיד לבוא צופה
ובעתו עשה הכל יפה
ולדבר כל אלה שם לי פה

60

פה יתהלל בשמו כי החסד עמו
עמו אהיה תמים אשמה כל הימים.

123.

אל נקרא בשם אותות שלשה; יסוד תושיה
בם נבראו הפאות ומעלה עם תחתיה
צק מים על צמא לרוות ארץ ציה
ביום ההוא יהיה ישראל שלשה

בזרא כל לכבודו ונבראו נאמנו 5

צופה רעים וטובים כי בכל מקום עיניו
יהיינו מיומים כדברי חזיוניו
וביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו

רחם אסיר ושב ואל ברתוק הטא ירתק

10 כי צר מדבר גבוהה ויצא מפיו עתק

וברית צור הוצבנו מנהו לא תעתק
והחוט המשולש לא במהרה ינתק

הבינותי כי הזמן עומד ובא ועובר

נראה אמת למבין אשר לבבו חבר

15 ייחל אם יוכה ואל התוכחות סובר

יפעל אל פעמים שלוש עם גבר

ממאור שכל נבראה נשמה על כל נשנבה

וממנה נקבת² רוח ונפש נקבה

ונלגל על מרכבים כמלך בצבא

20 ויהי להם לשר ועד השלשה לא בא.

¹ שרי. ² מקבת.

Capitel 2.

אלפצל אלתאני מן אלנו אלתאני.

Klagen über den Untergang des jüdischen Staates und die Dauer der Erniedrigung. Gebete um die Aufhebung der Zerstreung des Exils und des Triumphs der Feinde. Tröstung durch die Verheissungen der Propheten in Bezug auf die Rettung und

פי אלנדב עלי זואל אדוללה ודן[א]ם
אלדלה ואלתצרע פי אלאקאלה מן תשתת
אלנלא ושמת אלאעדא אלתעוי. במואעיד
אלאנביא פי אלבלאין ואלפרא וקד חבר

Erlösung. Er zeigt darin seine Eleganz und farbenreiche Darstellung und drückt, was er immer will, auf's schönste aus. Alle Vorgänger hat er damit an Vortrefflichkeit überholt, alle Nachfolger müssen an Glanz hinter ihm zurückbleiben. Doch ist dieses Capitel nicht etwa preisenswerther als die übrigen, da sie alle wohlgefügt sind in ihren Grundlagen, die Geister blendend. Davon sagt [der Dichter.]:

Wie Wunder kommt es über Dich
an Farbenpracht,
Mit der der Meister unablässig sich
bemüht,
Ein Frühling auch, der sein saftglän-
zend Grün dir zeigt,
Sein rosenfarbnes Roth und golden-
leuchtend Gelb.

1) Als richtiger Text ist בלאבה אלעקול angenommen und danach übersetzt worden.

פיה וושי ואחסן מא שא. ותקדם פיה
אנארה' עלי אלמתקדמן ותאכר ענה
אחסאנא כל אלמתאכרין. ואן כאן הדיא
אלפצל לים אחק באלוצף מן סאיר
אלפצול בל כלהא מחכמה אלפצול
בלאבה אלע-ולו ופיה יקיל:

(Metrum Kāmil.)

נאתך מתל בראיע אלושי אלדי
מא זאל פי צנע[א]ה יתעב צאנעא
או כאלרביע יריך אצ'ר נאצרא
וטוררא שקרא ואצפר פאקעא.

124.

בינות לבאים פוורה	אני גולה וסורה
במשכנות מבטחים	והם שוקטים ונחים
אומר ימין אל תקצר	בעלות על לבבי
נצה ואיך צעדי צר	איך היה כאבי
הלכו שבי לפני צר	5 יום כהן ונביא
קדם בראשם עטרה	ובני השררה
לובשי בלויי מלחים	חורו על פתחים
ואני כשה נאלמה	רמה יד מנאל
ויעשה בי נקמה	יום בא עיר אריאל
קנא ונוקם ולמה	10 ויאמר הלא אל
יום גלכרה החבורה	לא קנא לתורה
גם נתחו לנתחים	והכו ברמחים
עד כה ונכרי בביתו	החשה אל אמונה
לו כל נות נחלתו	ויתן למנה
אליל תועבתו	15 עד במקום שכינה
נטע עצי האשרה	ובתוך העורה
הכהנים המשוחים	שם היו זבוחים
כי נהפכה הברכה	מה יענו זעומים
עלי חמתך שפוכה	בינות כל לאומים
קנא ליושבי השכה	20 השקף ממרומים
באה ונצא לאורה	אולי עת בשורה
דבר ויחיו שמחים.	על לב נאנחים

125.

מתאוננה	אהליבה עם בנותיה
בת יענה	בענות בנאות נאותיה
קול נתנה	ראתה אורך שבותיה
יִיאֲשׁוּנֵי שׁוֹרְרֵי	מה איחל עוד אני
פוצה מצוררי	5 אצעקה חמס ואין
אתגברה	בת נדיבים אם תיהלי
לא קצרה	על משנאים כי ימין הילי
פה אומרה	הא ישועתי אמת ובלִי
פה ואיה שוהרי	קְעַמְרָה הַגְּנִי
קצה למאהרי	10 מעטו עתה ואין
ואקראה	רצונוי רועצי דודי
ואקנאה	נדפו שמך והוא סודי
לא מצאה	אך ללבי כי לאל ידי
עד אברך אוררי	דכאני העני
רצה אל גוערי	15 חורפי אודה ואת-
הן אענם	מה לדלים צועקים אלי
ואהוננם	יהמו מעי לזאת עלי
ואשכנם	אעלם פתאום להיכלי
אז בלכתו אחרי	אזכרה אהבת בני
קצא למשחרי.	20 אוהבי אהב וא-

126.

אם ברול לבבי	אם כה אבנים כחי
אמי נחרו בי	אשא עול אקתי ובני
שמחתי בחלדי	בעלות על לבבי ימים
עמד לי לבדי	וכבוד אל בבית עולמים
כי סר [מחמד]	0 הוּא אֵיךְ אֲמַצְאָה תְּנַחֲוּמִים
יהל [שם ערבי]	איך אוהל ישובב רוחי
היא טרף ללביא	הה על שה פזורה הנג
מאור יהדפני	רד יומי והן איד עולה
לא אל ירדפני	על חושך אויל ואכלה
נדף ירדפני	10 נבעתי עדי קול עלה
כי פחים סביבי	אלך מרחי אל דחי
השרה יריבי	נכשלתי עדי כל אבני
חסרתי נעימות	מלאתי כלמות עולם
ראו בי נקמות	ומרעים מריעים כולם
נותרו העצמות	15 כי כלה שארי אולם

נפשי אשפכה עם רוחי
אולי אל לבבי יפנה
אתהנן לאבי
הגואל להביא.

127.

לשמע און שמעתוך	אי גבורתך ימין אל
ראש כאלו לא ידעתך	נואשה נפשי להרים
על גברת בי אסורה	בוערה בי אש קנאות
אלמנות חיות צרורה	בוז ולעג כל בריאות
ואני גולה וסורה	שקטו נחות משנאות
בי ולא ¹ יאמר קדשתך	משלה יד כל מגואל
עברו ואני ירשתך	מה תקוי עוד ודורים
ואחשב רע בעצבי	רב לשבתי בחשכה
ואלהי אין בקרבי	איך אקוה לי ארוכה
אתנה פוגה ללבי	אבך על נפשי ואיכה
שאלו נא אם שכחתך	שאלו קרית אריאל
כי בלי כבוד נתתך	יולו עיני נהרים
קין שבותי לא פגעתי	מחזות צופים קרואים
סוד פדותי לא ידעתי	ואחפש כל נביאים
שמחני קול שמעתי	העציבוני חטאים
נהלתי איך עזבתך	כל נביאי דברו אל
אהבת עולם אהבתך.	בעבור חסד נעורים
	¹ ולי.

128.

לשמוע אוון שמעתך	[אי גבורתך] ימין אל
ראש כאלו לא ידעתך	[נואשה נפשי להר]ים
בשבי יצא לעיניך	בא במסורת בריתך
יחשבו כי בס רצונך	שכנו זרים בכיתך
עמדה ביני ובינך	בחוותם את חמתך
בי ולא ¹ יאמר קדשתך	משלה יד כל מגואל
עברו ואני ירשתך	מה תקוי עוד ודורים
סמכוני כל חכמים	רפדוני סוד נביאים
הם סתומים וחתומים	כי זמני קין פלאים
בי ומספר עצומים	מי ירפא תחלואים
שאלו נא אם שכחתך	שאלו קרית אריאל
כי בלי כבוד נתתך	יולו עיני נהרים
מבלי רועה עזובים	מחנות קדש פזורים
גם כצאן טבחה חשובים	כי בלי כסף מכורים
	¹ ולי.

15 שובכו רוחם ספרים מדברי חזון כתובים
 כל נביאי דברו אל נחלתי איך עזבתך
 בעבור חסר נעורים אהבת עולם אהבתך.

129.

איך יעמד לבבי עת אחזה צרי שאנן בהיכלי
 בינות הדר ותימא נעזב ואיך אחיה
 נוסף ישור וקרמה ואני כפי אריה
 שמו דביר לשמה ואדברה איה
 5 צור מאזון לניבי איך ממנת¹ חררי נעלם וסר צלי
 רבו ידי משנאים ואני בעול מוסר
 כל מתי קרואים לשבי ואין לי שר
 אי מועדי נביאים יה וצור לכל בשר
 השב לתוך כרובי הודך עם² שרי הם ירפאו מחלי
 10 התנערי עניה לענות ושיר פצחי
 התנהלי צביה אמ לתוך מעון נוחי
 אכן שתה רויה כוס במועדי פסחי
 אל תשכחי רכובי עב קל לבית מרי יום פדות מנת חבלי
 מעון לתוך חררי שוב והעבר יקשי
 15 תקרא כיום מגורי אל מהייבי ראשי
 עת תהיה בצרי³ תעלוו ברוך נפשי
 ככה יקוד שביבי כי אתה נרי גואלי ואת אור לי.
¹ מנות? וגם? ² ³ Hiob 22, 25.

130.

ולח איצא פי אלחגנים.
 [בידי אל יהי אורך אורך יאיר מאפל בורך בורך
 אנשי אל סחי לבקרים לבקרים
 [כי לא נב] דלו מנורים מן זרים
 [וטמאים] עלי ניד ברים נדברים
 5 [יום הבאיש מרי מן] ריך מורך או צעד עלי שוריק שורך
 [בוויך] אבי עד אנה עד אנה
 [וודוע יקר אל קנה אל קנה
 [לא] שבה ועוד אלמנה אל מנה
 לה בך עד נשות תוריק תוריק אל מי תעזוב בריך¹ בריך
 10 רבו מכני מי עינך מעינך²
 יום אל לבך שר אונך סר אונך
 עוד תראה בבוא פדיון פיד יונך³
 חזק יד כמו צריך צריך⁴ עוד תראה הרום צורך⁵ צורך

מָעַל שֵׁם מֵתִים כִּכְסִילִים כִּכְסִילִים
 יֵעַן קִרְאוּ לִבְעֵלִים לִבְעֵלִים
 וַיְהִי כִנְךָ לִנְבָלִים לִנְבָלִים

עתה יהבוש ציריך צירך יכרית מגנה עריך עריך¹.

1) Prov. 31, 2. 2) Gen. 16, 7. 3) Jer. 46, 16. 4) Gen. 43, 11. 5) Den Tempel als deinen Schutz. 6) Jes. 14, 21.

131

מִי יִתְנַנֵּי כִימֵי אֱלֹהֵי יִרְצֵנִי כִּי יֵעַנְנִי אֶקְרָא וַיֹּאמֶר הַנְּנִי.

132

זֶן אֲנִי זָכְרְנִי.

אֲנִי בְּאוֹנִי אֲצַעֲקָה לְדוֹר יְבוּזָה
 לְקוֹל שְׂאוֹנֵי יִחְרִישׁ וְאֵיךְ יִחוּזָה
 עֵינֵי בְּעֵינָי תִּגְרַר וְהוּא כְּצֵר יוּזָה
 נִצְחִי² וְאוֹנֵי יֵעַנְנֵה בְּפָנָי זָה

5 עֶקֶב אֲשֶׁר אֲשַׁכְּחֶךָ אֲשֶׁרִי אֲשֶׁר שָׁכַלְו
 מִה יֵעַנּוּ מוֹאֲסֵי חֲכֵמָה יִרְדְּפוּ מֵתִים סָכְלוּ

בְּנֵי בְּלִימָה גִּדְּפוּ חֲסִידֶיךָ

אֲשֶׁר מֵאוֹמָה אֵיךְ עֵרֵךְ בִּידֶיךָ³

קוֹמָה וְרוֹמָה עַל שְׁמֵי כְבוֹדֶךָ

וַיַּחֲזוּ מֵה נִחְלוּ עֲבָדֶיךָ

10 הַשּׁוֹאֲפִים לְרוּחֶךָ יִיחָלוּ אִם נִחְלוּ
 רֶק יִהְדָּלוּ לַעֲגוֹת עַל מֵה בְּבֵית הַשְּׂבִי הַנְּלוּ

רֵאשִׁית תְּבוֹאָה⁴ הֵן שְׁמֵי וְאֵל עֲדֵי

רוּחַ נִרְאָה בִּי וְהוּא לְבַד סוֹדֵי

נִכְאָה וְנִלְאָה כּוֹנֵן וַיֵּעֲרֵךְ מֵדֵי

כִּי אַח נֵאָה עֲלֵי וְאֵיךְ לֵאלֵי יָדֵי

15 רֶק אֲבַטְחָה בְּכַחֶךָ עַד יֵצֵוּ פְדוֹת כָּלוּ
 עֵינֵי לֶךְ אֵיךְ גִּדְּלַ עֲצָמָה מִשִּׁיחִים בְּךָ כָּלוּ

מֵדֵי הַמוֹנֵךְ יַעֲלִים פְּלֵאֵיךְ

חֵיד יִמִּינֶךָ קִצְרָה בְּפֵלֵאֵיךְ

בְּנֶךָ לַעֲיִנֶךָ נִתְּוֵן בִּיד מִשְׁנֵאֵיךְ

הַדֵּר גְּאוֹנֶךָ שׁוֹכְבָה לְכִסְאֶךָ

20 תִּקִּים בְּכוֹא מִשִּׁיחֶךָ מִגְּדֵלֵי יֶקֶךָ נִפְלֹךְ
 מִהֵר עֲנֵה שִׁית כְּאוֹר חֲמָה מֵאוֹרִים אֲשֶׁר אִפְּלוּ.

1) Sam. II. 16, 12. 2) Jes. 63, 3. 3) Dass Du noch ohnmächtig. 4) Jer. 2, 3.

133.

זֶן שִׁכְחֵי יִגְוֹךְ נֶפֶשׁ הוֹמִיָּה.

אֵל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת לְפָנִים.

134.

לנו כמל תהיה נפרד כשושנה	ימלא שחוק פינו ולשונו רנה
אלי כך גלתי	ואורך בשירתי
גואלי היש	בלתי שמך בצרתי
הואל וצא אתי	ואחרי ולקראתי
קומה לעורתי	החוק ומגן וצנה
רוחות יקר רחפו	עלי ורעיוני
לימי אמת נכספו יום
שם קרשך גרפו עד ג
איך תאמר כי אדוני	. . .
מארצך נדו	על כל גב . . .
כמעט ונכחרו	ברדות . . .
שובם ויפרו	או יהיו ע . . .
אבן מאסו בונים	היתה [לראש פנה].

135.

אלי אסוף פזורה בין פרא ולביא	וזן יונה לדאגתך מלדה וצירך
במה יקו רצונך	האומר בנבורה לצולה חרבי
כמה תבער חרונוך	בן רבו כעסיו
הה על היות המונך	בדברו ומעשיו
מאבדי חוק ותורה מכהן ונביא	בין ערב ועשו
רחם לאום בחרתו	ובשקר וסרה כל עת יענו בי
ובאהבה לקחתו	מכל עם בחבל
איכה באף נתתו	לך נחלה וחבל
מתי תקום לעזרה אל יושב כרובי	נושא עול וסבל
התנחמו ילדים	ולחומה בצורה תהיה נא סביבי
כי בעבור חסדים	מקדם אהבתים
ולאסוף נדודים	הן חסד משכתים
על צר אקום בעברה ולזרע קרובי	מלאכי שלחתים
מחר ציון ישועה	אהיה לעטרה ולכבוד ולצבי
זרועי ידועה	אתנה לעמי
אשפוך באף ורעה	אחשוף וזעמי
זפרות אחיש מהרה אל בנים בשבי	על אויבי וקמי
	נין אב המון ושרה בתי ואהובי.

136.

על אח ביערוני עבר ואח	וזן יעלו כבודי ואומרת.
איחרו זמני	ביום ניערוני
ואני מעונה	קיץ מועדי
	צר צעדי

צרי ישטמוני נתנו בהח אפי יהמסוני
 בתקו בנותי וישרקו 5
 יראו עצבותי וישחקו
 יום יום צורדוני רגלי בפה אך לא ילכדוני
 [רעעו לחיי בין שניהם
 עד קצתי בחיי מפניהם
 אלה יעשוני 10
 לאמר אכה (?) אלה יובחוני
 מה אומר ואויבי בי נלחמו
 נועצו מריבי לי זעמו
 לשחוק יתנוני יאמרו זנח חנם ירמסוני.]

137.

ראי יונתי אך כרגע ארפאך
 וכאשר אמצאך עלי צד אשאך
 כמועד משאך והזון מקראך
 כאומן על ברבי להעלות נר ערכי וניהזי ונסכי 5
 יצו אל הגומל חסדיו ללב עמל
 חיות נפש אומל אשר כסוף קמל
 ולעובדי סמל כיום הר הכרמל
 בצאתי מפרכי יהי בשלום סוכי לרחבי ולארכי

138.

(?)
 איומתי ערן שממתי קומי עלי כי רוחמת מה יפית ומה נעמת
 בת חיקי בפניך חיים וצוף בשנך יופי והן אוניך
 עניליך באוניך ועניך בפוך שמת
 רעיתי בין יעלות קומי עלי בלילות והן תצאי במחולות 5
 ושריך כאשכולות אם אשמת באוב קסמת
 היך היית לקצפה בנשים היפה כשחר נשקפה
 וכי שמוך לגרופה אם נפלת הוקמת קמת
 מה תתאוני בתי קומי לך צאי אתי אביאך לבית תפארתי
 אני אישך ואת אשתי עדי עריך והתנחמת.

139.

אל לב יירדי עניגי קול צעקי אמצא ברוחי לב אחוקק למחוקקי
 במה צבי נאוו לו קניני
 השיר בנפש כבודו יחנה
 דת מהלכו כואת לא תענה
 אם יש רצונך בדוד שתדבקי הלכי נכוחי אך לפניו בר נשקי

מעי לדברי צביה יהמו
כמעט וקשרי עבותך יתמו
אשוב ואשיב מכוונת שממו

10 אערדיק¹ בשם באמתו תצדקי שם נר משיחי או במחול תשחקי
1) Ps. 132, 17.

140.

אל בדתך האמרתנו אהבת עולם אהבתנו.

141.

וקאל פי אלתגנים.

אחות נגע תורך ¹	לשום תורך	
על לחיך גם תורך ²	ענות תורך	
כי לבך ירך	עוד על ירך	
יספוק אם דר דרך ³	בין דרדרך	
במלאת פסת ברך	תשאי ברך ⁴	5
אשלחך מבורך	לכרות בורך	
כי לא בירך בירך	יום על ברך	
ראיתי צר גורך	פה כי גורך	
אחר מיום שורך ⁵	הפיל שורך	
ובלבתיך מורך	הביא מורך	10
ושבי גלה צורך	לפני צורך	
ובהעצר מורך ⁶	נשחת מורך ⁷	
מרפא ננעי צורך	יהיה צורך ⁸	
כי רוכב על עורך	יושיב עורך	
מפני לא אורך ⁹	הארי אורך	15
דרך הר ציון אורך	שכחי אורך ¹⁰	
שבך ונשי אורך	כי בא אורך.	

1) Esth. 2, 12. 2) Ps. 32, 8. 3) Esth. 1, 6. 4) Jes. 45, 23. 5) Ps. 92, 12.
6) Ps. 84, 7. 7) Cant. 5, 1. 8) Messias. 9) Jud. 5, 23. 10) Reg. II. 4 39.

142.

וזן אני גולה וסורה.

איחרה עת פדותי	ואין מצפים וגולים	
קץ שבותי ונדים	בני עדינה וגולים	
בשבי נאלמתי	דומם ולא אפתחה פי	
מראות נעלמתי	נסתר דמותי בנשפי	
החליתי ושמתי	נפשי באמרי בכפי	5
אם אני בענותי	עוז אל יאמץ אמולים	
וכי ירפא מרודים	וצרי ישלח לחולים	
רחמני למען	תצדק בדברי נביאים	
והיה לי למשען	פן ימשלו בי משנאים	
אקראה לך ותען	נמצא בעת צר לקוראים	10

בני ביר צד ומושלים	אהמה על ראותי	
ויהי למשל ומושלים ¹	בגביר העבדים	
יגל וישמח כבודי	מהלל אל אחוה	
אם סר והרהיק נדודי	וחסריו אקוה	
ארדה כמאז ברודי ²	לי רצוני יצוה	15
קול כצבאות זבולים	יענני בשאתי	
ומודים לעושה [אור]ים גדולים.	עון מתנים	
²) Gen. 27, 40	¹ למושלים.	

143.

וון ירוחם בך יתום אסיר תקוה.

אלהי בגלותי בך אחסה
 בצל חסרך כל מערומי כסה
 וחפצי עזוב רק הפצך לי עשה
 ולב עבדך ישמח על כל אשר כתבתו בספרך
 בידך עלילות רק לך נתכנו 5
 תסובב ברואים בם ואם נצפנו
 ויסעו עלי פיך וגם יהנו
 מפל מעלי עין ולב העבר ואלך לאורך
 ראה על דלתך יום וליל אשקרה
 אחפש נתיבתך עדי אלמרה 10
 וזאת תאות נפשי וזאת אחמדה
 ואמאם בכל ביתי ואעזוב שאר ואשכון חצריך
 מעוני ספור נודי ועלי המול
 נטה חסרך עלי ולי טוב גמול
 אשוטט בימין או אסובב שמאל 15
 ואיך אפחדה פן אכשלה עוד ונר לרגלי דברך.

144.

נפלו ולא קמו	איפה בני עליון	
עווז ונבלמו	כי נעלה חביון	
חוזים ונאלמו	לא מצאו חיון	
קרעו ולא דמו	נברים בהר ציון	
גם שרקו וישחקו	בי זרקו כף ספקו	5
עת שחקו	עם נמקו יצטרקו	
יתהללו	ויהוללו איך נגעלו	
לא נצלו	רק הללו עד חבלו	
שלח אילותי	רוזן בתוך רווני	
בושו בדלותי	רואי ראו פני	10

אין קץ לנלותי	ויענו שומני		
עת גרפו אותי	גם רעמו פני		
לא רחמו דוב קרמו צר עצמו	כל לוחמו	מי נחמו	אבד שמו
ויהי כמו לידה בצוירה	סר טעמו	סף נעמו	לע טעמו
שמך עדי יחרו בדי הוד גם שרי	עם עובדי	חזק ידי	15 נאון עדה
נפשם צדה עתקו דבריה	אורך רדה	ובמורדי	חמד פדה
נשבע בחי עולם	מלאך כבודך		
הגיד חלום חלם	גם איש חמודיך		
התנבאו כולם	גם כן עבדיך		
קץ מועדי נשלם	עמדו בסודך		20
היא ניצרה בס שוררה בי גערה	לא קצרה	על צוררה	יד גברה
חרב לעזורה	כן אחגרה	בת שפרה ²	עת עברה
משתוררה פה פעה על סוערה	על שוררה	אתגברה	אתעורה
חסד נעוריה.	לה אזכרה	שה פורה	ואחברה
			1 כיולדה?

145.

את תפארתי טוב לך תתי קומי בתי ולכי אתי והתגדלתי והתקדשתי
 בוגד יען דורש לי אין רם ואען בדרך סואן להלוך מאן אדוני לתתי
 ראש מתאנה דת אחישנה מוכה מעונה אמן יענה

146.

ולא קסם בישראל
 בוויים בחיים וזויים באיים
 אין לאל ירם.

147.

וון סוד לבי ומצפוני גלו בחלי עיני.	לאל חיי תפלתי	
ומאתו תהלתי		
אני גבר שבוי הרבי		
אסירי בעון לבי		
ואשמתי בתוך חובי		
ולכרתי יחידתי	ופרשתי מצודתי	5
	בהביטי במולי	
	לדעה מפלאות אלי	
	ומה יחשוב אלהי לי	
וסכל את תבונתי	אוי שקר אמונתי	
	רצוני לחסות בשמו	10
	ותמים להיות עמו	
	והוא יהיה בתעצומו	
ותקותי בתגרת	לעזרתי בצרתי	
	מלוא הכל כבודך	
	ואן יפנו עבדיך	15

ועתותם בידך
קרא לי עוז ישועתי
ואל אראה ברעתי.

148.

עלה יפת קול מה יפו דברוך	אני שחורה
השמש שופתני	כי חוק ותורה
עברתי וראתני	בת עוץ ואמרה
מלים בם הרגתני	5 עבר קצירך ימלאון קצירך
נפל אמירך יתמו בצירך	בתוך משואות
כי נפרדת מאתי	עמך פלאות
אעש לך בבוא עתי	דרך נבואות
צרפית ¹ לני בתי	על משענותם תעמדי בשעריך
ובעקבותם תרעי את עדריך	רפו זרועי
פי היליל ואין מרפא	רבו נגעי
כמעט קט אני נספה	יראה צלעי
צר ילעג וירחיב פה	יבוא אדונך או יביא לצירך
צרי ויקנך וישלח אסירך	מתי יסורון
מביתך בני אומר ²	צרי יסורון
תשקמו בכוס חמר	כבוד יעירון
ושיריך תמור תומר ³	שובי ושבתי אני לבנות גרריך
כי זכרתי לך חסד נעורריך.	1 צופים?

²) Gen. 36, 11. ³) Dich preisen statt Götzen.

149.

יום יום לראותו תאבה	אילת על דוד ענבה
עד תמצא את שאהבה	בליל ברחובות סבבה
ולהתפלל לך הרבתה	אך פניך אל הלתה
ובמכה נחלה [הוכתה]	בת לא תלין אם חולתה
אהרי נסתרה גולתה	5 כי על חטאתה הגלתה
ימים מקרם חשבה	ובשורה שמושה יחשך
תה בעבותות האהבה	זכרה מקרם עת משכ-
חוקי אמצו אל תחפוי	רעיתי מה תשתוחחי
ובמעלות יושר אחוי	זרי ¹ מעלך את חטאך דחי
עת קרית מוערך תחוי	10 ולאויבתך תאמר שחי
חסירי מלב דאבה	מעניך מנעי בכי
עזה כמות אהבה	יד לא ארף ממך הבי
לבי כי רוה לענות	הצר בראותו מחלת
ויוסיף אותי לענות	החל לשיר על מחלת
עוד מה תחילי לענות ³	15 ותוסיף לאמר מחלת ²

¹) Jes, 30, 22. ²) Gen. 28, 9. ³) Eccl. 1, 13.

על תוהו לבך תסעדי	בנבואת ⁴ שקר נכתבה
אי אפריונגך או ידי-	דך תוכו רצונך אהבה
מה תאנחי יעלת צבי	בי שמחי כי כך אשמחה
אך עד יעבר זעם חבי	אחר עיניך אפקחה
ושבותך אשיב משבי	ואקבץ עדה נדחה
נחלי זרים אם יעלו	בי נשבעתי לא אכזבה
מים רבים לא יוכלו	לכבות את האהבה.
	⁴ בנבואות.

150.

איך אני לבדי נד	וכל זאב	ירדפני
מה לצור לבבי סר	וכל כאב	יאחזני
בעון אבותי	נהפך אבי	עד לאורב
ואקו למתי	מועדי צבי	חזן יקרב
שממו בנותי	החלם שבי	עד לחורב
נהפך לשדי עד	כלות הלב	שוד המוני
אך לבב יריבי י-	אמין כלב	תחכמוני
רב לפי לְיָשִׁים	עד טרוף והן	עד לכלה
בקשו אנשים	כל צרי ואין	לי תעלה
כי עדת קדושים	נמשלה עדן	כחללה
... לעבדי שב	ויחצב	עוו נאוני
יאמין בנביא קם	ויעצב	בו לקוני
מי ינחמני	אוהבי וצר	לי וכחי
תם וישטמני	דוד ומעצר	אין לרוחי
אחזה בעיני	נתנה חצר	אל לאחי
יעלו לנגדי צר	בהחרב	בית מעוני
אור שְׁלָה לי והבא לי	והערב	אור למוני.

151.

אל אמת יבקשו נאמניו	הוא יאשרם
יזכרו שמו ובאור פניו	הוא יפארם
באמת נתיבות חכמתו	הוא יכוננם
ואשר יבואון לקראתו	הוא יחוננם
מחשבות אנוש ובאותו	הוא יכוננם
יעמיד עלי הסדו מתניו	הוא יאורם
יעווב נתיב שוא ועוניו	הוא יכפרם
רחמיו יקוו עם נפלו	הוא יקוממם
נכנעו ולעפר שפלו	הוא ירוממם
ועלי הדרום רגליו אבלו	הוא ינחמם

ישמרו בשבים חוק עניו	הוא ישמרם
אל דביר אשר שמה עיניו	הוא יחברם
מה יחפשו לבות חפים	הוא יסובכם
על שמו ינוסון נרדפים	הוא ישובכם
מועדים אשר אמרו צופים	הוא יקרבם
5 הם יחוקו לב איתניו	הוא יגברם
כאשר ייסר איש בניו	הוא ייסרם.

152.

יחיד מרומם שוכן עליה	מלא כבודו קצוי נשיה
נפשי לישעו צפי ודומי	כי מחסדיו כוסי רויה
אצעק לעומתך ואקרא	
שמך ומעוז שמך בצרה	
5 הטה לשועי אוזן מהרה	
אלי והוסף	ידך שניה
לבנות [כמאז מק]דש הדומי	מאין [רצונך יכת שאיה]
בנים אשר מעולם אהבתם	
10 איכה בתוך מאסר ¹ שכחתם	
האם איבתם או אם עזבתם	
לעד והכו	בלא צריה
גואל דמיהם אפס ואין מי	ידרוש דמיהם כמה בשביה
רחום הדרך ירשו ערלים	
15 במקום כרובים נתנו אלילים	
עד אן אלהי תסתיר ותעלים	
עינך וראו	אנשי רמיה
ירדו פלאים דורשי שלומי	נגדם ואיה קנאתך יה
מרום למענך תזכור בריך	
20 יום לאסירי תקוה פדותך	
תשלח ובשר שאר עדתך	
באה ישועה	לך אום עניה
התנערי מעפר וקומי	אורי כי בא אורך צביה.

¹המאסר.

153.

לאט על מתים עובדו	ועל פתחך שקדו
אלהי פתח אוזןך	לצעקי ושים עינך
בעירך ובהמונך	והונן שאר צאנך
אשר בין אדום נפרדו	להררי תהום ירדו
5 בחונים בכור נבחנו	והומים באון נצפנו

אסירים וקול נתנו	בביתך ושם יהנו	
פרם כי שמך ייחדו	ומהללך יסרו	
רעה עמך גם רצה	אלהים ומצר פצה	
ושימה לקצי קצה	הגור חרבך צור וצא	
להום לוחמים נועדו	ועל עמך נוסדו	5
מיחלים עגם יוצרי	ועל מה באף והרי	
נתתם בפי הארי	מחצתם והדל צרי	
ובית קדשך לכרו	משנאים ולא פחדו.	

154.

אֵיךְ עַת פְּדוּת יֵאָחֵז הָאֵל הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ
 בּוֹגֵד הִיָּה עוֹקֵר וְיִלְדֵךְ יִקֵּר תַּעֲנוּגוֹ כְּמוֹ שֶׁקֵּר
 2 לְבֵיתְךָ מִשְׁחֵר וְרִצּוֹנְךָ שָׁחַר בְּקוֹמוֹ
 רַבָּה צְבֵא גִילִי אֵלַי בַּחֲכִלְיִי וּכְתֵן בְּבֵית זְבוּלִי
 תְּמִיד יְהִי סוּחֵר בְּמִרְקָחוֹת סוּחֵר וּבְשִׁמּוֹ
 מִלֵּב בְּנֵי רֶהֱב יִכְבֶּה אֵשׁ לֶהֱב כִּי אוֹהֲבֵי אוֹהֵב
 קִצִּי וְאֵיךְ יוֹחֵר וּבְנֵי בַחִיק אַחֵר וְאִמּוֹ.

2) Am Rande steht תערוג; ebensol dunkel. אלא?

155.

וְזֶן אֵלַי אִמּוֹף פְּזוּרָה בֵּין פְּרָא וּלְבִיא.
 אֵיךְ קוֹל עֲנוֹת חִלוּשָׁה מִפִּי אֶהְלִיבָה וְיֵד בֶּן הַגְּרוּשָׁה עַל בֶּן הָאֶהוּבָה
 בְּבָכִי וּתְאֵנִיָּה נִשְׁמַע קוֹל צְבִיָּה
 מִכְּתָה טְרִיָּה לֹא מִצֵּאָה רְטִיָּה
 עַל חֲמַדַּת נְשִׂיָּה אֲבָן הַשְּׂתִיָּה
 5 אֵיךְ הִיתָ לְרֵאשָׁה אֵךְ עֵתָה חֲרַבָּה סוֹת אֲבֵל לְבוּשָׁה כְּמוֹ אִשָּׁה עוֹזְבָה
 רַפּוֹ יְדֵי אֲמוֹנִים עַל יְדֵי צִיר אֲמוֹנִים
 הָיוּ לְבוֹ לְשׁוֹנִים וּבַעֲלוֹם אֲדוֹנִים
 וַיִּכְסְפוּ לְשָׁנִים עֲבָדוּ אֵל לִפְנֵים
 יִקְרוּ בְּדַת קְדוּשָׁה מִנֵּי יָם רַחֲבָה הֵן כָּל דַּת חֲדָשָׁה מֵאֵתָה גְנוּבָה
 10 מַעוֹן אִמַּת הַיִּקְרָךְ אֵת מִקְרָה יִצְרָךְ
 אֵיךְ תַּחֲזֶה בְּכוֹרְךָ יִתְמַכֵּר לְצַרְךָ
 יֵאֱמָן דְּבַרְךָ לְשֵׁלַח אִסִּירְךָ
 בַּעֲבוּר זְכוֹת שְׁלֵשָׁה זְכוֹר עִירְךָ לְטוֹבָה וּתְקַרָּא דְרוּשָׁה עִיר לֹא נְעוּבָה.

156.

אִיָּה גּוֹאֲלָנוּ שֵׁם מוֹפְתִים בְּהַמּוֹן אִיָּה מִנְהַלְנוּ בִּילָל יִשִּׁימוֹן
 בֶּן אֵל בֵּין פִּלְשֶׁת יִתְפַּלֵּשׁ כְּאִפֵּר
 שְׂמִמּוֹתָיו בְּשִׁמְהָ מִי יְהוּק בְּסִפֵּר
 מִסְתַּעַר בְּשַׁעִיר וַיַּעֲפֵר בַּעֲפֵר

5	ראשו שח בשוח	עד כפה כאגמון
	רחב גבול גבל ומנחת בנחת	
	זרה אור לזרה ומתת עמך חת	
	אין נושש בנפיש ולא נחת בנחת	
	מואב הוא כמו אב	גם קרעם בעמון
10	היה בן אמתי לראש ואני לזנב	
	יתפאר למען יראה יום ליום נב	
	חוק נתן לנפשו מדת אל מגונב	
	קול דברי בקול אוב	וקול דבריו כהמון
	מיונת רחוקים נשמע קול חנינה	
15	אם בין השפתים שכבה עדינה	
	כנפיה בכסף נחפה כי באמנה	
	בפרש אל מלכים	בה תשלג בצלמון
	נכספתי לציון ועפרה אחונן	
	מכאובי יום ליום אל מי בו אשנן	
20	כי לא אשקטה יום וליל עד יכונן	
	אז בשמו ירנן	הר תבור וחרמון.

157.

	אם אזכרה שביי	עת נדוד גביר
	יזל כטל בכיי	ונהי אחביר
	לא אומרה דיי	עת בנות דביר
	קדשי ושוב אוהבי	אל משכנות הצבי
5	ועד אן גואלי	ירומם שוללי ומחריב אהלי
	וטמא את נוח	מעון שוכני סנה
	בגוי לתלפיות	מגדל היקר
	שכן פריץ חיות	בו ונעקר
	איך נקבצו דיות	שם ונחקר
10	תם קין והנה נביא	האל ואומר חבי
	מעט קט יחלי	וטוב אל יחלי ואז תנצלי
	וצועק מרוה	לבבו אענה
	רפא משובתי	רם ונאדר
	השב אלי ביתי	סוחרת ודר
15	ואסוף קהלתי	איש לא נעדר
	הצוד ביום רוכבי	השמד מעון אויבי
	ותסלה מעלי	ותהיה בעלי ותחפוץ גואלי
	ושא כל מעוה	ותוך ביתך חנה
	מתי תנחמני	צור מחוללי
20	מתי תרוממני	על מקללי
	מתי תקימני	משחת בלי

ושלח פדות בעבי ¹	ופדה אסיר משבי
ותרפא מחלי ותבחל בוחלי	ותגעל גועלי
ומדמם רוח	והר קדשי בנה.
¹ לצבי?	

158.

אם דרך מעמדי	אתבונן קול שמועה.
--------------	-------------------

159.

-----	וקאל איצא פי אלתגנים.	
עבר עלי נות אל נחלה	ונחלה נחלה	
אם שולחה במריה אוֹרָה		
הוא החשיך לפנים אוריה		
עד כי יגדפוה אוריה ¹		
כי נשארה כאלה נבלה	ואבלה נבלה	5
בנים אלי אביהם יום שעו		
מהם בני אמתם לא שעו		
היא תעלוו ועיניהם שעו		
משלי סחי עליהם משלה	כי בם משלה	
רד יום צבי ארצות עד שמה		10
היתה ובת אדום שכנה שמה		
קשתה עלי גברתה שמה		
יען בדור בעלה בעלה	ובעלה ² בעלה.	

¹) Ps. 80, 13. ²) Jer. 31, 31.

160.

-----	וון אבא יי' לצעקי הקשב.	
איה נבואות נביאים קדומים	לעם הוא מפוזר בין העמים	
בגלות ובדלות יושב משמים	כי ארכו לו שם הימים	
ביד ישמעאל לבזו היינו	נסנו אל אדום לא היינו	
ולא אמרו מה זאת עשינו	אשמים אנהנו על אחינו	
5 רעת בן בכור הבחילתהו	אם חטאתו או הגלתהו	
גבורת אב לא הצילתהו	חיה רעה אכלתהו	
היך בת נדיב ביד זר מכרה	כי זכור אני בתורה הורה	
אם ימכור איש בתה ועבדה	לעם נכרי לא ימשל למכרה	
מכור בלא הון רבו מושליו	לפני אל חי ירבה משליו	
10 אולי נכמרו רחמיו עליו	ובא גאלו הקרב אליו.	

161.

-----	בחרתי באהליבה היום לאהבה	
איומת אל עליון	השוכנת בציון	
לשכון עיר ציון	בואי אל אפריון	
רצוף אהבה		
6 ברח דורך קולו	שמעי וחסי בצלו	

5	אמרי דוד אל אהלו עלי אהבה	הביאני ורגלו
	רני צהלה איומה נשקפה את כחמה	משגב לך אני וחומה מה יפית לי ומה
	נעמת אהבה	
10	הן כל שובך אשבה ואין איש יבוז למרבה	ולך כל הון אגבה הן לתת את כל הון-בי-
	תו באהבה	
	משכתיך לי בעבות נהרות האבות	ואהבות ונדבות הן לא יוכלו לכבות
15	את האהבה.	

162.

אנא אבקש לי צבי ארץ צבי

ארץ צבי	התקלקלה	כי נחלה אל נחלה	תחת מלוכה חוללה	בית השבי
בית השבי	לא הללך	כי אם ברוע פעלך	עד יעבור את גואלך	רגע חבי
רגע חבי	כי רחבה	נפשך ונפש דאבה	ושנת גואלך קרבה	מה תדאבי
מה תדאבי	כי בא אבי	עד אחרי רץ כצבי	רוצי כנשר או צבי	את אוהבי.

163.

אלוף נעורים

5	אלוף נעורים	או ימינו הרים
	יזכר בריתו	בעבור אהבתו
	בחי אביהם	כיתומים בניו
	והם בניהם	יצעקו על פניו
	הרוב מריהם	החריב משכניו
	אשר כערים	קם ונתש ערים
	ובחמתו	נוחלה נחלתו
	ראו שכנים	מחלתי ולכו
	לדוד לפנים	בו מתיו התברכו
10	ותהגונונים	על צעירו שפכו
	בסוד נערים	קול לאביו ירים
	ועל שבותו	על שמו עד מותו
	משל אדמה	עד הלום בן עליון
	יהיה ותמה	עת אשר בה פריון
15	ונעלמה	כל נבואת הזיון
	וסוד ספרים	יום ליום נזכרים
	עלי שפתו	כי תשובכ אותו
		אל בית נכותה.

164.

ולה עלי נשמת.

נשמת אל	ממקור חיים	היא נלקחה	אלהיה	מאמרת
	אחרי בלות	היכלה	תמצא	מנוחה
	אור זרוע	לצדיק	ולישרי	לב שמחה

- נשמת בוראי הבינתני ויאורו עיני ככל יום מברכת
 בעודה באפי בדתך אשים הגיוני 5
 בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי
 נשמת רוחך הטובה למדתני חקיך רני תת (?) מרננת
 ראתה תום קריבך וחוסר רחקיך
 ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך
 נשמת הודך החיתני במלאת צורי בשרשי הדרך ממללת 10
 השכל עלי זמרה תחתית ישיא (?)
 הלא מצער היא ותחי נפשי
 נפשי מתכונת גוי במלכה עלי ממלכות יה ממלכת
 מיסרתני יום ליום לישר מעגלי
 מה אשיב לי יי כל תנמולוהי עלי 15
 נשמת קשטך לכבר בניך למדתם קדושתך מקדשת
 קראתני לעמוד בדתם העמדתם
 קדם ידעתי מערותיך כי לעולם יסדתם
 נשמת טוהר כבודך אותותיך בקרבה טומאת הגו מטהרת
 טורה תאות תבל תסיר מקרבה 20
 טוב לפני אלהים ימלט ממנה וחוטא ילכד בה
 נשמת נעמך התאותה דרכיך ללמוד נצה מנצחת
 נודע בי הכל לכבודך יעמוד
 נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד
 נשמת חיים מדי היותה באפי זמרת עווה מזמרת
 קולי הרימותי אל אל ואפרוש כפי
 ושפתי רננות יהלל פי.

165.

- איה עופר ידירות נפש מושלה בנפשים
 ברה ונטש בקרבי אהלי תשוקתו נטושים
 ראינוך תרעי רעיה מליך לא מפורשים
 מה דורך מדוד היפה בנשים
- 5 תמונתו מהגיד באמרת פי נשנבה
 אך על לוח לב בעט סעיפי נכתבה
 תארו אין כמוהו ואם במלה נקבה
 דודי צח ואדום דגול מרבבה
- בשבועת צבאות צבאות מאז עוררתנו
 10 דברנוך לבאר את דבריך הלא השמענתנו
 כן דמות כל עופר ומה יתרון הודעתנו
 מה דורך מדוד שככה השבעתנו
- ההוא שמחת עולם בזכרו לבות עולזים
 דמותו מדברות בעדו ותארו מהיום החווים

עמוד יקר אשר עליו בתי תפלות נאחזים
מראהו כלבנון 15
בחור כארוזים

סות אהביו עטות טובו מכל מדים.
ועליו איך תלוני ולחשוק בך הקדים
חבו ממתקים וכולו מהמדים.

לא עליו תלונתי כי הוא בר ידים 20
אך על אויבת לוונת לי בדבר שפתיים
יזכירוני לאמר ברה ויהמו בי מעים
זה דודי וזה רעי בנות ירושלים.

Capitel 3.

אלפצל אלהאלת מנה.

Einleitungsgedichte, Klagelieder auf den 9. Ab, das Exil, die Zerstörung des Tempels, die Glaubensverfolgungen im Maghreb und in Andalusien. Dahin gehört das Eingangsgedicht:

פי מא קאלה רחמה אללה מן אלפתיהות
ואלקינות לתשעה באב ואלגלות ואלחרבן
ולשמד אלמגרב ואלאנדלם.
מן דאלך פתיחה.

165.

צדיק הוא י"י	ברצון ועברה	במרחב וצרה	אל אל אקרא
כי ישר דבר י"י	ולא אתאונן	ועלי אקונן	במר לב אשנן
ביום אף י"י	כח עצר	נבוכדנאצר	נבר הצר
נתנני י"י	ובמלכרתו	והציב רשתו	דרך קשתו
מה דבר י"י	ואמר בפרשו	בעננו ונחשו	5 הניד ראשו
תתאפק י"י	העל אלה	הרב מלא	וביתך הללי
על אשי י"י	ודמי כהני	על היק וקני	זבח בני
סרה על י"י	זה המדבר	ושח מה תשבר	חיל נבר
לא ישמע י"י	צעקו וקראו	קול איך תשאו	טרופים נכאו
מה עשה י"י	בהיכל פנימה	לעשות נקמה	10 ידי רמה
כי משחית י"י	ולא ידעתי	טרם נעתי	כל שמעתי
את י"י	וכלבי אני	שמעה אזני	לענ שושני
כל מבקש י"י	ויקלם	אזנך תעלם	מענות אלם
מז"י חוץ	כי לא מצאו	ולא התנבאו	נביאי נלאו
כה אמר י"י	שקר נחלו	לחזיים נמשלו	15 סכלים נואלו
לא דברו י"י	והוק שוא חקקו	ודתי רחקו	עלי שחקו
לא יאבה י"י	סלוח להם	כארי נדהם	פערו פיהם
מעל ביי	יען מעלה	עתה חוללהי	צפירה חוללה
ויתשם י"י	עברו זרים	עם אל מורים	קמו הורים
אשר זעם י"י	כי אתם עם	אורכם הועם	20 ראו נא זרעם
אל ישועת י"י	ואיך תוחילו	לא תשכילו	שבו השפילו

תם קין נחשב	ועם אל נושב	בגלות ולא שב	הרון אף	י"י
איך הופעת	ולא הושעת	כי שמעת	חרפתם	י"י
בגדי נקמה	לבש באף וחמה	עורה למה	תישן	י"י
25 רודפי חנם	גמלם כאונם	ותראה עינם	את מוסר	י"י
מעין פרותך	רוה אמתך	לישועתך	קויתי	י"י

1) Die erschreckende Wendung, ihre Dauer windet sich.

166.

איך מגר כסאך	גוי לא ייראך			
ועם האמין בפלאך	יכוב עד ילאך			
איה דבר נביאך	אשר צורך קראך			
עם נושע ביי				
בניך נגרשים	מחיקך מגורשים			5
איך הלשום חלשים	הולכים לקראת נחשים			
וכבואם הקדשים	בית קדש הקדשים			
אמרו איה י"י				
רעות עלי אפפו	עד עצמותי רחפו			
ואויבים שמך גרפו	ולא ספו אבל יספו			10
ויום מועדיך שרפו	הרחיבו פה וחרפו			
אלה מועדי י"י				
הארכת אנהותי	וקצרו ימי שמחותי			
בשכון זר במשכנותי	וידבר אל בנותי			
הידע אל מזמותי	ואם נכתבו מלחמותי			15
בספר מלחמות י"י				
מעון ימינך הרם	ושית לבך לעדרים			
אשר בחטאם נמכרים	לכפירים בכל יערים			
זאל יאברוני זרים	סבבוני כרבורים			
מהר ענני י"י.				
				20

167.

אמרר בכבי	יום שאג אריה	על יתר הבו והוא מצעק איה	אל אלהי ישראל
אוי כי הוללה	קריה הוללה	יום הכרוב נעלה מהדביר גלה	גלה כבוד מישראל
באה עת רעה	מן השמים	והחריבה בית זבול בניתו פעמים	וזאת לפניסבישראל
בפארץ אשמתי	ועל לב לא שמתי	ולילה עת קמתי בכביה קדמתי	ותהי חוק בישראל ¹
רבות אנהותי	ואויבי שיר ישיר	יתהלל לאמר הן כל גוי יעשיר וידל	ישראל
ושם אל מזרע	נאסופים ² נגרע	לבב שומעיו יקרע כי הוציא שסרע	על בתולה ישראל
האל יום שלח	במשמני רוון	לסכל כל עצה ולחתום כל חוון	אף עלה בישראל
נמשך קין צדקם	ושב נבונם ריקם	כאלו אין חלקם באלהים ולאקם	נביא עוד בישראל
מכרנו אויב	וכמעט כלנו	צר לולי י"י שהיה לנו	יאמר נא ישראל
ועוד יאיר השכי ויקים את סוכי	וישיב שם מלכי	ואויבי ידע כי ישאלהים בישראל.	

1) Taanith 29 a. 2) Hosea 2, 4.

168.

אמרה ציון איך יצאוני בני בצאתם מאש דת הנתונה בסיני בערה כם אש י"י
 אמר אויב אשי אכלה אתכם אנשי ציון איה נא אלהיכם יקומו ויעזרוכם

אמרה ציון בני כצפור נלקחו
 בארצות זרים מארץ צבי נדחו
 בנבורתם בימי שלותם בטחו 5
 בצר להם לשם נשגב לא ברחו

איכה שכחו מגדל עז שם י"י
 אמר אויב בני אל אבד שברם
 חשכה עינם כי כביתי גרם
 ככה ידי גברתי על צורם 10
 וזה האות כי עמו לעיניו יחרם

ואמר בקול רם קראו בשם אלהיכם
 אמרה ציון קעותי לי טובו
 על שם קדושי תענוגים נחשבו
 כי תוכחותיו לי מדבש ערבו 15
 וקצי ישועות בני עוד יקרבו

כי ישובו וישב חרון אף י"י
 אמר אויב ראיתי אשר עיני
 שאלו ודתי ישרה ואין קץ לשני
 ואיך בני ציון תוכלו לעמוד לפני 20
 ובמה תשובון והתעוּתה דת סיני

והיתה יד י"י בכס ובאבותיכם
 אמרה ציון משנאי אל הלא שמעתם
 דברי נביאיו ואיך דתו חרפתם
 ותתהללו בחוק ממנה גנבתם 25
 עתה יעיר ימין עוזו ואבדתם

יען אתם המתם את עם י"י
 אמר אויב מכם נביאים גמרו
 והקדמונים אם אמת ותמים דברו
 בבית שני תנחומות עברו 30
 ועברו אלף שנים ועוד מה תשברו

ואיכה תאמרו הוא יבוא ויושעכם

169.

(?) -----
 אהה ירד על ספרד רע מן השמים עיני עיני יורדה מים
 בכות עיני כי עיני על עיר אל יום אנה
 באין אשם בדר שם הגולה שכנה
 באין חלף עד אלף שנים ושבעים שנה

5	ובא יומה	ונד עמה	וגם היתה כאלמנה
	באיך תורה	ואיך מקרא	והמשנה נשמנה
	והתלמוד	כמו גלמוד	כי כל הודו פנה
	ויש הורגים	וגם עורגים	מקום אנה ואנה
	מקום תפלה	ותהלה	לבית תפלה נתכנה
10	לזאת אבכה	וכף אכה	ובפי תמיד קינה
	ואיך לי דמי	לאמר מי	יתן ראשי מים
	ראש אקרה	ומר אצרה	על גולת אשביליה
	על אצילים	הם חללים	ובניהם בשביה
	ועל בנות	מעורגות	נמסרו לדת נכריה
15	איך עזובה	עיר קורבה ²	ותהי כיום ³ שאיה
	ושם חכמים	ועצומים	מתו ברעב וציה
	ואיך יהודי	גם יהודי	בניאן גם אלמריה
	ומיורקה	ועיר מאלקה	לא נשאר שם מחיה
	והיהודים	השרידים	הוכו מכה טריה
20	לזאת אספדה	ומר אלמדה	ואנהה עוד נהי נהיה
	לשאונתי בתוגותי		וימאסו כמו מים
	הוי אקרא	כמצרה	על קהלות סנלמאסה
	עיר גאונים	ונבונים	מאורם השך כסה
	ושח עמוד	התלמוד	והבניה ⁴ נהרסה
25	והמשנה	לשנינה	ברגלים נרמסה
	ועל יקרים	מדוקרים	עין אויב לא חסה
	אהה אפס	כל קהל פאס	יום נתנו למשסה
	אי חוסן	קהל תלמסאן	והדרתה נמסה
	וקול ארים	בתמרורים	עלי סבתה ומכנאסה
30	וסות אקרעה	על דרעה	אשר לפנים נתפשה
	ביום שבת בן עם	בת	שפכו דמים כמים
	מה אען	כי למען	חטאתי זאת היתה
	ומאלי	צור חילי	רעה אלי בלתה
	למי אשבר	ומה אדבר	והכל ידי עשתה
35	הם לבי	בתוך קרבי	על נפשי אשר עותה
	ומארצה	מחזו חפצה	לארץ טמאה גלתה
	ונבלמה	ונאלמה	לספר תלאות ראתה
	ועם כאבה	בלבכה	לחסד צורה קותה
	לצוות פדות	מעבדות	כי בצל כנפיו חסתה
40	כבית כלאים	בכל עת אם	זכרה שמו אז חיתה
	רק בכיה	עלי לחיה	ביד אמה אשר קשתה
	מאד תורה	עדי ירא	¹ משמים.

² קורטבה? ³ כיום. ⁴ והבניה. ג'א אליוסאנה. ¹ Am Rande:

170.

פתיחה.

צאתי ממצרים	אזכיר בהרים קולי	אחי שמעו נא לי
צאתי מירושלם	בזכרי ביום רב אפלי	ואש תוקד כסלי
מצאתי ממצרים	משה לשסע לביא	בחר שכן בקרבי
מצאתי מירושלם	ירמיהו הנביא	ונבא בזמן חובי
מצאתי ממצרים	ביר משה גאלני	5 גמולי טוב גמלני
מצאתי מירושלם	ביר ירמיה הגלני	ובזמן אשר געלני
מצאתי ממצרים	ביר בן לו אותות	דרשני ברוב אותות
מצאתי מירושלם	כהן מענתות	ורמני בחניות
מצאתי ממצרים	בעשר מכות רעות	היה לי למושעות
מצאתי מירושלם	בעשר מסעות	10 ונסים שכינה נעות
מצאתי ממצרים	עם מעני סבל	ויצא בשיר תבל
מצאתי מירושלם	הגלני לבבל	ולעבדות ביום אבל
מצאתי ממצרים	הראני ונפלאות	משה זכרו אות
מצאתי מירושלם	לי מכאוב ותלאות	וירמיהו חקק להראות
מצאתי ממצרים	שח הלילה	15 משה טרם גאולה
מצאתי מירושלם	בכה תבכה בלילה	וירמיהו על גולה
מצאתי ממצרים	ישורר מי כמכה	משה בשירה ערוכה
מצאתי מירושלם	וירמיה מקונן איכה	ובאה קשת דרוכה
מצאתי ממצרים	לוחות אדיר ירון	משה שם בארון
מצאתי מירושלם	גנו את הארון	20 וירמיהו ביום חרון
מצאתי ממצרים	עם נושע ביי	משה קרא לבני
מצאתי מירושלם	שלח מעל פני	וירמיה שח להמוני
מצאתי ממצרים	בעוד ארבעים שנה	משה קבל שכינה
מצאתי מירושלם	בן ארבעים שנה	וירמיה קינות ענה

171.

	למי יי' למי עוללת כה	
	למי יי' מכל משפחות האדמה	
	אשר הלכו אלהים לפדות ביר רמה	
	ומפיהו שמעו תורת יי' תמימה	
	ובפתע כרגע הושטו שממה	5
ונסתרה דרכו	ומתהה ביום מהומה	
	למי יי' או הנסה אלהים וגוי מקרב גוי נהל	
	ויט שמים וירד ובתוכו נטה אוהל	
	ושכן כבודו בתוך מרום ויהל	
	ולעת אפו מסרו לצריו ואין מנהל	10
ועוב ככפיר סוכו	למי יי' עוללת כה	
	למי יי' ואת מי מיצוריו להכין לו בית מנוחה	

- שלהן וארון וקודש ומזבחה
 ויהי הכל לבזה ביום צרה ותזכחה
 ונאין שלהן ערכו¹ למי יי עוללת כה
- 15 רמי יי מבני איש ומיקומם
 אשר לקח צור סגולה ונחלת חבל שמים
 ובן בכור קראם וינחם בעגן יומם
 ולעת אפו מסרם להרי והימם²
- ואשר הוא מלכו למי יי עוללת כה
- 20 למי יי בכל גולים ונשכחים
 אם תאכלנה נשים פרוין עוללי טפוחים
 ובהורי חמר מתי הרב נפוחים
- ודבק לשון יונק אל חכו למי יי עוללת כה
- למי יי אחלי שורד ושפל בהן ועופל
 ונגדע לארין כפרין נופל 25
 ונשבת מטהרו ונחשב כטמון ונפל
- למי יי עוללת כה
- למי יי סכותה בעגן לך מעבור תפלת לאומך
 ותשמור כל חטאתם מיך
- 30 ותכלא רחמיך ותשגב קמיך
 ותשפוך עליהם את זעמך
 ולארין הללו משכן שמיך
- לרחבו ולארכו למי יי עוללת כה.

¹) Exod. 40, 23. ²) Gen. 36, 22.

172.

- אוי כי לבי ידוה בחומי ודמע תרד עיני ודמי
 כי רותחו ולא דמו על שרפת אולמי
 יום אשר בו אררתי אשר ילדתני אמי
- פלגי מים תרד עיני על שבר בת עמי
- 5 יום אשר בו יד בכל ורהב בהיכל השיק להב
 ביום נמר גאון יעקב הנאהב אשר הועם זהב
 יום תת צורי קדש אשר אהב ביד אדומי וארמי
 יום אשר ברוב חובתי הובא אל ציון האהובה
 ותהי לבוה כאשה עזובה ביד צריה עלובה
- 10 בת עמי בכי ואל תדומי לשוד יום זה השומי
 יום אשר בני יצאוני ואינם ונמקו בעונם
 ואביהם רואה עלבונם בעת צרתם ואין עונם
 כברי זובי כברי ומעפעי רדי
 ומרתתי קד הוקירי וקירות לבי התמי.

¹) Verzehre, s. Ez. 24, 10.

173.

וכל נכשל ישיגני	בראשית אדר מלכותי בא קרין	*
והיה כל מצאי יורגני	והייתי נע ונר בארץ	*
(?) כי נשבר הגדולה העלה	בזכרה יונת אלם מקוננה	אלה
מנוח לכף רגלה	ולא מצאה היונה	*
כי לא סר מאהליו	רועין להשמיר שאר הגולה	5 ויאמר
נפלה עליו	והנה אימה השכה גדולה	*
ופחדה נפשי וחתי	היום קלוני וצר הציקני	וירא
הרעה ומתי	פן תרבקני	*
מהוללים בשמותם	משפחות אח בגבורותם	ויהיו
שנים עשר נשיאים לאמותם	בהצריהם ובמירותם	10
בהתחננו ביד תופשיו	ברכו וזר עמו יקוב	ואלה
והידים ידי עשו	הקול קול יעקב	*
וגואלנו הסגורנו	נועם מציון כי שובבנו	ויצא
לו כי מכרנו	הלא נכריות נחשבנו	*
וכל שוכני סבכוני	עלין יד בשלומי	15 וישלח
והכוני	ונאספו עלי	*
ותכך כלה ברוב ענותה	זר בציון ובהיכליה	וישב
ותלבש בגדי אלמנותה	ותסר צעיפה מעליה	*
לתתנו ביד שוללינו	רוח אלהים רעה אלינו	ויהי
ולהתנפל עלינו	להתגולל עלינו	20
ורבו משובותינו	הצדק לאמר צדיק אתה	ויגש
גם אנחנו גם אבותינו	מנעורינו ועד עתה	*
ואש דברך לא ימיש מקרבם	לב בנים בנביאים ונבואותם	ויהי
וידבר על לבם.	וינחם אותם	

174.

יום גלה כבודי	איך אולת ידי	
ועוד מה עמדו	אהה נגלה סודי	
די די	אחר בחרת דודי	
	אמרר אוי נא לי	
מה אעש והנה	לי אפס מפנה	5
שברון שונהו	שברני משנה	
אקרא יומם ולא תענה	אצעק בלב נענה	
	ולילה ולא דומיה לי	
בעל מצאני	בחטאי יצאני	
בכל צד דכאני	ועבדי ראני	10
באש ובמים הביאני	וגם הוא הלאני	
	ואמר הלא מצחק אני	
בירו נמסרת	אני הננערת	

והנם נמכרת	ונפשי זוררת	
בעון נגרת	או הייתי גברת	
	ובני בית היה לי	5
ראו עוברי נתיבי	היש כאב ככאבי	
הרפני אבי	טרפני לביא	
ושכן מושבי	ואיך יעמוד לבבי	
וי"י ענה בי		
בי קצרה רוחי	והיום מרי שיחי	10
כי אבד נצחתי	ותם לריק כחי	
וגם זר איך אחי	ורוב המסי על אחי	
כי מתאנה הוא לי		
מוקש העמדתי	ונפשי לכדתי	
ואיך לא אבדתי	וחיי פוקדתי	15
ומארצי נדחתי	וממקדש נדרתי	
לקצבי הרים ירדתי		
ירדתי פלא	אלי בית הכלא	
והוא רפש מלא	ואין עלי חולה	
כמעט קט אכלה	באורך שבי לולי	20
י"י עורתה לי	ופחד יצחק היה לי	

1) Prov. 24, 21.

175.

ולה גמר להטאנו לי"י בתמוה.

איך אוכל שברי להחביא	איך אשאנו ורוח אין בי	
ושבר הלוחות חרות על לבי	נשבר לבי בקרבי	
בקרבי עול נמצא ופי יענהו		
וכיום הזה פקד על עמו עונתו		
ולוחות הברית אשר כתבה ימינהו		5
נשבר לפני י"י ולפני מהנהו	הטאנו	
ביד זר ואכזרים אשוע	כילד צעיר אל אב והוא כלא שומע	
ועל בקיעי עיר דויד לבי יקרע	כאובות חדשים יבקע	
יבקע כשחר אור צר ואורי נעלם		
והיום הזה הלמוני צרי בנכלם		10
ועל ארצי שאון ככפירים בבקשם		
אכלם	ותבקע הארץ לקולם	הטאנו
רבו שואותי ברוב זדוני	וכיום הזה נוכרו עוני	
ומיום בטל התמיד ושבתו קרבני	עיני תמיד אל י"י	
י"י איך נתן בנו ביד אויבו לכבשו		15
ועוב ככפיר סוכו ליורשו		
ובגאון עוו מאסה נפשו		
וממנו הורם התמיד והשלך מכון קדשו	הטאנו	

היך מחרף שמך נצה יזה ויגש אל מקום כבודך ואתה תחזה
 20 ומראה בניך השחתו ביום הזה יי בעיר צלמם תבוה
 תבוה ענותם בעבור עונותם
 וכיום הזה לענו למו שונאותם
 ובהיכל לפני העמידו תועבותם
 ואת כל צלמי מסכותם חטאנו
 25 מה אנושה מکتתי ומה נעכרת וכיום הזה סרה ממני כל תפארת
 ושוד שרפת התורה שפתי וזכרת והיה בלבי כאש בוערת
 בוערת קנאה לצר לבי ייאש
 באמרו הלא כה דברי כאש
 אך הוא אש אוכלה אש ותורתו דומה לאש
 30 והיתה לשרפה מאכולת אש. חטאנו

Capitel 4.

Gedichte zu besonderen Anlässen und
 Gelegenheiten. Dahin gehört das
 Gedicht auf die zehn Plagen.

אלפצל אלראבע מנה.

מא קאלה רחמה אללה עלי פצול ואחואל
 מנצוצה. פמן דלך קולה עלי עשר מכות.

176.

הוא בורא כל בריאות	הוא אלהי הצבאות	
הוא עושה נפלאות	הוא מראה נוראות	
וענות עם עינו חווה	אגודתו באמתו מחוה	
בין פרות בריאות	והושיע שה רזוה	
אלי שלחו למחיה	בחר בציר פליליה	5
והיה הדם לכס לאות	והיאר הפך לדם	
וכנים וערוב ודבר המית מקנים	רעים נוסרו בצפרדעים	
מעונים וגבותם מלאות	ובמכת שחין נגועים	
וברד וארכה השחית יבולם	הסיר מעל ענמים ¹ צלם	
וחשכו הרואות	ומאפל גדול סבבו כולם	10
וישבו בנים בנפש באו ²	מתו בכורים ומצרים ראו	
יצאו מספרם שש מאות.	וכנעת הקיץ לאלפים	

¹) Gen. 10, 13. ²) Gen. 46, 26.

177.

אל תכונתך נכספו אנשים
 בס שכינתך ומקומך מבקשים
 רום מעונתך מלאה לאישים
 חוד אמונתך נביאים מפרשים
 מתכונתך חממו נפשים
 אף אמונתך בקהל קדושים

קדושים אשר שְׁתם	נושאים בארבעתם	כסא יקר נעלה
בינך ובינימו	פרגוד ופנימו	כסו ואין גולה
רצים עלי מעגל	צדק עלי גלגל	מעין אנוש נפלה
הכל תהלתך	מניד וזולתך	חסר ואתה מלא
מורה לאיש שכלו	כי מהללך לא	יחסר ולא יכלה
אכן קדושתך	יאתה לנחלתך	ובכן ולך תעלה

ובכן ולך תעלה::

אתה אל מסתתר	לך המלכות תאות	
בראותך יעידוך	ועינינו רואות	15
רובי חכמות	מבית ומחוץ מלאות	
הלא את מקדם	עשית נוראות	
ממצרים הוצאתה	אבן הראשה תשואות	
ותבטח עמך על פי	הנבואה במראות	
כי כן נכתב	בספר הנבואות	20
כימי צאתך מארץ מצרים	אראנו נפלאות	
ביציאת מצרים יצאו נחפזים בני אפרים		
כי כן כתוב בחפזון יצאת מארץ מצרים		
ובביאת הגואל לארצם בנחת יבואו		
כי כן כתוב כי לא בחפזון תצאו		25
ביציאת מצרים בקשו להרגם צריהם		
כי כן כתוב וירדפו מצרים אחריהם		
ובביאת הגואל כל גוי יכתוב ירו להיות עמרי		
כי כן כתוב והחזיקו עשרה אנשים בכנף איש יהודי		
ביציאת מצרים לא נכון לבם בורוע חשוף		30
כי כן כתוב וימרו על ים בים סוף		
ובביאת הגואל לא ירשעו אך ישמרו החוקים		
כי כן כתוב ועמך כולם צדיקים		
ביציאת מצרים השקית צמאיך והאכלת רעביך		
כי כן כתוב ויענך וירעיבך		35
ובביאת הגואל כיונים אל ארובותיהם ידאו		
כי כן כתוב לא ירעבו ולא יצמאו		
ביציאת מצרים זגב כן פלגש עדת אל		
כי כן כתוב ויבא עמלק וילחם עם ישראל		
ובביאת הגואל תשבת מלחמה ואין מהרחר למרות		40
כי כן כתוב וכתתו חרבותם לאחים וחניתותיהם לזמורות		
ביציאת מצרים הלכו בישומון ושם כל ערב רב		
כי כן כתוב המוליכך במדבר נחש שרף ועקרב		
ובביאת הגואל ברית עם אבני השרה ושלום בין חיות ינתן		
כי כן כתוב ושעשע יונק על חור פתן		45

- ביציאת מצרים על יד רועה נאמן היו ספורים
 כי כן כתוב כשש מאות אלף רגלי הגברים
 ובביאת הגואל לא ימנו מרוב ברוב שבים
 כי כן כתוב והיה מספר בני ישראל כחול הים
- 50 ביציאת מצרים התנבאו זקנים מכל שבט נאספו
 כי כן כתוב ויתנבאו ולא יספו
 ובביאת הגואל מקור הנבואה לא יחסר
 כי כן כתוב והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר
- 55 ביציאת מצרים עד מלאת ארבעים שנה מלאה עת מהומה
 כי כן כתוב עד תם כל הדור אנשי המלחמה
 ובביאת הגואל בן מאה לנער כבוד חדש עמי
 כי כן כתוב כימי העיץ ימי עמי
- 60 ביציאת מצרים נגור על אבותינו שלא יכנסו לארץ
 כי כן כתוב אם אתם תבואו אל הארץ
 ובביאת הגואל יחיו דגן ויפרחו כגפן עם ניניהם
 כי כן כתוב וישבו עליה הם ובניהם
- ו"י בהיכל קדשו זכר דבר קדשו
 חשף י"י את זרוע קדשו כי נעור ממעון קדשו
 ישובו זרע קודש ישתחוו בהר הקדש
 65 יקדישו נאדר בקודש בסוד שרפי קדש
 ככתוב וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש :
 1) Jes. 52, 10.

178.

- פי טרוקה מי כמוך מושב יחידים ומי דומה לך גומל חסדים.
 מי כמוך אלהי ישראל ומי דומה לך מושיע וגואל
 אותות אל יומם ולילה לא שובתים
 ועל לזחות לבות ימצאו חרותים
 5 מה יקרו אותות מה עצמו מופתים
 אשר עשה משה לעיני כל ישראל
 בהפוך יאור לדם מצרים יבערו
 ובצפרדעים וכנים ובערב נוסרו
 ומקניהם מתו בדבר אז נדברו
- 10 והן אחד לא מת ממקנה ישראל
 ריה שחין הבאיש ריה המצרים
 ובברד וארבה ובאפלה סגורים
 וזרה בחשך אור אל לישרים
- להודיע כי יש אלהים לישראל
 15 מה נכבד היום יום צאת עם נחלה

ולדרוף אחריה יצאו בני עולה
 היא עברה בתוך ים ואויבתה צללה
 או ישיר משה ובני ישראל
 1 גבערו.

179.

אנכי לא יהיה לך אלהים אחרים על פני
 בין אם תבין בכל מעשה תעמוד בסודי
 הבט כל שח ומתנשא מי זה ילדם
 צורות שמתן קביב כסא בכרוב ואדם
 5 ודמות שור עם דמות אריה הם בגבוהים לעדי נאמני
 רדפו הכל אשר עברו נברא כמוהם
 לבות להם ואך יודו בלתי אביהם
 אל קנא הוא ולא פחדו ממעשיהם
 שומר מצוה וחוק יהיה הולכים ונגוהים אוהבי דת סיני

180.

או מארץ מצרים בכורי כנתיך
 עלי נשר נשאתיך במדבר מצאתיך
 אנכי יי אלהיך אשר הוצאתיך
 בינו בוערים בעם רודפים אחרי תוהו
 5 אל מי תדמיון עליון עליון אין כמוהו
 אני יי ראשון ואת אחרונים אני הוא
 ראו עתה כי אני הוא אעשה כל אויתי
 ומפעלותי לאותות על מפעלותי שויתי
 אני ידי נטו שמים וכל צבאם צויתי
 10 מלא כבודי הכל באורי אורים נגוהים
 אך מחשבותי עמקו ונבהו על כל גבוהים
 אני יי ואין עוד זולתי אין אלהים.

181.

תפלותינו הזכות	אל חי יואל ומנה	
ירפא ולא יוסף להכות	ומכתנו הישנה	
תעלינה נפשות מחכות	ואל בית כבודו ברננה	
לחוג את חג הסכות	מדי שנה בשנה	
במצרים הראה גאונו	בורא הכל ברצונו	5
זכרת ברית בינו ובינו	ופדה עם וקראו בנו	
ופרש למסך עננו	נצרהו כאישון עינו	
למקנהו עשה סכות	כרועה אשר ירעה צאנו	
גבור שמרי תעורתך	רצון תעטיר כצנת	
לב ועשו עבודתך	ותסיר מהם מגנת	10

ליום ותקרא דתך	ויעלו עולות בנגינת
השמטה בהג הסכות	כימי קרם במועד שנת
שמחים בקריה נאמנה	היו אבותינו שלמים
ועורם ככפה רעננה	שמנו ובעטו בנעימים
אז גלו שבעים שנה	ובזו בהג שבעת ימים
באים מן השבי סכות	ובשובם עשו תמימים
תגענה ובא יום גאה	מתי עתים נהרצות
יעיץ צר על עם נכאה	יום תופרנה כל עצות
ושלש רגלים נכאה	אז נפרה במערצות ¹
וחג שבועות וחג סכות.	20 את פני י"י בהג מצות

¹) Jes. 10, 33.

182.

איש באהיו ידובקו	שבת ויום הג יגשו
צדק ושלום נשקו	חסד ואמת נפגשו
ושביעי לזרע אנשים	אז הוד שביעי לאב תמים
גם השביעי בהדשים	גם השביעי בימים
מפי קדוש מקודשים	ושנה שביעית לעולמים
ומצדיקי דת יצדקו	מקדשי קודש יקדשו
שבת ¹ שמינית היא קדש	בסוף שבע שבתות שנים
אדם ובהמה לקדש	גם יום שמיני לבנים
אחר מלאו ימי ² קודש	ובשמיני נקראו כהנים
ובשמיני התחזקו	שבעת ימים ולא משו
לטובים אשר דרכם שמרו	רחבה תורת אל וטובה
ביום השמיני יטהרו	ומצורע זוב וזבה
בשמיני יחטאו וכפרו	והוקת הבית כתובה
ומעבודת שוא רחקו	משרתים האמת דרשו
אלהים יהיו לעמרת	מרודים החפצים קרבת
בגלותם כל משמרת	כי שמרו כבן כבת
גם יום שמיני חג עצרת	הוא יום שביעי ושבת
יתענגו גם ישחקו.	ששון ושמחה ילבושו

¹ שנה. ² ידי.

183.

וון אל בוראי ראשית חבל מלי	
אתעורר ואשורר יום גילי	
גילי רב יום יערב הוד קולי	
קולי רם כי הורם גם דגלי	
דגלי על כל פעל לי אלי	
אלי זה שאחזה ממולי	5
ממולו משאלי	
ממולי משאלי	
הציבו לשוש בו	
לי טובו הציבו	

בו שמח בו צמח ציץ נזרי
 נזרי גא כי אהגה דת צורי
 צורי בא כי נכבה נר צרי
 צרים במוסר מעירי
 עירי שב עיר נושב ודבריו
 ודבריו כדבריו כדברי צר צירי
 צירי רד כל חרד כל חרד יומו רד
 רד נאה אך נכאה ראש הרים

184.

מלחמה ערוכה	[בין שבת ומועד	
זוה אומר ככה	זה אומר ככה	
אל קרא בשמי	אמר יום שביעי	
ומי כמוני מי	ובשמו ברכני	
יום עונג לעמי	לבד אני מכובד	5
אני האות בעצמי	ובין אל ובין בניו	
לחם הפנים ביומי	ומערכת	
או מועד עמי	בחתהבר חודש	
ראשון בברכה	אני אהיה תמיד	
אני סוד היהודים	אמר חג המצות	10
רבים ונכבדים	ובי נעשו מופתים	
בי זרע ידידים	עדיו יצאו הפשים	
ובמיני מגדים	בוהב ובכסף	
גם כל המועדים	וכל השבתות	
צאת מבית עבדים	כולם הם זכר	15
מה ראו על ככה	לזכור בהם	
אני קדוש תחלה	ויום השביעי השיב	
היה יום גאולה	ואם חג המצות	
הלכו סגולה	בחפזון בדרך	
אל סודו גלה	ובלחם משנה	20
ביומי הנפלא	ולא הבאיש המן	
אלהים בי כלה	ושמים וארץ	
תשבת המלאכה	והודיע למה	
לי ליל שמורים	אמר חג המצות	
לכל בתי עברים	ולוי בו שה תמים	25
שנים לא יתרים	וקרבן השבת	
עם שבעה שעירים	ולוי חמשה כבשים	
וכפלים פרים	גם שבעה אילים	
שבעה נבחרים	וימי ימי שמחה	

ארבע כוסות ברכה	30 ובליל פסח	
בחרי אף ענה	בכך יום השבת	
כבשיו בשנה	ספר חג המצות	
כבשים לי למנה	ויותר ממאה	
אוסף עור שמונה	ובשנת העבור	
תתחדש רגנה	ובי כל שבת	35
כבוד בי נתונה	ומנוחה ועונג	
עד עת מזומנה	והחג לא יבוא	
מדי שנה בשנה	ויקו לראותו	
כמה ממושכה	ותוחלת שנה	
שמעו נאמנים	ראש חודש צועק	40
בדברים נכונים	ביום שבת אריב	
משפטי עשורונים	וישפטו בינינו	
לי יותר שמונים	אם לשבת מאה	
ביום אחד נתונים	לבד משנים עשר	
ראשון לשנים	יום מקרא קדש	45
זכר למלאכה	יום זכרון התרועה	
קרא לחכמים	חג השבועות	
שביעי לימים	את יום השבת	
לשבועים שלמים	אנכי שביעי	
כבשים לי תמימים	וארבעה עשר	50
ושני כבשים שלמים	ושני שעירים	
וכן אילים רשומים	ושלשה פרים	
מראש נסוכה.	ובי נתנה תורה	
יום הכפורים	מוענה זה ענה	
ולוי שנים פרים	אני יום לשנה	55
ושלשה שעירים	ושנים אילים	
תמימים ונבחרים	ולוי שבעה כבשים	
עון בי טהורים	וישורון מכל	
בי המה אסורים	גם מאכל ומשתה	
ורחיצה וסיכה	60 ונעילת סנדל	
אני גדול בדעים]	דבר חג סכות	
שמונה הם ותשעים	כי יש לי כבשים	
גם פרים שבעים	עם שבעה שעירים	
אילים הם קבועים	וארבעה עשר	
יתמהו השומעים	ומרוב עשרוני	65
ושלשים ידועים	שלש מאות וששה	
ולולב כהלכה	ולוי מצות סוכה	
מה ישרו בעיני	תשובות השבת	
ערבים לרעיוני	ודברי המועדים	

והנה ממרום	קול שמעו אזני	55	ואחישה לשאול	הכמי ונבוני
למה יריבו	מועדי וזמני		כי כלם קדושים	ובתוכם אדוני
אשריהם ואשרי	עם שלו ככה.			

185.

וקאל יצף אלבחר ורכובה פיה. Beschreibung einer Seefahrt.

	וון אל בוראי	-----		
	אל אלק	אפרוש כף		
	בצר לי	הוא חילי		
	שהפליא	אקור לו		
	ים רגלי	בדבר תוך ¹		
	רוי לי	ואמר רוי לי	5	
	קולי	וישמע מהיכלו		
אמרתי נגורתי		בין ימים עברתי		
משביח שאון ימים		אמר צור עולמים		
השלכתי	מנגד	בים בוגד		
דרשתי	ולמוקשי	את נפשי	10	
נחמתי	יום נכרי	ובשורי		
חשבתי	זה נאמן	וים בזמן		
נרדמתי	על פני	וביגוני		
עברתי	כמדינה	ובספינה		
נטשתי	את ביתי	עזבתי	15	
גר אנכי עמך		מה לך ים תבהיל מך		
מה זה רוהך סרה		למה אפך חרה		
הומיה	בלבבי	רוחי בי		
מה היה	אל תאמר	וים אמר		
תושיה	ובקרבי	הלדרוך בי	20	
אינ מחיה	רוח עיץ (?)	וליועץ		
בשאה	הן נמלה	וכל מלח		
רב בכיה	רב חבל	ורב חובל		
ואניה	תאניה	והאניה		
כי אתה בא אלי		אל נא תלון עלי	25	
ותבא בי רוח		ואני איך אנוח		
בטחוני	כי קיים	החרש ים		
צור קוני	הן יגער	ובצער		
ברצוני	או לכתי	ואין שבתי		
צוני	בך לבוא	ובכתבו	30	
אל אוני	קץ השית	ובראשית		

	מי יניא	נחרצים	גם קצים	
	שם אני	שמים	בהכינו	
	ואסתר ממנו		סודו איך אביננו	
35	ואני אנה אני בא		בירו ים והרבה	
	לב שחת	ים כבלי	משיב לי	
	הרכת	והדונך	ובאונך	
	נטרת	ובאף צור	ואת עצור	
	אכלת	תענוגים	זכור דגים	
40	גם אתה	תאכל	בלי שכל	
	מדרת	קח מדה	איש חמדה	
	אם לא שמעת	הלא ידעת		
	גמול ידו ישיב לו		עין אל על מפעלו	
	מת אתה ולא תחיה		בראשך דמך יהיה	
	גאותך	תראה	אל גאה	45
	בהסרתך	הנלאה	פדה וגאה ²	
	בן אמתך	והושיעה	הופיעה	
	אדמתך	לצאת אל	השואל	
	בעדתך	גם אודך	אעברך	
	ואמונתך	ורור אודיע	לדור	50
	ואשלם תודות לך		אניד זאת בכל מהלך	
	ישועתה ליי.		אשירה ברנני	
	¹) Ps. 72, 14		² וגהה?	

186.

וקאל איצא פי ווישע

יום נושעו גאולים מיד מתנאל
 אז ישיר משה ובני ישראל
 אז ישיר שירה לדור ודור ידועה
 על מצולה לשנים עשר היא קרועה
 ועל מרכבת צר אשר בתוכה טבועה
 עוי וזמרת יה ויהי לי לישועה
 בראשית כל עשה שלום במרמו
 והארץ חלק חלקים ליקומו
 בירו לבותם ומי יעצר שמו
 10 יי איש מלחמה יי שמו
 רגע גלי ים עדי דמם דכים
 וברית ארון עולם לבנימו קים
 ראו רודפמו ויאמרו אים
 מרכבות פרעה וחילו ירה בים
 15 השקונו מצרים כוסות הרעלות
 להברית כל עולל להתעולל עלילות

שפטם כמעשיהם אל עושה גדולות
תהמת יכסימו ידרו במצולת

ממשלתך אלהים מלאה כל רוח
וכל גאה ילך לפניך שחוח
ואנה מירך יוכל לברוח
ימינך יי נאדרי בכח.

20

187.

In derselben Art. וְלֹא פִי אֶלְמַעַנִי -----
מעשה אלהים על גדולתו עד יי ימלוך לעולם ועד

אין לגדלך קץ וכל אנוש זה יבן
וכל גוי כאין ועמך נקרא בן
בגדול ורועך ידמו כאבן

אדום ומואב רועד ויהי מפחד 5

באת להראות שם גדולתך
תביא אמונים בית תפלתך
ותטעמו בהר נחלתך

כי את סועד כל לשמך צועד

רב פעלך ונעלם סודך 10

במכון שבתך תעמיד הודך
מקדש יי כוננו יריך

שם תועד ולהסירך

מעונה שמך ועל מעונת עליון

188.

איך תחשה ערן ותענני

לא אנועה ופיך תפתח בנגאי או שבה
נופת וצוף בפיך ממולחים
מעשה אלהים לא מרוקחים
וריה באפך כתפוחים

5

חביבי אן אכלת אלתפאח קם אעמל לי אח

189.

וזן אל נשגב בהורו

צורה החיתני איך מותי בשלה

צורת ראש אהבים להט עם כרובים על ערן נציבים

בכה רחקתני עיני מקרב לה

נמאם לא מאסתיו מה אעש אהבתיו

כשמש להטתני אור עיני בהלה

5

תוסיף אהבתו בי עת גערתו הנע לי שפתו

היא היא העלתני בעלת אוב ענו לה

על צורת לבנה איך תשכון עננה רמו לי וענה

שמש שזפתני ואחסה בצלה

תקיפו וטובו על כי אל אהבו בת קול תענה בו
 יא צנור יא אבני ואיש יחבך אללה.

190.

קרבי בלבי אשר כים יהמיו	איך ישליו	
רעי קחו נא בידי		
יבער כמו אש כבדי		
על גוד צבי חן ידירי		
עיני כשל יולו ולא ידמיו	מר יבכיו	5
ממע אהבים ועופר		
בו נקבצו חן ושפר		
נפשי פדות לו וכופר		
כל מהללי ולא יכליו	בו ירביו	
צרור מור ומבחר עפרים		10
זכרו כגוד וכפרים		
יודעיו מכל עברים		
למצוא לצירים צרי בעת יחליו	לו יאתיו	
מה נפלאתה אהבתו		
לי עת ראותי דמותו		15
הודו כשמש בצאתו		
יורדי שאול תארו ויפיו חיו	לו יחזיו	
אט בנפשי ליעלה		
תהמה בקול מר כי עלה		
לדודה אשר נד וגלה		20
ארד ביגון שאולה		

גאד כפרי כס בכראיו אשת אלהביב אשבאר בורי למרדיו.

191.

משרה יאבקו	מנדוד אמון בחיק	
ולכנהם אלסבק	עמי תלאות	
	גדד ושבעה נדודים עיני אחריו	
	גם בכתה מבכות מפקד ימי זהריו	
	שמש לרואיו וכן שמש למשהריו	5
פירוד ינתקו	הה לבב עזב בצוק	
אלטיר יבסק	חומיו ומתל גאנח	
	די לי בצבאות זמן ממד אשר פשטו	
	בוו כבודי ודין עול בי שפטו	
	אל תאמן בו ותהפוכיו ולא שקטו	10

לשון ואם מתקו	15 אך לך יום יחליק
סהמא בה תרשק	מליו גרא פיגר
	אכן יצחק גביר עמו ואות הזמן
	יתד להכמות תקועות מקום נאמן
	שבבו מרורים אשר אשבע מתוקים כמן
צדק ואם נעתקו	20 יום אשר כזב אפיק
אצחי בה יפהק	מימי ויבשו פקר
	גל חסדים מאסף את לכל מחנות
	חכמה ושכל ובין ובקרבך שוכנות
	כי מנעורים לך נושאות כמו אומנות
שרים והתאפקו	25 אל תהיו יוגעים לריק
אלעלא בה ישראל	הדא אלדי עאלם
	אפדה בנפשי צבית חן אשר אורה
	יום שוב דלתים אשר היא שלחה נערה
	ריקם ולא מצאה ציר אשר שברה
ואלסלאלק תרהק	30 אלגול שק אלהריק
אדא לם ילחק.	מא חוני אלא חריר

1) Sind sie Dir Stützen gleich Pfeilern.

192.

	וקאל פי ברוך בן גו
	----- (?) זון אשרך הר העברים.
ממריבה ותלונה	5 בעלי ריבי שעו נא
מבלי לבב ובינה	כי נרוד דודי שמני
וחמלו על מעצבו	רחמו אנוש נכאה
מחלי המס לבבו	קל וכמעט כעוף יראה
מינון שיבה זרקה בו	דל עדי כי לא יראה
שערה עד לא הזקינה	10 כי פירדתו הלבונה
להיות מואם בשינה	ותצוה על אישוני
יהיו משלימים אתי	ועלי כל זאת לא ימים
לחזותו טרם מותי	ארכבה מדבר וימים
יפלו מחמדס אותי	ופני צרים וקמים
לי אעוסה ואשכונה	15 לו יהי אבר כיונה
על צבי מחפיר לבנה	עד אשר אשימה עיני
נעמו למאד שבחיו	כלתה נפשי לריע
מתקו דודיו לאחיו	נאמן חרל הרע
עת זכור מנעמי שיריו	אך לבבי יקרע
תחנה עליו עננה	20 יום אשר נסע ופנה
נחלת יגון ומגנה	הה לפירוד הנחילני
חק אהבים לא ישנה	דוד ידעתיו מלפנים

זה שמו כי לא אכנה	נחמד ברוך מבנים
אהבתי בו והנה	יקרה לי מפנינים
מיקר ארץ והונה	25 לי לקחתיה למנה
הוא בלי ערך ותמונה	כי באחד מאין שני
וחסדיו יודון פיות	אל אשר נשא ונעלם
ובקדם יחד להיות	שוכבה בנים לגבולם
ובשנים קדמוניות	עד לשורר כימי עולם
ואיש יקול אלנאם פינא	30 ובלונא ואבתלינא
נגעל אלשך יקינא.	קום בנא יא גור עיני

193.

ימים ולילות	מה לי ולתנואות
הודי לבלות	באו במשואות
החל ובלות	ויתנוני אות
נצה וישיקו בי אש ויחתו	אותי לבדי וגו ויחתו
ישק עלי פי	5 אחר אשר הודם
אכה בקצפי	קדם וסוד פידם
אחזו בערפי	והיום ידי שודם

194.

מכל עמל נפשי	אם הנרוד חלקי
צריי בתירושי	אשמה ב.... כי
לעד ולא אשי	לא אשכחה חשקי
כוסי לבד אישמור לידעיה	תמיד בשיר מזמור
לך להתנאל	5 כה תאמרו ליוסף מה לך להתנאל
חסרך שואל	ברמי דוה לבב הן חסרך שואל
מי יהיה גואל	מה את מברתהו מי יהיה גואל
יה	הואל גהה מזמור
רואות וצופיות	עיני שפת שני
בנוי לתלפיות	10 צואר כמגדל עוז
זהב במשכיות	תלוי כתפוחי
בראו לאור ולמחיה	כל אורחו נאור כי צור
אחסה ואתלונן	מגדל יקר לי בו
כשמש בעין רענן	פניו בעד לחיו
נים והתחנן	15 להיות לעד ולאות
שם אהבה אנמור לי יהיה	הדיא ערוגת מור

195.

	וון על אהבתך אשתה גביעי	-----	
	לקרוא בשם נקוב שרים כחוללים		הודות עלי נבל ומשוך ביובלים
	שם איש חמודות		יתהללו שומעי
	רוה להודות		עדי ידעו תועי
	ספר וחידות		ויהפשו יודע
	נגלים ונפלים		כל נכברי תבל
	ראשון ומשלים		נמצא שמו כתוב
	במלוך שלמה		שמהו מתי מוסר
	ישאל שלומו		כל שר וכל טפסר
	לדרוש מקומו		חוק הוא לכל בשר
	פניו מחלים		עם בל ועם בכל
	עצרו במלים		ערב וכוש ולוב
	נהרו חכמים		אל נהרי טובו
	כוכבי מרומים		עד כי יקנאו בו
	אותות עצומים		פיהו ומכתבו
	מסעד לנופלים		שמחה למתאבל
	ברך לכושלים		לבב לאיש נבוב
	מופת בחלדו		אל נתנהו
	יעמוד לנגרו		מי ואי זה הוא
	ושמו לברו		אל מי אדמהו
	מחלינו מחולים		מרפא לכל חבל
	ידיו לדלים		בתיו מלאים טוב
	נביא והובר		יתחברו יחד
	מלאך וחבר		ובסוד זבול יחד
	קדוש מדבר		ואשמעה אחר
	אטלע נסלם		אי כוכב אלא קבאל
	בן אלמעלם.		עלי אבו יעקוב

196.

	וקאל פי ר' יוסף בן עמראן	-----	
	וון אל אחר ואין זר אחר.		
	אי שירת ענבים		אי ישן מחדש גילים
	בלתי דם ענבים		כל דם נאסר לאצילים
	בוא ושכון קרבים		לא יוכלון שאתך כלים
	ברוך טעמך		הנם חול עדי תקדישם
	נועם וועמך		בן רכב לנפשו אשם
	מכות לב אנושות		הביאו צרי אדום
	מרפא הנפשות		ויחי עוד והיה נאל
	חכמות עם קרושות		הם חכמי בני ישראל

יהמו רחמיך	עד אלך ואנה אבקשם
מסות נעמך	10 עלי אל והוד הלבישם
ומי הוא רב פעלים	בקשתי בקצוי תבל
וזה נושא משלים	זה הושב וזה שר נבל
לך יוסף חבלים	מחכמות לכולם חבל
כי אל חכמך	יערוף לקחך כגשם
יקום נאמך	15 והשואל במובו לשם
צורך יצרך	תפארת שמך רבה
בנך אחרוך	נר מערב אשר לא יכבה
ארץ תעורך	בברית עמך שחק בא
כי מתקוממך	ימים לעבדים כבשם
עד תום לוחמך	20 יכחשו לך ותבישם
על קוצר תפלה	נלאה פי ולך התורה
מה] תכיל מגלה	כי ים [דעתך אין מדה
תורה עם גדולה	ולך יאתה כל חמדה
מאב [קדמך]	כי כבוד והוד תירשם
שלמה [משמך].	כן ייטיב אלהים את שם

Capitel 6.

אלפצל אל סאדם מנה.

197.

אם לא תרעי נפשי אהריתך.

198.

אתן לפועלי	אמרו בני אלהים במה
לבני שאול ולי	צדק ואם אני מכם מה
תרדי ותעלי	5 האהוי בסולם חכמה
תרלי באין רלי	ממך ובך באר למומה
עושות באין כלי	ראשית היות יסורך צורך ותכספי אלי
כל יש כלי כלי	פועל ולעשות כל צורך לך נתכנו כלי
	גוף והן קחי לך דרך בה תעלי אלי
	10 צורות אמת כלי גו המה
	אולם יחשבו כי שמה
	התאורי כלולה כולך לשמור ולעבור

- תן תענוג אשר נתן לך בו תחוי כבוד
האל ומאסי נו יושלך כבוד ובאבוד
15 עצמו ושב בשרו רמה
הבל תכלכלי
אם אין ביד סעיפך אשמה
רני וצהלי
מעון אשר בידו רוחי אליו אשברה
הוא יעצור² וידע שיחי אם לא אדברה
אתאזרה כפי כל כחי יום יום אעזרה
20 כי אעבור נתיבי ערמה
שלום באהלי
יהיה ולי יצוה עצמה
צורי וגואלי.
¹גן
²) Am Rande: יחקור: נ"א

199.

- אם תאהב דרך אמת ללמוד
לא תחמד
בית רעך לא תחמוד עמי
אל יתעך יצר ושוב עמי
אודיעך סוד אחרית כי מי
יושיעך יום ממך כל דוד
5 רב לך אמול לבב ומה אתה
הנה תמול באתה ולא בנתה
תחטא למול יוצרך ולא שבתה
אם כגמול אל חיק אנוש ימור מי יעמוד
מתוך עני או הון עשה חפצי
10 כי הנני חסדי לך אמציא
והלוא אני דינך לאור אוציא
שים נא בני כבוד לאל כבוד ושמו עבוד.

200.

- ככל יצורי אברו
כלו בהבל שני
חטאות נעורי עמדו
ענו בשני
אן אברחה מחטאי
אסתתרה מרואי
5 אתוכחה עם בוראי
מה אעשה יום ירדו
אל פי שאול עליוני
אף כי בעת יסקדו
עלי עוני
ביני ובינות יצרי
דברי מריבות ומרי
על רחקו מיוצרי
10 עתי עבוד יסדרו
לי כה וכה חשבוני
עת תאוה יצמרו
כל רעיוני

משען לבבי על מי
כי מעשים אין עמי
אשיב כפי תעצומי

15

אל אל ועוד יוסרו על רחמיו בניני
תמיד קרבם יודו את שם יי.

Capitel 7.

אלפצל אלסאבע מנה.

Todtenklagen, Enkomien und Nä-
nien. Von der ewigen Belohnung
und Bestrafung. Dazu gehört eine
Einleitung, eine Erweckung der Sorg-
losigkeit aus dem Thorheitsschlummer:

פי אלהאבין ואלגרב ואלרתא ודכר
אלמויל ואלעקבי. פמן דלך פתיחה ועטיה
תנבה אלגפל מן סנה אלגהל.

201.

אמונתך נודעה	ביום טובה ויום רעה	נחיה או נגועה	צדיק אתה יי
באמת יד כל תקצר ומי זה כח עצר	ואיך ישאל הנוצר	על מה עשה יי	
נאותו מי יספר	ואיך יוחק בספר	או מי יוכל להפך	כל אשר הפיץ יי
דת לאדם עתה	החיתה והמתה	תעשה רצונך ואתה	מרום לעולם יי
התרוצצו הגלילים	ברוחך יורדים ועולים	ויבואו בני אלים	להתיצב על יי
והם ואשר ילדו	שכם אחד יעירו	ודבר אמת יגידו	אכן יש יי
ורועות עולם לפנים	ברוח פיו נאמנים	ושפלים ועליונים	עושה כלם יי
חיילים בארץ נבראו	כמסגר אופן הובאו	ומהיכלו עשות היצאו	מתחת שמי יי
טפחה ימינו עליות	וידע האותיות	כל אשר עתיד להיות	היפלא מי יי
יבין אנוש כי בוראו	מבית ומחוז מלאו	ומה יועיל התחבאו	ובוחן לבות יי
כחו ורוחו כידיו	ולבו אשר כל פקידיו	והמושל על גדודיו	ומשם הפיצם יי
לח עם מרה גם דם	ויבושת שח כנגדם	המתפרדים לברם	הדבקים בי יי
מאתך שב אין	ליש ואם לא מאין	כי עין בעין	נראה אתה יי
נורא הפליא חסדו	למען כל חי עבדו	וכי האדם לבדו	ימלל גבורות יי
סקכו באור עליוניו	ונשא אליו פניו	וערך שלחן לפניו	מלא ברכת יי
עינים לא שבעו	לראות פלאים נודעו	והאזנים שמעו	כי אתה יי
פלאיך מה נברו	אשר דורות יעברו	וקמו אחרים ואמרו	תמיד יגדל יי
צויתמו לדרוש	סוד האדם בראש	שמת לשונות לפרוש	להם על פי יי
קדוש עליון יוסר	וחמדה מלב יסר	תאות נפשו חסר	מלא אחרי יי
רץ אל מלאכתו לגמור	ותורת אלהיו ישמור	ואל ישען לאמר	חגון ורחום יי
שוכב מה זה יענה	יום במשפט יעונה	יכונן ויבנה	לפני שחת יי
תמיתחו משובתו	תחייהו תשובתו	וישוב מחטאתו	וישוב הרון אף יי
אשרהו אם באורך	ימי חלדו שם דרך	נפשו בחייו יברך	ברוך הוא לי יי
בעדו יליץ חוקו	ושב נמולו אל חיקו	והלך לפניו צדקו	להוות בנועם יי
רבה אז טובתו	כי כבוד מנוחתו	ולהעלות נשמתו	חונה מלאך יי
הן תורה ממים נמהרו	בתורות חוקים ישרו	והשוכבים יזכרו	וישובו אל יי
מי יספר מעבדיו	או מי יספור חסדיו	אין אלוה בלעדיו	אין קדוש כי יי

ראש?

202.

Ein Eingangsgedicht, in dem die Buchstaben seines Namens nicht wie sonst bei ihm an den Spitzen der Strophen stehen.

ולה פתויה לם יתבת אהרף אסמה
אואיל אביאת מנהא כעארתה.

ורעים ואצילים
להיות עתידים ליום
בקול צרה כמכירה
אתם נצבים היום
גדולי אצילי ושרי
עדים אתם היום
והרכו תמיד יללה
בנשף בערב יום
ועליה לבניכם
אשר לא ירעו היום
וכתוב ימצאנו
פה עמנו היום
מיום אשר הוצבתם
חיים כולכם היום
וכטחו בתום וביושר
לבכו פנה היום
בכטחו ובהתהללו
תרע מה ילד יום
ביום מחר כעת היה
פוך ידו כל היום
יצרו והשיאהו
ויאמר הן עוד היום
ערי ידכה ישוה
הנה נא רפה היום
וחלפו בהכל שנותיו
יבעתוהו כמרירי יום
בלבם בחטאים
ביראת יי כל היום
בכל מושב וכל מעמד
מנעוריו עד היום
הגבר הוקם על
הארמה עד היום
בכל ארץ שמו הטוב
ויום המות מיום
מעשות רע וחל
חסד אל כל היום

האספו משכילים
וקטנים וגדולים
הזה לבכות במרה
אליכם אישים אקרא
5 האזינו אל דברי
כי על יושר אמרי
והמירו גילה בגולה
באישון לילה ואפלה
ושאו קינה בניכם
10 ספרו ולניניכם
וחוק זה אנידנו
דור בא אשר איננו
כי לעת¹ הוקחתם
ושם תלכו ואם אתם
15 לכן מאסו בעושר
וישוב אל האל אשר
ואוי לאדם ואוי לו
ביום מחר ואיכה לא
ויתעהו הזמן תעיה
20 וכל רגע ישוב יה-
ואוי לאשר הניאהו
ולבשת הביאהו
גדול מצוא מנוח
ויאמר קום לברוח
25 ואברו עשתנותיו
ופשעיו וחטאותיו
אשרי אשר אין מקנאים
ומרגיזי אל כי אם
כפלוני² הגחמד
30 אשר דרכי אל למד
שפל ברך ישר מפעל
תם מיום היותו על
פרח כמו גן רטוב
טוב שם משמן טוב
35 אשרי חלקו נוחל
וירא שמים מיחל

גורה להבעית האל ³	אוי כי נגורה מאל
היום להפקד	והיתה זאת בישראל
וקרץ משמי ערץ	ועליו נגור הרץ
ביום אחרת	40 ונפשו השלך אל ארץ
ומיודעיו ואוהביו	התקבצו כל קרוביו
הילילו הה ליום	ונודו לו כל סביביו
אוי כי בא עת אירו	אויה על מפקדו
יקבוחו אוררי יום	יקולל יום פירודו
ואם יש פיר כמו פידו	45 והנמצא איד כמו אירו
היום אשר יאמר	ואם מספד כמספרו
זה לזה לפקדו שחים	ורעים ואוהבים ואחים
היום אנחנו פה	נאנקים נאנחים
כי לא נוכל נחכה	עליך כף נכה
היום את אבינו	50 ראותך ובכה נבכה
בכו על יום פקידתי	כל אנשי אחותי
העירותי בכם היום	ואל תשכחו אהבתי
ואבל כבנות יענה	מה אאריך עשות קינה
היום מה נכבד	55 ואצדיק דין אמונה
על רעה ועל טובה	עם אל עזבה משובה
יום ברוך י"י יום	אמרו ברוח נדיבה
עזוב מעשה תעתועים	הנה מה טוב ומה נעים
היום אלהים עשה	ואשרי האנוש עם
יעמיד מליץ בצרו	60 אל מכיר מעברו
גי האמירך היום.	ויאמר לו ואדו-

1) Für eine Frist. 2) Ob hier ein Name eingesetzt werden soll? 3) = האלה.

203.

ועיני בבכי זבה	תוחלתי נכובה
יגוני יענה הבה	וכל אויל אני דמעה
מדורת אש ולהבה	אשר שלח בעצמותי
לעת מוצא ועת מובא	לאב יצעק במעצבה
הילד איננו ואני אנה אני בא	5 הילד איננו ואני אנה אני בא
ודבק לחכי לשוני	לקראי נחר גרוני
בשבור זרוע ימיני	ואין שלום בעצמי
ונלקח מחמד עיני ונותרתני בלי בכה	ונלקח מחמד עיני ונותרתני בלי בכה
ולבי על יקוד יצלה	כבדי כעשן תכלה
ואיך אשקוט ואיך אשלה ונפשי אל בני תכלה	10 ואיך אשקוט ואיך אשלה ונפשי אל בני תכלה
אשר אצתי לבקש נא	ארוכה לו ואין מעלה
ועצמי כרקב תבלה	ועיני שלחה יבלי
בכי ולו מתהום תכלה ² אוי היתה לחרבה.	

1) Ohne Augapfel.

2) תרלה?

204.

נשמה	בעוד יש בו	מקול הקורא	אשרי האיש ירא	
אל הארמה	בשובו	ילך ולא ישוב	במה איש חשוב	
נשמה	בעוד יש בו	ויגבה לבו	רוחו נוססה בו	
אל הארמה	בשובו	ופתאום ישבר	הולך לקבר	
נשמה	בעוד יש בו	כמלאך האלהים	מהלכיו נבוהים	5
אל הארמה	בשובו	להבל דמה	במותו כבהמה	
נשמה	בעוד יש בו	טהור בעיניו	רוחץ את פניו	
אל הארמה	בשובו	וטמאתו עליו	מי יגש אליו	
נשמה	בעוד יש בו	בשמהה ובשירים	אתמול קול הרים	
אל הארמה	בשובו	קינים והגה	יודעו בו יהגה	10
נשמה	בעוד יש בו	ושמן רוקה	רודף טוב ריה	
אל הארמה	בשובו	וירום תולעים	בלוייו נקרעים	
נשמה	בעוד יש בו	ירכה כבוד ביתו	נמשכה מכתו	
אל הארמה	בשובו	ואין בידו מאומה	עברו ימי מהומה	
נשמה	בעוד יש בו	ולשון מדברת	זרוע תפארת	15
אל הארמה	בשובו	ולשונו תמק	רד אל בור עמק	
נשמה	בעוד יש בו	יראה בעיניו	הוד והדר לפניו	
אל הארמה	בשובו	וחשכו הרואות	נפל למשואות	
נשמה	בעוד יש בו	ומעשה תעתועים	חמד סוד רעים	
אל הארמה	בשובו	כי הכל הכל	מה יבקש בתבל	20
נשמה	בעוד יש בו	ויגיד תהלתך	תסוכנו מלתך	
אל הארמה	בשובו	אך את נפשו שמור	ועל עצמו תנמור	

205.

אבי הבן קרב לספור
 את בנך יהידך אשר
 אני הגבר ראה שבר ומשושו גלה
 הה סקדתי פרי בטני ועל לבי לא עלה
 כי חשבתי לעת זקנה היותו לרוח והצללה
 אך לריק יגעתי וילדתי לבהלה
 כי איך ישמה לבי
 ויגוע וימת יצחק
 בכה אבכה בכל רגע ואשא נחי נחיה
 בוכרי זה שלש שנים מותו בארץ נכריה
 ושאתו ממקום למקום ונפשי עליו הומיה
 עד שהבאתיו אל ביתי לילה ויומם בוכיה
 כמה תלאות מצאוני
 ואלה תולדות יצחק
 רעי הרפה ממני אם תנחמני תניעני
 מחלת נפשי אל תזכור ושמו אל תשמיעני

נחלתי אשר נשארה לי כבה זמן ואם ירועני	15
שממות עולם השמני ויקח מהמר עיני	
כלה שארי ולבבי	
כאשר כלה יצחק	
מעון אשר הכל בידו והפצו עושה בכל יצוריו	
דבר עלי לב אב נכאב ירא שמך מנעוריו	
רוח תנחומים עורר עליו ויעבור בין בתריו	20
הנורה חמודו יראתך ללכת בדרך הוריו	
עודנו נער אותה	
הנכחת לעברך ליצחק.	

Capitel 8.

אלפצל אלתאמן מנה.

Straf- und Bussgedichte für die zehn Busstage, so die Tochecha über die fünf Bücher Moses, in der die Strophen mit den Anfängen der Wochenabschnitte beginnen und je eine Strophe einleitend den Zweck jedes pentateuchischen Buches angiebt.

פי מא קאלה מן אלתוכחות ואלסליחות לעשרת ימי תשובה. מן דלך תוכחה האדי בהא אספאר אלתורה ונעל פי אואיל אביאתהא מבאדי אלפרשיות וביתא ביתא מקדמה עלי גרין כל ספר.

206.

הזכרתי מרי שיהי	אוכיחה בפי רוהי	ספר
וסוף אחריתך שורה	* עורה כבודי עורה	בראשית
בך ואחה כבהמה	בראשית בוא הנשמה	
ולבך בו כבן עלומים	* והן באת בימים	
והיגע למענם הרבה	5 אלה בנים תרבה	
אשר אין בו פדוים	* היועילוך ביום פיר יום	
מה ירע ליצר	ויאמר היצר	
והרע ישוב אליו	* בצות איש מעגליו	
עד לא שמת בחובך	וירא סוד לבך	
ואיך נחבאת לשוא	10 * לאלהים וקדושיו	
לפחי רעיוניך	ויהיו עיניך	
ולכרת נפשך	* והצבת מוקשיך	
עמך יחד אברו	* ואלה בני דור נוסרו	
ולברך נשאת	* ואיך במ לא נוסרת	
אש תאות מחשבתך	15 ויצא מתחתך	
וחמסו עליך	* ותלהט שכלך	
בגויתך לצירים	* וישלח אל צירים	
יהי חמא ממך מוסר	* אולי בעבור מוסר	
עון מריך הרב	* וישב במארב	
ומעשיך אל תשכח	20 ועם נפשך התוכה	
לענות מאנת	* ויהי כי זקנת	
ומצור יחוק מצחק	ויום יום יחלש כחך	

לשכון בניא צלמות
לאמר כי רחוק הוא
כי צפנך אל בסכה
לאור באור החיים.

בלבבי אשיחה
ולך לא הקשבת
ערוכות בשפתך
על לב לא תעלמו
חוק תאוה לא תגרע
כי מות תמות מחר
יום יום בשרי יכל
וחיי נצה אדרשה
ובין כה אוהו דרכו
ופעמים שובבת
אלהיך בצדקתך¹
כי היתה הרוחה
מעט תחטא כמשנאים
והכל ברחמיו יכסה
לדור הבא גם לך
הלא כמוני תהיו
ואמת לא נוצרת
עד תרע צור ילדך
בהר סיני אל להורים
ואתה מבני בניהם
ציר נאמן באחריתו
ואת כבדיתו כמוהם
הגם עמך כתובים
ותישב אחריתך.

הבינני מה שיחי
עד אשר אדע גותי
הדורות ואיך תדרוש
והכל מעשה ידיו
בדברו כי יכול
והוא מבין ארחך
כי עצתו אחת היא
וסור מרדכי חשך
שם והבדיל בין מים
עד אשר תשמע בקולו

ויגש המות
ולבך יחשוב תוהו
25 ויהי לבך עד כה
רויץ לעבדו כצביים

את רוחי אוכיחה
ראה מוכיחך אתה
* ואלה תוכחותיך
30 בפוך אם תזכרמו
וידבר יצר רע
* בתענוגי יומך בחר
* ויאמר השכל
חיי רגע אגרשה
* ויהי לבך בין כה
35 פעם לאל שבת
* וישמע תפלתך
ונפשך חסדו שכחה
* ואלה חסדיך אם
40 וחטא וכלי צורך תעשה
* וידבר דור הולך
* הלעולמים תחיו
* ואתה לא נוסרת
* כי אם להבין סורך
45 וידבר מישרים
* ודתו קבלו עליהם
* ויקהל כל עדתו
* וכרת ברית עמהם
* אלה חוקים טובים
50 וישרו אורחותיך
¹ בצרתך. ² רב ל.

ספר ויקרא
אני בחפשי את רוחי
* אתוכחה כפי רוחי
* ויקרא אל מראש
* טובות מבלעדי
55 וידבר ונעשה כל
* ומכחו כחך
* ויהי אור באמרו יהי
* אל אורו המשך
* וידבר ושמים
60 למים והבדילך לו

ארץ רק פרי עשתה	וידבר ולא מרתה
ומנהו פריך נמצא	* והחכימך דבר מליצה
ושמם על משמרות	וידבר יהי מאורות
ויהי לך לאור עולם	* הסכן עמו ושלם
ודגים וחיה מהורה	65 וידבר ועוף ברא
בן שויתי מחוללך	* לשרתך ולהאכילך
להתם אנוש בדרכיו	* ויאמר למלאכיו
והיה תמים עמו	* והתבונן לעבוד שם
מצותיו להעמירם	* וידבר לאדם
ונרשם מנוה חדרו	70 * והם מרו את דברו
תהי חפשי כמלך	* אם בחקותי תלך
תהיה עבד עבדים.	ואם תחמוד נתיב ודים
	1 שרת.

בשפלים וגבוהים	אותות מעשה אלהים	ספר
וי"י אלהים אמת	* רשומים הם בכתב אמת	במדבר
מה לי ולבני אדמה	75 * וידבר סוד נשמה	
ואדבק בבני אלים	* אעזוב תאות שפלים	
איך לנשמה מחיה	* וידבר סוד גויה	
והיא תפעל ואני כלי	* כי אם בי ובגללי	
אני נמכרתי לעבד	* וידבר הכבד	
וממני טוב מנעו	80 * וכלי לי הריעו	
ראו חקים אמת אל חק	* וידבר השחק	
חדשים הם גם ישנים	* ונפלאותיו נאמנים	
ראה אופנים יריץ	* וידבר הארץ	
וכולו מלא כבודו	* סביבי עליון בהודו	
חיות רוב שנים לשובב	85 * ויקח הלבב	
ואין רע באחרונה	* כי טוב בראשונה	
מענה אמת לכל שואל	* וידבר צדק אל	
סופם במשפט יובאו	* אם חיי מתים חטאו	
כי אל למענו פעלו	* וירא איש בעין שכלו	
ואת בלעדיו יבקש	90 * למה לנפשו ינקש	
מעפר מה תקצר	* וידבר הנוצר	
וממשלת שם בידה	* נפשי ואל הפקידה	
כי לכבוד אל נוצרו	* אלה ברואים יורו	
הנה הביא אותך.	* ולמען הראותך	
בין יבין סוד חובו	95 * אשרי איש שם לבו	ספר
אשר רוח אלהים בו	* ראה מעשיו בקרבו	דברים
גם בצפון גם בדרום	* אלה צבאות מרום	
אהודנו גם אני	* מודים אל בראני	

אשר אני בידו עצור	ואתחנן אל צור
ובכל מקום עיניו	סבבוני אופניו
במו פי אאמירנו	* 100 והיה כי אזכרנו
וכל תענוגים בקרבי	או יגוה לבי
איש ננוע ומך	* ראה עליך נסמך
במשפט את עבדך	* אל תבוא בחסרך
ונדיבים ¹ לעדים כמוהם	שופטים בארץ הם
וכסאך לעולם ועד	* 105 ואתה דיון גם עד
מאל אהר בוראי	כי אשים מוראי
ואם היו כחול רבים	* לא אירא מאויבים
אם בו תבטח רוחי	והיה אל מבטחי
על ברואים כמוני	* לא אשים בטחוני
גבוהים על כל גבוהים	* 110 אתם בני האלהים
מנוע ² העליון	תנו עוז לשם בלי דמיון
סביב מוצק על מעגל ³	* וילך הגלגל
כי אם בשם אל ורוחו	* לא בחילו ולא בכחו
לקול חכמה וקול דממה	האוינו בני אדמה
אם נפקחו עיניכם	* 115 ותראו את אדוניכם
כי על עוון עמדה	וזאת האדמה לערה
מרומם על כל ברכה.	ושמו הרם ככה

¹ צריכים. ² מנוע. ³ Es umkreist das Gestirn auf seiner Bahn den Himmel.

207.

אין מלה בלשוני מפני כובד עוני.

208.

אל בית המלך לבוא נקראתי.

209.

אפתח שפתי	וון ספור נבי צור משגבי.	אל תוך ביתך
כי מבשרי	בננינותי	אחזה גבורתך
את אלהי נעלה	אלהי צורי	בגדלך וגאותך
כי מה האדם	הטאתי מה	אפעל לך נוצר האדם
5 בבואי לקברי	אמצא אורי	חשך ואפלה
לי הפשע	כי מרשע	לאל הלילה
כפר פשעי	והחש ישעי	אל נורא עלילה
על בני אדם	הטאתי ;:	
ראה איש נבוב	נמשל כזבוב	ריח מור יבאישי
10 וישכח סופו	יום תוך גופו	המון רמה יפריש
ארבה כבי	כי אנכי	תולעת ולא איש
חרפת אדם	הטאתי ;:	

המונים המונים	יום בוא עוני	הכלמו פני	
היום ולפנים	פשעים נוספו	עת יאספו	
כי פסו אמונים	נא הושיעה	אל תמים דעה	15
חטאתי ;:		מבני אדם	
והעולם סובל	צדק דובר	מריי העבר	
ימיו כצייץ נובל	כי איש [נכאה]	מרום תראה	
וידע כי הבל	או יתנאה	איך יתנאה	
חטאתי ;:		הם בני אדם	20
אשר הם לך חבל	ופדה עמך	הסר ועמך	
ווכור כי הבל	ואף אל יחרה	רצון הקרה	
חטאתי ;:		הם בני אדם	

210.

ובכל עיניו משוטטות	אל חי בכל עצר		
הנפשות נשפטות	ועל טוב ועל רע נצר		
מעל עונו לשטות	[ויד שובב] או תקצר		
אשר אין דרך לנשות	יעמוד במקום צר		
וסוד הרוח נכחד	בהבל שנתויו כלו		5
במסגר גוף ולא פחד	ממנו והוא כלוא		
ועינו יחד	לעשות כל אשר שאלו לבו		
אחרי רבים להטות	עזב עבודת אחד		
זרועי יצרו חזקו	רפה דעתו בעבור		
תאות לב ועול פרקו	ויהי באולתו חבור		10
ומוסרי גו ינתקו	שכח יום יהי קבור		
השוככים על מטות	הלא שר רמה חבקו		
ויום אחר יום נשמד	מריך כבורי הלאך		
כחול ים אשר לא ימד	יום חייך וחטאך		
יצו לך מעמד נחמד	הוסר ובוראך		15
ועשית לך מוטות.	ואל תחי כפר לא לומר		
	¹ שם.		

211.

ישובכ יונה הגלה	אלהי קדם מעונה		
נשר גדול החלה	אשר פעם ראשונה		
חזיר יער הבהילה	גם פעם אחרונה		
מנוח לכף רגלה	ולא מצאה היונה		
האפר נרמסה	בין שפתים תחת		5
לכל עין נמאסה	ובשוב מראה משחת		
להמלט קן עושה	ובעברי פי פחת		
וכל עוף ראש נשא	היא ירדה לשחת		
וצעקה יום נתפשה	ומקול צפור תחת		

10	כמו נערה מאורשה	אשר אין מושיע לה
	רעה נזרו שחקים	והנה באה כולה
	ליונת אלם החוקים	וסר ממנה בעלה
	ואויביה שן חורקים	כי יכול נוכל לה
	ולילה ויום חונקים	אפרוחיה למולה
15	היא תקונן והם משחקים ואם תגביה קולה	
	אין אומר הרפה לה	כי נפשה מרה לה
	העון הושיבה	שוממה כבישיון
	וקולה כאוב בכאבה	וקול רודפה כקול המון
	ותעלה על לבבה	יום שבתה בארמון
20	נחפה בכסף וטובה	נגע עד הר חרמון
	או בפרש שדי בה	מלכים תשלג בצלמון
	ולשוב אל קן קדמון	מי יתן אבר לה
	מרשו כל שכניה	כנפיה בצדיה
	גם ירקן בפניה	וי"י שם היה
25	למה לא תקנה	צור כי כך חסיה
	פודה איך תתנה	עד מותה בשביה
	אם היא כשפחה קנה	ואם בת היא וחיה
	וזכור נבואת ישעיה	התשכח אשה עולה
	ושובכה אל גבולה	והומת אש תהיה לה.

212.

	אם אויבי יאמרו רע לי	ואמרת מטה הגלי
	אלהי אברהם אלי	ופחד יצחק היה לי
	בינותי בספרי נביאים	ודברי ישעיה במכתבו
	היו לפני נקראים	כי קרובה ישועה לבוא
5	הן דורות עוברים ובאים	ועם אל עומד במכאובו
	כי אלף שנים פלאים	ירד ובמרירות לבבו
	יאמר אם תגאל גאל ואם	לא תגאל הגידה לי
	ראית יחזקאל מראות	ועלי נשאת משלים
	הבקשת דברי לראות	ושאלת לבני אלים
10	עד מתי קיץ הפלאות	כי לא קרבה שנת גאולים
	השיבני על פי נבואות	מה יש ביד המשכילים
	לעשות וי"י העלים	ממני ולא הגיד לי
	מי יתן לי ואתחבר	עם דניאל איש המודות
	אשר ידע פשר דבר	והבין בכל משל וחידות
15	אתהנן לו בלב נשבר	ואשאלנו על אודות
	הקץ לראות אם עבר	ואם עוד נבואותיו עתידות
	אנשי לבב יאמרו לי	מה זה תשאל והוא פליא.

213.

אלהי הודיעני את אורח החיים אתה מחסי חלקי בארץ החיים
 כל הזמנים הבל בלעדי עת רצונך
 וכל המקומות תהו בלתי בית מעונך
 וכל המעשים שוא לבד עשות הטוב בעיניך
 5 לעשות כל הימים אשר הם חיים
 מה אעשה ואן אפנה והנה חטאי קוראי
 ואתה נרשתי ויהרגני מוצאי
 תפלתי עשנת ואין יתרון לי בקראי
 ואם לא אתה חלקי למה לי חיים
 10 אם אתה הרפתני דפקתי שערך
 ואם את השלכתני בהרתי חצריך
 ואם קודר הלכתי נר להגלי דברך
 באורך יה נראה אור כי עמך מקור חיים
 אחיה אם תחייני אלהי ברצונך
 15 ואמות אם תמיתני בקצפך וחרונך
 גם את הטוב והרע נקבל מלפניך
 ונחיל חסדיך כי טוב חסרך מחיים
 במימי סליחותיך את כל אשמותי מחה
 ולפי רוב חסדיך את כל יגונותי דחה
 20 ונהל על מי מנוחות נפשי והעבר והנהה
 להתהלך לפניך לאור באור החיים
 ראיתי כל עמל והנה הכל הבל
 אך עבודת מלכותך לבד חלקי מתבל
 עת אמצא רצונך אשיר בכנור ונבל
 25 ואומר אשרי ואחלי מוצאי מצא חיים.

214.

אל אל אשא עיני בנשאי קול תחנוני אולי ישא פני
 ביצרי גערתי לארבו
 טמון עונו בחובו
 5 אולי אוכל להלחם בו
 רצתי לאחוז מעלות נבוחים
 ואריר בשיחי ואהים
 אולי יישר בעיני האלהים
 הואלתי להתפלל בעדכם
 ומצות יי' השמעתי אתכם
 10 אולי אכפרה בעד חטאתכם אמן כן יעשה יי'
 ממעון קדשו ישמע עליכם
 ולעיר קדשו יקבץ אתכם
 יוסף יי' עליכם ועל בניכם ברוכים אתם ליי'.

215.

	אנא	בְּעֲרַכְנוּ	לְקוֹל שׁוֹעֲנֵנוּ	יְיָ שְׁמַעְהָ	
	אנא	לְחַטָּאתֵנוּ	בְּעוֹן בְּצַעֲנֵנוּ	יְיָ סְלַחְהָ	
	אמרי	מֵהַלְלוֹת	שְׁמַע יְיָ זְרוֹנוֹת וּמַעֲלֹת	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	בערכי	תַּחֲנוּנֵי	שְׁמַע יְיָ וְהִרְהוֹר רַעֲיוֹנֵי	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
5	דַּנְנוֹת	הַבֹּאֲתֵי	שְׁמַע יְיָ וְאֲשֶׁר הִרְעוֹתֵי	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	מִצַּר	קִרְאֲתֵי	שְׁמַע יְיָ וַיִּשֶׁר הָעוֹתֵי	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	לֶךְ	אִשָּׁא עֵינֵי	שְׁמַע יְיָ וְאִם גְּדוֹל עוֹנֵי	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	לֹאֲנַקַּת	אֲסִיר כְּלָא	שְׁמַע יְיָ וְלִדְלַל הַנִּקְלָה	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	שִׁיחַ	תַּחֲנַנְתִּי	שְׁמַע יְיָ וְהוֹבִי וְאֲשַׁמְתִּי	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
10	לְשׁוֹבִים	עֲרִיךְ	שְׁמַע יְיָ וּפִשַׁע עֲבָדְךָ	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	עֹשׂוֹקִים	וְאֲנוּסִים	שְׁמַע יְיָ וְאִם הִרְבּוּ כַּעֲסִים	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	שִׁבְחֶךָ	יֵאֲמְרוּ	שְׁמַע יְיָ וְאִם עֲצַבּוּ וּמְרוּ	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	תַּחֲנוּן	וַיְבַר רַשׁ	שְׁמַע יְיָ וְחַטָּא אוֹתִי נִרְשׁ	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:
	תְּהִלּוֹת	שִׁירוֹתֵי	שְׁמַע יְיָ וְרוּעַ פְּעוּלוֹתֵי	יְיָ סְלַח יְיָ	אנא בערכנו ;:

216.

יְיָ מַה נַּעֲמָה אֲהַבְתָּךְ יְיָ מַה טוֹב לִי קִרְבַּתְךָ יְיָ אֲהַבְתִּי מֵעוֹן בֵּיתְךָ.

217.

	יִתְנוּ	שִׁיר לְשֵׁם הָאֵל	וְחַשְׁמַלִּים	אֲרָאִים
		הַפּוֹדֶה וְהַגּוֹאֵל	לְצוֹר עֲלִיּוֹן	בְּטוֹב הַגִּזּוֹן
		בְּרוּב שְׁבַח וְרוֹב הַלֵּל	גּוֹי אֶחָד	וּכְן יַחַד
		שִׁמְךָ בְּכָל יוֹם וְלֵיל	וַיִּשְׁלֹשׁוּן	יִקְדִּישׁוּן
	תְּהִלּוֹת	יִשְׂרָאֵל		5 וְאַחַר קְרוּשׁ יוֹשֵׁב
	לֶךְ זִמְרָה	בְּתַפְאֵרָה		גְּדוּדֵי רוּם יִכְתִּירוּן
		כְּלֵהָב אֵשׁ בּוֹעֵרָה		דַּמּוֹת פְּנִיהֶם וּמֵרָאִיהֶם
	לֶךְ גְּדוֹל	וְגַם נוֹרָא		הַמּוֹן קוֹלָם בְּהַלּוֹלָם
	אִיהַ	מִקּוֹם כְּבוֹד הָאֵל		וְשִׁיר פּוֹצְחִים לֶךְ שׁוֹחֲחִים
		יִשְׁהַדּוּן כִּי אֵת צוּרָם		15 מְנוּסֵי הוֹד לֶךְ שְׁהוֹד
		בְּמַהֲלָלָם וְטוֹב שִׁירָם		יְהוֹדִיךָ וַיּוֹדִיךָ
		וּסְגוּרָתָם טַפְסָרָם		כְּגַבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל
	לְהַעֲרִיץ	קְרוּשׁ יִשְׂרָאֵל.		פֶּאֶר קוֹשֶׁר בְּתֵם וַיּוֹשֶׁר

Ferner Ermahnungen von ihm; dazu gehört: וְלֹא תוֹכַחְתָּ אֵיִצָּא וּמִן דְּלֶךְ קוּלָהּ.

218.

אֲרִיב עִם רַעֲיוֹנֵי אֲוֵרָה וְאֵעֻזּוּב דּוֹנֵי.

219.

אֵיךְ מֵלֹאנִי לְבִי לְטַמּוֹן עוֹנֵי בְּחוֹבֵי
עַל זֹאת כַּח אֵין בִּי נִשְׁבַּר לְבִי בְּקִרְבִּי

בי סרעפי מאנו ¹	כי לדרוש טוב מאנו
אני הוא אשר עשיתי	ואשר הרעותי
5 רעדה מלאו מתני	כי נבהלו רעיוני
ובלב אימה אהגה	הסכלתי ואשגה
מדוע נבערתי	ואמת לא שמרתי
ולא חשבתי בתוכי	למה זה אנכי
עיני לא פקחתי	ואיככה שכחתי
10 יום בו יגום לחי	וסר ממני כחי
ולעפה אחותני	ובלימה כסתני
ויהי כמים ראשי	ואשפך את נפשי
רוחי פחדה לרעתה	כי ביד אלהים עתה
ולמשפט יביאנה	ואיש לא יצילנה
15 הבט יוצרי וראה	אני עברך הנבאה
כאיך כל מאויי	זכור כי רוח היי.

¹) נענו. = sind niedergebeugt.

220.

איך תמו מאויי	ויום יום הרבו חליי
בחרפה הכו לחיי	נקטה נפשי בחיי
בני אדמה איך יגברו	אותות אמת ולא יזכרו
היותם למחר מתים	והגם אוכלים ושותים
5 רצו ילדי אשה	אחר תאוה חדשה
ובהבל יגילו	על כן לא השכילו
הלכו גודרי פרץ	בדרך כל הארץ
אחר הלכו ימי עני	והלכתי גם אני
מנהו פה יסתר	אשר הגוף יותר
10 בצאת רוח מקרבנו	ככלי אין חפיץ בו
כבית סהר היוצר ²	אנוש עצור בכל עצר
אשר בצאתו מרחם	נודר הוא ללחם
מך כעלה יבש	מבקש בגד לובש
סבבוהו גלגליו	שלח ברשת ברגליו
15 ערום בא בראשיתו	כן ילך באחריתו
אוכל לחם עצבים	כל ימיו מכאובים
וזרע שוא יקצור רוח	ואיך כח יעצור
כקנה וסוף קמל	כציץ יצא וימל
רוח איש בלבבו	סוד ³ הגוף להציבו
20 דומה לשר הצבא	כי הוא יוצא ובא
היכלי עונג גויות	מלאות כל משביות
בכוא המות אליהם	סר צלם מעליהם
חק נתן לבן אדמה	כמה יעבוד שמה
וקצרים הם עלומיו	וכימי שכיר ימיו

25 זה סוף כל האדם אשר ישכב וירדם
 ונשחת גוף מה נעים וירום תולעים'
 קרוש כבוד השם דרך באל אמן יתברך
 או יאמר אלי זה מחזה שרדי יחזה.
¹ראו. ²הנוצר. ³יסוד.

221.

בחסד עליון ינחם איש חטאיו הניחם
 עת יזכרם יתנחם ומורה ועווב ירוחם
 אל ישיאך יצרך גבור ורע לא יגורך
 המיתהו כפי כחך כי בקש להדחך
 5 בני נפשי בעורך קשורה בנף יסורך
 ולבב קרעי ולא מעיל אולי תוכלי הועיל
 רדפת אחר תאווה יחירה ולך לא נאווה
 ואם מתקה ראשיתה לא זכרת אחריתה
 חכנו רעיוני בטרם יתמו שני
 10 פן תהיו כצל עבר הכו לבס דבר
 מה יחשוב קצר ימים לבוא עם נעלמים
 ואיך נפשו תתנשא לדעת מה יעשה
 מה יתאונן גבר ועל יוצרו מה ידבר
 ושכל נתן אליו בחמלת יי עליו
 15 הה למתים התענגו ולשתות יין שנו
 ויקשו לבותם כי לא מלו אותם
 אשרי משכיל חשב נפשו כמו גר תושב
 בארץ ועד מותו יי הוא נחלתו.

222.

נפשי אל צור ילדך שימי לבך בעורך
 לטובו הכל קורא ומי כמוהו מורה
 איך יצרי יסיתני ובאוני ימיתני
 דרכיו זכו בעיני ותוכן רוחות יי
 5 בשומי יסודי תכל שב בניני להבל
 כסות מגואל נטמאתי או לי כי נדמתי
 רוח אל עשיתי ואיך סבלות כסתני
 מחקור סוד נו לעמל כציץ יצא וימל
 הגוף יום יום יבלה והנשמה לאל תכלה
 10 עד יבור לבה ואת ארבעה לא תוכל שאת
 מכונות הגו ככלים והרוחות כפועלים
 ובהשלימם חוקם שבו כליהם ריקס²
 עין לי ולא תשור כי בתאוה אני קשור
 מאד נבערו באיה בעמקי שאול קרויאה

15 וזרעי עולה קוצרי און יהיו ואשרי
 נפש דבקה בכשרון ותשחק ליום אחרון
 רוח חן השמר מחמוד שבת בחומר
 ואם בו התערבתי תשוה לו גם אתה
 אודה ואעזוב חטאי ואתהנן פני בוראי
 20 סליחה אדרוש מנהו כי חנן ורחום הוא.
 1) S. Anm. zu No. 102. 2) Jer. 14, 3.

223.

וקאל איצא פי כפור.

אל נאדר בקדש	צוה אנשי קודש
להתענות יום קדש	בעשור לחדש
בצאת כהן לאל עליון	לאוהבו קדמו בהגיון
ברכה אותו בשר	ויתן לו מעשר
5 ראה תם חלומותיו	וגדר פצו שפתיו
מה תחן משלך	עשר אעשרנו לך
הזהיר האל עמו	לכבד כל מכבד שמו
תן להם בשנתך	כל מעשר תבואתך
מעלת עבודת גבוהים	ומשרת בית אלהים
10 למקטיר קמרת יסר	מעשר מן המעשר
חקים צדיקים שם	בכל המעשים ומכסם
לתת לשם ברצון	מעשר בקר וצאן
זמן בקר וערב	וזי לתבואה לקרב
כבש לעולה שריפה	ועשירית האפה
15 קוו נוגעים לצורכם	ועוד יאמר לכם
קחו כנורות ושוררו	בנבל עשור זמרו.

1 נוגים?

Dritter Theil.

אלגו אלת־אלת.

Prosa, in mehrere Capitel zerfallend:

פי אלנתר וינקסם לפצול אלפצל אלואל מנה.

Capitel 1.

Was er über מלכנו וי׳ gedichtet. Eine Abtheilung davon wird כמוכה ויהו מן genannt; sie gehört zur Gattung der metrischen gereimten Stücke.

פי מא קאלה עלי וי׳ מלכנו ויערף אלקול אלואחד מנה במי כמוכה והו מן קסם אלמסנוע אלמקסא. מך דאלך קולה.

Hierher gehören:

224.

גם הם כתובות בנתיבות
 לשני האותות האלה
 במוצק מצוק הגלגל מתגולגל
 את כל הגדולות והגוראות האלה
 כי להטיב לנו העמידנו
 ולא הראנו את כל אלה
 ואחר שמים וארץ קרא
 מי ילד לי את אלה
 יצר וכוכבים על צורות
 ויהיו כל אלה
 ובארץ חיות ובהמות הולידם
 לא בחר וי׳ באלה
 הכל עשה יפה בעתו
 במלאות הימים האלה
 עור ויביאה אל האדם בנאונו
 אחר הדברים האלה
 אכילת עץ הדעת קשה
 ותדבר אליו כדברים האלה
 תאכלו מן העץ ולא תגועו
 מי לא ידע בכל אלה
 ויען לאמר מה מעלי
 ותקראנה אותי כאלה
 לזאת תשוקתך אל אישך
 ותרגוי לי בכל אלה³
 פרש רשתו ולכד נפשו
 כל הקללות האלה

אותות אל במעשיו נצבות
 על כן האמינו הלבבות
 בכלי כלי הכל חולל
 בכך ילאה הפה למלל
 5 רווחו הטוב למדנו
 ולולי זה לא ילדנו
 האור בראשית כל ברא
 ומלאה תנוכה ואמרה
 מושלים שנים על משמרות
 10 כי אמר יהי מאורות
 בים חיות ועוף יסדם
 להכיר מעשיו לבני אדם
 ראה אל בעומק מחשבתו
 בששה ויכל מכל מלאכתו
 15 בנה מצלע אדם כרצונו
 וישם שניהם בנן ערנו
 יסדם אל במצוה חדשה
 וישאל הנחש את האשה
 מלל ערום אלי שמעו
 רק טוב ורע תדעו
 20 אדם למה הטאת לי
 אשר נתתה נתנה לי
 יעצת רע קוהי לנפשך
 יען בוננתך אני להקדישך
 25 רע משיא האשה בכחשו
 על כן יהולו על ראשו

על נהונו לכתו ועפר מאכלו
 וקללה נמרצת יוסיפו לו
 זעום גורש ממקום תפארתו
 כי ירע את הוה אשתו
 30 רועה הכהו אה נאה
 אל המכה אחיך אי
 חורג בודון שדי העציבו
 לרעתו ולכחשו קמו בו
 35 ברואים הרבו בארץ רעה
 ואל אמר יאבדו מארעא
 מימיהם השחיתו כרוע מעלליהם
 ומכול מחם ובאו בהם
 דברי התכה פלאים עצומים
 40 בהם תם שם איש תמים
 יעצו נקבצים בעצת נפשם
 ויודר עליון להפיצם משם
 נגה האב כשמש בצאתו
 ולא אתו לבדו בריתו
 45 תמים קרא בשם אל אלים
 אל תפנו אל האלילים
 אם רצונכם לנצח לחיות
 ועזבו משכיות והבלי גויות
 לדרך רב קחו צידה
 50 והנה נשמחכם בכם
 יחידו העלה לעולה ברצונו
 ויבואו עליו ועל בנו
 סבות היו עליון יסדם
 ושנים עשר בנים הולידם
 55 אל מעשיו תמיד נתכנים
 על דבר בן זקונים
 נאסף יוסף ובניו נחמסו
 ובטיט וחומר חוצות נרמסו
 השלכו ביאר כל הילודים
 60 וישמע קול זרע היהודים
 האל דבר על לבי
 על כי אין אלוה בקרבי
 קרושים ברשת זר נתפשו
 ומשה ואהרן עשו
 65 רועה ואחיו עם זקני
 ויאמר פרעה מי יי

ואיבת זרע איש השכילו
 על השלש האלה⁴
 ואכר זרועה יצאו במתכנתו
 ותלד את אלה
 ויאמר חי הכל רואה
 ומה המכות האלה
 לגור ולנוע בארץ מושבו
 כל האלות האלה
 לזאת עת רעתם ננעה
 ומן תחות שמיא אלה
 והושב להם כפי תנמוליהם
 המים המאורים האלה
 לחיות זרע לכל היקומים
 ושלשת האנשים האלה
 לבנות מגדל להרים ראשם
 להוריש את הגוים האלה
 ובכתרים יסד עמו שבועתו
 כי אתנו אנחנו אלה
 והשיב מדרך פשעם אוילים
 ואל תטמאו ככל אלה
 רחצו הנשמות במימי תושיות
 כי תועבת יי כל עשה אלה
 ולחופש תצאו מן העבודה
 לעדה מי חכם ויבן אלה
 ונפרה באיל ומנו קונו
 כל הברכות האלה
 ואיש תם ברח משפוך דם
 עם יי אלה
 ואל מצרים ידרו אמונים
 מי חכם וישמר אלה
 וערלים עול עליהם עמסו
 שתים עשרה האבנים האלה
 וכל האבות בפרך נעבדים
 מדוע קראוני אלה
 כי היה כחלל בי
 מצאוני הרעות האלה
 ואבדו כולם אז נעלמו
 את כל המפתים האלה
 באו לתנין בשם יי
 ומי האנשים האלה

והלא כלכלתי אבותם מביתי
 אני קנתיים בחלמי
 בחמה אמרו יועציו הנה
 אל תירא ולבכך אל ירך משני 70
 הוכיחם הנביא למה תחטאו
 שאו עיניכם וראו
 אמר מכהש מלאכת שמים
 רב לך ערל שפתים
 לוי אזי השליך מטהו 75
 ויאמרו החרטמים נעשה כמוהו
 אל הפך לרם יאורו
 עד שלחו בנו בכורו
 שב תנין⁵ להורות רשעו
 אל יוסף התל פרעה 80
 תמו בכורי און כגבולם
 מי שמע כזאת לעולם
 לחופש יצאו לילה צבאות
 ויבחר מלכם רכב שש מאות
 85 הקריבו הודונים את מהניהם
 והנה מצרים נסע אחריהם
 חרדו מצר פרש רשתו
 נשבע השם בורוע תפארתו
 זר על אדוניו מורד
 וחי אל שאול תרד 90
 קדוש הוביש הים להעבירו
 אוי נא לנו מי יצילנו
 אמונים בלילה חיל אורו
 וביבשה אנשים ונשים עברו
 95 מטהו נטה ציר על הים
 וצללו כעופרת בלב ים
 נשאו קול יחד פדויים
 אז יאמרו בגוים

³) Ez. 16, 43. ⁴) Deut. 19, 9.

⁵) Am Rande steht: פ' פרעה ?

225.

אחד רבה אמונתך
 לשוני לספר תמונתך
 בטרם בנות ארמון
 משחקת לפניו אמן
 5 רוחו עושה דברו
 אין קצה לתבונתך
 הלא מצער היא
 היה מלך קרמון
 עץ חיים היא
 ומאתו ועדיו יקרו

ויהי בעת ההיא	יהי אור במאמרו
והאיר והשריץ בהמישי	הרקיע והוביש והדשיא
הנה זאת חקרנוה כן היא	וחיות יצר בששי
ושחקים כשרו לפניו	מלא הכל קניניו
כי טובת מראה היא	10 והארץ ישרה בעיניו
לקח רעית שעשועו	ברא אדם ומצלעו
אך הנה אשתך היא	נעור משנתו והודיעו
ומפרי עדניו האכלתיך	ראה בנן הושבתיך
ביני וביןך מה היא	ותאווה אחת מנעתיך
כי טוב העיץ למאכל	15 בערמה הנחש נכלי
ותלך ותזן גם היא	פתה האיש ויוכל
ואל הטאתם דרְשָׁה	יומה להתאכיל אישה
צרעת ממארת היא	ענה פתתני האשה
להשיבך על עפרך	מרית מצות צורך
ארץ אוכלת יושביה היא	20 ארורה הארמה בעבורך
המורד בצור ילדו	או ירד מכבודו
וילך בכח האכילה ההיא	מן עדנו טרדו
בטרם רדתו לשחת	יען הטא כאחת
ראשית הטאת היא	שב בשובה ונחת
הקריבו שניהם אשכר	25 רועה צאן ואכר
מנחת קנאות היא	רב נעכר וצעיר נוכר
השחיתו דרכם מהר	בוגדים מאנו להזהר
ארץ לא מטוהרה היא	נמחו במבול לטהר
ויצא בשלום ותשורה	נח נמלט מעברה
כי מעלת גרה היא	30 הקריב בהמה טהורה
ונבלה שפתם עריצים	עשו מגדל פריצים
יושבי העיר ההיא	ומשם היו נפוצים
הונה בפרי המדתו	זרח אב ויראתו
כי רבה היא	גודע לכל צדקתו
לנעקד ונינו התפקדו	35 רב וצעיר גולדו
כי מימי היא	ובשבעים מצרימה ירדו
לאמה חשבה פרעה	העברה אגורת זרעו
כי בת מלך היא	ולא ידע ברשעו
הודע לתנן עניניו	חיל נבר עניו
כי עת רעה היא	40 הוכה בעשר וקציניו
וביד רמה עלו	זרזי נשן נקהלו
הלא חנף תחנף הארץ ההיא	ויושבי נוף נבהלו
האמינו באל ושוררו	קדושים ביבשה עברו
ושרו כי מיד האלהים היא.	צללו צורריהם

1) Num. 25, 18,

226.

ומעשה ידיך צדיך	אין אלוה מבלעדיך
וצדקתך כגלי הים	ולאין חקר חסדיך
בחכמה נועצת לבדה	בטרם עגולה וחלדה
ורחבה מני ים	ארוכה מארץ מדה
נלאו לחקרם הנשמות	רבות עשית ועצומות
כמים יכסו על ים	אלו מלאו חכמות
והארץ ירך עשתה	השמים ימינך נטתה
כדומה בתוך הים	ותהו ובהו היתה
ובדברך יום נקרא	מאורך אור נברא
ואת עקבו מים ¹	ראשו ממזרח יבא
פלאך הברלת ותרגיע	בינות המים להודיע
וחצים אל הים	חצים ממעל לרקיע
כנבורה מכל נפלאה	רמת ודברך גאה
ויסך בדלתים ים	יבשת הארץ הראה
לתת מהית נבראים	ביבשה צמחו דשאים
הקורא למי הים	להשקותם יעלה נשיאים
שמש וירח וגרודים	ישתחוו לא כעבדים
ונסב לפאתים	בגלגל עולה מקדים
וחקותיו לכל הרצו	מחשבות אל מה אמצו
צפור השמים ודגי הים	וממים בהמשי שרצו
בהמות בעפר יסודם	אדמות ששו בהולידם
וגרד מים עד ים	ויאמר נעשה אדם
המאכילה עיץ בערמה	יצר מצלעיו עלמה
המחרבת ים	השמה הנושבת נשמה
בעיץ וקול שמעו	רמס נחש ונגעו
ממזרח ומים	דוק וחוג התרועעו
הלא כל מאתי נוצרו	עתה הנחבאים אמרו
מנגד עיני בקרקע הים	אראם ואם יסתרו
חננו חננו שוכן מעונה	ודונם הורו באחרונה
ותשליך במצולות ים	והעבר הטאת ראשונה
ובגן השבין חילו	רומם לארץ חללו
הבש נא דרך ים	מקדם ויאמר לו
בקש במה יפדה	הורג אח בשדה
כי גדול כים	ויאמר עוני אודה
דרכם השחיתו ונואלו	ברבות האדם נסכלו
והרשעים כים	השקט לא יוכלו
כי מימי זבול נגעו	מבול שטפם וגעו
ויהי סער גדול בים	ומעינות תהום נבקעו
נמלטו בספינה בחכמה	דורכי דרך תמימה

ונשתו מים מהים	ולשנה יבשה האדמה	40
ובכנות מנדל לרבעם	ילדו בנים כהפצם	
ונעו מים עד הים	משם אלהים הפיצם	
יצא על פי מחוללו	ננה אב ובשבלו	
בית אל מים	מארצו ויט אהלו	
ונמלט והיו אומרים	תפשוהו לאור זרים	45
כברו יי באיי הים	על כן באורים	
בשלוח יד בכנו	רעשו שמי מעונו	
קולם כים	ומצוקי ארץ למענו	
מאת בנך יהודך	וישמע הרף ידיך	
ושמתי את זרעך כחול הים	עקב זאת ארבה הודך	50
שלה נזיר ² למחיה	מרום רב עליליה	
מספר בני ישראל כחול הים	בשבעים ירדו והיה	
ולפדותם שלח עבדו	העבדים תנין במרדו	
ודרוך על במתי ים	נוטה שמים לבדו	
ובעשר מכות נבחנו	הנסים ³ לשמוע מאנו	55
בין מגדול ובין הים	וידידים נסעו ויהנו	
והנה סביבותיו עונניו	בן ⁴ נשא עיניו	
ומשהו על הים	ביבשה העבירו עניו	
	רדף אחריהם פרעה	
והרג את התנין אשר בים	חשף אל זרועו	60
וישר שירה נאה	וישראל נפלאים ראה	
סוס ורכבו רמה בים.	אשירה ליי כי נאה נאה	

1) Jos. 8, 13. 2) Deut. 33, 16. 3) Jes. 30, 4.

4) Exod. 4, 23.

227.

אמונת אלהי אודיעה	וחרות קדם אביעה	
נבורתבראשיתאשמיעה	הקבצו ושמעו בני יעקב	
בטרם היות אודה	ושמים וארץ ברא	
אמון אצלו תורה	ויעמידה ליעקב	
רבה בארצו דשאיו	להחיות מבראיו	5
עליהם יברכותו יראיו	והקדישו את קרושי יעקב	
הכין במרומים צבאם	להאיר לאדם בראם	
והם יעבדום בחטאם	לא כאלה חלק יעקב	
מיני חיות הולידם	בים וביבשה יסדם	
ויאמר נעשה אדם	להקים את שבטי יעקב	10
בששה היו צבאות	מעלה ומטה נבראות	
שבת ליי לאות	בינו ובין יעקב	
נתנה לאדם מצלעו	עוד בנן שעשועו	
הוא המוכן לזרעו	הנקראים בשם יעקב	

האשה בדבר קשה	15 ערום השיא השא
מורשה קהלת יעקב	ככתוב בתורת משה
ואלה הדברים פרשו	זעומים מערן גורשו
כה אמר ייאל בית יעקב	מופת עליהם התחדשו
זרע אכר נור	רועה מעשהו זר (?)
כי כל אח עקוב יעקב	20 ויארוב לו כאכזר
ומבול נמחה יצ . .	העוד היקום . .
מי יקום יעקב	לולי ת[מים ב]דורו
ומשם היו נפזרים	מגדל בנו מורים
אברהם יצחק ויעקב	אהר ונולדו הורים
הגדול ¹ איש התולים	25 נעקד נטע שתילים
מה טובו אהליו יעקב	והקטן יושב אהלים
לצעיר לקח ברכתו	מכר הרב בכורתו
הכי קרא שמו יעקב	ויאמר כחשמיעו צעקתו
עליהם בנינים יוסדו	דברי סבות התעתדו
אלה תולדות יעקב	30 ושנים עשר יולדו
וימלוך כאחד השועים	נמכר ילד שעשועים
יוצאי ירך יעקב	וירדו מצרימה שבעים
ובכל מצרים חכו לחיה	תמימה שועה בעניה
ולא יבין אלהי יעקב	ויאמרו לא יראה יה
ובכל מתנים מועקה	35 חוקף צרה וצוקה
מי נתן למשסה יעקב	וברית אבות צעקה
בזקנתו כשמש זרה	טוב ² מארצו ברה
דרך כוכב מיעקב	ממטה לוי פרה
וכמעט תמו נכרתו	יהירים במכות נצמתו
ותחי רוח יעקב	40 ראשית אונים הומתו
ביר רמה חמושים	לילה יצאו חפשים
רדפו אחרי בני יעקב	ומרכבות עם פרשים
והנה האויב ראם	הדורים בים כבואם
ואהרנה את יעקב	אריק חרבי נאם
וסוררים בים נייערם	45 ואל ביבשה העבירם
נאל יי עברו יעקב.	או ישיר משה בקול רם
	Exod. 2, 2. ²) ע"ב. ע"ש: Am Rande ¹)

228.

ואין ערוך אליך	אל מי נמשילך
נזכירה דודך מיין	שמחת לבבות בפעליך
להרקייע דוק בלי פריץ	בקעת אור ותריץ
הוציא לחם ויין	ואחר יבשת הארץ
ועוף וחיה במכונך	5 רבית מאורים במעונך

שכרו ולא מיין	והמכחשים עוה קניניך
ותשכינם גן חמדתך	הכינות אדם ברמותך
בית משתה היין	הוא היכל נעימותיך
להשיא האשה סבב	משם הוציאם שובב
ושכורת ולא מיין	10 כי היתה רכת לבב
ונח נמלט מזרם	בוגדים היו להרם
וישת מן היין	החל ויטע כרם
מגדל ועיר פסגו	[רע]ים ברעה התמוגו
והמו כמו יין	נשקפת עליהם ונפלגו
נסיתו בבנו יחידו	15 בורועי אב והורו
כי טובים דודיך מיין	ואהבך בכל מארו
ובזקנו ברך תמים	ילד נעקד תאומים
ויבא לו יין	הבין לפניו מטעמים
וביאר השליכו בני	מצרימה ירדו המוני
כגבור מתרוגן מיין	20 וייקץ כישן יי
משמוע נאקת בניך	אלהים לא כברו אונך
אוכלים ושותים יין	וצורריך על פניך
התחוק נאמן בשמי	ידעת בצרות עמי
וקח את כוס היין	לך אל איש חרמי
אודיעם עוה קנאתי	25 רעל מלאה בחמתי
והשקית אותם יין	ואם לא ישלחו עדתי
בטרם ישכרוך הרוני	בוגד שלה בני
גביעים מלאים יין	כי הנה ביד יי
ויאמן בדבר חכמו	נועץ תנין בעמיו
ויאמרו לא נשתה יין	35 הקשו לבו חרטמיו
אמור במה כוהך	עניו מי שלהך
אל למלכים שתה יין	העות לפני מצחך
בראותו אותות רועה	זע תנין בכחו צועה
וכגבר עברו יין	ויהי כשה תועה
כי בכוריהם נכחדים	40 רבה יללת לודים
תוף וחליל ויין	וברנה יצאו ידירים
אחר נבקעו המים	השלכת בים מצרים
ושמח לבם כמו יין.	והיה כגבור אפרים

² Zach, 10, 7.

229.

¹ בחרת.

מי כמוך אל בפלאו אשורנו	בלבי זכור אזכרנו	במו פי	אתחנן לו
מי כמוך בורא הכל לשמו	וחנם ייטיב עמו	והוא עשה מי ישלם לו	לו
מי כמוך רם על כל מהלל מעבדו כי לא מצאה ידו	די	השיב לו	לו
מי כמוך היועץ ואין מניא	אחד ואין שני	גם בן ואח	אין לו
5 מי כמוך מלך לבדו בראני	ועל כנף חסדו נשאני	על כן	אוהיל לו
מי כמוך הגחלת עמך תעורה	ותבחר שבט יהודה	תאות לבו	נתת לו

	הבין בנראה ונעלם	אמון לבו שלם
לו	וירא ראשית	בקש סוד העולם
	והוא יושב מקצה	במה לדעתו יתרצה
לו	והיא לא נתנה	והחכמה מאין תמצא 10
	ונשגב מלבו ועינו	רב פלא קונו
לו	כי לא יכול	והוא יודה בלשונו
	ואיך העולם בראו	הבין מתורתו פלאו
לו	מי יגיד	ואם לא על פי נביאו
	וכל קדושיו בידו	15 מלא שחק הורו
לו	שרפים עומדים ממעל לו	סוכבים כס כבודו
	ובמטה חיות כנגדם	במעלה החיות העמידם
לו	בכור שורו הדר	אריה ונשר ואדם
	והגיד לאדם מה שיהו	ראו משרתיו כוחו
לו	ושאר רוח	20 שמים שפרה ברוהו
	וארץ עמדה מהרה	בראשית וכול קרא
לו	עבים סתר	ואור עליו ברא
	ויבש ארצות והולידם	יצק מים במוסדם
לו	ארוחת תמיד נתנה	ועשב לעבודת האדם
	הקים והעמיד המון רב	25 מאור לעין יערב
לו	כורע ומשתחזה	וכולם ממורה ומערב
	בריאות ממים ואדמות	אמר לברוא בחכמות
לו	כי בול הרים ישאו	חיות למינים ובהמות
	ויברא אדם בצלמו	יום בתושיית עמו
לו	המושל בכל אשר	30 ארון לביתו שמו
	וישכן גן מהמדיו	ראה מעשה ידיו
לו	יתן לו אשה וילדה לו	ולהרבות צאצאי ילדיו
	ומעיץ הדעת מנעו	בנה עזר מצלע
לו	עובר מתעבר על ריב לא לו	ויבא הנחש ברשע
	נמרד וממות נפדע	35 עונו הודה והתודע
לו	ויבא אליה ותהר	ואם כל חי ידע
	נמאס קם ויהרגהו	זך במנחתו ומעשהו
לו	פעם אחת ולא אשנה לו	כי אמר אכהו
	ובהובו טמן ודונו	רשעו קחש מקונו
לו	וארץ מתקוממה	40 יגלו שמים עונו
	ויאמר הסכלתי עשו	הודה אחרי כן לעושו
לו	ושב ורפא	גדול עוני מנשוא
	עמו סליחות נמצאות	בורא למענהו בריאות
לו	קרנים מידו	וישם לקין אות
	הלך בדרכים ישרות	45 חנוך שביעי לדורות
לו	לא ידענו מה היה	ולאחר שנים ספורות

והשחיתו דרכי צורם	תעו יהירים ביצרם
כי פעל אדם ישלם לו	ויאמר להאביר יצרם
ומתחת תהום רבה	נפתחה ממעל ארובה
הוא ואשתו וכל אשר לו	50 ויבא נח אל התבה
ונמחה היקום ושמותיו	תהום קרא לעליותיו
פליטה לא היתה לו	ולולי תמים בדורותיו
כי יבשה האדמה	יונה בארה תעלומה
לז הגשם חלף הלך	ואחר שנה תמימה
לעשות במגדל גדולות	55 השחיתו בני איש עלילות
וצורם לבלות שאול מזובל לו	המה בקשו לעלות
שבר מצבות צלמים	ואב מנעוריו תמים
לז קדוש יאמר	והוא בין העמים
בהתגוררו בין הכנענים	דגלו הוקם לאמונים
לז פרא בודדי	60 והוליד בן שבע ושמונים
ויחידו ביום המעשה	היה בעשר מנוסה
ויאמר אברהם אלהים יראה לו	שאל איה השה
ומרדת שחת הושיעו	באיל נאהו פדעו
ויתן לו את כל אשר לו	ובו יקרא זרעו
הצעיר איש תמים	65 נולדו לנעקד תאומים
ומתלעות לביא	והרב איש דמים
לז אמר לבווי עמים ²	כאשר רבו הימים
וחך אוכל ישעם	קום עשה לי מטעמים
חלק והיו עדיו	בעורות הלביש ידיו
לז ויגש וישק	70 וירח אביו בגדיו
והביא לחם מגואל	ואחר בא הגואל
לז קללה תחשב	והברכה אשר שאל
ויעקב ברח מנגדו	דמה ³ שוטם במרדו
לז ומקלו יגיד	וירדן עבר לברו
ובבנותיו עבד עמו	75 רץ לאחי אמו
ויהי ברכת יי בכל אשר ייש לו	והוא מתהלך בתומו
בצאן ושפחות ועבדים	ברכו כאחד הנגידים
לז אלה בני יעקב אשר ילד לו	ושנים עשר ילדים
ולבן השיג אותו	נסע יעקב וביתו
לז בדרך לשטן	80 ומלאך עמד לקראתו
וגל לעד השימו	[ס] ור אבן הקיטו
לז לא אוסיף עוד עבור לו	וזה וזה נאמו
מלאכי אלהים מנמתו	[יש]ך בהלכו לאדמתו
לז ויירא יעקב מאד ויצר לו	ויצא עמו לקראתו
אחר להרגו נכל	85 מלטו מאיש סבל
לז בכה ויתחנן	וישר מלאך ויוכל

ולבכור רחל הרבה	היתה מ"י סבה
לו כי בן זקנים הוא	מלבוש באהבה רבה
והאל שלהו למהיה	נמכר בארץ נכריה
ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו	90 ורעב בארץ היה
ואחר אסר מהם	גמולם השיב להם
ויסע ישראל וכל אשר לו	ואחר שלחם לאביהם
ויהפך לב קמיו	יוסף נאסף אל עמיו
לו הבה נתחכמה	ויאמר פרעה לחכמיו
ועליו כבדה ידו	95 דמה אויב להשמידו
לו ופועלו לא יתן	עד בפרך העבירו
ואבות בעבדות נמשכו	בנים ביאר השלכו
לו אשרי כל הוכי	ולישועת אל חכו
ואיש אל רעהו אומרים	נאקו זרע ישירים
לו ואל תתנו דמי	100 קחו עמכם דברים
וחסד אבות נזכר	כמעט ישורון נעכר
לו גאולה תהיה	וניגם אחרי נמכר
והראם תורות אלהיהם	בא עניו להם
לו זה י"י קוינו	ויאמרו במועל ידיהם
שלחנו אשר כל יצר	105 וימללו צירים לצר
לו הודיענו מה נאמר	שלה עמו ממעצר
מה י"י ומה שמו	דבר תנין בזעמו
לו אם אלהים הוא ירב	הממני יבקש עמו
והקשה לבו בחטאו	רשע לבו מלאו
לו אולת היא	110 ולכחש שם בוראו
ועיניו אותות חזוות	בוגד ענה עזות
לו בו לדבר יחבל	ולא שת לבו גם לזאת
בהכבד המכות עליו	מאד עתקו מליו
לו לא יאהב ליץ הוכח	והוא מתעתע בהתוליו
והלכו בניו גאולים	115 צור יסר עוילים
לו וחרפתו ישיב	ופרעה בנגעים גדולים
תנין וקציניו ויתגדבו	לדרוף ידידים נשגבו
לו בקר וידע י"י את אשר לו	ויאמר משה התיצבו
אחרי עברם בגלל	חדשו בנים מהלל
לוא קבורה לא היתה לו	120 אויב בים צלל
לאל אלהי השמים	ויאמר יהודה ואפרים
לו כתועפת ראם	אל מוציאו ממצרים

1) Hos. 8, 9. (Vgl. Gen. 16,12.) 2) Obad. 2. 3) Einen Vorsatz fasste (Gen. 27,41).

230.

מי כמוך אפס יש מבלעדיך אורך במעשי יריך ארוממך אלהי המלך
מי כמוך במתחך אהל מישרים הואלת לפתוח ספרים ויהיו נקראים לפני המלך

מי כמוך	רחמיך ושפטיך נצבו	וברואיך כצאן נחשבו עוברים לפני המלך
מי כמוך	היודע צפון חובם	אנה יסתרו ולבם הוא מספר למלך
מי כמוך	מקשיב לקול משוע	עני אני וגוע מפיל אני תחנתי לפני המלך
	אחד לברו נעלה	כסא הכבוד הנפלא
המלך	אבני קודש ממולא	אפריון עשה לו
	בנה מוסדי עולם	ובפתוח קודש נעלם
המלך	באותיות שמו כללם	ונחתם בטבעת
10	גזר אומר להיות	בגלות עליות ותחתיות
מלך	אור מתרוצץ לחיות	באור פני
	דבר שלח והרקייע	ומקוה ימים כונן ויצוה
המלך	ומוצק העמיד בשוה	הוא עמק
	הרשיאה בכחו או חרבה	ומלאה פני תבל תנובה
המלך	15 ועוד אורה לא בא	אל שלחן
	ויתרוצצו סביב עליונים	שבעה פנימים חיצונים
המלך	המה השרים הראשונים	המשרתים את פני
	וזמירות רוצים לקוניהם	בלי יסבו פניהם
למלך	והשמש הולך לפניהם	השליש אשר
	20 חקות הליכתה נודעה	בבקר יצאה ונסעה
למלך	ולערב עת ננעה	ותבא ותשתחו
	טובות אוצרותיו בידו	יעל אור ויורידו
מלך	וירח לנה פקירו	והוא יתן מעדני
	ימלא ויחסר לזמן	ופעם יראה ונטמן
למלך	25 בשחק לעד נאמן	אומר אני מעשי
	כמלאות חיות שמים	שרצו חיות במים
המלך	לעשות לתושיה כפלים	כי כן יסד
	להוציא מארץ בהמות	קרא וירא בחכמות
המלך	כי הנברא באדמות	רב כיד
	30 מדר רוחות עולמו	ויברא אדם בצלמו
המלך	על כל היקום הרימו	ויאמרו יחי
	נוצר הכל בעתו	ויעמידו על מתכנתו
למלך	ויכל כל מלאכתו	ביום השביעי כטוב לב
	סוד באדם נצר	בגללו בכל עצר
המלך	35 אכן הושיבו בחצר	גנת ביתן
	עצה הגדיל והפליאה	ומצלעו רעה הוציאה
מלך	עדיו ככלה הביאה	כבודה בת
	פרה ורבה בהדלך	ראה העשבים לאכלך
למלך	והחיות לעבדים לך	ואתה הנהג להם
	40 צום למנוע ידיהם	מעץ הדעת והם
המלך	האמינו בנחש ושניהם	שמעו בצוות
	קל מהרה יראו	מקול מתהלך ונחבאו

המלך	ורחופים בדבר	ומנן עדן יצאו מבוהלים
המלך	וידו כאכזר הפך	רעות חשב הפכפך
המלך	והוא צעק אל	45 ורם אחיו שפך
המלך	ונחל נובע יבשת	שורש פורה שרשת
המלך	וכל דבר לא יחד מן	הרצחת וגם ירשת
המלך	אותו בדרך ישרה	תמים דעות הורה
המלך	כי קרוב	הודה חטאו וקרא
המלך	וגביאים להם המיפו	50 ארץ טהורה החניפו
המלך	בהשמע דבר	או למרות הוסיפו
מלך	משרירות לבו חשב	בראות הדרור לא שב
המלך	וישב יי	יי למבול ישב
המלך	כי חן בעיניו מצא	נאל נח במועצה
המלך	כשך חמת	55 ומתבה ל'מים יצא
המלך	לא אשחית עוד הבריאות	דבר בעתים באות
המלך	ביום ההוא נתן	וקשת בענן לאות
המלך	לבנות מגדל כחפצם	התחברו עליו בהתיעצם
המלך	הדבר יצא מפי	לארבע רוחות להפיצם
המלך	הכבוד חופף עליו	60 ואב הטוב במעלליו
המלך	הנה חפץ בך	ומלאך נראה אליו
המלך	ויגדף מלך דורו	זנח אלילי הדרו
המלך	וידברו הכשדים אל	נשמע בגוים דברו
המלך	ולעבוד אלהיו אמר	חקותיך לא שמר
המלך	וזה אשר הרים יד	65 בכבוד שמו יתימר
המלך	למי באש תשבר	טעה לבך ויתגבר
המלך	את מצות	מדוע אתה עובר
המלך	הליכות רב עליליות	ידעתי ועיני צופיות
המלך	יבואו למשפט אל	ומחר נפשות וגויות
המלך	משלם לכל כפעולתו	70 כשמעו כן תהלתו
המלך	לא תבוא עוד אל	ונפש תעבוד זולתו
המלך	וכאשר נצל הודוהו	לאור כשדים הורידוהו
המלך	וגם ככה אמר	אלהיך אמת נעברוהו
המלך	אך האלהים תיראו	מעבודה נכריה צאו
המלך	בית המלכות אשר	75 ובצאת נפשכם תבואו
המלך	ובהר המוריה עקרו	נסחו בכנו יחירו
המלך	כי כן צוה לו	ולמאכלת שלח ידו
המלך	וסביבות הכס מדות	סערו בשמים תודות ⁸
המלך	ותדברנה לפני	הדין והרחמים עומדות
המלך	בעמוד מליץ חמדה	80 עליונים היו לאגודה
המלך	על יד איש משרי	ועלה באיל ונסדה
המלך	בהר הנבחר בפנעם	סדה בני בשועם

המלך	והיום הזה לזרעם	יובר נא
המלך	צמחו תאומים ותמים	בשנים עשר שלמים
85	לבש מלבוש מרומים	אשר לבש בו
המלך	קדוש הפליא מעשים	ובעל כתנת הפסים
למלך	נמכר לעבר ותהפנחסים	משחו אותו
המלך	רעב קרא בהגיע	קץ לאב . . .
למלך	ובן לאביו הודיע	כי הבינו י"י
90	שבה רווחו בהתכשרו	ומצרימה ירדו בעבורו
מלך	וימת יוסף ודורו	ויקם
המלך	תראו יועצים ותחשו	טרם ארצנו יירשו
במלך	ועתה יקשרו ויבקשו	לשלוח יד
המלך	אשר יולידו נשמידם	אולי מגוי נכחידם
95	והחיים בפרך נעבירם	ויהזק דבר
המלך	בנים צעקו מעבודה	ורגשת מרום נועדה
המלך	וברית הורים עמדה	ותדבר לפני
המלך	רועה שלחתך ממרומי	להוציא ממצרים עמי
המלך	ההחזק באותות שמי	ובאת אל
100	השיב ידעת סודי	וכובר לשוני מעודי
המלך	מופתים שים בידי	ובכץ אבוא אל
המלך	מתניו שנם עניו	והודיע לאהיו עניניו
המלך	וינאמו לתנין וקציניו	כה אמר
המלך	בני בארצך בעבדות	שלהתי אליהם פדות
105	ויען בן המדרות	מי הוא זה
המלך	רבה תפלצת בקרבך	והשיאך זרון לבך
המלך	וגם אין תבונה בך	מי אתה קראת אל
המלך	מי כמוהו מורה	ויש מאין בורא
המלך	ודורות מראש קודא	י"י צבאות הוא
110	אמרו למשה מוכים	בעינינו שמתם לשכים
המלך	ולמי אנו מחכים	ושומע אין לך מאת
המלך	ישוב אליו הווה	בדברייך תנין בווה
המלך	למה יקלל הכלב הזה	את אדוני
המלך	ראה תראה בסוף	מי אפוד ואאסוף
115	ימין מהוללת אחשוף	ביום ההוא יאבד לב
המלך	עריץ שלח בני	פן תספה בהרוני
המלך	מאסת את דבר י"י	וימאסך
המלך	זו מטות רשעים	במטה אהרן נבלעים
המלך	יכם בדם וצפרדעים	תבואינה בהיכל
120	ראה אשלח המוניך	וחסר מעלי חרוניך
המלך	ויאמר אצא מפניך	ומחר אעשה כדבר
המלך	הקשה לבו חוטא	ורוח י"י תבטא

למלך	ובקר אמר	הך העפר במטה
	וישחין אכעבועות ושבד	קמטם בערוב ודבר
המלך	להנקם באיבי	125 ארבה מביש משבר
	ועוד העזו פנים	טבעו בחשך וירונים
המלך	בלילה ההוא נדרה שנת המלך	עד מות ראשית אונים
	צאנכם ובקרכם קחו	נקהלו ויחד במר צרהו
המלך	כטוב בעיניכם בשם המלך	וקומו צאו וזבחו
	אולי תרפאו מהין מנתי	130 ראש לילקומו צאו מאדמתי
המלך	אם מצאתי הן בעיני המלך	ובקשו רחמים על נשמת
	והם מקברים בכוריהם	חמושים עלו ממצריהם
המלך	יצאו רחופים בדבר המלך	ומרכבות ושלישים אחריהם
	ובים עבדים ניערה	זרוע רמה התעוררה
המלך	להעביר את בית המלך	135 וביבשה עברה העברה
	אשירה ליי במהללם	קול נשאו כולם
	והיה יי למלך.	יי ימלוך לעולם

1) Hiob 38, 38. 2) Neh. 6, 6. 3) Neh. 12, 31.

231.

נפש	פלאי מאמיין גבוהי	אספרה בעד כמתי
	בכל לב ובכל	ואצרה מצות אלהי
נפש	ועד לא אצערתי כימה	בטרם יסר אדמה
	משיבת	תורת יי תמימה
נפש	ועפו בעלי כנפים	5 נדר מקוה תהומים
	רומש על הארץ אשר בו נפש	ובדברו שרצו המים
	וטפה קרוין מאדמה	דברתו השלים בחכמה
לנפש	ויהי האדם	ויפח כאפיו נשמה
	ומעיין הדעת מנעו	הפיקו נות בית מצלעו
נפש	אשר יאכל לכל נפש	10 והשליטו על פרי זרעו
	ופרי מעלליו חמד	והוא הוות למד
לנפש	ומתוק	כי נאוה העין ונחמד
	קנא באחיו ובמשליו	זומם רעה במשאליו
נפש	והכהו	וארב לו וקם עליו
	הבל אחיך אין	15 חרה אף אל אל קין
נפש	נפש	עין תחת עין
	ולכן לרעה העמדתך	טורף כמעט אבדתך
נפש	ובליון עינים וראבון נפש	לכלה והרין נתתך
	ורשע לא ימלט את בעליו	יסרו כפי מעלליו
נפש	מאשר חטא על הנפש	20 ובשובו וכפר עליו
	ועל יושב הארץ פחד	כלה כל היקומים יחד
נפש	כי באו מים	ולא נותר בהם אחר

ויפץ אותם משם	לצים שפתם השם
אשר רכשו ואת הנפש	ויאבד את כל רכושם
והצמיה פרי עץ הדר	25 מצא שושן בין דרדר
יוצאי ירך יעקב שבעים נפש	והנצה גנת סמדר
ומימי יצא הדבר	נחלים עבר וגבר
באכל להשיב נפש	וצען ירדו לשבר בר
ובפרך אותם העביר	סבלם אויב הכביר
ונגעה הרב עד הנפש	30 ושריד מהם האביר
והאמין בדברו לבם	עמד משה בקרבם
וקבע את קובעייהם נפש ²	ימי נצב לריבם
אשר העבדת ברוב ודונך	פרעה שלח ארונך
ולא ישא אלהים נפש ³	לא טוב שאתי פניך
ונתפאר ברוב רכושו	35 צורך ענה ברחשו
והכלבים עזי נפש	נכבד והעז נפשו
ואם לא אלי תשמעו	קרא הלא תרעו
אנשים מרי נפש ⁴	הנה בכם יפגעו
ולילה הוציא אפרים	רבו נגעיו במצרים
וכל איש מר נפש	40 ויללת הפרע' כאגלים ⁵
והים כסה עליהם	שבו לרדוף אחריהם
ותקותם מפח נפש	מנום אבד מנהם
ואותותיך ופלאי מעשיך	תמימים קדמו נסך
לשמך ולזכרך תאות נפש.	שוררו בשמך חוסידך

1) = Hiob 38, 31. 2) Prov. 22, 23. 3) II. Sam. 14, 14.

4) Jud. 18, 25. 5) = Pharao (Vgl. Jer. 44, 30.) 6) Jes. 15, 8.

232.

מי כמוך באלים ימי מי כמוך נאדר בקדש

אופני מעוני	סוכבים על פני	והשתהוו לימי	בהר הקדש
בשם צבאו קורא	כי בשתים עשרה ¹	מעלות הם שמרי	משמרת הקדש
רצים במענגיהם	בל יקרב עליהם	נבר כי עליהם	עבודת הקדש
הא גלגל ינחה	פתח עליו חי	עולם פתוחי	חותם קדש
מי יתן והרלי	תמיד יראה לי	הליכות אלי	מלכי בקדש.

1) Der Thierkreis.

Capitel 2.

אלפצל אלהאני מנה.

Dichtungen für den Versöhnungstag, als Keroboth bezeichnet, meist metrisch und gereimt. Dahin gehört:

פי מא קאלה ליום כפור ויסימ קרובות ואכתרה מסנוע מקפי איצא. פמן דלך קולה:

233.

אזכיר תהלות ימי	אזכירה סדר עבודה
ברכי נפשי את ימי	בקול רנה ותודה

גדולים מעשי יי	נאותו הבהילתני
דרשתי את יי	דתו השכילתני
הגדתי היום ליי	5 הדת השמורה לפנים
ואתחנן אל יי	ואכיין תחוננים
זכור רחמיך יי	זחלתי ואירא
חן וכבוד יתן יי	חסדיך יבואוני מהרה
טרם ידע את יי ²	טובך תהיה רוחי
ידעתי כי גדול יי	10 ישרה אמרתך רוחי
כי ישר דבר יי	כה השכל תן בלבי
לדעת את יי	לב טהור חדש בקרבי
מהולל אקרא יי	מאתך מהללי
נראה אתה יי ³	נעלמת ומעין שכלי
שברו על יי	15 סמוך לבב משכיל שם
עליץ לבי ביי	עניים דבקים בעושם
פציתי פי אל יי	פתחתי שערי תהלה
צדיק אתה יי	צדקתך בשרתי תחלה
קרוב אתה יי	קראתיך בשיר הגיוני ⁴
רחמיך רבים יי	20 רבים הם עוני
שמעה תפלתי יי	שעה אלי עת אנדלך
תתענג על יי	תחי נפשי ותהללך
בצר לי אקרא יי	אפרוש בפי אל יי
מהר ענני יי	רמה קרני ביי
יי שמעה בקולי	25 יי קראתיך הושה לי
יי צורי וגואלי.	יי היה עוזר לי

¹ ואכיין. ² I. Sam. 3, 7. ³ Num. 14, 14. ⁴ Ps. 92, 4.

ולה סדר עבודה זצ"ל.

מה נראה ¹ סוד נעלם	אמוני לבב הבינו
ואמת יי לעולם	אלוה ראו והבינו
וישנו ² מאינו גבר	אזרוע נטה בחכמה
מי יצא הדבר	אך בריאה בדבר קמה
זה אלהינו חוללנו	5 אמונתו לעד היא
אל יי ויאר לנו	אמר יהי אור ויהי
הבדיל ברקיע נשא	בין עליונים ושפלים
ויי שמים עשה	בכחו יבשו ³ השלים
להוציא דשא ועץ רטוב	בארץ שת מתכוננת
גם יי יתן הטוב	10 במאזני צדק מאוזנת
והוציא במספר מחניהם	ברא בנבוהים סדרים
יי עשה גם שניהם	בהם המשיל האורים
ועוף ככתוב בדת סיני	גור ממים שרץ

עושה כלם יי	גם בהמות מארץ
יהללוהו גדוריו בסודם	15 גדולתו לאין קץ עצמה
כי ליי עין האדם	גלם על צלם נשמה
ונפלאות שמעו אוני	גלה לי סוד מערכתו
ביום הניה יי	גמר בסוף ששה מלאכתו
ונולדים עמדו יחד	דוק ומוצק שמחו בחילם
יי אלהינו יי אחד	20 דוברים בלי שפה כולם
לקרוא בשם עוף גם בהמה	דעת ברורה שת באדם
כי יי יתן חכמה	דרכם ידע והבין סודם
והפיל שנה במעוזות ⁴	דמה אל בעוז לשעשעו
מאת יי היתה זאת	דבק במוצאת מצלעו
אחד מנע לאכלו	25 השכינם הגן רק עין
לא יאבה יי סלוח לו	הסיתם ערום רע יועין
ועינו מערומו הזה	האיש המאכל הטוהו
כי דבר יי בזה	הרגישו קול גרשהו
וגדול מקטון עצם	הצמיחו שנים קצירים
ויי לא רצם	30 הביא מפרי נותרים
שעה אל אל קרבני	ודברי הצעיר צרקו
אותם זכר יי	ואח הרגו ודמיו צעקו
יהיר שרירות לב חשב	וכחש מפחד איום
יי למבול ישב	ושבעתים יקם יום
זולתי תמים ברורו	35 ורעת בני אדם רמה
פתח יי את אוצרו	ולהמטיר על האדמה
מכונות רבות גב על גב	וך נמלט בתבה עשויה
ובוטח ביי ישגב	זרע בארץ החיה
לבנות בחומר הדביקים	זעירים לבנות עיר הפצו
ועצת יי היא תקום	40 זה עם זה התיעצו
ויפיץ כל איש לפאות	זעף אל בלל לשונם
ויגבה יי צבאות	זקופי לבב שח גאונם
בנין בו עמלו בוני	חרשים שמעו קול אומר
מגדל עזו שם יי	חנם יהי אל גומר
מבית אב יקחנו	45 חמודו כשושן פרח
רוח יי תניחנו	חרם יצא ממזרח
כי טובו מעלליו	חגנו בן ונודע סודו
והנה דבר יי אליו	חש לשחוט את בנו יחידו
בנך והעלהו לפני	טהור קח איל תחת
ברוך אתה ליי	50 טובתך לא נשכחת
אני נאה ואוהב נכאה	טובי מקוים לא אבישם
המקום יי יראה	טהור שב ⁵ ויקרא שם
וזכרו היום לצאצאו	טובה וצדקה עשה

וי"י הפיך דכאו	מורה גלות ערך נשא
הוליד תם ואיש מרמה	יחיד נכבד לכל בשר
ברוכי י"י המה	55 ירוד נכתר בשנים עשר
רעה רבה צנפתהו	ילד לעבד בהמכרו
אמרת י"י צרפתהו	ישב בדר ⁶ עד בוא דברו
את יעקב ושבעים בניו	ירדו מצרימה ישרים
וירא י"י וירע בעיניו	יאור השחית בנים זכרים
ותחל רוחו לפעמו	60 כה מופתים נתן לעניו
כי פקד י"י את עמו	כאשר בא ובשר המוניו
שלח מפרך שבויה	כבואו אל תנין ענה
וי"י שם היה	כמה האכלתה לענה
ויוסף לצנות אמוני	ככיר לבב התאמר
לא ידעתי את י"י	65 כחש באלהים ואמר
כי רעה ינחלו רעים	לרעתו כסיל השתגע
י"י את פרעה ננעים	לכרו עונו וינגע
ובין טמא לטהור הבדיל	לילה הכה בנו בכורו
כי על י"י הגדיל	ליום הוליד צר ונערו
כי מנה רוחות עזות	70 ליבשה הפך ים
כי ידו עשתה זאת	לאל שוררו עם הַחֲזָם
נסעו עד באו לסיני	מסעים כמנין שבטים
פנים בפנים דבר י"י	מפיו שמעו משפטים
לשכון בתוכם תהלתו	מקדש שם עשו לעושם
י"י הוא נחלתו	75 משרתיו שבט שלשי שם
נבחר אהרן והבדילו	מהשלש משפחות ⁷
הפלה י"י חסיד לו	מקריב עולות ודם מנחות
מכפר ביום תענית עוני	נכון ללבוש שמונה תמימים
לפני בוא יום י"י	נפרש משבעה ימים
יורוק דם כדת קרבני	80 נגיד בתורת אל מעטיר
קטורת תמיד לפני י"י	נרות טב ⁸ עת יקטיר
בם ירגילוהו זקני	נכונים פרים ואילים וכבשים
כי מלאכה היא לי"י	נאמן רוח לבו ישים
וערב יום כפור לאַבֵּל	סגני כהונה ישיבועוהו
ודורשי י"י לא יחסרו קל	85 סעודה רבה ימנעוהו
באצבע צרדה יכו נגדו	סבבוהו פרחי לוייה
יודו לי"י חסדו	סודרים ספרי פליליה
ויפרשו לקרב לעושהו	סוד זמן השחיטה ינעם
כי י"י מחסהו	סדין בויץ בינו ובין העם
ופשט וירד ומטבל לעבוד	90 עת קדשו ידיו ורגליו
ישימו לי"י כבוד	עלה ונסתפג וזו מעלליו
חובה נאמרה בסיני	עשרת ⁹ בגדי זהב עליו

- עוד יקדש ידיו ורגליו
 עולת תמיד אחר קרצו
 על ידו שחיטה כחפצו
 פקודי תמיד¹⁰ ישלים
 פליאות קמרת וגרות כלולים
 פרשו סדין ובא לעשות
 פארי בגדי לבן לכסות
 פר בין מובח לאולם
 פתח פיו בשם אל עולם
 וסומך שתי ידיו עליו
 ומתורה וכך היה אומר :
- ואתה בטובך תעורר רחמיך
 פנה למזרח העזרה
 פלאי סוד¹¹ קלפי נקרא
 פקיד אב משמאלו לאות
 פליאות שם ועואול לראות
 צנוף כבוד באל מצפה
 צדיק טרף בקלפי
 צדקו יראה למאמין
 צועק הגבה ימין
 צור אל ראש בית אב גמול
 צרח הגבה שמאל
 קשר לשון זהורית בראש
 קאים ותאוו לדרוש
 קדוש אל וקדוש משיחו
 קדמו כנגד בית שלוחו
 קדם¹² שעיר השם כנגד
 קודש זה לשם יגד
 רצוי מליץ על חסריו
 רץ וסמך על פר ידיו
 וסומך שתי ידיו עליו
 ומתורה והיה אומר :
- ואתה בטובך תעורר רחמיך וסלח לשבט משרתיך
 רמה קרן תפארתו
 רץ המקום בו לקחתו
 רץ ונטל מחתה ועלה
 רד אחר חתות מלא
 שם כף ומחתה הוציאו לו
 שם כף הקמרת בשמאלו
 שם מחתה בין שני בדים
 וסלח לאיש חסידך
 לגלות הסתום וקשטו
 ומימי כל משפטו
 ומימינו סגן קרואיו
 סוד ימי ליראיו
 כי הוא מנת חלקו וחבלו
 ויודע ימי את אשר לו
 ובעלות בימין שם בעצמה
 ימין ימי רוממה
 טוב בעלות שם בשמאלו
 כי מימי היתה לו
 שעיר ישולח בעד עוני
 המופת אשר דבר ימי
 שעיר מכפר על המוני
 בזה לא בחר ימי
 בית שחיטה יעמידנו
 אשר פי ימי יקבנו
 אמר ודוי בעד כהני
 וסומך צדיקים ימי
 ואתה כטובך תעורר רחמיך
 פנה למזרח העזרה
 פלאי סוד¹¹ קלפי נקרא
 פקיד אב משמאלו לאות
 פליאות שם ועואול לראות
 צנוף כבוד באל מצפה
 צדיק טרף בקלפי
 צדקו יראה למאמין
 צועק הגבה ימין
 צור אל ראש בית אב גמול
 צרח הגבה שמאל
 קשר לשון זהורית בראש
 קאים ותאוו לדרוש
 קדוש אל וקדוש משיחו
 קדמו כנגד בית שלוחו
 קדם¹² שעיר השם כנגד
 קודש זה לשם יגד
 רצוי מליץ על חסריו
 רץ וסמך על פר ידיו
 וסומך שתי ידיו עליו
 ומתורה והיה אומר :
- ואתה כטובך תעורר רחמיך
 פנה למזרח העזרה
 פלאי סוד¹¹ קלפי נקרא
 פקיד אב משמאלו לאות
 פליאות שם ועואול לראות
 צנוף כבוד באל מצפה
 צדיק טרף בקלפי
 צדקו יראה למאמין
 צועק הגבה ימין
 צור אל ראש בית אב גמול
 צרח הגבה שמאל
 קשר לשון זהורית בראש
 קאים ותאוו לדרוש
 קדוש אל וקדוש משיחו
 קדמו כנגד בית שלוחו
 קדם¹² שעיר השם כנגד
 קודש זה לשם יגד
 רצוי מליץ על חסריו
 רץ וסמך על פר ידיו
 וסומך שתי ידיו עליו
 ומתורה והיה אומר :
- ואתה כטובך תעורר רחמיך וסלח לשבט משרתיך
 רמה קרן תפארתו
 רץ המקום בו לקחתו
 רץ ונטל מחתה ועלה
 רד אחר חתות מלא
 שם כף ומחתה הוציאו לו
 שם כף הקמרת בשמאלו
 שם מחתה בין שני בדים
 וסלח לאיש חסידך
 לגלות הסתום וקשטו
 ומימי כל משפטו
 ומימינו סגן קרואיו
 סוד ימי ליראיו
 כי הוא מנת חלקו וחבלו
 ויודע ימי את אשר לו
 ובעלות בימין שם בעצמה
 ימין ימי רוממה
 טוב בעלות שם בשמאלו
 כי מימי היתה לו
 שעיר ישולח בעד עוני
 המופת אשר דבר ימי
 שעיר מכפר על המוני
 בזה לא בחר ימי
 בית שחיטה יעמידנו
 אשר פי ימי יקבנו
 אמר ודוי בעד כהני
 וסומך צדיקים ימי

כי מלאך יי' צבאות הוא	שם נכנס איש מחמדים
לפני ¹³ עשן היכל לפני	שמר הדת כמסורת
והריחו ביראת יי'	135 שם על גהלים קטרת
ולפני יי' ישפוך שיהו	תמים לחיצון יצא לו
הושיע יי' משיחו	תפלה קצרה בהתפללו
דם ממרס בו במורא	תשועה תצרנו בקחתו
כי יי' עליון נורא	תשובתו לבית תפארתו
מכל חכם נעלמה	140 תעודת למעלה גם למטה ¹⁴
תורת יי' תמימה	תורת מצליף משפטה
בצאתו ויביאו כהני	את הדם ינח עלי כן
אשר ילכדנו יי'	את השעיר המוכן
וחקו כחקי פר נשא	נשחט וקבל את דמו
צדקת יי' עשה	145 נכנס ועמד על מקומו
ודם פר יטול כדת סיני	ינח דם כדת נערכת
אשר לפני יי'	יו כמצליף על הפרכת
הלכה למשה מסיני	את דם זה בדם זה לערות
מלא אחרי יי'	את המלא ברית ¹⁵ בתורות
מעיל הן בנפשו עו ורהב	150 בצאתו למובח יעטה
קדש יי' אשר אהב	בשבע המאות יהמא
עליו יהודה כחשי	ריץ לשעיר גורל עבדיו
יי' בסומכי נפשי	ריץ וסמך עליו ידיו
ועליו	וסומך שתי ידיו עליו
ומתורה וכך היה אומר:	155
ואתה בטובך מתעורר רחמך וסלה לעדת ישורון	השעיר החי אוול
ונושא על ראשו עוני	הנושא אותו לעזאזל
ישא ברכה מאת יי'	מה רבו גילי בעדתי
כי נטהרתי מזדוני	160 משולח הוא ביד איש עתי
עת לעשות לי יי'	בהגיעו לצוק לאחוריו
דוחפו ומתנגלגל לעצמו	בו אות בהתפור אבריו
כי רוצה יי' בעמו	נצר חק לנפש ינעם
המשיח ראש כהני	נשרפו פר ושעיר קרעם
למלא את דבר יי'	165 עת יוציא אמורים נרצה
ונותן במגם ומקטיר בעתו	עוד קלעם והוציאם הוצה
כי יי' אתו	וך יברך שמונה ברכות
אחר עמדו בסוד כהני	זכר פרשיות ערוכות
בספר תורת יי'	ריץ לעשות סדר טבילה
ולבש בגדי זהב בנגהיו	170 רחץ ידיו ורגליו ונעלה
בגאון שם יי' אלהיו	אילו ואיל העם השלים
כאשר העתיקו זקני	אותות ומעשים הם גדולים
זה היום עשה יי'	

ולבש לבן ובא לפני	קדש ופשט והשלים טבילה
וישוב אל יי'	175 קדש ידיו ורגליו תחלה
ובין שני בדיים שם שניהם	מעמי קף ומחתה הביאם
וענן יי' עליהם	טהור ימלא להוציאם
וסדר טבילה תהלתו	נטר דת קדוש בפשטו
כהנת יי' נהלתו	נאור סות זהב יעשו
בהקטיר הקטרת ועשן	180 חיל גבר כאש גבורות
ובומה על יי' ידושן	חש להיטיב את הנרות
אזי לבש בגדי עצמו	זהיר יקדש ופשט זהביו
כי היה יי' עמו	זה יום טוב עושה לאוהביו
שובע שמחות כגן רטוב	קול נשאו שרי וגונגי
לעולם כי טוב.	185 קול אומרים הודו ליי'

¹ טהוראה. ² על. ³ יבשה. Mit Macht. ⁴ שש. ⁵ שש. ⁶ בכור. ⁷ גרשון קחת ומוריו. ⁸ ייטיב. ⁹ עמות. ¹⁰ תמים. ¹¹ פלא וסוד. ¹² קדש. ¹³ למלא. Joma V, 3. ¹⁴ ¹⁵ בריקן.

234.

Von demselben Autor; ein Seitenstück dazu habe ich nicht gefunden. וקאל ז"ל ולם אנד סוי מא מאַאלה.

מדוחים הדיחו כבודי מנגדך	נדחתו ועתה מה עשה עבדך
הוא הרע לברו ואת תיטיב לברך	כי גדול מעל שמים הסדך
יי' אחד שלא ישנה	יי' שמך לעולם
	שמך אור מחשך קונה.

235.

אקרא אל לבי לרצונך	כי שם יי' אקרא.
קום קרא שם מעונך	מה לך נרדם באישונך
אקרא בשם הנודע בנבואות	ואמר מה אקרא
5 ודרשו אותך לצבאות	הוחל מנפלאותיך לראות
אקרא ראש בין שנים מתנשא	והיו לך למקרא ¹
ואליו הוא נושא	בראש דמות כדמות עושה
אקרא המחוקק צורות ונמצאו	את נפשו וקרא
אליהם הנואלים יקראו	בהמשל כוכבים ונפלאו
10 אקרא מבינת נשמה האמרת	אני אליך אקרא
גם אלה מהם סגולה בהרת	ילידי אשה בה הפארת
אקרא קריאה ביהודה מפונה	ושמך עלינו נקרא
וכל קרבי יפצחו רנה	לשם אשר בו היא מכונה
אקרא טוב טובו לא יגרע	בהרימי קולי ואקרא
15 על כן בטוב וברע	אשמור חוקי או אפרע
אקרא נצח שמך הנעלה	קולי אל יי' אקרא
בזכרו משאול נעלה	שם מכל שם נפלא
	תחיינו ובשמך נקרא.

¹) Num. 10, 2.

236.

הוא יי' אלהינו

נודע בשלשים ושתים נתיבות	לאלהינו נאמר בסבר לכבות
כי זה אלהים אלהינו	על כולם אותות כתובות
ולכבוד שמו אחד מוני	לאלהינו נבחר או מכוון ארמוני
ומי צור זולתי אלהינו	5 כי מי אל מבלעדי יי'
ויראנו אמת על כל נברא	לאלהינו נראה על עלומינו סתורה
הבו גדל לאלהינו	כי שם יי' אקרא
בשמים כסאך ובארץ ממשלתך	לאלהינו נמהר להתהלל בתפארתך
ואין צור כאלהינו	אין קדוש כיי' כי אין בלתך
תורת שפתינו תועילו	10 לאלהינו נהודה ככחנו ואם לא
ועתה שמך אלהינו	אכן שמנוה עקב תגמולו
בדרשך תקרא דרושה	לאלהינו הווק נפש חלושה
כי אתה אלהינו.	ובכן ולך תעלה קדושה

1) Bekannt aus dem Buche Jezira; der Summe der Buchstaben und Zahlen entsprechend.

237.

אחד נעלית על כל גבוהים	עיו וזמרת יה צור הננוחים כי שמש ומגן יי' אלהים
במחשבת הלב בנתי סודי ¹	הרחוק כי ביה יי' יגל כבודי ואתה יי' מגן בעדי
רמת על כל ואיך אדעך	יה ובצר לי יי' אבעך ² ותתן לי מגן ישעך
האמת אתה לך יה קראתי	נא יי' החזק ביום צרתי מגן וצנה וקומה לעזרתי
ממך הכל וכל מהולל בלבבו	שם שם יי' יהי משגבו כי מגן הוא לכל החוסים בו
אמת בן רצוי הגלה	מארצו בהקריבו רני מלה אליך יבקש רצונך הנפלא

כי ליי' מגיני ארץ מאוד נעלה.

2) Jes. 21, 12.

¹יסודי.

238.

עמך תמים עד אחיה	אורחותיך למדני
יי' ממית ומחיה	ובשפלותי עודדני
בידי לפקדון נתונה	אכבד כבודה דת תבונה
לא אמות כי אחיה	ובדרכי דרך אמונה
ובידך יה הנבורה	5 בכבוד ראש חכמה [נקרא]
אשר אמרנו בצלו נחיה	יצר העולם ¹ חסד נברא
למאור פניו הציבם	רבו פשעינו וכתבם
אנחנו נמקים ואיך נחיה	שברנו עליז יריבם ²
[לא] לאל כי לא יועילו	הולך בתומו מפעלו
הוא את נפשו יחיה	10 ואם יצדק מה יתן לו
ואפס אל עומד בסודי	מעון אני הכל בידי
אני אמית ואחיה	ואין אלהים עמדי
בזכרי רובי מןותי אולם	אל ביתך רצתי הלום מוכלם
ואתה מחיה את כולם.	יקוו רחמך נבראו עולם

¹יצרתנו. ²על מי כי במ.

239.

ולא פזמון.

איך לי פה להשיב	כי פיך המריתי	
בחיים מאסתי	ובמות באריתי ¹	
סמר מפחדך בשרי	וממשפטיך יראתי	
	באמת כי חטאתי	
	נסתרה ונגלתה	
5	ועתה על לב אעלה	תאחוני יחמתה ²
	מי לא ייראך מלך הגוים	כי לך יאתה
	רוחך אל יערה	על עם בך יקרא
	רחם ברוננו תזכור	וחטא ביום תורה
	כי עמך הסליחה	למען תורא
10	השמוני שניאותי	וחרפה לבי שברה
	וחסרך קותה נפשי	ולתשועתך שברה
	קרבת ביום אקראך	אמרת אל תירא

²אימתה? = habe ich gewählt (Jos. 17, 15). בראתי? ¹

240.

אסכון עמך אלהי בעודי אולי אשלם
 מצר אשר יראה וממצוק נעלם
 יבואוני רחמך ואל ישוב דך נכלם
 בך יי חסיתי אל אבושה לעולם

5 בשמך יתפארו נברים יתבוננו
 רגלם עמדה במישור ואשורים יכוננו
 בררו הלבבות ובלשונם ישננו
 וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו

רחם ברנו תזכור לשיות המפורות

10 רובים חצים נתנום כמטרות
 וכבריהן שופכות לפניך אל ואומרות
 אלהים לנו מחסה ועזו עזרה בצרות

הסירה עלומינו אשר למאור פניך
 שתם כי גורא את ומי יעמוד לפניך

15 וכדברך ידוע תדע פני צאנך
 מושיע חוסים ממתקוממים בימיך

מה תלך בנדולות נצר קצרה דעתו
 השלך על אל יהבך כי הכל מאתו
 חוק דתו נתן לך ואם תשמור משמרתו

20 תחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו.

241.

אשרי אדם בוטה בך

בך אומין מושלים בך בטחון כושלים בך גאות שפלים אשרי אדם עזו לו בך
 בך דבק חושקים בך הושע צועקים בך ובטובך אדוקים פעלת לחוסים בך

בך זמרת קרבים	בך חרות לבנים	בך טוב מחשבים נכבדות	מדובר בך
בך יגדעון ל[צים]	בך כולם מקוצצים	בך לוחמיך מנופצים ואני	אשמה בך
בך מלכי אתפאר	בך נרי יאר	בך סתומים אבאר כל מעיני	בך
בך עזר נרכאים	בך פאר צאצאים	בך צדק נבראים ועמך	ישמחו בך
בך קריבין יחזקו	בך רחומיך יצטרקו	בך שוחרין יחשקו וישמחו כל חוסי בך	בך
בך תוחלת אמניך	בך בקשו רצונך	בך קראו מאמיניך נגילה ונשמחה בך.	בך

242.

Darauf von ihm der Pismon.

ולה זצ"ל פומון בעדהא.

במשפט וזכור הסדך	אל תבוא את עבדך
כי כל דרכי נגדך	סמר בשרי מפהדך
לא ייטיב לך ולא ירע	אוסף שיחה או אגרע
וחלדי כאין נגדך	אך לנפשי הטוב והרע
ולעשות רצונך למדני	5 בינה הגיגי ועודדני
כי לבוש חסד מריך	ומירי אשמות פדני
ליוצרי הוא ולא לך	ראיתי כל מפעלך
אתה הוא י"י לבדך	ואיך אוכל לספר גדלך
ותנמור עלי בהודך	הפארתני בשם כבודך
ואני משאול אפדך	10 אָהב י"י את בכל מאורך
בך לבי והרע פעל	מרום אם מעול מעל
מעל שמים חסדך.	ידע כי גדול
	לנוצרה?

243.

אהבו הנפשות להחיות	אצילים אנשי תושיות
סולו לרוכב בערבות ביה	כבני אלהים להיות
הודיע דת לבנים תמימים	י"י ביה צור עולמים
הללויה ומשפטים בל ידעום	לא עשה כן לכל העמים
ומלכותו בכל משלה	5 י"י גדולתו על כל גדלה
תהלל יה כל הנשמה	ויהללוהו מטה ומעלה
ולעמוד בה לא עצרו	י"י הקוצרים קצרו
ענני במרחב	צעדו לצרי אם יצרו
זמכם דברים ושבתו	י"י הואילו משכילים וקהו
אבוא בם	10 ושערי צדק לי פתחו
ומעשים אין אתי	י"י ואמת קצרה דעתי
אספר	אכן כפי יכלתי
וחסד אשא עת תקוה	י"י וחלתי עת תחזי
ברכי נפשי את י"י הללויה	לשמו ולזכרו תאוה

והשך לבי להלו	15 י"י חמד להתלונן בצלו
לבני ישראל עם קרובו הללויה	מאז הודיע גדלו
וכבודך כבוד יכבדנו	י"י טהר עצמך לעבדנו
והואיל שכל לחושקיו	י"י חיה כמו את תודנו
ותורותיו ינצורו הללויה	י"י יחד נבראיו על קו
בצאתם מבית עבדים	20 בעבור ישמרו הקיו
כי יעקב בחר לו יה	י"י כחו סעד יידיים
ולמען שמו הוציאם	י"י עטרם בפקודים נחמדים
ששם עלו שבטים שבטי יה	י"י לכבודו תחלה בראם
והשליכם מבית הדרו	25 ובחסרו לציון הביאם
אשרי הנבר אשר תיסרנו יה	י"י מרו ועצבו דברו
עלינו וירא רצונך	י"י ובנו באפו יסרו
אם עונות תשמר יה	י"י נסה אור פניך
ולארץ תחתיות הורידוני	י"י כי מי יעמוד לפניך
ויאמרו לא יראה יה	י"י סעפוני זדים עודוני ²
אם מארמוני עובתי	30 כמעט מגוי יכחידוני
עזי וזמרת יה	י"י עניתי בחספי לאויבתי
נוחיל עד יבא שילו	י"י ובתוך לבאים שכבתי
ואנחנו נברך יה	י"י פדות יקרא לחוכי לו
ואם גרשני מצלליו	י"י יכלו השוטנים ביום חילו
יסר יסרני יה	35 י"י צדיק הוא כי אריב אליו
וצדיקים יפרחו כזית	י"י עוד ישכנני באוהליו
אם הבנים שמחה הללויה	י"י קמים ישמיד כשית
בנביאיו לישעו לשבר	י"י מושיבי עקרת הבית
ואמת י"י לעולם הללויה	י"י רוח י"י דבר
יקיגנו ונחלתו תשפר	40 י"י ועלי חסרו לגבר
ועם נברא יהלל יה ⁴	י"י שוכן גוש עפר
ברוך י"י בשירם ומהללם	י"י זרע יעבדנו יוספר ³
ואמר כל העם אמן הללויה.	י"י תמיד יהללו יצורים כולם
	י"י מן העולם ועד העולם

²) Ps. 119, 61 = haben mich ausgeplündert. (S. Hiob 32, 6) אַחֲזִיקָא?
³) Ps. 22, 31. ⁴) Ps. 102, 19.

244.

פומון לקדושה לה.

חרדו רעיוני כִּי אֱלֹהֵי מִשְׁפַּט
 באהבו עם המוני שם לו חוק ומשפט ודת יום זה קדוש תהיה לו צדקה
 ויגבה י"י צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה
 אבירי בריאות ארץ החישו לרצות בוראכם וחסרו יאמיצכם
 5 ובנשמות צמאות לו שיר הגישו הוא ירוה צמאכם ורשנו יחליצכם
 את י"י צבאות אותו תקרישו הוא מוראכם והוא מעריצכם

במבטא שפתים לך אערוך רנני ועניני תהלתך עלי לבי הרושים
 גדול במחנים שמך מעון מעוני ברום בהמולתך למטה בנפשים
 ויודו שמים פלאך יי אף אמונתך בקהל קדושים
 10 ראך מבשרי לב שמתו לצופה שעיפי הושיבם במקום הקדש
 מאוד אשמה בזכרי יום תת חלק יפה לבנים בבוא מחובכם מרבבות קדש
 רכב אלהים רבותים אלפי שנאן יי במ סיני בקדש
 הכל מגידים גבורתו וגדלו בעולמים שנים יהללותו יחד
 משתחווים ומודים מתים הוסים בצלו וצבא השמים ישרתוהו בפחד
 15 שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד
 מבקשים איה זה מהנך קדוש בני אלהים כי אות כבודך במ והודו
 ראהו במחזה איש אלהים קדוש על כסא פלאות וסביבו גודו
 וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו.]

245.

כי עליך השלכתי מרחם
 ראש כחי תהפך לרע נגלה מכסהו
 ונלקח מצבאות חלק שוא יכסהו
 לך יי חסד ביראתך מחסהו
 כי אתה תשלם לאיש כמעשהו
 הובאתי הנה להתבונן עניני
 נלחם בי יצרי המיתני באוני¹
 בושתי מפני אל ואשפוך תהנוני
 כי שומע אל אביונים יי

¹ באוני? (Vgl. No. 222 v. 3)

246.

Ebenfalls von ihm; es ist mir jedoch nicht klar, ob dies der Anfang oder nicht. ולה איצא ז"ל ולם יבן לי הל הדא אולהא או לא.

אל מי מקדושים זולתך אפנה
 בשמך אחל גם בפעלך אשנה
 כי אמרתי עולם חסד יבנה
 רכבי גלגלים אלים עם בניהם
 5 הנה שם כבודך כל מגמת פניהם
 שמים תכין אמונתך בהם
 מלכות הכינות במטה לנגידי
 נאם להיות כסאו כשמש נגדי
 ברית כרתי לבחורי נשבעתי לדויד עבדי
 10 לדויד נשבעת באמת ישעך
 הן זרוע ידי תאמין זרועיך
 עד עולם אכין זרעך.

247.

קדושה לה איצא.

ברואים מכבודך	אצולים מהודך
לעשות דברך חשים	העומדים בסודך
וראשם בשמך מעטרים	בכחך מתאזרים
ובגדי תהלתך לובשים	ורגלם בוכרך מישרים
ושפתם דברותם	5 רנתם כפי שפתם
ונפשותם סוד הנפשים	ודברותם נפשותם
ורוחות שמך	הנה הם תמימך
הגם נמושים	ועל פני מדומך
ומעשיהם נפלאים	מראהם נוראים
אליך נגשים	10 מאתך יוצאים
ופעליהם לאחדים	בכסא כבודך מתלכדים
והיו לארבעה ראשים	ובלב נפרדים
והשר ענאל	רוממות אל בפי נבריא
ראש השלישים	ורפאל ומיכאל
כפי מעלותיהם	15 מהלל בפיהם
הוא קדש הקדשים	ורקיע עליהם
מהיכל קדשך	אמונת שמשך
זרע אנשים	להעמיד באשך
כגבור צורח	ירוץ הירח
יבכר לחדשים	20 ואורו זורח
ומי יועידך	רמת מעבדך
ישנים וחדשים	ומעשה ידיך
פלאך יי	וידור שמים
בקהל קדושים	אף אמונתך

קדושים

25

במסלותם רצים	אלהיהם מעריצים
לעד ולא נבשלים	כגבור עריצים
ומזמר לא יחשו	בשם הנכבד יפגשו
והם אינם בלים	יום יום שיר יחדשו
וברצונם לא ייעפון	30 רגליהם לא יגפון
ולמקומם לא גולים	ומעפעפי שחר יעופון
נוערו והתעתדו	הנם לצורות התכבדו
ואלה מאלה נבדלים	זו עם זו יתאחדו
מהם שפלים וגאים	ממקום קדוש באים
קטנים וגדולים	35 וכולם נפלאים
ועל היכלו שוקרים	במתכנתם עומדים
ואין בהם סכלים	ומפעלותיו למרים

וממאורם לבושם	נצה ישכנו שם
קדש הלולים	וכתוב בראשם
וברוח נשאים	40 עינים מלאים
נחלים ונחלים	ומברקים יוצאים
על סוסי להבים	וקופים נצבים
נושאי כלים	והמוץ הכוכבים
ואחריתם ראשיתם ²	ראשיתם אחריתם
דגלים לקראת דגלים	55 ונוסעים בתבניתם
וכבוד אל יגידון	הכל יעידון
וזולתו הבל הכלים	ושמו לבדו יודון
יערוך ליי	כי מי בשחק
בבני אלים	ידמה ליי
אלים	50

והם הם הפנים	אליו פונים
ואין יוצא ואין בא	עליו חונים
וכעבדים נצבו	בשמות נקבו
על ראש המצבה	וכאדונים נחשבו
במעלות שונים	55 רוחות נאמנים
נתנו להם לרכבה	ושבעה איתנים
בחיים צרורים	המה הגבורים
בלי שמין ורבה	טהורים ברורים
על כסא ממלכתו	מה נכבד כל איש בשבתו
והמלאכה מרובה	60 לעשות מלאכתו
	במרכבה האחרונה פליאה . . .

1) Zu erhalten. 2) In steter Uebereinstimmung mit Gott.
 Soweit ist davon vorhanden. ה'א מא וגד מנה.

248.

ובכן על נהרות בבל.
 אלוהי אודה על חטא השיבני כאבל
 על נהרות בבל
 על ערבים תלינו כנור באנחה
 כי שאלונו שובנו דברי שיר ותוללינו שמחה
 5 איך רנה תרנן באדמת נכר לשוני
 אם אשכחך ירושלם תשכה ימיני
 תדבק הלום לשוני לחכי ועיני לשמים
 זכור יי לבני אדום את יום ירושלם
 בת בבל הנה מהרה תסוב הכוס עליך
 10 אשרי שיאחו ונספין את עולליך.

249.

פזמון.

ובכן בכל לבי

אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך

כי הגדלת על כל שמך אמרתך

אורך כי סבבתני טובתך באין פריץ

אשתחוה ואתנפל אברכה אולי תריץ

ביום קראתי תענה ויום בא פריץ¹

5

יורוך יי' כל מלכי ארץ

וישירו עם ישורון יום ישורון היכלם

כי רם יי' וראה שמים והרים שפלם

אם אלך בתוך צרה שמו יחייני ואשלם

יי' יגמר בעדי יי' חסדך לעולם.

10

¹) Der Messias.

250.

קדושה.

אתם שארית בעלי הברית גורל אחד ליי'

נכונים היו אולי תחיו והכינו לבבכם אל יי'

יהי לרוממו ולהקדיש שמו מלאו ירכם היום ליי'

אין זולתו והכל פעולתו כי מי בשחק יערך ליי'

בשמות נקראו בני אלים באו להתיצב על יי'

5

רצים אחריו עושי דבריו לשמוע בקול יי'

המונים המונים לעברו נתונים כולם קדושים וכתובים יי'

מרוב מורא זה אל זה יקרא לקרא כולם בשם יי'

ישירו בדרכי יי' כי גדול כבוד יי'

ככתוב וקרא זה אל זה ואמר ;:

10

251.

פזמון בין אלסליחות.

יי' חקרתני ותדע כי מחשבתי כך כוננת

אתה ידעת שבתי וקומי ולרעי מרחוק בנתה

ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה

וכי אין מלה בלשוני תדע כלה וחיא באונך

5

ואחור וקדם צרתני ועלי שתה כף גאונך

פלא פליאה דעת ממני ולא אוכל לצאת ממכונך

אנה אלך מרוחק ואנה אברה מפניך

אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך

אשא כנפי שחר אשכנה באהרית ים גם מעיניך

10

גם שם ידך תנחני ותאהוני ימינך

ואומר אך חשך ישופני במחשכיהם

גם חשך ממך לא יהשיך ולילות כצהרים מראיהם

ובבטן שבות עלי	כי אתה קנית קרבי	
כי מעשיך נפלאים הם	אורך על	
ורקמת לבבי וצורותיהם	15
ונכתבו על ספרך ולא אחר בהם	
מה עצמו ראשיהם	ולי מה יקרו רעידך אל	
אספרם ומחול ירבו מעשי אל ונפלא כל נראה ונעלם	אם תקטל ואם תחיה אורך	
אכן אסכן עמך ואשלם	אשר יאמרוך לשוא כלה	20
רצו להסיתני בהבלם	הלא משנאיך יכחשו לך	
אם תשיב להם נמולם	תכלית שנאה שנאתי כל	
אשר לנפשם ולא לך מהללם	חקרני אל ודע לבי אשר	
נלאה להודות לך ופי נאלם	וראה אם דרך עצב בי	
ונחני בדרך עולם	אשר בקרבי לנסותי תתה	25
אשר חשבו יום משפט רחוק וקץ ביד נביא לולי שתה	שננו לשונם כנחש ואמרו	
איכה תחיה אשר המתה	שמרני אל ואל ימשלו בי	
וזכור ברית אתי כרתה	טמנו פחים עד יסיתוני	
ורקם לבבי ונפשי התה	אמרתי לי	30
אלי אתה		
י"י אלהים העבר השבי ותחיה כבודי באור רצונך	אל תתן מאויי מחרפי	
ותפל תחנתי לפניך	ראש מסבי עמל פימו	
יכסם ואל יתעדנו בערניך	ימוטו עליהם גחלים	
ותשלח בהם את חרוניך	אך צדיקים יודו לשמך	35
ישבו ישירים את פניך.		

252.

ולה איצא פזמון.

האזינה קולי בקראי לך	ובכן י"י קראתיך חושה לי	
משאת כפי מנחת ערב	תכון תפילתי קטרת לפניך	
ואמתך תדבור	שימה שמרה לפי	
עם שתאים לחבור	אל תט לבי לרע	
אשר אצבור	יהלמני דבר עון	5
ובא העת לקבור	נשמטו ימי עדנה	
עצמי לפי הבור	כמו פולה נפורו	
בתום ובור	כי אליך אל שבתי	
גוי גבור	שמרני מפח הציבו	
יחד אנכי עד אעבור	יפלו במכמריו רשעים	10
	קולי כמבכירה מפני אימך	
	אשפוך את נפשי ואדרוש רחמך	
	ועקתי מפני תגרת קמך	
	הקשיבה שועי ממכון שמך	

15 בהתעטף רוחי אזכרה נעמך
 הבט לכבודך יום בו ארוממך
 הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך
 יי' שמע שיחי ביום עשור להרשי
 ואל תבוא במשפט אתי על כחשי
 20 כי רדף אחרי פרא שב לחפשי
 בהתעטף בי נפשי בהנפשי
 זכרתי ימים מקדם אשר אשיא (?)
 פרשתי ידי מתוך פח מוקשי
 מהר ענני כי בריתך לא אשיא¹
 25 השמיעני גיל אשר ירים ראשי
 למדני רצונך והסר כל משיא
 למען שם כבודך תבנה הר קדשי
 ובחסרך תצמית אויבי והאבדת כל צוררי נפשי
 ברוך צור לבבי שמו שם גורלו
 30 חסדי יי' הוא לבדו ואנכי חבלו
 יי' מה אדם ותדע שכלו
 אדם להבל דמה ומה פעלו
 יי' הט זבולך וחיל ארץ כלו
 וברוק ברק והפיץ כלו
 35 שלח ירך להצילו
 אשר פיהם פערו צרים להבהילו
 אלהים אל דמי לך עד לך תבדילו
 הנותן תשועה לבן ישי אצילו
 פצני והשב את כבודך להיכלו
 40 אשר בנינו שם מנודלים בגדלו
 מזוינו מלאים וירב צאן קהלו
 אלופינו שם מסובלים אצלו
 אשרי העם שככה לו.

¹) Deut. 32, 18.

Mincha ist vollendet.

כמלת מנחה

253.

מגן לעולה לה ז"ל.

תפלה רביעית אמונים יכוננו	ארוממך עמהם ואתה עננו
בקראנו נחר גרונונו	גדול חסרך אם גדול עוננו
דוד לדור יגיד חסדיך ותבוננו	הדר כבוד הורך השכנת במחננו
אורחותיך הנביאים ישננו	זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו
כתוב זכר רב טובך ;: הנון ורחום יי' ;:	
הנון אתה היית נפשי	וטוב גמלתני ומחית ¹ כחשי
יודך קרבי מגני ושמשי	כבודי ומרים ראשי.

¹) Jes. 25, 6.

254.

מחיה.

כבוד אמונתך מקיימת להודיע סודך פתי מחכימת
 מלכותך בעד שמך נואמת סומך הוא לנופל ומאשר נפֶּטֶמַת
 עיני כל אליו בשלום נלחמת פותח יד כותבת וחותמת
 צדיק כדרכו יהיה וימת קרוב יי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת
 ככתוב קרוב יי' לכל קוראיו :; רצון יראיו יעשה :;
 רצון אל יפיקו בנים רצונים שומר אשורִימו כל יהו נטוִיִּים
 תהלת יי' תבין פתיים לאור באור החיים.

255.

מושלש¹.

הללויה בנים מבקר נצבים הללי נפשי גם את בכתובים
 אהללה שמו לאמר בשבים אל תבטחו בנידיבים
 תצא רוחם ישובון לרגבים אשרי העם שברו על יושב כרובים
 עושה השמים ומכסה בעבים נותן משפט לעשוקים נותן לחם לרעבים
 ככת' עושה משפט לעשוקים וכול' יי' פוקח עורים :; יי' שומר את גרים :;
¹) = *Triadryon*, קדושה und מגן, ebenso wie hier, die ihm in der
 vorhergehenden Segensprüche.

256.

עסטריוטא¹.

ימלוך יי' לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה
 כי טוב להודות ליי' בונה ירושלם יי'
 ימלוך הרופא לנעצבים מונה מספר לכוכבים
 ימלוך . . .

היא מא וגד. So weit ist vorhanden.

¹) Noch nicht erklärt. S. Dukes, »Zur Kenntniss etc.« S. 38, und ש"ש S. 85f.

257.

לם אנר לה אולא. ותתן רצוני בשובני
 Den Anfang habe ich nicht gefunden. תרחיב צעדי תחתני
 ארדוף משנאי עם הציקים תאזרני חיל תמורת חילי
 ואיבי תתה לי ואשחקם כעפר
 תפלטני מעמם ויכנעו לשמע און ישמעו
 בני נכר יאמרו כאמרי חי יי' וברוך צורי
 האל לחומה הוא סביבי מפלטי מאיבי
 על כן אזמרנו עד כה מגדול ישועות מלכו.

258.

מחיה.

השמים אז מקדם למושב לו אום
 בראם לכבודו וכל צבאם צום

אין רואה מקומו ואם במרומים שום
בכל הארץ יצא קום
5 והוא השם הנערץ פלאיו לא נחקרים
מקצה מזרח ועד ים אותותיו נכרים
תורת חסד הנחיל בניו היקרים
פקודי יי ישראלים
יראת זכר שמך למדני וחוקני
10 הנחמדים ברכים הורני ואל תרחיקני
גם היום גם מחר בצדקתך הצדיקני
שגיאות מי יבין מנסתרות נקני
גם מזדים פרה בשלום נפשי מקרב לי
יהיו כאין לוחמי גם לא יוכלו לי
15 והגיון פי רננת כי יאזין קולי
יי צורי וגואלי
ככת' יהיו לרצון ;: אמרי האזינה ;:
כי שומע ;: אשר הראיתני ;: יום אירא ;:

259.

אל אלהי אקרא יום אירא ואזני תשמענה קול קורא
יענך יי ביום צרה
ישלח אל אורו לעם שחרו יזכור בריתו דת שמרו
יתן רצון בניו עת יאמרו נרננה נוביל שי למורא
עתה לא נוכל עשות אשה אלה עשו לך גוי קשה
המה יתגברו ואיך תחשה ובידך כח וגבורה
יי הושיעה וקרב זמן ישעך כרברך אל נאמן
מי כמוך אב הרחמן תחיינו ובשמך נקרא.

260.

מושלש.
יי בעוך אמונך רב גילו
תאות לבו בדרכיך השכילו
כי תקדמנו רחמך להועילו
חיים שאל ממך נתתה לו
גדול הודך עליו ואין קץ לטובך
כי תשיתו משוש וישב סביבך
כי המלך דויד בשר עם קרוביך
תמצא ירך לכל אויביך.

Den Rest habe ich nicht gefunden. למ אנד באקיה.

Capitel 3.

Die in Prosa verfassten gereimten, jedoch unmetrischen Stücke. Dahin gehört die Epistel, in der er allegorisch die drei Welten behandelt, die er einem Anonymus, Haj Ben Mekiz, seinem Zwecke entsprechend, in den Mund legt. Er ahmt darin die dem Ibn Sina beigelegte gleichnamige Epistel nach.

Es ist:

אלפצל אלהאלת מנה.

פי מא קאלה מן אלנתר אלמסנוע
גיר אלמקפי. מן דאלך רסאלה תכלם
פיהא עלי אלעואלם אלהאלתה עלי טריק
אללזו געלהא עלי לסאן מן לס יערף
סמאה חי בן מקיין מטאבקא לגרצה.
וכאנה חאדי בהא רסאלה חי בן יקצאן
אלמנסובה לאבן סינא.

והי:

שמעו חכמים מלי ויורעים הקשיבו אלי. בינו אישים וישישים. והקשיבו
בוערים ונערים, כי אמת יהנה חכי ומפתח שפתי מישרים. אני עובתי את ביתי
נשתי את נחלתי. הנחתי מקומי ומולדתי ועמי כי נחרו בי בני אמי שמוני
נוטרה ללא כרמי. קמתי לנסוע ולבקש מרגוע. כדי שתנוח רוחי ותנפש
נפשי ותתיחד יחידתי. ועמי רעים לדברי שומעים. והנה איש זקן הולך בשדה
משבח לאל ומודה. דמותו כדמות המלכים והורו כהוד המלאכים. לא ההלפוהו
הזמנים ולא שגוהו השנים. עיניו כעיני יהוונים ורקתו כפלח הרמונים. לא עותה
קומתו ולא כשל כחו ולא כהתה עינו ולא נם לחה. שמניו טובים כרוח נרדים
חכו ממתקים וכולו מחמדים. ואמר לו שלגמך ישנה ולעד לא תשנה. בני מי אתה
ומה שמך ומה מלאכתך ואיזה מקומך. ויענני במלים ממולאים באבני מרגלים
וברברים סדורים כתומים ואורים. ויאמר לי ייטיב אלהים שמך ויהי נהר שלומך.
יהי תמיד בכסלך וישמור מלכך רגלך. חי בן מקיין שמי ועיר הקודש מקומי.
ומלאכתי אשר אתה רואה אעשנה ולא אלאה. אשוטט בכל עיר ומדינה ובכל צד
ופנה. ואבי הרריכני דרך חכמה ולמדני דעת ומומה. ואהיה אצלו אמן בבעל המון.
בצלו חמדתי וישבתי ולא אעתק כי פרו לחכי נמתק. ויהי כאשר נברנו וארכו
הדברים וכולם למבין נכוחים ולמוצאי דעת ישרים. ויאמר הכרת פניך הגידה וצורתך
העירה. כי אונך פתוחות לשמוע תוכחות. ונפשך נכונה לקנות חכמה ובינה. וזאת
המלאכה אשר אני בה בוחן וחוקר לעולם לא תכזב ולא לעד תשקר. כי
היא לאמת כמאזנים ולראות כעינים והמניח אותה ימשש בצהרים. ואלה הרודים
אשר בך רודים. אינם דודים אלה מרודים¹. ולא רעים אלא מרעים. ולא אוהבים כי
אם אויבים. מצודים וחרמים פורשים וטומנים. וגבורים ועצומים אוסרים ומענים. אשרי
אנוש ינצל מהם. וחוטא ילכד בהם. הנוקש במכמתם לא ימלט והנלכד ברשתם
לא יפלט. בני סור מאהליהם ואל תפן אליהם ואל תשמע מליהם כי לרע ירצו
רגליהם. האחר אשר לפניך הולך ירבה השקר והאמת ישלך. ואשר מימינך מכניעך
ומענך. בכל עת קוצף וזועף. ובכל יום זועם ורועם. חרבו לקרוביו יגופו וסביביו
שביבו ישרופו. חמתו כאש תבער וכעסו כלהב יסער. בכל דבר חוטא ושוטא ומכל
האמת נוטה ושוטה. דמיונו כאריה יכסוף לטרוף וככפיר יושב במסתרים לחטוף.
ואשר משמאלך מכשילך ומכלך. לעולם מיהל ומקוה ותמיד חומד ומתאוה. אם
תכתשהו במכתש לא תסור אולתו ואם חכהו בפטיש לא תחרל כסלותו. כל אוכל

יאהב ולא ישבע מהבהב. ואשר בתוכם לא יבין ולא יתחכם. שוא ידבר והבל
 ימלל צדק יעות ואמת יהולל. תהפכות בלבו און יהשוב על משכבו. לא תשבע
 מראות עיניו ולא תמלא משמוע אזניו. ואתה אחריהם תשק ולבך להם אהב וחשק.
 ולא תדע כי ההולך באורחותם לא ינצל משחיתותם. היחתה איש אש בחיקו ובגדיו
 לא תשרפנה אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה. כן המוטה בחלק פיהם
 והנפתה בנועם דבריהם. בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם. כי רבים
 חללים הפילו ועצומים וגבורים השפילו. דרכי שאול דרכם ומעגלותם ונתיבי מות
 נתיבותם ומסלותם. משול בהם ושלט עליהם. והכניע השוטה מהם במתאוה והמתאוה
 בשוטה. ושפטם בצדק ומשפט אל תטה. ואשר ידבר מהם הבל ושוא לא תאבה
 לו ולא תשמע אליו. כי יהנך קולו אל תאמן בו כי שבע תועבות בלבו. עשה
 זאת אפוא בני והנצל בטרם יפוח היום ויגוס הצל. שמור דברי ואל תשכחם
 ולעד אל תונחם, נצחם תמיד בחובך וכתבם על לוח לבך. יהיו לך לברך ולא
 לזרים בלעדך. כי לזיות חן הם לראשך וענקים לגררותך. יכלו בטוב ימך ובנעימים
 שנותך. ויהי כאשר שמעתי ממנו אלו הדברים אשר מפניני יקרים. וידעתי כי
 הסר ממוסריו והממיר אמריו והמפיל דבר אחר מדבריו. הומם נפשו ומשחיתה
 ועולב יחידתו וממיתה. והמהויק בהם ואותם לא ירפה לעד יחיה ולא יספה כי חיים
 הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא. אמרתי משכני אחרוך גרוצה אנילה בך ואעלוצה.
 ברודך אשמה ואשיש מיין הרקה ומעסים. ויאמר לי לא תוכל לרוץ נגדי ולעוף
 עמדי וכנפך נשברים ואין לך אברים. ואומר מי יתן לי אבר כיונה אעופה
 ואשכונה. בי אדוני אל תפן אל זדוני, כי אליך גליתי את ריבי ועליך השלכתי
 יהבי. ולך תוחלתי ושברי רפא חלוי וחבוש שבתי. ויוליכני דרך קרובה אל ארץ
 ארוכה ורחבה. תחלק לשלושה חלקים עמוקים ורחוקים. תחלת האחד מהם במים
 וסופו בשמים. והשנים הנשארים אשר המה העקרים. האחד במזרח קצתו והשני
 במערב ראשיתו. זה על זה יהל אורו וזה מזה ילבש הדרו. לאלה תחלק הארץ
 בנחלה בראש ובתחלה. לא יוכל ללכת באלו המקומות הגבוהים אלא איש מלא
 רוח אלהים. ובקצה הארץ הזאת עין תביע קולה מרחוק תשמיע. פלגיה נהרים
 ומימיה מים אדירים. מרפים כל מחץ ומחלה ומעלים רפואת ותעלה. אנהנו קרבנו
 אליה ועמדנו עליה. הפשיטני כתנתי והשליכה ויורדני ערום לתוכה. ויאמר לי
 שתה מים ממקורה ונזולים מתוך בארה. כי בה יחבשו שברך וירפאו אברך.
 ויהיה לך כנפים לעוף בשמים. ואשתה מימי החיים אשר לנפשות מחיים. ויסורו
 ממני מכאובים ונגעים וחללים נאמנים ורעים. ויהיו לי כצרי לחבוש שבתי ואברי.
 אני שתיתי דיי ונתרפאתי מחלוי. שלח ידו ולקחני וממצולות העין העלני. ויביאני
 אל מדינה קדומה וישנה. הורגת אוהביה ואוכלת יושביה. בתוכה אוהלים חשכים
 ואפלים. השמש רחוקה מהם והירה לא יורה עליהם. ואחריהם עין המה בתוכה
 תבוא החמה. מקורה איננו נסתם תתהפך כחומר הותם. ובמדינה אנשים דלים
 ורשים. ימיהם מעט ורעים והמה בונים ונוטעים. ורואים הבנינים יהרסו והזרעים
 ירמסו. והארמונים יסתרו והאילנים יעקרו. והכל נופלים כמו קשׁ ואין דורש
 ואין מבקש. ואין יעמדו ולא יתפרדו והמה מקובצים ומחבורים מאויבים וצרים.
 אין להם שקט ושלוח ונחת וחרוה. כי הדברים הטובים ברעים מעורבים. החרוה
 במדרוה. והשמהה באנחה. והששון באסון. היודעים לא ימצאו חן בדעתם והקלים

לא ירצו בקלותם. ואנשי היל לא ינצלו בהילם כי עת ופגע יקרא את כולם. ושם קרני השטן גבוהים ורמים בהם יננח עמים ולאומים. האחד יתהלך בארקים והשני יעופף בשחקים. גם חשך לא יהשיך מהם כי השמש תורה ביניהם. הקרן המתהלך יחלק לשתי רוחות והמעופף לעשר משפחות. חמשה היצונים מרגלים וחמשה תיכונים מהם מקבלים. אלו לאלו יגיעו הרברים ואלו מאלו שומעים ושומרים. עד שיביאו הרברים אל מלכם והמלך יבין בהם ויתחכם. ושתי הרוחות הומות ומשתוחחות. אחת ככפיר בהרון אפו ואחת כחוויר בתאותו ושאפו. זאת תבהל לכעוס וזאת תתאוה לאכול וללעוס. ועליהם שומר איש מסכן וחכם יוכיח צרכם ויצילם דרכם. יסקל אורחותם ויפלא מעגלותם. משחת ומות ירחיקם ובשלוש וחיים ידביקם. ומרשע ופשע ימנעם ואל הצדק והאמת יגיעם. ובגבול אלו האנשים כל מיני חי המושים. שמה יונים וצפרים ועורבים ותורים צאנה ואלפים וכפירים טורפים. פרדים וסוסים וברבורים אבוסים. שועלים ועלים ואתונות וגמלים. חמטים וחלדים וצבים תנינים ופתנים ועקרבים. צפרדעים ודגים וכל אשר במים מונים. ויורדני משם אל גת אנוזים ובה כל עץ פרי וכל ארוזים. עליהם העופות ישכנו מבין עפאים קולם יתנו. מעינותיה יפוצו וצמחיה יציצו. כרמיה שורקים מסוקלים ומעווקים. שרשיה על יובל תשלח ויונקותיה על פלגי מים תפריח. במוט תנשא אשכלותיה ובכתף תקבל עוללותיה. שמה נסתרים בעבים ותלמיה מרוים ברביבים. ענפיה תטוף סמים ונופיה תביע בשמים. בנחליה הנצו הרמונים ובערוגותיה הזהירו השושנים ועל פתחיה כל מגדים חדשים גם ישנים. התמרים נתנו פריהם והתאנים חנטו פניהם. והגפן הרקיה והדודאים נתנו ריח. ויעלני מן הגנים אל הרים גבוניים. שם כתם אופיר ושהם יקר וספיר. וברזל ונחשת ופטרה וברקת. וברזל ועופרת וזר וסוחרת. ותרשיש ובדולה ונפריה ומלח. וכל מיני פענת. ותחת ההרים הנזכרים. ארץ רחבת ידים סביבותיה מוקפות במים. בתוכה סלעים נבקעים ומעינים נובעים. גבעות ובקעות. וגלים ונחלים. ומדברות ונהרות. ואגמים וימים. יהמו גליהם ויחמרו מימיהם. ירעשו הרים בגאותם ולא יעברו חוקם ובריתם. ויעברני הימים ההם ויביאני אל גבול גדול מהם. וארא רוחות וסופות נושפות ומרחפות. סערות וזועות. וזיעים מפרק הרים ומשבר סלעים. שמה הברקים יופיעו והרעמים יריעו והעננים סוככים והגשמים נתכים. רביבים ורסיסים וחזיזים וטלים מלקושים ושעירים ונוזלים. ושם אבני הברד בתוך אוצר וחומה חשוכים לעת צר ליום קרב ומלחמה. ואחר הנבול הזה אש אוכלה אל השמים עולה. גחליה בוערים ורשפיה סוערים. להביה כחרבים ושביויה כנוכבים. לא יכבוה הגשמים ולא ישטפה הימים. הסלעים ימסו ממדורותיה והצורים יזובו משלהבותיה. אני חזיתי אותה וראיתי את דמותה. רפו ידי וכשלו רכבי ועששו מכעס עיני ונפלתי מפהר על פני. ולא יכולתי לעמוד כי נפשי נבהלה מאד. וינש אלי ויעמידני על רגלי. ויאמר אלי אל תירא ואל ירך לבבך כי תלך כמו אש לא תכוה ולהבה לא תבער בך. ויעבור על פני ויאמר בוא ברוך יי. ויקחני ויביאני במדורה. וארא הלהבים לפנינו מושקים. והשבבים סביבותינו דולקים. והרשפים אותנו מקיפים. ואנחנו שלמים ואין אנו נשרפים.

¹ מורדים. ² במקוש.

אלהמאניה אפלאך אלמוכבה. Die acht Sternsphären.

ויהי כאשר יצאנו מתחומם ונצלנו מקמם. וארא אצל המדינה ממלכות שמנה להם זבולים עצומים וגדולים. אמיצים וחוקים וכראי מוצקים. אחד באחד יגשו נגיהם ורזה לא תוכל לבוא ביניהם. איש באחיהו ידובקו יתלכרו ולא יתפרקו¹. מנהגותם לא תחלוף ולא תשתנה וצבאותם לא תספר ולא תמנה. וכולם מנצחים וברן יחד משבחים. לעולם עומדים ולצורם עובדים. שומרים הוקותם ומחויקים כבריתם. רעה לא תאונה אליהם ונגע לא יקרב באהליהם. לכתם לכת שואפים ועבודתם עבודת נכספים. צורותם שוקדות ונפשותם חולדות² כי עליהם יורח האור ממעין טהור. שמה מעין גנים באר מים חיים.

¹) Hiob 41, 9: יתפרדו.

² סולדות.

פלך אלקמר. Die Mondsphäre:

בממלכה הראשונה אנשים טהורים וקדושים. וגבירים זכים וברים. גופיהם צעירים וקטנים ופניהם צחים ולבנים. ירוצו ולא ייעפו. ילכו ולא ייגעו. קצינם למוך משנה מזיו כבודו הנה¹. יחת מחמתו ויכנע מאימתו. אם יקרב אליו יכנע ואורו ימנע. גיתו תכלה ומראותו יפלא. ואם ירחק ממנו יזהר וכבקר יאיר. צורתו תמלא ולכל עין יראה ויגלה:
¹ יחנה.

פלך עטארד. Die Merkursphäre:

ובממלכה השנית אנשים שומעים חכמים וידועים. אומנים נבונים בעבודתם ופועלים מהירים במלאכתם. כותבי מכתבות וחושבי מחשבות מרקזי רקוחים ומפתחי פתוחים. בהם עמים חרטמים וקוסמים. גבירים ושרים וסגנים נגידים וקצינים ורוזנים. יועצים ומליצים. ומוכיחים בדברים טובים ונכוחים. וכל אחד במלאכתו רב ואב כבצאל ואהליאב. ועליהם מושל ירוץ כצבי ולא יכשל. סופר המלך ומשרתו. היודע בואו וצאתו יסע בנסעו ויחנה בחנתו. לא יצא מלפניו ולא יסור מנגד עיניו.

פלך אלוהרה. Die Venussphäre:

ובממלכה השלישית נשים שאננות מנגנות ומענות. תופשות כנורים ועוגבים וזמרים. ותופים ומחולים צלצלים ונבלים. מנזרות ומכרכרות ומרקדות ומשוררות. עליהם מלכה ענוגה ורכה. פניה כשמש בצאתו וכירה בתומתו. עיניה כחרבות ושניה כעדר הקצובות. שכולם מתאימות ומשכול שלימות. כחוט השני שפתותיה ובעין העורב קוצותיה. כפלה הרמון רקתה מבעד לצמתה. אגן הסהר שרה ותואר החמה תארה. אורה ינה ויהל והרואה אותה יתמה ויבהל:

פלך אלשמש. Die Sonnensphäre:

ובממלכה הרביעית גברים גבורים על הכל מאירים. בתוכם המלך יתהלך ובמשנתו ימלך. ילבישוהו מחררו ויעטוהו מאורו. והוא כחתן יוצא מחפתו

ישיש כנבור לרוץ בנתיבתו. ואין נעלם מזויו ואין נסתר מחמתו. לא יוכל אנוש להביט נכחו ולהכיר מצחו. כרועה עדרו ירעה לעד מדרך לא יתעה. בהכמתו ובתבונתו יבהלם ועל מי מנוחות ינהלם.

Die Marssphäre: פלך אלמריך.

ובממלכה החמישית אנשים אדומים שופכי הדמים. סעפים וחנפים ושודדים ומזידים. הקרב אומנותם והמלחמה מלאכתם. השחד לוקחים והנפשות רוצחים. מפילים החללים ואוכלים השללים. אוהבי און ומרמה ושונאי דעת ומומה. שלטונם איש מלחמה ובעל חמה. הרביו מורק ושיניו חורק. רחמיו מוכנים והגיתותיו ערוכות חציו שנגנים וקשתותיו דרוכות פרות סוסיו כצר נחשבו ונלגליו כסופה ישבו¹. הורג נקיים וגוול עניים. האון פעלו והעמל עמלו. לא יכלם מדבר מרמה ולא יבוש מעשות זמה.

¹) Die Ausgaben (הפש מטמונים und צל העולם, ראשית חכמה) haben irchwo wohl zı lesen.

Die Jupitersphäre: פלך אלמשתרי.

ובממלכה הששית אנשים צדיקים בתום מחזיקים. דרכיהם ברים ומעשיהם ישרים. מתמוך בשוחר נוערים כפיהם ומראות ברע עוצמים עיניהם. הצדק עושים והבצע מואסים. יושבי אוהלים מורים ופלילים. שופטים ושומרים דיניים וחברים. נביאים ונשיאים. וכהנים וגאונים. עליהם נגיד צדיק וחסיד. באמת ידון אומתו ובצדק ישפוט עמיתו. לא ימצא חמס ורשע אתו כי שבט מישור שבט מלכותו.

Die Saturnsphäre: פלך וחל.

ובממלכה השביעית אנשים בעלי תושיה ומומה ובינה וערמה. במעשיהם מקשים ובלכתם בוששים. לחסד אוצרים ושומרים ועל פשע נוקמים ונוטרים. לא יפחדו מצרה ולא ירתו מעברה. לא ימהרו לריב ולמצות ולא יהישו להתפיים ולרצות. בהם צדיק נדכה ונכאה ורשע מתערה ומתנאה. שר המשים ונשוא פנים וחכם חרשים ונבון לחשים. טבח ואופה והובש ורופא. בורסי וחנוני וצבע ושלחני. נאמן וויפאי ונדיב וכילי. האדון להם והרודה בהם. איש גבור בחכמתו ויחיד בנתיבתו¹. עליו כבוד והדר והוד. בדעת מתפאר ובשכל מתעמר:

¹בתבונתו.

Die Fixsternsphäre: פלך אלכואכב אלהאכתה.

ובממלכה השמינית עמים ולאומים גדולים ועצומים לא יוכל למנותם ולספרם חוץ מבוראם ויוצאם. ובזבול אלו החיילים שנים עשר מגדלים. ידורו בהם ויגורו בנייהם. אל צד אחד ילכו ואל פאה אחת ימשכו. לא ישיגו האחרונים את הראשונים. אבל אלו נוסעים ואלו אחרים חונים. פניהם מקוללים¹ בעין השמלים. יראו מתמוטטים וכחרבים לוחטים.

¹) Glänzend, nach Ez. 1, 7.

Die grosse äusserliche Sphäre, אלפלך אלסאדג אלדי ידבר אלכל. die Alles lenkt.

ואחר הממלכות האל זבול אחר על תוהו ובהו מוסד. ארצו ארוכה ורחבה כמדבר וכערבה. אין בה שוכנים ודרים ותושבים וגרים. על כן לא תמרד¹ עונתו² ולא

יודע שיעור קומתו. והכל בתוכו נתונים ערוכים ונכונים ברב כחו יכניעם ובגודל
אזנו יסיעם. וזוהו יהיו מועדים ועתים וזמנים חלקים ושעות וימים ושנים.

2) Sein Umkreis.

1 תמר?

עאלם אלמלאיכה ואלנפוס. Die Welt der Engel und der Seelen.

ויהי כאשר הגענו לקצתו וקרבתו לעבור אותו. ואחזה צורת מופלאות
ומראות נוראות. מלאכים חיילים גדולים. וכרובים עצומים ורבים. ושרפים עומדים
משבחים ומיהדים. שנאנים ואופנים מזמרים ומרננים. נפשות מקדישות. ורוחות
מנצחות. ואירא ואומר מה נורא המקום הזה אשר אני הוזה. ויאמר לי של נעליך
מעל רגליך. והתנצל ביהודיך מחומר גוייך. וזנח סרעפיך. והנח עפעפיך וראה
בעיני קרבך ובאישוני לבבך. אמרתי לו היש דבר שלא אראנו בעיני ולא
אשורנו באישוני. ויאמר לי יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו. המקומות
לא יכלכלוהו והזמנים לא יקדימוהו. הלבבות תקצר מלספר גדלו. והלשונות תצר
מלדבר הלולו. כי לו ההדר וההודו והנצה והכבוד והנבירה והתפארה והממשלה
והגדולה. אין אלוה בלתו ואין צור וולתו. אין קיץ לדעתו ואין חקר לתבונתו. לא
ימנה קנינו ולא יודע ענינו. ברוב גדולתו תעלם מאנוש ידיעתו. ובגודל הופעתו
ימנע ראותו. כי השמש תסתר באורה מהכירה ובזריחתה מחוותה על בן תלאה הנפשות
מהכירו והלבבות משורו. אין לו תכנית ותדמתו ולא דמות ותמשילוהו. מעין החיים
ומקורה ומעון החכמה ועיקרה. יודע נסתרות כגלויות ונעלמות כראויות בוחן
לבבות וחוקר כליות. צדק ומשפט דתיו וחסד ואמת מדותיו. היושר מעגליו
והצדק מפעליו. אין תום חוץ מתומו ואין רום בלעדי רומו. ואין שלום זולתי שלומו.
אמרתי בי אדוני הקשיבה לתחנוני כי אליך נשאתי את עיני. ועליך השלכתי
טרחי ובידך הפקדתי את רוחי. הגידה לי במה אקדמנו ואיך ארענו. כי תאוב
תאבתי לדעתו ונכסוף נכספתי לחוותו. ויאמר לי אם תתמוך בדבריו ותחזיק במוסרי
ותלך בדרכי ולא תסור מאחרי. ותדע את רוחך כפי יכלך וכוחך. אז תוכל לדעתו
ולחוות אותו. אמרתי לו ברוך תהיה ולעד תחיה. אשריך ואשרי חבריך. השומרים
דתך והשומעים חכמותיך יהי אלהיך ברוך אשר המשילך בעולמו והפקיך. על
עמו ואשר הנחני אליך והשמיעני מליך. יתעלה על כל תפארה וגדולה ויתרום על
כל ברכה ותהלה. עושה גדולות לבדו כי לעולם חסדו.

תמת אלרסאלה אלתי בעת בהא אלי ר' שמואל בן נאמע תם תבלין אלי מדה. Ende des Briefes, den er an Samuel Ibn Gâmi' gesendet; darauf geht er zu einem Lobe desselben über.

מי עלה שמים וירד ויקח מאבני המקום. מקום בני אלהים דרכת בתוך
אבני אש התהלכת. והורדת ממרומות אבנים שלמות. אבני קדש בידים תפושות
אבני נור מתנוססות. ויתמהו כל הרואים אבני שהם ואבני מלואים. ויאמרו דבר
גדול עשה ילוד אשה והוציא את האבן הראשה. מידי אביר יעקב משם רעה
אבן ישראל ויהי דבר שמואל. ושמו בפתוח קדש הרת על אבן בחן פנת יקרת.
וימלא טורים חשובים לוחות אבן כתובים. באגרת לבנה תחפיר במראה אבן ספיר.
בה חקת שמים על אבן אחת שבעה עינים. שהיה כאבן השתיה בהר המוריה.

ותהי על ראש בן עזרה אבן יקרה. וירנן לבי ובשרי כי אלהי אבי בעזרי. ובעבור
 אצפה קראתיה המצפה לזכר כי שמואל במצפה. ובשני פתוחיה אשר בפתוחי
 החשן קראתים בתי השן. ואומר צוארי הענק "בארון ענק". כי ענק והמצפה במניניהן.
 דרך אהת לשתייהן. ואראה חרוזי האבן בחברתם ספיר גורתם. כי מספר שן עם
 ספיר יתאחד מדה אחת וקצב אחד. לא תסולה ככתם אופיר בשחם יקר וספיר.
 ולשמור בינותינו כדת ברית התעודה האבן הזאת תהיה בנו לעדה. ורמז לאבן
 שמואל המאירה כנגוהים בספר שמואל איש האלהים. ויקח שמואל אבן אחת
 וישם בין המצפה ובין השן ויקרא את שמה אבן העזר ויאמר עד הנה עזרנו יי.
 זה המנהג השלוחה אלי דיי זאת נחמתי בעניי. ועוד לא גליתי ממקומי וארא
 בהלומי. והנה יד היתה עלי ואשמע את מדבר אלי. ביד הנדוד נפשך מסורה
 לכן חוק אל תירא. כי שם תבוא לך תשורה ספר תורה. יהי עטרת פז לראשך
 ויתן מעדנים לנפשך. וכאשר לבבי ישר ספר הישר. בקול גדול קראתי ספר מצאתי.
 כי חפשתי גמטרון תורה והנה הוא שמואל בן יעקב. הוא גאון ישראל רבנו
 שמואל. פסת בר גאון יעקב אשר אהב סלה. האל ישמור תורתו. ופתרון
 שמואל שמו אל. כי בכל מקום שהראה נס בעולמו יקרא על שמו. כגון
 ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. וכיוצא בו ויבן משה מזבח
 ויקרא שמו יי נסי. ועוד פתרון שמואל שמו אל כלומר ילדו אל. כענין אני
 היום ילדתיך. כי חפשתי בספר עזרא ואמצא כתוב בו וישימו בנים ובנות. ועוד
 פתרון אל סימן להיות כי האלף ראש לכל האותיות. וכן רבנו שמואל ראש שבטי
 ישראל. וכאשר הלמד נתון ממעל בן רבנו שמואל הגבר הוקם על. ועוד חפשתי
 אותיות מלת אל הנזכרת והבאתי אותם במסורת. כי האלף סימן ועל אחד משלו.
 ורבנו שמואל אחד ואין שני לו. והלמד לית כותיה גודר פריץ כי אין כמותו
 בכל הארץ.

1) So steht's in der Handschrift.

Darauf schrieb er die Kaside, die ich unter seinen Gedichten (No. 52) mit-
 getheilt habe, mit dem Anfange:
 הם סטר אלקצידה אלתי נקלתהא פי שיערה ואולהא.
 גבהי שחקים אל הרום נכנעו.

Er beschliesst sie mit einem ge-
 reimten metrischen Stück zur Ver-
 herrlichung Samuels. Es lautet:
 ודיילהא בשי מן אלסנע אלמקפי בתכראר שמואל. והו:

אמיץ לב חרד יום השמש ירד וישאל ויאמר איה שמואל בקנאותו
 כנאון הרב ערך את כלי קרב ויצאו שניהם הוא ושמואל רץ השמש ולא מערב
 ארה והנה האור אשר זרח ולא בא שמואל מאור פניו הכלימו וחשך בהפנתו
 שכמו ללכת מעם שמואל.

Darauf kehrt er zum Abschluss der Epistel in der Prosagattung, in der er angefangen, wieder zurück, indem er sagt:
 הם עאר רחמה אללה אלי תתמה אלרסאלה עלי נמש מא בדי מן אלנתר בקולה:

הנה לבנת אורו בארץ נאמנה וחסרה הלבנה. ושכתי ראה עומק מחשבתו
 שבת ממלאכתו. בצאת צדקו כאור לישר כל חרץ אין קורא בצדק. ומאדים מפני

אודם פניו נרדם מנגן גבורתו מאדם, ויכסוף כוכב הנוגה לאותותיך לנגה ברק הניתך. ומחכמתך חמה הופר איה שוקל איה סופר. והנה מול במרומים זקן בא בימים, תמה כי בארץ התאהד טלה הלב אהד. ומול שור משמאל לאיש ממקומו לא ימיש. ושורות חבורות הרב במישור משלהי רגל השור וצבאות אשר מעלה מתאומים חרשים אלמים. ובני הרב גבורים במבטא והיו תואמים מלמטה, וצורת סרשן זה לכוכבים גבהותם ושפלותם תתהפך כחומר חותם, ובני הרב נאמנים ונפשי בנפשם שלטת ובבשרם לא ישרשו שרשת. וכבוא השמש לביתה לימים ספורים ארי במסתרם. ואלוף יעקב בצורריו יערי כאריה בבהמות יער. ומול בתולה בלי הזן נטוי וראש לו הפיו וכבודה בת מלך בערי רב כחול או תשמה בתולה במחול. ומאזנים בשחק כנר נאור על כפים כסה אור, ושופטנו און וחקר לחוק הבדק מאזני צדק אבני צדק. ועקרב יוצא מהעגולה הנאמנה לפאת נגבה תימנה. ונגידנו ישיבנו לעגולת בת רבים למעלה עקרבים. והקשת עולה ויורדת על השוכנים לעתים מזומנים. ואבירנו רם ויפון וזיעות תפארתו ותשב באיתן קשתו. והגביר נאסרו ידיו במעיו ראשו על כרעיו. ונגידנו הסיר כל צורך קם להכהידי וישסעוהו כשסע הגדי. והדלי רוח חיים אין בקרבו ומים אין בו. ומבלי חכמת שרנו ירדו חכמים לשחת בלי הזן גוים כמר מדלי. ודגים נפרדים בשתי פאות במחזה אלה מזה ואלה מזה. וכבירנו יחבר נפרדים בחכמתו וטוהר נפשו ובצלצל דגים ראשו. כללו של דבר הכוכבים כבה אורם מוזהר תמונתו ועש נמסה כעש לפני המדתו. וכסיל שב ככסיל נגד חכמתו וכמותו כוכבי כימה כי מה היתה לעומתו. הנה כה עשו כוכבי שחר וכסיליהם אף כי הררי תימן ואיך יעצר כה הבא מחדרי תימן אשר בארץ מאסליה. עתה מה אומר ובאתי מאומר, ולבי ישתער כי הייתי מגבול שעיר, ואיך לא אדום ואני מאדמת אדום. וזרוע הבא מאליפו אל יפון, ומה יעושי הבא מיעושי. ומה יצפה הבא מצפו. ואיך יהי מזה הבא ממה, ואיך יבין נעלם הבא מיעלם. והבא מארץ קורח קרח מכאן ומכאן. ואל אן געת דעת הבא מנעתם. והאלהים המם הבא מהימם, ושם שמה הבא משמה, ונחשב כמתאונן הבא מאונם, ושם לבלהות הבא מבלהן. ויהי לזעוה הבא מזעון, ורבה עקת הבא מעקן, ואיה חכמת הבא מאיה, ומה יענה הבא מענה, ומה המד הבא מחמדן, ומה יתרון לבא מיתרן, כי הישך ישוף הבא מששו, והנודוד הציב מצודו ויקח רמה בידו, והשם אשר במספר הרם כי הוא הנלכד בחרם, וינחמני מכתבך כי כושל יקימון מליך, ולשוון עלגים תמהר לדבר צחות ויפתח פי ולא נאלמתי.

עוד יהי רצון מלפניך עושה שלום במרומיו שתתן שלום לאוהבי תורתך כי הוא תורה והוא שכרה, ושמו מסור בראש הכתוב בספר הראשון בתורה ושם בנו הגדול מבואר בראש הספר השני ושם בנו הקטן מפורש בראש הספר השלישי. להודיע כי הוא ומשפחתו נגד כל התורה תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו כי מלאך יי צבאות הוא.

ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה הוא הטור השלשי לשם שבו שבו לשם זכר שהוא נקי כפים ובר לבב ושם איש תם משכבו משכבו כבוד, שאו שלום מארבע כנפות הארץ ומארבעה חכמים מחוכמים ואלה שמותם, ואתה קח לך בשמים ראש מראש בשמים מעלתו ושמו קנמן בשם עם מספר אותיות הכתוב, ושלום מקדה חמש מאות שהוא בתורת יי צבאות לעד ולאות. ושלום מבן שלשים

שלמד הכמת קדושים וטוב עם י"י וטוב עם אנשים. שלום מגדל בנוי לתלפיות קמן בשנים וסגיא בסוגיות ושמו שקול כנגד האותיות. שלום שלום לך ושלום לעווריק ככוכבי השמים לרוב או כהול אשר על שפת הים. או כפי גודל מעלת אבותיך. או כרוהב לבך והכמותיך. או כפי מדותי והתהללי במהלליך. או כעוצם תאותי ללכת אליך להסתופף בצלך כי שם י"י נקרא עליך. ונכתב ביום השלשי ברביעי לחודש השני הוא חדש זיו רמו לזיו התורה כי תורה נתקיימה בשמך ושכר אביך לא ימוש ספר התורה הזאת מפיך. וכן בניך לאותות ולנסים ויקיים מחזה רבנו נסים ואני זאת בריתי אותם אמר י"י וכו'.

אלפצל ארבע מנה. Capitel 4.

Die unmetrischen und reimlosen Stücke, darunter folgendes Bussgedicht: פי מא קאלה מן גיר אלמקפי וגיר אלמסנוע מן דלך סליחה וזי:

אשתהוה אפים ארצה כי אין למטה ממנה
אתנפל לפני עליון גבוה מכל גבוהים
במה אקדם פנים אם ברוחי הלא היא מאתו
במבחר גופתי הוא יהיה ואין לאיש נכבד מנפשו
5 ראש וסוף אין לגדולתו ולשוני אין תגדלנו
רהוק רחוק משמי השמים וקרוב קרוב מעצמי ובשרי
הנה באתי לך אלהי כי אין מועיל זולתך
הלא צבא השמים והארץ כולם נבראים כמוני
מהם אין אדרוש תשועה ותשועת כל יצור כזב
10 מנוס אין לעבד בלתי לאשר קנהו
מה אהשב לדעת וידעתי כי להיטיב לי בראתני
מספור עצמו חסדיך ומחול הים חטאתי
עין אין אשא אליך והוא גם היא חטאה
עוד מה יענו שפתי גם המה הרשיעו
15 זרון לבי עשה בנפשי אשר לא יוכל אויב לעשות
ולעפה אחזתני ממנו אוי לי כי מריתי
רוע יצרי התעני כי לא היה רצוני להכעיסך
רעותי לי לברי הרעו ואתה לבדך תעשה חסד
הודיעני דרך ויעילני כי כל ידעתי אתה הודעתני
20 השמעתני דברי לבי לאוני ואתה תשמע השמים.
ברוך רחמנא דסייען.

¹⁾ I. Chr. 10, 12.

Zu Ende ist der Diwān, Preis sei Gott,
er sei gelobt.

נגו אלדיואן בחד אללה
תע.

Nachweis und Nachtrag.

Vorbemerkung.

An dieser Stelle gebe ich es der Reihenfolge nach an, wenn Dichtungen, die in dem Diwân enthalten sind, mir anderweitig vorgekommen sind. Es geschieht dies insbesondere mit Rücksicht auf die unter dem Texte, auf welchen ich hier mehr eingehen werde, angebrachten Varianten. Die angeführten Handschriften bestehen aus Poesien, fast ausschliesslich religiöser Natur. Eine HS. der hiesigen Königlichen Bibliothek bezeichne ich mit BH., — ausgenommen die vorliegend von mir edirte, die ich wo kein Missverständniss zu befürchten, schlechtweg „Diwân“ nenne —, des British Museum in London mit BM.

Von ganz besonderem Werthe ist aus ersterer die HS. 576, ein Jemener Siddur, in Steinschneider's Handschriften-Verzeichnisse d. Königl. Bibl. zu Berlin, p. 117—130, sehr sorgfältig beschrieben, die ich, ihrer häufigen Erwähnung wegen, nur mit der Nummer bezeichnen werde. Folgt eine andere Nummer ebenfalls ohne weitere Angabe, so weist sie auf dieselbe Quelle hin. Aus Brit. Museum dürfte No. 2389, hebr. prayer-book, in welchem u. a. קינות לה"ב enthalten sind, am meisten erwähnt sein. Aus den handschriftlichen Schätzen der Bodleiana in Oxford hebe ich das Machsor Oran aus Luzzatto's Nachlasse hervor, das ich mit „Oran“ bezeichne.

Zunzens „Literaturgeschichte der synagogalen Poesie“ nenne ich LG., seine „Synagogale Poesie“ SP.; beide waren mir für vorliegende Arbeit eine reiche Fundgrube, daneben auch seine „Ritus“. Sachs' „Religiöse Poesie“ bezeichne ich mit RP., das von Berliner, im אוצר טוב 1880 unter dem Namen נהלה ש"ל, mitgetheilte Verzeichniss der religiösen Dichter und ihrer Dichtungen, mit ג"ש.

Ich beginne nunmehr mit den einzelnen zu besprechenden Nummern des Diwāns und will nur noch vorausschicken, dass ich bei den Dichtungen, die durch die angezogenen Bibelstellen ihr eigentliches Gepräge erhalten, die vollständige Quellenangabe für letztere nachgetragen habe:

1.

576. Im Diwān ohne Nummer, gewissermassen als Motto der Sammlung vorangestellt.

2.

LG. 208, 5, Reschut für Thorafest. Z. 5. יבילון = יכולון gebraucht. Der Gedanke enthält eine interessante Variation zu I Reg. 8, 27.

4.

Z. 2 ist wohl וירום zu lesen.

5. 7.

576. 7. letzte Z. אהלי als Substant. behandelt. Vgl. I. E.'s Comm. zu Ps. 119, 5.

8.

576 mit der Ueberschrift ליום סיום התורה; ebenso bei Neubauer, Frankel-Grätz'sche Monatschrift 1871 p. 325.

9.

Reschut mit Akrost. אני; aber in sich abgeschlossen.

10.

Die unverwüstliche Lebenskraft Israels, das sich zur Beschämung des Feindes von all seinen Schlägen wieder erholt, wird, mit Dank gegen den grossen und heiligen Gott (יתגדל ויתקדש), gepriesen.

12.

BH. 398. Dort Z. 2 בבת זוגי u. 5 בלתי.

13.

BM. 2389; ausserdem LG. 576 und 395, in letzteren beiden ליום סיום תורה resp. לשמחת תורה überschrieben.

14. 16.

576. 16. 1. Z. בן im Diwān so punktirt.

17.

In der Ueberschrift muss es heissen בן עמרמן. — Z. 4. Den Plural יגונות bildet auch Jeh. ha-Levi neben יגונים (SP. p. 376).

18.

Nach der Ueberschrift ist es der ehrwürdige Josef b. Zaddik, der das scherzhafte Gedicht an Ibn Esra richtete. Dazu passt auch, dass letzterer ihn am Schlusse seiner im gleichen Versmasse gehaltenen Antwort, die ich mit b. bezeichnet habe, אבי השיר כליל

החכמה nennt. In כוכבי יצחק XXIX, 29 und BH. 486, wo es ebenfalls mitgetheilt ist, wird ein unbekannter Abraham b. Zaddik genannt. In seinem Gedichte haben כ"י Z. 7 טפה st. כמטה; HS. כמטה.

19.

Machsor Vitry BM. bis v. 6. Die Bibelverse, denen die Zeilen-Schlüsse entlehnt, sind folgende: v. 1. Ps. 17, 14. 2. 63, 4. 3. Gen. 27, 46. 4. Num. 19, 17. 5. Gen. 3, 24. 6. Prov. 15, 31. 7. 3, 2. 8. Ps. 16, 11. 9. Eccl. 9, 9. 10. Gen. 2, 7.

20.

Ergänzt aus 576. 398 schliesst das Gedicht יחירי.

21.

Schluss eines Räthsels, deren hier eine ganze Reihe folgt. Die nachstehenden Besprechungen und Auflösungen verschiedener derselben, bis No. 46, rühren von Herrn Prof. Kaufmann her, der sich auf meine Bitte, in erfolgreicher Weise, wofür er des Dankes der geehrten Leser versichert sein darf, dieser mühsamen Arbeit unterzogen hat.

22.

$\text{י} = \text{יוד}/2 = 10$, $\text{מ} = \text{מם}/2 = 40$, $\text{ם} = \text{סמך}/2 = 60$. Demnach $\text{ומחצית} = \text{ם}$, $\text{הצי סמך} = \text{ם}$, $60 = 20 + 40 = \text{הצי המם}$ $\text{יוד} = \text{י}$, d. h. ססי, dessen Hälfte demnach, lautwerthlich betrachtet, wieder ססי ergibt. Ibn Esra war also die defective Schreibung dieses Namens geläufig. יודה = יוד (vgl. Zunz, synagogale Poesie p. 480 ff.) Mein Herz preist diejenigen, die es rathen.

26.

אבנר בן נר, Abner ist somit der Vater seines Vaters; אחאב, der Bruder seines Vaters, ist der Sohn seines Bruders.

28.

ג × ו Esr. 1, 8. Der 5. Buchstabe im Worte ששצור, dem dritten in Alfabet, ergibt die Anfänge des Wortes = 600 = שש. Wer zwischen diesen Buchstaben und dem 5. nicht noch 2, nämlich כצ ergänzt, trifft das Räthselwort nicht.

33.

In der Ueberschrift muss es אעורר, statt אוראל heissen.

34.

נ und ה sind die einzigen Buchstaben des hebräischen Alphabets, die als Eigennamen vorkommen (Josua b. Nun, B'ne Cheth), מ = מם und ו = וו die einzigen, deren Benennung in einer Wiederholung des Lautes besteht; fügt man die letzteren den ersteren hinzu, so erhält man den Namen des chikanirenden Freundes, das

Räthselwort נחום; „wer das nicht weiss, trägt selbst die Schuld.“ צבי (vgl. No. 36 und 41: עופר) als Kosename, deutet darauf hin, dass das Räthselwort ein Eigennamen sei. In der vorangehenden Zeile muss es הן statt הן heissen.

35.

Das letztere, sc. das um יהו(ד)ה vermehrte יהו ist mein Juda, das erstere ist der Name, in dem der Höchste sich bezeichnet hat. Vielleicht, was meiner Phantasie besonders schmeichelt, ein Hauch aus dem Freundschaftsverhältniss zu Juda Halevi.

38.

Die Bezeichnung ראש für ר in No. 23 und hier ist für die einstige Schreibung dieses Buchstabennamens beachtenswerth.

40.

Es scheint mir, dass המר × רמה das Räthselwort enthält. Die flüchtige, unbeständige Myrrhe kann leicht im ersten, die Umkehrung des Wortes (ארים שמו), der nagende Feind, der Wurm im zweiten Verse gefunden werden.

41.

Angesichts von Bethlem's Richtern
Kund dir werd' der Holden Name;
Setz' das Wörtchen Wer (מי) ans Ende,
Rufst du bald: den Anfang weiss ich.

Bethlehem war Nô'mis Heimath; dort genügt den Greisen, dass nur das Ende ihres Namens erklinge, um ihn sofort zu nennen.

42.

Vielleicht נן = Blüthe. Nach Ex. 30, 23 darf sich Ibn Esra den Witz erlauben, נ = מר/10 דרור zu bezeichnen. Am Anfang נ, am Ende נ, fehlt als Verbindung beider nur das ו, das in מור in der Mitte bleibt, wenn die Enden beseitigt werden; ו ist dann nach seiner Bedeutung ein rechtes Bindeglied (כמדרשו), ein Haken zum Aneinanderheften.

43.

Von der Umkehrung des ganzen Wortes ist zwar nicht die Rede, אה bleibt ja; indess geht mit dieser Silbe auch eine Umwandlung vor, sie muss vorangestellt werden.

„Klar ersichtlich ist dies aus der Fassung, in welcher das Räthsel (Jeschurun III, p. 52) von Carmoly unter כרות על שמות בני חרות על שמות בני יהודה הלוי mitgetheilt wird.“

איך נעלם ממך השם והוא נראה
קדם חצי אחרון והפוך חצי ראשון. (Egers).

Für תראה ist wohl תראה zu lesen.

44.

אשר יש בו תכונה muss es heissen, anspielend auf die wohlgefügt mathematischen Verhältnisse der Buchstaben im Worte אהרן; $\aleph = \frac{7}{4}$, $\eta = \frac{1}{10}$, $\aleph = \frac{7}{5}$.

45.

אהרן. Im Worte אהרונה braucht der erste nur zum letzten Buchstaben gesetzt (אה), ה weggelassen, sodann der mittlere Buchstabe ו eliminirt zu werden, um אהרן zu ergeben. תהלוק gebraucht hier Ibn Esra im Sinne von II Chr. 28, 21.

46.

Unzweifelhaft ist die Zunge gemeint, obzwar ich v. 2, 7, 20, 23, 28 noch nicht erklären kann. V. 3 und 4 erscheinen fast gleichlautend in Ibn Esra's Streit der Sinne: Gesicht, Gehör, Geschmack:

אני נמשל למלך דר בארמון ואתם כעבדים לי מסורים
אני יהודי בלי רע כמוכם ואנכי לברי איש דברים.

Vgl. Kaufmann, die Sinne p. 162 n. 6. Z. 5 ist nach Hiob 24, 11 zu lesen: שורות, auf die Zähne bezüglich. Z. 7 spricht von der durch das Thor der Lippen am Sabbat einzuführenden, nicht nur erlaubten, sondern sogar gebotenen Nahrung. Z. 9 die Zungenspitze ist freibeweglich, die Wurzel dagegen — במעט dürfte, wie schon das Metrum lehrt, im Sinne und als Abkürzung von במעטה zu nehmen sein; vgl. Zunz, synagogale Poesie p. 407. Das unmögliche אשלים könnte nur gezwungen auf die grüne Farbe der Zungenzurzelhülle angelegt werden, s. die Sinne p. 159 n. 2. Dasselbst findet auch Z. 10 die stetige Feuchtigkeit der Zunge ihre Erklärung. Z. 14—15 scheint von den Kinnladen zu sprechen, bei denen oben stets oben, unten stets unten bleibt. Z. 16 Von der Zunge als Gericht ist in der Agada wiederholentlich die Rede, s. die Wörterbücher s. v. לשון. Z. 19 bezieht sich wohl auf die Laute und deren Klassen, Z. 22 besagt, dass ל und ן die Enden des Wortes (לשון) ausmachen. Z. 24 spielt auf den Gebrauch von לשון als comm. an. Z. 26 bezieht sich auf die Farbe oder die fahnenartige Form der Zungenspitze. ודג מגדולים ist dunkel.

48.

Der Vers ist dunkel; selbstverständlich, bevor man die Lösung des Räthsels kennt.

50.

576 und, sonderbar genug, nochmals in dem Codex, der den Diwân enthält, unter allerlei Dichtungen, von derselben Hand ge-

schrieben. Wer mag der Moses sein, auf den sich der Edelsinn von seinen Ahnen her vererbt hat?

51. 52.

Es bestätigt sich Rapoport's Annahme, ערך מלין p. X, die von Geiger, Ztschr. d. DMG., XIII p. 145, bestritten wird, dass Sam. ibn Gami' dem 12. Jahrh. angehört. רבנו שמואל wird er, was R. hervorhebt, im hdschr. Ittur genannt; desgleichen sagt Ibn Esra am Schlusse des „Hai b. Mekiz“ enthaltenden Briefes, indem er Samuel, dem danach zu urtheilen, jene Dichtung gewidmet war, feiert, (p. 145): הוא גאון ישראל רבנו שמואל. Dasselbst bemerkt der Sammler: „Darauf schrieb er die Kaside „גבהי שהקים“, die ich unter den Gedichten mitgetheilt habe. Von „ארי קם“ ist dort weiter keine Rede.

53.

Aus Zunzens Anführung, LG., 208, und Dukes' Mittheilung, Ende שפת יתר, ergibt sich v. 2 die richtige Lesart. Im Mahlach heisst es bei dem betr. Metrum: כמו שהוא שקל הקדש: בשם אל חי . . . באפינו . . . וכמו ששורר בו הראב"ע: ברום גלגל. Bereits ב"ה IV,32 macht Luzzatto darauf aufmerksam, dass es nicht von Ibn Esra, sondern wie sich aus Machsor Oran ergebe, und das Akrostichon ausweise, von Berechja verfasst sei. (Vgl. אנרות שד"ל III, 421). Somit ist No. 145 unter Ibn Esra's relig. Poesien im נ"ש zu streichen. Die angeführten Worte וכמו ששורר וכו' sind wohl auf das vorliegende Gedicht zu beziehen.

54.

BM. 2587. Dort אמני אברהם st. ממך. p. 15. Z. 3, u. st. עובתיני Z. 4 עובתיני. Am Schlusse תשוב תעלני = Ps. 71, 20.

55.

Oran III p. 58. Dort v. 3 richtig יאמין בו לבב וזחל; v. 10 ראתה עינו כל נעלם.

56.

Von Dukes Ltbl. 1843 c. 525 mitgetheilt. LG. 209. 12 unter Mocharach. נ"ש 109 vom Akrost. nur אב angegeben, weil Machs. Oran das folgende Blatt mit beiden Schlusstrofen fehlt.

57.

LG. 210, 4 Barchu. Mach. Vitry Oxf. Z. 2 יצרתני, desgleichen Hamburg ms. 127; im Katalog irrthümlich als Akrost. אברם st. אברם angegeben.

58.

LG. 208, 3, Mocharach, גלגלו מסבי דעתו תשוה דרכי, als Schluss angegeben; indess verstösst גלגלו gegen das Metrum und דרכי gegen

den Reim, da die Strophenverse sowohl mit einander, als in sich durchweg auf **בי** reimen. Der Sinn würde danach sein: Gottes Sphäre ist meine Bahn (vgl. „Nachtrag“ p. 10 zu p. 209); seine Vorsehung ebnet meinen Weg. Uebrigens wird der Schlussvers auch im Machs. Algier (חכמת המסכן) p. 77, aus welchem ich das Gedicht ergänzt habe, in gleichem Sinne erklärt, nämlich: גלגל המזלות הסובב עלי ידעתי שהקב"ה הוא משים את הגלגל מרכב לי לרכוב עליו כאלה. Entsprechend wird v. 14 ausgelegt: מי לי ברבני אם הלכתי בדרך אחר ואותו הדרך היה לי סבה שנתעליתי למעלה מִסְרְבֵי מי הוליכני באותו דרך וזולתו שכן כת' כי לא לאדם דרכו. Ich schliesse mich dieser Auffassung der beiden Verse an. v. 9 steht dort יתרפקו, v. 16 im Commentar: אם אשה.

59.

Am Anfang defect, was sich schon daraus ergibt, dass das Stück in der HS. keine Nummer trägt. Klar ist, dass es sich um den in seiner Gesetzmässigkeit so wunderbaren Lauf der Planeten handelt, die sich in ihrer Hingebung an Gott stets gleich bleiben. Zu בתלי, v. 13, s. No. 104, v. 13; v. 16 צלם, 1. Buchst. verwischt, wohl richtiger הלם.

60.

LG. 200, 11 als הלל תהלל למלא וכו' aufgeführt. Die 7-Strophe, also von רוות bis המיוסר, habe ich aus Oran eingefügt. Interessant ist die Zusammenziehung, die diese Dichtung p. שבחי אלהים erfahren hat: „הלל תמלל למלא לא יחסר נשמת וכו' אין לך דמיון ואין לך ערך יחיד לך תכרע כל ברך ואין לך דרך מוליך שבעה עלי שנים עשר נשמת וכו'. הכל יבלה ושמן לא יבלה הכל יבלה ושמן לא יבלה. הכל חסר ואתה מלא ועמך בישעך מהרה יבושר נשמת וכו'.

Ueber „die Weglassungen in Synagoga-Poesien“ s. „Ritus“ p. 141. Im vorliegenden Falle ist es wohl der Vereinfachung wegen geschehen, gerade wie aus Gabirol's כתר מלכות, wo die Betrachtung nur zur religiösen Erbauung stimmen soll, der kosmologische Theil gemeinhin fortgelassen wird.

61.

576. BM u. 2389. v. 9 אשתאה = schaue ich bekümmert aus.

62.

LG. 214, 12 mit dem Eingange: צור המקורא בצור ישראל קומה. Ebenso נ"ש 120 nach dem Calabr. Machs., aus welchem es in seinen Briefen, p. 494, abgedruckt ist. Danach wohl v. 5 הבעיר zu lesen, aber v. 14 שבתו משומם weniger korrekt.

63.

576 u. 398. Aus Kais. Bibl. Petersburg hat Rosin eine Ab-

schrift. Ueberall v. 7 **לְאוֹר הַחַיִּים**, des Reimes wegen. Letzterer kunstvoll in jedem Verse regelmässig nach einer zusammengesetzten und zwei einfachen Silben fünf- resp. viermal, weil der je zweite Vers mit dem Thema **נִפְלְאוֹת אֱהַבְתָּךְ** reimt, wiederholt.

64.

576 und BM. 2389. Daraus v. 5 **וַיִּרְדֵּה**, im Diwân verwischt. Ueberall v. 4 **וַיֹּאבִיבֵי**, während --- erwartet wird, also wohl **וַיֹּאבִיבֵי** zu lesen.

65.

Sowohl in HSS. 576, 398, BM. 2389, woraus ich ergänzt habe, dsgl. einer marokkanischen, im Besitze des Prof. Kaufmann, ebenso im spanischen Machsor, 1624 in Venedig gedr., überall ohne ה-Strofe, während **נַחֲלֵה שְׂרָל** 14 **אֲבָרָהִם** als Akrost. angeführt wird. Wenn LG. 208, 6 Mocharach „ein Erlösungs-Gesang, 4 Strofen mit Mittelreimen“ angegeben wird, so ist wohl die erste Verszeile, das **א** enthaltend, als Strofe gerechnet.

66.

Ein graziöser Schluss mit מ-Strofe, der den Wunsch nahe legt, die ganze Dichtung kennen zu lernen.

67.

LG. 478: Nachmanides' „Mocharach von Simon b. Duran (מִנְן אֲבוֹת 84a) erwähnt und zwar daraus die Stelle **כִּי רוּחַ בְּשֵׁם נִקְבָּה חַיָּה** כְּנֹלְגַל נִצְבָּה מִמְקוֹר הַחַיִּים הוֹצֵבָה

„Wer das liest, weiss zunächst nicht, wie sich's zusammenreimt. Aus Nachmanides' Mocharach eine Stelle, die keinenfalls von Maimonides herrührt! Der Zusammenhang ist dieser: Duran's Worte lauten a. a. O. also: **וּכְבֵר כְּתַבְתִּי כִּי כֵן הֵם דְּבָרֵי הַרְמְבַיִם בְּהִ' יְסוּדֵי תוֹרָה** und **וּכֵן בְּהִ' תְּשׁוּבָה**. Statt **רַמְבַּיִם** ist aber irrthümlich **רַמְבַּיִן** gedruckt worden. Da fragt es sich nun, auf wen sich die folgende Angabe beziehe, nämlich: **וּכֵן יִסֵּד הוּא בְּמַהֲרָךְ אִ' כִּי רוּחַ בְּשֵׁם נִקְבָּה חַיָּה כְּשֵׁנֶל נִצְבָּה. מִמְקוֹר הַחַיִּים הוֹצֵבָה. מִידְעָה שׁוֹבָה. מְנֹלְגַל שְׂכָל שְׂאֵבָה. חֲכַמְתָּה כִּים רַחֲבָה. וַיְהִי בְּנוֹיֹת אִישׁ לְרֹאשׁ. נִשְׁמַת שְׂדֵי דְרוּשׁ.** (Ich habe die Stelle in extenso mitgetheilt, um auf den Vorzug des Diwân-Textes hinzuweisen.) Nun wusste aber Zunz, dass Maimonides bei „seiner Abneigung gegen Piut“ der Verfasser nicht sei; leicht konnte aber durch den Druckfehler für die Stelle aus dem Mocharach die Bezeichnung des **רַמְבַּיִן** als Autor ausgefallen sein, und da sie in seinen Ideenkreis hineinpasst, so schrieb er ihm die Dichtung zu. (Vgl. auch das zur Eingangsstrofe No. 198 im „Nachweis und Nachtrag“ Bemerkte.) Jetzt, da wir Ibn Esra als den Verfasser kennen lernen, merken

wir, dass „וכבר כתבתי וכו'“ nur eine Parenthese, und **וכן יסד** auf das jener vorangehende **וכן הראב"ע אמר** zu beziehen sei. Richtig hat übrigens schon Dukas, Litbl. 1843, c. 521, bei Anführung jener Stelle, (**ראב"ע**) **וכן כתב הוא** angegeben.

68.

Verhältniss zwischen Seele und Leib; ersterer der zur Wohnung für die Seele, v. 9., eingerichtete Palast. Der Leib ist das Instrument, das sie stimmt, v. 5., wo für **או** am angemessensten **אין** zu lesen sein wird; sie versteht es, v. 6 u. 7, seinen complicirten Organismus zu einer Einheit zu binden und zusammenzuhalten.

69.

„Die festliche Verwendung“ (für Succoth), sagt Zunz, LG. 208, II, 2, „ist lediglich durch die Worte **ויצפנני בסוכו** begründet.“ Allerdings preist der Dichter ganz im Allgemeinen — **אתערנה ברעתו** — die Gotteskenntniss, der gegenüber alle irdischen Genüsse Wahngelüste sind.

73.

Oran, III, 26, als **לפרשת החדש** bezeichnet, sowohl dort als BM. 2587, von wo die Verbesserung und Vervollständigung, haben v. 1 **בניב לשונה**. v. 3 l. **לבה**; v. 8 **לנחלה**. Die Seele soll ein Abbild Gottes sein, dessen Walten uns klar zu machen; dazu muss sie sich aber auf der Höhe halten.

74.

Das Thema **שמע ישראל וכו'** ist sinnreich in Zeilen, deren jede mit **אחד** aus einem der Bibelverse, die hier der Reihe nach folgen, Z. 1 Deut. 6, 4. 2. Sech. 14, 9. 3. Mal. 2, 15. 4. II Reg. 20, 23. 5. Lev. 24, 22. 6. Ez. 1, 15. 7. Eccl. 4, 9. 8. Zeph. 3, 9. 9. Gen. 42, 13. 10. I Sam. 13, 17. 11. Exod. 12, 46. 12. Ez. 34, 22. 13. Jes. 23, 15. 14. Mal. 2, 10. 15. Gen. 11, 6. 16. Jud. 17, 5. 17. Gen. 2, 11.

75.

In Luzzatto's „Verzeichniss etc.“, im Besitze des Dr. Berliner findet sich von seiner Hand eine Abschrift dieser Dichtung. v. 2 emendirt er **השם** für **שם**. v. 3. lautet bei ihm **בנו נתונה דעה**. **הכמה**. Dass jedoch das erste Wort für **בנו** verlesen ist, ergibt sich aus v. 5, wo er es ebenfalls hat, und deshalb **שמעה** aus **שמע** macht und **ראה** liest. v. 8 hat er **ונראה** für **ונראה**,

77. 78. 79.

Auf diese drei Stücke bezieht sich **מאורות** über dem ersten. Dasselbe schliesst auch **קומי אורי**, das folgende **אור פניך**, und das dritte **מאורות מאורות**.

80.

Ein Fragment und zwar der Anfang; wie man sieht, vom Akrost. die א- und Beginn der ב-Strofe. Im letzten Verse l. גו.

81 u. 82,

aus Versehen getrennt, bilden zusammen ein Fragment. Es fehlt die א- und der erste Vers der ב-Strofe aus dem Akrostichon.

83.

Z. 3 ist das Fragezeichen zu streichen. Liest man קבר, so ist diese Aufforderung der Ausspruch Gottes, der ihn beglückt. Fortgeblieben sind die drei Schlussverse, weil unleserlich geworden; die drei Schlussworte lauten: נרו עלי ראשי.

84.

(irrhümlich als 83 bezeichnet.) Nach Machs. Vitry BM. von mir ergänzt. Aus derselben HS. RP., p. 42, u. נטעני נעמנים, p. ב"א, mitgetheilt, aber schon 1843 von Dukes im Literaturblatte, 525 aus dem Machsor v. Carpentras mit der Ueberschrift: קדיש ליום ב' דר"ה.

85.

Die beiden letzten Strofen sind verwischt. LG. 210 als Ofan aufgeführt.

86.

Mitgeth. RP. p. 40, טל אורות, p. 17. Oran III. 45, מחרך, לימים אחרונים של פסח, und danach 90, נ"ש, lautet der erste Halbvers: צמאה בכ אל גם בכ רותה.

87.

Aus BM. 2587 vervollständigt; ohne ב-Strofe Oran III 84 als אופן ליום א' של סכות. Besungen wird die Harmonie der Himmelsphären mit ihrem erhabenen Schöpfer, der jedem Geschöpfe sein Recht zukommen lässt.

98.

Mitgeth. עמרם, סדר ר' עמרם, II 34, und zwar mit ה-Strofe, die im Diwân fehlt. Zu v. 6 ראשיתם ויו 576: ״והם ע"ב שמות שבה״ פסוקים ויסע ויבא ויש שמתחילין בו ומסיימן במים״, v. 14, ספר וספר וספור, ist aus ספר יצירה bekannt.

99.

LG. 211, 13. ענאל als Engelname verzeichnet SP. 478. Mit den Serafim in den Höhen preisen Gott hienieden die Zeugen seiner Grösse, sein Volk Israel.

100.

SP. 94 „Zwölfzeilig erscheint Abenesra's את הפצי, von der Form 10ab, bA, wenn der Refrain hinzugefügt wird.“ Das Metrum

darüber passt nur auf den ersten Vers; ----- muss es heissen. v. 7 haben die HSS., Oran I 59, מעמד למוצאי השבת, Steinschneider (סליחות כמ' תלמסאן) und BM. 19, 782 זכרתני; der Reim erfordert זכרתני. Die bibl. Strofenschlüsse sind folgende: v. 2. Gen. 24, 45. 13. Num. 24, 13. 24. Ps. 27, 8. 35. Ps. 131, 1.

103.

Durch eine gelegentliche Anführung bei Zunz, „Nachtrag“ p. 9, erfahren wir, „dass an dem Mocharach יצרי ויצורי (von Jehuda ha-Levi) ähnliches Mowaschech auf dasselbe Thema (בל עצמותי) u. s. w.) von Abenesra vorhanden ist, welches אפס בלתיך בעת צרה anhebt und בו יהיו עיני אות המלוכה endigt; der Schlusstheil jeder Strofe hat den Reim der ersten Silbe (תי) vierfach. So schliesst Strofe 2: כי מחשבותי „הם מעשרותי ודרכותי וכו'“. Es ergiebt sich daraus, dass der Diwân nur die ב- und מ-Strofe enthält.

105.

אחד גדל כה בפי נאמו lautet v. 1 richtig LG. 210, 3.

107.

LG. 209, 10. Mowaschech. Machsor Vitry BM., correcter M. V. Oxford. Mitgetheilt טל אורות p. 55.

108.

LG. 539. „אהוו אלים“ metrischer Ofan, nach Art der Mowaschech in 4 fünfzeiligen Strofen, in welchen auch die Anfänge der Zeilen reimen und zwar in den beiden letzten Zeilen aller Strofen mit der Reimsilbe des Einganges (״ von אהוו), der strofische Vers endigt שמו; zeigt astronomische Kenntnisse und ist vielleicht von Abenesra (roman.).“ Zu v. 14 verweise ich auf Israeli's עולם p. 48, „וזה הוא שגורם שילקה הירח בעת ההגבלה האמיתית היא כשיזרמן בה להיות מרכז הירח אז חונה על נקודת התלי מטסלותיו הן בראש או בזנב וכו'“.

110.

Zunz führt, LG. 211, 11, die Eingangszeile an und fährt fort „worauf“ (jene als Refrain mitgerechnet) „noch 4 fünfzeilige Strofen folgen, die den Planetenlauf besprechen.“ Im Machs. Algier, אופן אלפי מונים : לשבת הוה"מ של פסח; אלפי פעמים עשרה שהם עשרים אלף והם ב' רבבות כדכ' רכב אלהים רבותים; ארז"ל שהלבנה יש לה אורחות עקלקלות הה"ד : על מכונות שונים. Ich habe z. v. 11 נבול, passender als גליל = גלגל angemerkt, weil die Stelle, ג"ק p. 51, von Dukes so angeführt wird.

111. 112.

Beide LG. 210 unter Ofan angegeben. Bei מופתים קמים על זאת שוא והנם, 112, v. 10, glaubt man sich in der Zeit der nachmaimunischen Fehde versetzt.

114.

LG., Ahaba, 211, 7. v. 4 l. תשאלו; v. 14 מעון v. 11 ובנו בכורי v. 11 קרר ושעיר von Steinschneider „Apologet. u. polem. Literatur“, p. 278, angeführt.

115.

576. Im Diwân steht אהבה darüber. Die selbstlose Liebe zu Gott dem Unvergleichlichen, mit keiner anderen Liebe zu vergleichen, wird in sinniger Weise geschildert.

116.

Sehr künstlich sind die dicht auf einander folgenden Reime, während in einem Stücke von so ansehlicher Länge schon die ununterbrochen fortgesetzten Jamben grosse Schwierigkeiten bereiten.

117.

Jede Strophe dieses auf den Morgenanbruch nach der Leidensnacht hinweisenden Muwaschschah, endet mit einer Bibelstelle auf בקר: v. 5. Ps. 46, 6. 15. I Sam. 14, 36. 20. Ex. 16, 19. 25. ibid. 19, 16. — היש v. 25 wohl zu beanstanden.

118.

LG. 211, 2 Hüttenfest, Ahaba. 576. BM. 2389, Oran III 96. אהבה לשמיני עצרת.

120.

576. BM. 2389, Oran III 90. מאורה ליום בי של סוכות.

121.

LG. 212 VIII, מצוה שמור תקוה אסיר תקוה haben die HSS. Vitry BM. und Damascus (ל"ק 121); der Diwân allein hat die richtige Lesart und vier gleichmässige Strofen, deren Anfänge das Akrost. אברם ergeben, was dort allerdings dadurch kenntlich gemacht ist, dass die vorangehenden Refrainverse, die besondere Reime haben, nach beiden Seiten herausgerückt sind. Die Strofen bestehen aus je 10 Versen, wenn man den Bibelvers, der die erste schliesst und im Machs. Vitry immer wiederholt ist, als Refrain ansieht. Zunz führt an „endigt לאות ולמופת“. Das wäre also wie im טל אורות 57, wo die letzte Strophe um 2, die vorletzte um 3 Verse kürzer ist, als im Diwân, während in der zweiten (vgl. Kaufmann „Die Sinne“ p. 31) 1 Vers fehlt. Ueber HS. Damascus schreibt mir Rosin, der eine Copie daraus hat: Strophe 1 und 4 haben 9,

2 u. 3 nur 8 Verse. Die je ersten beiden Versglieder haben ein Metrum, nämlich jedes ----. v. 26 l. **השוב**.

122.

In dem Kapitel „Dichter unbestimmter Zeit“ LG. 539, nach dem Akrostichon, einem Abraham zugeschrieben, „Streit zwischen Sommer und Winter (ed. 1545 No. 297).“

123.

SP. 97: „man wählte Verse mit **שׁלשׁ** für den dritten Selichatag, z. B. Abenesra's sinnvolles **אל נקרא בשם**. Oran I 28, **סליחה**, **מעמד ליום שלשי**. Bibl. Strofenschlüsse: v. 4. Jes. 19, 24. 8. Hos. 6, 2. 12. Eccl. 4, 12. 20. II Sam. 23, 19.

125.

Kais. Bibl. Petersburg, Akr. **אברהם**, wie mir Harkavy mittheilt, im Diwān **אברהם**. Ein ermuthigendes Zwiegespräch zwischen Israel und seinem Gotte.

126. 127. 128.

127 u. 128 sind zwei verschiedene Muwaschschah, aber mit gleichen Gürtelversen. Beide habe ich, ebenfalls auf einander folgend, BM. 2389, aus welcher HS. ich 126 ergänzt habe, gefunden. Vgl. Mtsschr. 1884 p. 70. Welches von beiden in Petersb., lässt sich aus Harkavy's gef. Mittheilung des ersten Halbverses danach nicht ersehen; 576 hat das erstere davon.

130.

Diese Tegniss-Dichtung — die ich aus 576 ergänzt habe; es fehlen ihr gleich die ersten beiden Anfangsworte — lautet wörtlich übersetzt: In den Händen Gottes sei dein Licht, ermahne ich dich, dann wird das Dunkel deines Kerkers deine Lauterkeit erhellen. Die Männer Gottes sind den Rindern hingeworfen jeden Morgen, denn nicht sind Edle von Gemeinen gesondert, und Unreine besprechen sich über die Verstossung von Reinen. Am Tage, da die Widerspenstigkeit deiner Lehrer Deine Myrrhe verdarb, da überstieg die Mauer Dein Feind. Deine Verächter, ewiger Vater, ach! wie lange, und der Arm der Pracht, den Gott sich geeignet, ist an seine Stelle (**קניח**, ohne Dag., auch Hiob 31, 22), noch nicht zurückgekehrt, und noch hat die Wittve ihren Antheil an Dir nicht, so dass Deine Turteltaube Deine (Fest-) Ordnungen vergisst. Wem willst Du Deine Söhne, die Lauteren, überlassen. „Viel wurden von Weinen Deine Thränen ob Deinem Elende, am Tage da in Dein Herz, der Gebieter Deiner Kraft, Eingang fand die Sünde. Noch wirst Du sehen, wenn die Erlösung kommt, den Sturz Deines Peinigens. Mächtig, wie Deine Feinde, wird Deine

Heilung sein. Noch wirst Du den Schemel Deines Gottes (den Tempel) als Deinen Hort sehen. Der Höchste hat Männer gleich Orionen wie Thoren behandelt, weil sie die Götzen Herren nannten. So ist Dein Besitz den Niederträchtigen gleich irdenen (Thr. 4,2) Krügen geworden. Jetzt wird Deine Leiden Dein Heilsbote heilen und aus Deinen Wohnstädten Deine Feinde vertilgen.

131.

LG. 212, 12 Ahaba. Mitgetheilt טל אורות p. 19f.

132.

Petersburg HS. 204, Akrost. אברהם; im Diwân אברם.

133.

LG. 213, 4. Darauf bezüglich „Nachtrag“ p. 44: „Als A. 1374 die Pest herrschte, schaltete Salomo aus Perugia in Abenesra's Geula אל ישראל hinter der dritten Strofe eine neue ein, anfangend העלה נא ארוכה ומרפא und endigend מעולם שמך.“ Im Diwân fehlt diese ה-Strofe im Namensakrost. natürlich; vgl. meine Mittheilung Mtssehr. 1884 p. 426. Mitgetheilt ist die fünfstrofige Dichtung אנרות שד"ל p. 474.

136.

Nach einer Jemener HS., in Dr. Berliner's Besitz, vervollst.

138. 139.

Erstere: Metr. -----, v. 2 l. אגניך; letztere: ohne ה-Strofe.

140.

LG. 211, 4 Ahaba. „Die HS. hat nur 4 Strofen (ebenso im Diwân) im Machsor von Algier hat der Buchstabe ה des Namens noch eine Strofe ההשכל נא ודים“. Fünfstrofig mitgeth. קובץ ידי גאונים 110.

142.

LG. 211, 1 Meora, Mowaschech, endigt לעשה עז מתנים ומודים ומורים גדולים. Vgl. jedoch meine Mittheilung Monatsschrift 1884 p. 72.

146.

LG. 214, 10 Geula. „יואל עוד להביא אל הגואל לישראל“ ist der Eingang des aus 4 Strofen bestehenden Gedichts, jede Strofe hat 5 Zeilen und einen ישראל schliessenden Strofenvers, in sämtlichen 20 Zeilen reimen die ersten 4 Worte. Anfang: אסורים סגורים בחורים; מכורים. Die schöne Dichtung, im Diwân nur vom Schlusse der ersten Strofe an vorhanden, ist אנרות שד"ל 497 vollständig abgedruckt.

149.

LG. 212, 6 Ahaba. Mowaschech in 5 Strofen, zum Theil mit Tedschnis- und Silbenreim (יהשך zu משך—הה). Mit einigen Abweichungen טל אורות p. 14.

152. 153.

Erstere aus BM. 2389 ergänzt; letztere 576 wie hier.

155.

v. 4 „Ob (dem Verluste) der Herrlichkeit der Welt, ob dem Grundsteine“, der im zweiten Tempel die Stelle der heiligen Lade einnahm.

157. 160. 162.

Erste No. 1. v. 16 בוכני, zweite: 8. בתו, dritte: 576 u. BM. 2389 ebenso.

164.

v. 2 besser בלות. Bibl. Strofenverse sind: v. 3. Ps. 97, 5. 6. ib. 31, 6. 9. ib. 119, 160. 12. Gen. 19, 20. 15. Ps. 116, 12. 18. ib. 119, 152. 21. Eccl. 7, 26. 24. Ps. 139, 14. 27. ib. 63, 6.

165.

Bibelverse: v 1. Thr. 1, 18. 2. Ps. 92, 16. 3. Thr. 2, 22. 4. ib. 1, 14. 5. Jerem. 23, 35. 6. Jes. 64, 12. 7. Lev. 4, 35. 8. Deut. 13, 6. 9. Ps. 66, 18. 10. Deut. 29, 22. 11. Gen. 19, 14. 12. I Sam. 12, 17. 13. Ex. 33, 7. 14. Thr. 2, 9. 15. Ex. 4, 22. 16. Deut. 18, 21. 17. ib. 29, 20. 18. Lev. 6, 2. 19. Deut. 29, 28. 20. Mal. 1, 4. 21. Exod. 14, 13. 22. Jer. 4, 8. 23. Thr. 3, 61. 24. Ps. 44, 24. 25. Deut. 11, 2. 26. Gen. 49, 18.

166.

v. 4. Deut. 33, 29. 8. Jer. 2, 6. 12. Lev. 23, 4. 16. Num. 21, 14. 20. Ps. 143, 7.

167.

v. 3. Gen. 33, 20. 2. I Sam. 3, 21. 3. Ruth 4, 7. 4. Jud. 11, 39. 5. ib. 6, 6. 6. Deut. 22, 19. 7. Ps. 78, 21. 8. Deut. 34, 10. 9. Ps. 124, 1. 10. I. Sam. 17, 46.

168.

v. 1. Num. 11, 6. 2. Deut. 32, 38. 7. Prov. 18, 10. 12. I Reg. 18, 28. 17. Num. 25, 4. 22. I Sam. 12, 15. 27. Deut. 16, 41. 32. Jes. 35, 4.

169.

v. 1. Thr. 1, 16. 11. Jer. 8, 23. 21. Ps. 58, 8. 31. ib. 79, 3. 42. Thr. 3, 50.

173.

Ein Klage- und Bussgedicht, aus 12 Doppelzeilen bestehend, die der Reihe nach mit dem Anfangsworte der Pericopen des I. Buches Mose beginnen, und deren zweite Zeile, als ungezwungene

Fortsetzung der vorangehenden, immer ein passender Vers aus der betr. Sidra bildet.

174.

Bibl. Strofenschlüsse: v. 4. Jer. 4, 31. 8. Ps. 22, 3. 12. Prov. 26, 19. (st. 5 l.) 15. Eccl. 2, 7. 19. Ruth 1, 21. 23. II Reg. 5, 7. 27. Jona 2, 7. 31. Gen. 31, 42.

175.

v. 6. (l. נשברו) II Chr. 14, 12. 12. (l. בקולם) I Reg. 1, 40. 18. Dan. 8, 11. 24. Num. 33, 52. 30. Jes. 9, 4.

177.

v. 8 בארבעתם zu viert, vgl. Ezechiel 1, 8. 21. Micha 7, 15. 23. Deut. 16, 3. 25. Jes. 52, 12. 27. Exod. 14, 9. 29. Zach. 8, 23. 31. Ps. 106, 7. 33. ib. 60, 21. 35. Deut. 8, 3. 37. Jes. 49, 10. 39. Ex. 17, 8. 41. Jes. 2, 4. 43. Deut. 8, 15. 45. Jes. 11, 8. 47. Exod. 12, 37. 49. Hos. 2, 1. 51. Num. 11, 25. 53. Joel 3, 1. 55. Deut. 2, 14. 57. Jes. 65, 22. 59. Num. 14, 30. 61. Ez. 37, 25.

178.

576, 726 u. BM. 2389, überschr. פסח אל v. 13 hat nur noch 576. Bibelverse: 6. Deut. 34, 12. 10. Ex. 9, 6. 14. I Sam. 17, 46. 18. Ex. 15, 1.

181. 182.

Beide Stücke BM. 2389, BH. 398 u. 576, wo letzteres, überall mit den angegebenen Varianten, לשמיני עצרה, nach v. 17 selbstverständlich, gezeichnet ist.

183.

Fragment eines zierlich gearbeiteten Gedichtes mit Ringworten, das bis zum ersten Verse der 7-Strofe reicht.

184.

Rangstreit zwischen Sabbath und Festtagen. Den Schluss, v. 62—74, habe ich aus BM. 2389 ergänzt; mit unbedeutenden Varianten Machs. Tetuan, ms. Oxford, gedruckt שבחי אלהים p. 159.

185.

v. 28 wohl ובסער. Aus v. 48 zu erschen, dass er auf einer Reise nach Palästina begriffen war, aber von einem gemeinsamen Unternehmen mit Juda ha-Levi, woran man nach ibn Parehon's Aruch, gram. Einl. p. 4b, denken könnte, keine Spur.

186.

576 u. BM. 2389 לשביעי של פסח; origineller Anschluss an die Seefahrt.

188.

Auch diese Dichtung, deren Schluss im Diwân, habe ich vollständig 576 gefunden. Ich trage den fehlenden Theil hier von Anfang an nach:

	עלינו זרה	שמש ביום וליל לא יזה
		שמש אנוש נסה אור פניך
		על אוהבים עשה כרצונך
		אל תנפם בחצי עיניך
הואל נא וקח		למה בועפך לב תרצה
		כוכבי זבול יקנאו אותכה
		כי חמדו היות אורם ככה
		הנה כך אדמה מלכה
והדרך צלח		קום הצבי עלה גם הצלח
		עין אשר תשוך אשריה
		לולי משוך לבבות אחריה
		מה אעשה אני בדבריה
היא היתח לפח		העין אנוש לבנו תוכח
		עתה אסיר ידידות הנני
		אתחננה לך לא תעכבי
		איך תחשה ערן וכו'

An wen das Gedicht gerichtet, ist leider nicht angegeben. Beachtenswerth aber ist, dass es auch dort Ibn Esra zugeeignet wird.

191.

v. 28 ist das bes. befremdliche דלתים schon in der HS. markirt.

192.

Wer ist Baruch ben Gaw? Freilich kennen wir einen Jacob ben Gaw aus Jos. b. Abitur's Zeit. Auch er wurde von Dichtern gefeiert, wie sich aus Jos. b. Abitur p. 122 und תשובות דונש ed. Schröter, p. 30, היש ביעקובים כמו יעקבנו, besser השם, ed. Lippmann, p. 4 כיעקבנו ergibt. Aber bei ihm geschah es seiner Freigebigkeit wegen, während es von Baruch v. 19 heisst: אך לבבי יקרע עת זכור מנעמי שיריו.

194.

Das letzte Wort undeutlich, muss mit ולמחיה v. 12 u. לידעיה v. 4 reimen und könnte mit dem ihm vorangehenden לי wieder denselben Namen ergeben.

195.

v. 4 l. יודעי v. 20 vielleicht מחלים מחלים, der Kranke gesund macht. Die beiden Schlussverse lauten nach Kaufmann's Uebertragung:

„Glückstern leuchte auf, und Heil vor Allem
Abu Jakub Dir, Ibn al Moallem.“

Bekannt ist, dass Salomo ibn Almoallem von Moses ben Esra und Juda ha-Levi (vgl. Monatsschr. 1885 p. 285) gefeiert wurde. An ihn ist auch dieses Gedicht gerichtet. Das ergiebt sich aus v. 7: שמחו מתי מוסר במלוך שלמה.

196.

BM. 2389, waraus ich den Text ergänzt habe, übereinstimmend 576, wo v. 21, worauf man nicht gleich kommt, התורה punktirt ist. Das Gedicht ist Josef b. Amran gewidmet, der schon No. 15 gefeiert worden. Die Worte לך יוסף הבלים spielen auf Ez. 47, 13 an, worauf mich zur Feststellung dieses Textes, über den ich Monatsschr. 1883, p. 24, gesprochen, als authentischen, Prof. Kaufmann im Namen seines Schülers, Herrn Herzog, aufmerksam machte.

197.

Ginse Oxford p. 33 und danach Kaempff, Nichtandal. Poesie, II, 222, mit ה-Strofe, die im Divàn fehlt. In demselben lautet die vorletzte Zeile besser:

ישקט או יהריר ואעבוד או אריר.

198.

Im מנן אבות, an der No. 65 citirten Stelle, heisst es weiter: וכן יסר בנאולה. Damit erklärt sich Zunzens Bemerkung, LG. 462, wo er von Moses ben Maimon spricht: „Sonstiges wird ihm indessen ohne Grund beigelegt: die Geula אמרו בני אלהים gehört Abenesra; über den Mocharach s. Nachmanides“. Die, LG. 213, 8, zu Ginse Oxford p. 32, wo das Gedicht veröffentlicht ist, angegebenen Verbesserungen (vgl. Dukes Ltbl. 1848 p. 389) und anderweitige z. B. v. 9f. כלי נוך für אלי סופך, befinden sich im Texte. v. 5. l. תרבקי. Kaempff hat es l. l. 222 ebenf. abgedruckt, aber die Anlage der Dichtung als Muwaschschah nicht erkannt. Daher bemerkt er bei der א-Strofe במדומה הסרים פה שלשה בתים.

199.

LG. 212, 8 „An das zehnte Gebot anknüpfend, wird zur Tugend ermahnt“. Machsor Algier (הכמת המסכן) p. 32: אהבה ליום א. של שבועות.

200.

Was bedeutet v. 6 עליוני? v. 15 ist wohl אשוב zu lesen.

201.

LG. 540 „Dichter unbestimmter Zeit“ unter „Abraham“ mit der

Angabe: „Karäer bei Pinsker S. 137“. Pinsker fügt a. a. O. Anm. 2 hinzu **בנ"י דמשק נמצא ג"כ ממחבר אברהם פיוט אמונתך יודיעו**. Aus No. 98 ist aber zu ersehen, dass es eine ganz verschiedene Dichtung ist. Bibelverse: 1. Jer. 12, 1. 2. Num. 29, 23. 3. Ps. 135, 6. 4. ib. 92, 9. 5. Hiob 1, 6. 6. Gen. 28, 16. 7. Prov. 22, 2. 8. Thr. 3, 66. 9. Gen. 18, 14. 19. Prov. 17, 3. 11. Gen. 11, 9. 12. Deut. 4, 4. 14. Num. 14, 14. 15. Ps. 106, 2. 16. Deut. 33, 22. 17. I Reg. 18, 37. 18. Ps. 35, 27. 19. Lev. 24, 12. 20. Deut. 1, 36. 21. Ps. 145, 8. 22. Gen. 13, 10. 23. Num. 25, 4. 24. I Sam. 15, 13. 25. Ps. 27, 4. 26. ib. 34, 8. 27. ib. 22, 18. 28. I Sam. 2, 2. 202.

v. 2. Esther 3, 14. 4. Deut. 29, 9. 6. Ruth 4, 10. 8. Prov. 7, 9. 10. Deut. 1, 39. 12. ib. 29, 14. 14. Deut. 4, 4. 16. ib. 29, 17. 18. Prov. 27, 1. 20. Thr. 3, 2. 22. Gen. 29, 7. 24. Jud. 19, 9. 26. Hiob 3, 5. 28. Prov. 23, 17. 30. I Sam. 17, 33. 32. Exod. 10, 6. 34. Eccl. 7, 1. 36. Ps. 52, 3. 38. Jud. 21, 31. 40. Deut. 29, 27. 42. Ez. 30, 2. 44. Hiob 3, 8. 46. Gen. 22, 14. 48. Deut. 5, 3. 50. Gen. 42, 13. 52. Deut. 4, 26. 55. II Sam. 6, 20. 57. Ps. 68, 20. 58. I Sam. 14, 45. 61. Deut. 26, 18.

203

Dieser Wehruf (vgl. Mtsschr. 1884 p. 572) bezieht sich auf den Uebertritt des Sohnes zum Islam, der aus dem authentischen Texte im 3. Abschn. des Tachkemoni, wie ihn **ספר יוחסין השלם** p. 94 bietet, bekannt ist. Die zweite Strofe scheint nicht vollständig erhalten zu sein. Die Emendation v. 13 ist mir von Kaufmann und Porges übereinstimmend zugegangen.

204.

v. 13 l. **ירבה**; für **מכתו** muss es wohl **טבתו** heissen.

205.

Vgl. Mtsschr. 84, 424f. u. 570f. Den an letzterer Stelle abgedruckten schönen Brief Prof. Kaufmann's an mich veröffentliche ich hier, als an der vor Allem dazu geeigneten Stätte, nochmals:

. . . Sie wollten meine Ansicht über Abraham Ibn Esra's Gedicht an den Sohn hören. Ich betrachte es unbesehen als die Perle des Diwāns, als einen Aufschluss der unerwartetsten Art. Wen hat es nicht verlangt zu wissen, ob der Vater von dem Uebertritt des Sohnes Etwas erfahren und wie er ihn aufgenommen! Ich hatte immer eine Art Gefühl davon, dass dieses Ereigniss in Ibn Esra's so räthselhaftem Leben von einer noch unerkannten Bedeutung sein müsse. Wird nicht das es gewesen sein, was ihm das Zigeunerblut

in die Adern goss, von einem Orte zum andern, von Land zu Land und über die Meere ihn jagte? Sollte sein so beredter Mund gerade da geschwiegen haben, wo wir am heissesten ein Wort von ihm begehren! Keine Spur schien in seinen Schriften zu dem ersehnten Räthselworte hinzuleiten, die Hoffnung schien eitel, hier noch eine Antwort erwarten zu wollen. Da erschien dieses Gedicht mit der ganzen gehaltenen Poesie des wortsparenden Schmerzes, ein Seufzer aus gepresster Brust, kein wilder Schrei; Abraham ibn Esra war auch im Leben ein Philosoph. Lange entbehrte er den fernen Sohn, ohne es recht zu beachten, die stille Hoffnung im Herzen, dass er dereinst, ein Augentrost für sein Alter, zu ihm zurückkehren werde. Da riss ihm die Nachricht, dass er aus dem Judenthum geschieden, doppelt geschieden, das Herz entzwei. Drei Jahre sind seit dieser Todesbotschaft hingegangen, die brennende Kohle ist erloschen (II. Sam. 14, 7), aber er selbst ist nur noch eine Ruine seiner selbst, der die Zeit das Schlimmste bereits angethan hat. Aber den Namen Isak kann er noch immer nicht hören; die Krankheit, an der ihm die Seele siecht, wird aufgewühlt, wenn dieses Wort ins Ohr ihm klingt. Wie mit bebenden Lippen verhaucht das kostbare Gedicht in einem Seufzer, der für den gebrochenen Vater Trost und Bekehrung für den abtrünnigen Sohn von dem Hort erfleht, vor dessen Willen er auch in seinen Strafgerichten sich beugt. Jedes Wort in jedem Verse leuchtet unter dieser Auffassung: Z. 1 רחק denn nicht todt, sondern nur innerlich ihm abgestorben ist der Sohn. Doch ich müsste in eine Uebersetzung eintreten, wollte ich das nunmehr Selbstverständliche noch beweisen. Für וישאתי ist vielleicht ויצאתי zu lesen, ein Gehörfehler des Abschreibers, der bei orientalischer Aussprache begreiflich wird. Todt sein und wandern kann man nicht, aber den Glauben wechseln und unstet werden, das ist ein Anderes. Die Seele wogt in mir, ich möcht' daheim ihn haben, und darob weint sie Nacht und Tag. Er ist bewegt genug, wenn ihm Ruhe gelassen wird, er kann den blossen Zuspruch schon nicht ertragen, ein sieches Herz, ein wundes Gemüth. וואם ירועני: Wollte die Zeit weiter mich zertrümmern, hat sie mich zu Trümmern doch bereits geschlagen. Wie köstlich wird jetzt der Vers: באשר כלה, denn Isak hat selbst ein Ende gemacht. Es ist natürlich zu lesen ויעבור בין בתריו: der Hauch des Trostes möge einziehen in sein zerstücktes Herz. הוזה ist als dritter Imperativ zu lesen. Nur mit einem Satze, aber mit dem Schlusssatze mag des Sohnes gedacht sein, der so fromm, so vielversprechend sich anliess, kennen wir

doch noch aus dem Gedichte an Hibetallah seine jüdische gluthvolle Gesinnung. Und nun beginnt erst die Fruchtbarkeit dieses Gedichtes für Ibn Esra's Biographie.

206.

Diese Tochacha's, sagt Zunz, Ztg. d. Jdth. 1839, „bilden ein Ganzes, nämlich Ermahnungen an das menschliche Herz über seine sündhafte Begierde und das nichtige Treiben, in vierzeiligen Strofen, wovon die Anfangsworte zugleich die Anfänge der pentateuchischen Parscha's oder Wochenabschnitte sind: jeder einzelnen geht noch eine einleitende Strofe voran.“ Sachs (R. P. p. 315) bemerkt mit Hinweis auf diese Busslieder: „So ist es denn öfter jene äusserliche Art poetischer Künstelei, die in der Ueberwindung selbstaufgegebener Schwierigkeiten eine Virtuosität des Witzes und der technischen Geläufigkeit beabsichtigt, auf welche ebn Esra seine Produktionen gegründet.“ Die Emendationen sind aus M. Tripolis und Avignon. Die vv. 39 u. 40 sind also zu übersetzen: Deine Tugenden sind somit gering; vielmehr sündigst du schnöder Weise und übst viele Missethaten gegen deinen Schöpfer, der aber Alles mit seiner Barmherzigkeit zudeckt.

207.

Mitgeth. עמרם II סדר ר' עמרם p. 5. Zum Hinweis auf das Metrum, nur einfache Silben (תנועות) berücksichtigt, in Luzzatto's אהב גר p. 94 mit den Worten angeführt: להרב"ע במנחת יום הכפורים לספרדים.

208.

עמרם II ס' ר' עמרם. Am Ende der ה- Strofe יקריתי zu punktiren.

209.

LG. 541 einem „Dichter aus unbestimmter Zeit“ mit Namen Abraham (Akr.) beigelegt. Die 6. Strofe fehlt sowohl bei Rosin, der eine Copie aus ms. Damasc. besitzt, als bei Dukes Ltbl. 1842 p. 694, desgl. HSS. 576, 726 u. BM. 2227.

210.

LG. 414 unter den Selicha's, die in nichtspanischen Siddur sich finden, übersetzt SP. 239. v. 3 aus HS. Oxford 1064 ergänzt. Bibelverse: 4. Num. 22, 26. 8. Exod. 23, 2. 12. Amos 6. 4. 16. anlehnend an Jer. 28, 13.

211.

SP. 93 „Die ersten fünf Zeilen haben gleiche End- und gleiche Mittelreime, also fünf mal den verschränkten Reim ab; die letzte Zeile hat den Endreim der vorhergehenden als Mittelreim. Aus Bibelversen: 4. Gen. 8, 9. 10. Deut. 22, 27. 16. II Reg. 4, 27.

22. anlehnend an Ps. 55, 7 28. Jes. 49, 15. 29. anknüpfend an Zach. 2, 9. Luzzatto bemerkt in seiner Einleitung zum römischen Machsor: אלהי קרם מעונה היא לראביע נמצאת גם במנהג ספרד וברומניא ושפתי רננות וגם בסדר הקראים.

212.

LG. 213. „Der Dichter fragt bei den Propheten an, aber keiner weiss die Erlösungsfrist. Wie es scheint, ist das Stück kurz nach A. 1120 geschrieben (כי אלה שנים פלאים ירד).“ Verwundert wird Mancher fragen: Worauf beruht diese Annahme? Ich meine: Zunz hat die Zerstörung Betar's dabei im Sinne. Denn die Zerstörung Jerusalems fand nach allen jüdischen Chronisten 86 n. statt, die Zerstörung Betar's, ein drittes הורבן, den beiden vorangegangenen von Talmud und Midrasch an die Seite gestellt, 52 Jahre später „המשים“, „ושתיים שנה עשתה ביתר אחר הורבן הבית.“ Das wäre anno 120. (Vgl. Zunz Gottesd. Votr. 138). Dieses Jahr hat Z. als term. a quo für Ibn Esra's „1000 Jahre“ angesehen. Es giebt ja auch keine andere Katastrophe, und an eine solche muss bei dem Ausdruck פלאים ירד, vgl. Thr. 1, 9, gedacht werden, von der, so dass der angegebene terminus ad quem in Ibn Esra's Lebenszeit fiele, der Ausgangspunkt genommen werden könnte. Etwas Anderes ist es, wenn Gabirol sagt (vgl. Geiger's Sal. Gabirol p. 103), der lebte im 11. Jahrh., da muss die Zerstörung Jerusalems zu Grunde gelegt werden. Z. erwähnt nach dem Namensakrostichon אברם noch eine fünfte Strophe, die der Diwân nicht erwähnt. Rosin, der eine Copie aus ms. Damasc. besitzt, hat sie mir, übereinstimmend mit den von Z. als Anfang und Schluss bezeichneten Worten, mitgetheilt:

נבערו חכמי נבוני	איש מהם לא ידע מה
ומרוב בני השבנו עיני	כי עת פדותי נעלמה
ואבקשה בתורת יי	ואמצאה הפצי שמה
כי אל ישוכ שבות המוני	ולא נודחו בקצוי אדמה
וזאת היתה לי נחמה	על כן אדברה וירוח לי :

Aehnlich, nur minder korrekt, habe ich übrigens den Zusatz auch im M. Vitry BM. gefunden.

213.

576, BM. 2227 u. 2390. Das Akrost. scheint erst mit der 3. Strophe zu beginnen und ergiebt danach אבר. Bibelverse: v. 1. Ps. 142, 6. 5. I Reg. 8, 40. 9. Gen. 27, 46. 13. Ps. 36, 10. 17. ib. 63, 4. 21. Hiob 33, 30. 25. Prov. 8, 36.

214.

v. 1. Amos 5, 15. 10. Jer. 28, 6. 13. Ps. 115, 15.

216.

Mitgetheilt **ס' ר' עמרם**, II p. 34, „**התום אברהם**“; 34 נ"ש, aus **שפתי רננות**, als fraglich unter I. E.'s Poesien angeführt.

217.

„Ofan **אראלים והשמלים יתנו**“, sagt Zunz „Nachtrag“ S. 5, zeichnet **יוסף** und in den letzten 4 Strofen **אברהם**, vorausgesetzt, dass die Schlusszeilen **בקהל הדר** und **אדון הכל** ihre Stellen tauschen“ Die Dichtung ist hier wieder gekürzt, wie es No. 103 der Fall ist. Vollständig findet sie sich, als **אופן לשבת ראשונה של פסח**, in S. Baer's **אל ישראל**, סדר עבודה, Rödelheim 1868, p. 724, mit der Bemerkung: **בפיהם ובכרונם והנהגים מנהגם אומרים אופן זה ע"ס א"ב ובמשקל ג' ג' תנועות והתום בו יוסף**.

218.

Mitgeth. **סר"ע** II p. 7 und RP. p. 41, übers. 113. Im Diwân, der nach dem Namensakrostichon nur noch eine Strofe **לא ארע** hat, fehlt die **ע**-Strofe. Die **ז**-, **ו**- und **ה**-Strofe stimmt mit No. 222, wo **ע** nicht fehlt, aber vom Texte dieser Strofe, wie ihn die Ausgaben für vorliegende Nummer haben, verschieden. Vgl. Mtsschr. 84, p. 73, wo Strofe **ט** hinzuzufügen ist.

219.

Nach **שפתי רננות** p. 19 für das in der HS. markirte **מאנו** emendirt.

220.

Von Duker Z. K. p. 167 aus **ש"ר** mitgetheilt. Varianten aus BM. 19, 782, wo übrigens v. 13 **נדרף** anfängt, ebenso ms. Steinschn. Bibelstellen: v. 2. Hiob 10, 1. 4. I Reg. 1, 25. 6. Jer. 10, 21. 8. Jud. 1, 3. 10. Jer. 48, 35. 12. Hiob 15, 23. 14. ib. 18, 8. 16. Eccl. 2, 23. 18. Hiob 14, 2. 20. I Sam. 18, 16. 22. Num. 14, 9. 24. Hiob 7, 1. 26. Exod. 16, 20. 28. Num. 24, 16.

221.

Zunz, Ztg. d. Jdth. 1839. p. 291, Tochacha v. Abr. b. Esra. Biberverse: v. 2. Prov. 28, 13. 4. Deut. 13, 11. 6. Jes. 47, 7. 12. Exod. 2, 4 (**לדעה**). 14. Gen. 19, 16. 16. Jos. 8, 7. 18. Deut. 10, 9.

222.

Mitgeth. **ני"א** p. 34. S. das zu No. 218 Angemerkt. Bibelstellen: v. 2. Hiob 36, 22. 4. Prov. 16, 2. 6. Jes. 6, 5. 8. Hiob 14, 2. 10. Prov. 30, 21. 14. Prov. 9, 18. 16. Prov. 31, 23. 18. Prov. 26, 4. 20. Joel 2, 13.

223.

Kaufmann emendirt v. 15 **נוגנים**. Bibelst.: v. 2. Lev. 16, 29. 4. Gen. 14, 20. 6. Gen. 28, 22. 8. Deut. 26, 12. 10. Num. 18, 26. 12. II Chr. 31, 6. 14. Num. 28, 5. 16. Ps. 33, 2.

224.

Das Akrost. (vgl. Mtsschr. 1883 p. 425) ergibt: אברהם ברבי מאיר עזרה במדינת אליסאנה הקרובה אל אשתלה (?) חוק אמין
 v. 2. Exod. 4, 9. 4. Deut. 10, 2. 6. Jud. 13, 23. 8. Jes. 49, 21.
 10. ib. 66, 2. 12. I Sam. 16, 10. 14. Esth. 1, 5. 16. ib. 2, 1.
 18. Gen. 39, 7. 20. Hiob 12, 9. 22. Lev. 10, 19. 26. Deut.
 28, 15. 30. Gen. 46, 18. 32. Zach. 13, 6. 34. Deut. 30, 7.
 36. Jer. 10, 11. 38. Num. 5, 12. 40. Ez. 14, 14. 42. Jos. 23, 13.
 44. Deut. 5, 3. 46. Lev. 18, 24. 48. Deut. 18, 12. 50. Hos.
 14, 10. 52. Deut. 28, 2. 54. Ez. 36, 20. 56. Ps. 107, 43.
 58. Jos. 4, 20. 60. Jer. 13, 22. 62. Deut. 31, 17. 64. Exod.
 11, 10. 66. Num. 22, 9. 68. I Reg. 22, 17. 70. Jes. 7, 4.
 72. ib. 40, 26. 74. Hiob 8, 2. 76. ib. 12, 3. 78. Lev. 25, 54.
 80. Deut. 25, 3. 82. Jes. 66, 8. 84. Gen. 15, 10. 86. I Reg.
 20, 29. 88. Num. 16, 29. 90. Exod. 11, 8. 92. I Sam. 4, 8.
 94. Gen. 15, 17. 96. Num. 16, 26. 98. Ps. 126, 2.

225.

v. 2. Gen. 19, 20. 4. Prov. 3, 18. 6. Gen. 38, 1. 8. Hiob
 5, 27. 10. Gen. 26, 7. 12. ib. 26, 10. 14. ib. 23, 15. 16. Jer.
 3, 8. 18. Lev. 13, 52. 20. Num. 13, 32. 22. I Reg. 19, 8.
 24. Mich. 1, 13. 26. Num. 5, 15. 28. Ez. 22, 24. 30. Lev. 11, 6.
 32. Deut. 13, 16. 34. Fsth. 1, 20. 38. II Reg. 9, 34. 40. Mich.
 2, 3. 42. Jer. 3, 1. 44. Eccl. 2, 24.

226.

Zu beachten das interessante Akrost. אברהם ברבי מאיר עזרה
 במדינת רומה חכרו. Bibelstellen: v. 2. Jes. 48, 18. 4. Hiob 11, 9.
 6. Hab. 2, 14. 8. Ez. 27, 32. 12. Zach. 14, 8. 14. Hiob 38, 8.
 16. Amos 5, 8. 18. Jos. 15, 12 (לפאת ים). 20. Ps. 8, 9. 22. ib.
 72, 8. 24. Jes. 51, 10. 26. Jos. 11, 3. 28. Am. 9, 3. 30. Mich.
 7, 19. 32. I Reg. 18, 43. 34. Thr. 2, 13. 36. Jes. 57, 20.
 38. Jona 1, 4. 40. Jes. 19, 5. 42. Am. 8, 12. 44. Gen. 12, 8.
 46. Jes. 24, 15. 48. Jer. 6, 23. 50. Gen. 32, 13. 52. Hos. 2, 1.
 54. Hi. 9, 8. 56. Ex. 14, 2. 58. Jes. 10, 26. 60. Jes. 27, 1.
 52. Ex. 15, 1.

227.

Akrost. אברהם בן עזרה מן מדינת תשילה. Von einer „Verstüm-
 melung aus dem ursprünglichen תולישולא = תולישולא, Toledo“, wie
 Rosin „Reime und Gedichte des Abraham Ibn Esra“, gleich zu An-
 fang, im „Jahresbericht“ 1885 vermuthet, kann keine Rede sein.
 Allerdings hat man bisher nach Mose b. Esra's Poetik, aus welcher

Steinschneider, Catalog der Bodleiana p. 1801, das betreffende Citat bringt, angenommen, dass Abr. b. Esra, der ohne Zweifel mit der Bezeichnung Abu Ishak b. al-Mag'id Ibn Esra gemeint ist, in Toledo geboren worden sei.

Bibelstel.: v. 2. Gen. 49, 2. 4. Ps. 105, 10. 6. Jes. 29, 28. 8. ib. 10, 16. 10. Jes. 49, 6. 12. anlehnend an Ez. 20, 10 u. 14. an Jes. 48, 1. 16. Deut. 33, 4. 18. Jes. 29, 22. 22. Amos 7, 2. 26. Num. 24, 5. 28. Jes. 27, 36. 30. ib. 37, 2. 32. ib. Ex. 1, 5. 34. Ps. 94, 7. 36. Jes. 42, 24. 38. Num. 24, 17. 40. Gen. 45, 27. 42. ib. 35, 5. 44. Gen. 27, 41. 46. Jes. 48, 20.

228.

576 u. BM. 2389. Bibelstellen: v. 2. Gen. 49, 2. 4. Ps. 105, 10. 6. Jes. 29, 23. 8. ib. 10, 16. 10. Jes. 49, 6. 12. anlehnend an Ez. 20, 12. und 14. an Jes. 48, 1. 16. Deut. 33, 4. 18. Jes. 29, 20. 20. Jer. 9, 3. 22. Am. 7, 2. 26. Num. 24, 5. 28. Gen. 27, 36. 30. ib. 37, 2. 32. ib. 1, 5. 34. Ps. 94, 7. 36. Jes. 42, 24. 38. Num. 24, 17. 40. Gen. 45, 27. 42. ib. 35, 5. 44. Gen. 27, 41. 46. Jes. 48, 20.

229.

Akrostichon: אברהם ברבי מאיר בן עזרה בהתנת יהודה בן כבוד רב
רב נסים הנגיד בן כבוד רב מצלה
Bemerken will ich dazu, dass nach Neubauers Mittheilungen (Mtsschr. 1870 p. 309f.) über eine seltene poetanische Sammlung aus Calcutta, in den Pismonim die Angabe vorkommt: אלו של היה צאלה יוסף מצליה ובנו נסים זיל.

Bibelstellen: 1. Hiob 19, 16. 2. ib. 21, 31. 3. Lev. 25, 28. 4. Eccl. 4, 8. 5. Thr. 3, 21. 6. Ps. 21, 3. 8. Deut. 33, 21. 10. Gen. 38, 14. 12. Gen. 32, 26. 14. Eccl. 8, 6. 16. Jer. 6, 2. 18. Deut. 33, 17. 20. Mal. 2, 15. 22. Hiob 22, 14. 24. II Reg. 25, 30. 26. Esth. 3, 5. 28. Hiob 40, 20. 30. Gen. 24, 2. 32. Exod. 21, 4. 34. Prov. 26, 17. 36. Gen. 38, 18. 38. I Sam. 26, 8. 40. Hiob 20, 27. 42. Jes. 6, 10. 44. Hab. 3, 4. 46. Ex. 32, 1. 48. Hi. 34, 11. 50. Gen. 7, 7. 52. Joel 2, 3. 54. Cant. 2, 11. 56. Ps. 49, 15. 58. Jes. 4, 3. 62. Gen. 22, 8. 64. ib. 24, 36. 66. Joel 1, 6. 68. Hi. 12, 11. 70. Gen. 27, 27. 72. Prov. 27, 14. 74. Hos. 4, 12. 76. Gen. 39, 5. 78. Gen. 35, 26. 80. Num. 22, 22. 82. Amos 7, 8. 84. Gen. 32, 8. 86. Hos. 12, 5. 88. Gen. 37, 3. 90. ib. 42, 6. 92. Gen. 46, 1. 94. Ex. 1, 10. 96. Jer. 22, 13. 98. Jer. 30, 18. 100. Ps. 62, 7. 102. Lev. 25, 48. 104. Jes. 25, 9. 106. Hiob 37, 19. 108. Jud. 6, 31. 110. Prov.

18, 13. 112. ib. 13, 13. 114. Prov. 15, 12. 116. Hos. 12, 15.
118. Num. 16, 5. 120. Eccl. 6, 3. 122. Num. 24 8.

230.

1. Ps. 145, 1. 2. Esth. 6, 1. 3. II Sam. 15, 18 (על פני).
4. II Reg. 8, 5. 5. Jer. 38, 26. 7. Cant. 3, 9. Esth. 3 12.
11. Prov. 16, 15. 13. Gen. 14, 17. 15. I Sam. 20, 29. 17. Est.
1, 10. 19. II Reg. 7, 2. 21. I Reg. 1, 16. 23. Gen. 49, 20.
25. Ps. 45, 2. 27. Esth. 1, 8. 29. ib. 1, 7. 31. II Reg. 11, 12.
33. Esth. 1, 10. 35. ib. 1, 5. 57. Ps. 45, 14. 41. II Sam. 18, 5.
43. Esth. 2, 1. 57. ib. 8, 1. 59. ib. 7, 8. 61. I Sam. 18, 22.
63. Dan. 2, 4. 65. I Reg. 11, 27. 67. Esth. 3, 3. 69. II Sam.
15, 6. 71. Esth. 2, 14. 73. II Chr. 18, 26. 75. Esth. 1, 9.
77. Esth. 3, 2. 79. I Reg. 3, 22. 81. Esth. 6, 9. 83. II Sam.
14, 11. 85. Esth. 6, 8. 87. I Reg. 5 1. 89. II Sam. 5, 12.
91. Ex. 1, 8. 93. Esth. 2, 21. 95. I Reg. 24, 4. 96. Esth. 8, 3.
99. II Sam. 14, 3. 101. Esth. 4, 16. 103. I Reg. 2, 30. 105. Ps.
24, 10. 107. I Sam. 26, 14. 109. Ps. 24, 10. 111. II Sam. 15, 3.
113. II Sam. 16, 9. 115. Jer. 4, 9. 117. I Sam. 15, 23.
119. Ps. 45, 16. 121. Esth. 5, 8. 123. ib. 5, 14 (בבקר). 125. I
Sam. 18, 25. 127. Esth. 6, 1. 129. ib. 8, 8. 131. Esth. 5, 8.
133. ib. 3, 15. 135. II Sam. 19, 16. 137. Zach. 14, 9.

231.

v. 2. II Reg. 23, 3. 4. Ps. 19, 8. 6. Gen. 1, 30. 8 ib.
2, 7. 10. Ex. 12, 16. 12. Prov. 16, 24. 14. Deut. 19, 11. 16.
Lev. 24, 18. 18. Deut. 28, 68. 20. Num. 6, 11. 22. Ps. 69, 2.
24. Gen. 12, 5. 26. Ex. 1. 8. 28. Thr. 1, 11. 30. Jer. 4, 10.
36. Jes. 56, 11. 40. I Sam. 22, 2. 42. Hi. 11, 20. 44. Jes. 26, 8.

232.

„Dichter aus unbestimmter Zeit“ unter „Abraham“ wird, LG.
543, dieses „מי כמוך באלים“, dessen eigentlicher Anfang מי כמוך אובגי
ist“ aufgeführt. „Die 5 Strofen heben מי כמוך an und schliessen
קדש. Wird im roman. Machsor Abenesra zuertheilt.“ Bibelst.: v.
1. Jes. 27, 13. 2. Num. 3, 28. 3. ib. 7, 9. 4. Ex. 28, 36.
5. Ps. 68, 25.

233.

„Aben Esra's Aboda hat bei italienischen und französischen
Gemeinden eine Stätte gefunden“, sagt Zunz LG. 411, und aus
den „Ritus“ p. 105 erfahren wir: „Avignon und Carpentras halten
sich hauptsächlich an Mose b. Esra, aber die Aboda ist von Aben-
esra“. In der Schilderung des Ritus von Avignon sagt (Zunz Ztg.

d. Jdth. 1839 p. 381): „Die Aboda ist von Abr. b. Esra. Der Reschut hebt an עבודת סדר אֲזִכִּיר; der סדר selbst אֲמוֹנִי לִבֵּב הִבִּינו. Jede Strophe schliesst mit einem Verse, worin ״״ vorkommt, und das Ganze mit ״״ כִּי טוֹב.“ „Nach einem zierlichen, etwas kalt gehaltenen Reschut, nimmt er“, heisst es bei Sachs RP. p. 314, von Ibn Esra's Seder Abodah, „in dem Eingange denselben Gang, den wir oben als den dieser Dichtung eigenthümlichen bezeichnet, von der Welterschöpfung bis zur Erwählung Aharons, und giebt dann das ganze Rituale des Tempeldienstes, ohne besondere poetische Verarbeitung, die in der Mischna gegebenen Momente, sogar mit Beibehaltung der dort üblichen Bezeichnungen und Ausdrücke, in Alphabet und Reime bringend.“ Wo der Text es erforderte, habe ich nach Machs. Avignon emendirt. Fünf Zeilen, die (vgl. Luzzatto's „Verzeichniss No. 120) mit dem Akrost. לְשִׁלְמָה לְ dort vor dem letzten Verse eingeschaltet sind, fehlen natürlich im Diwân.

Bibelstellen für den Reschut sind: v. 1. Jes. 63, 7. 2. Ps. 103, 1. 3. ib. 111, 2. 4. ib. 34, 5. 5. Deut. 26, 3. 6. ib. 3, 23. 7. Ps. 25, 6. 8. ib. 84, 12. 10. Ex. 18, 11. 11. Ps. 33, 4. 12. Hos. 6, 3. 13. Ps. 18, 4. 15. ib. 146, 5. 16. I Sam. 2, 1. 17. Jud. 11, 35. 18. Jer. 12, 1. 19. Ps. 119, 151. 20. ib. ib. 156. 21. ib. 39, 13. 22. Jes. 58, 15. 23. Ps. 28, 7. 24. Ps. 143, 7.

Für die Aboda: v. 2. Ps. 117, 2. 4. Gen. 24, 50. 6. Ps. 118, 27. 8. ib. 96, 5. 10. ib. 85, 13. 12. Prov. 20, 12. 14. ib. 22, 2. 16. Zach. 9, 1. 18. Jes. 14, 3. 20. Deut. 6, 4. 22. Prov. 2, 6. 24. Ps. 118, 23. 26. Deut. 29, 20. 28. Num. 15, 31. 30. Jer. 14, 10. 32. ib. 44, 21. 34. Ps. 29, 10. 36. Jer. 50, 25. 38. Prov. 29, 25. 40. ib. 19, 21. 42. Jes. 5, 16. 44. Prov. 18, 10. 46. Jes. 63, 14. 48. I Reg. 19, 9. 50. I Sam. 15, 13. 52. Gen. 22, 14. 54. Jes. 53, 10. 55. ib. 65, 23. 57. Ps. 105, 19. 59. Jes. 59, 15. 61. Ruth 1, 6. 65. Ex. 5, 2. 67. Gen. 12, 17. 69. Jer. 48, 26. 71. Jes. 41, 20. 73. Deut. 5, 4. 75. ib. 10, 9. 77. Ps. 4, 5. 79. Joel 3, 4. 81. Ex. 30, 8. 83. Jer. 50, 25. 85. Ps. 34, 11. 87. ib. 107, 21. 89. ib. 14, 6. 91. Jes. 42, 12. 93. Neh. 8, 9. 95. Lev. 10, 3. 97. Ps. 19, 9. 99. ib. ib. 8. 101. ib. 37, 24. 106. Prov. 16, 33. 108. Ps. 25, 14. 110. Num. 16, 5. 112. Ps. 118, 16. 116. I Reg. 13, 3. 138. I Sam. 16, 8. 120. Jes. 62, 2. 122. Ps. 37, 17. 127. Num. 23, 21. 129. I Sam. 10, 26. 133. Mal. 2, 7. 135. Jes. 11, 3. 136. Ps. 102, 1. 137. ib. 20, 7. 139. ib. 47, 3. 141. ib. 19, 8. 143. Jos. 7, 14. 145. Deut. 33, 21. 147. Ez. 41, 22. 149. I Reg. 11, 6. 151. Mal.

2, 11. 153. Ps. 54, 6. 158. Ps. 24, 5. 160. ib. 119, 16. 162. ib. 149, 4. 164. I Reg. 2, 27. 168. Neh. 9, 3. 170. Mich. 5, 3. 172. Ps. 118, 24. 175. Jes. 55, 7. 177. Num. 10, 34. 179. Jos. 18, 7. 181. Prov. 28, 25.

234.

Die Eingangsstrophe **הדיחו מדרוים** habe ich nicht weiter gefunden. Mit **שמך לעולם** beginnt die Dichtung **סר"ע** II p. ל"ה. Bei Besprechung der „Mostedschab, **מוסתאנג** das wiederkehrende“ (nämlich Wort), d. i. Selicha's, denen als Thema ein Bibelvers vorangestellt ist, mit dessen Schlusse sämtliche Strophenverse das gleiche Wort oder den gleichen Reim haben; letzteres ist das Gewöhnliche“, sagt Zunz von dem vorliegenden Folgendes: „Selten, dass noch mehrere Wörter des Thema's verwandt werden, wie in Abraham's Mostedschab **אהר**“, wo die erste Zeile „**אהר**“, die zweite **שמך** anhebt.“ Einem Abraham „aus unbestimmter Zeit“ wird dasselbe auch LG. 542 zugewiesen.

235.

Bibelstellen: 3. Jes. 40, 6. 7. Deut. 24, 15, 9. Ps. 61, 3. 11. Jer. 14, 9. 13. Gen. 39, 18 (**כהרימי**). 15. Ps. 3, 5. 17. ib. 80, 19.

236.

v. 3. Ps. 48, 15. 5. ib. 18, 32. 7. Deut. 32, 3. 9. I Sam. 2, 2. 13. Esra 9, 13.

237.

Findet sich Machs. Monpellier, ms. Halberstam, bis **לכל יהוסיס בו**. Darauf folgt ein Pismon, und nach demselben mit der Ueberschrift **ברונ** (s. SP. p. 66): **אמת** (1. **אמת**, wie im Diwân) bis **מאוד נעלה**, mit demselben Akrost. **אברהם בר מאיר הנבלם**. (Vgl. Mtsschr. 1884 p. 74). Bibelst. v. 1. Ps. 84, 12, 2. ib. 3, 4, 4. ib. 35, 2, 5. ib. 18, 31. 7. ib. 47, 10.

238.

Mitgeth. **סר"ע** II p. 56 und **שומר ציון הנאמן**, Jahrg. IV, aus der Hamburger Stadtbibliothek, die sich hier anschliessende Strophe **אל ביתך רצתי**, Akrost. **אברהם בר מאיר נ"ע** habe ich ebenfalls in Halberstam's Machs. Monp. gefunden und zwar wieder als **ברונ**. Bibelst. v. 2. I Sam. 2, 6, 1 4. Ps. 118, 17. 6. Thr. 4, 20. 8. Ez. 33, 10. 10. ib. 18, 27. 12. Deut. 32, 39. 44. Neh. 9, 6.

240.

Strofenschlüsse: v. 4. Ps. 31, 2. 8. ib. 5, 12. 12. ib. 46, 2. 16. ib. 17, 7. 20. ib. 91, 4.

241.

Ich wiederhole das Mtschr. 1884 p. 67 darüber Gesagte. „Folge

von Unachtsamkeit ist es, wenn סר"ע II p. 34 in dem Mostageb אשרי אדם נוטה בך — eines der ersten dieser Art, das bekannt geworden ist. s. כ"ה IV, 41; Litbl. 1843, S. 442 — der Schluss lautet: בך תהלת אמוניך בך יבקשו רצונך בך הראו מצמוניך ja das Akrost. אברהם sichtbar werden. Wirklich findet es sich bei Zunz, unter „Abraham, aus unbestimmter Zeit“, LG. S. 541. Es reiht sich den im vor. Jahrg., S. 429 angegebenen Dichtungen, deren Autorschaft nämlich durch den Diwân bezeugt wird, an. In letzterem steht auch, übereinstimmend mit שפתי רננות, ritus Tripolis, für יבקשו בקשו, so dass das Akrost. vollständig wäre, dagegen in beiden, statt der oben angeführten Schlussworte, — was hinsichtlich des Diwâns gewiss auffallen muss — קראו מאמיניך. Mir ist es aber kein Zweifel, dass die vorerwähnten dafür eingesetzt werden müssen, die zum Theil verlöscht oder abgesprungen, nur falsch gelesen worden sind“. Bibelst. v. 1. Ps. 84, 6. 2. ib. 31, 20. 3. ib. 87, 3. 5. ib. 84, 7. 6. Ps. 85, 6. 7. ib. 5, 12. 8. Cant. 1, 4.

244.

Dieser Pismon ist aus Mach. Avignon של ר"ה hergestellt worden. Ueber seinen Bau lesen wir SP. s. 102 f.:

„Der strophische Vers wird in vier Theile getheilt, und zwei ähnliche viertheilige Zeilen, die mit jenen reimen, gehen voran, so dass die Strophe aus 12 Zeilen von der Form abed, abed, abed besteht, und mit verschiedenen Bibelversen wird so sechs Strophen fortgeföhren“.

253, 254, 255 und 256

gehören zusammen, wie sich aus dem Inhalte, denn es sind Variationen zu Aschre und den Halleluja's, zum Theil auch aus der Form ergibt, denn das 253 bis כ geföhrete Alphabet wird 254 bis zum Schlusse fortgesetzt.

261.

In einem Briefe an den Leibarzt des Papstes, Boneto de Lates, (s. Ztg. d. Jdth. 1839, p. 443) nennt sich Reuchlin הצעיר הותם בשולי היריעה המשתחוה אפים ארצה כי אין ממנה למטה. Direkt angeföhrt wird Z. 15 im הותם תכנית p. 169, der Wortlaut genau wie RP. p. 40.

Dieser letzten Nummer voran geht die Samuel ibn Gami' (vgl. das hier zu No. 52 Bemerkte) gewidmete allegorische Dichtung „Hai b. Mekiz“, rücksichtlich deren es mir eine besondere Ehre ist auf nachfolgende „Mittheilung“, mit der der schaffenskräftige Jubelgreis diese Edition geschmückt hat, verweisen zu können:

Hai b. Mekiz.

Mittheilung des Dr. Steinschneider (März 1886).

Eine angenehme Ueberraschung gesellte sich zu meiner Entdeckung eines Diwans des Abraham ibn Esra in einer HS. Shapira's (der ihn für einen Diwan des Moses ibn Esra gehalten zu haben scheint — sonst hätte er mindestens den doppelten Preis gefordert), als ich darin die Bestätigung fand einer im J. 1870 (H. B. X, 22, vgl. mein Abr. I. E. S. 77. u. 128) nachgewiesenen Beziehung zwischen dem ה' בן מִקִּיָּץ des ibn Esra und dem Hai b. Jaktšan¹⁾ des Avicenna. Der Sammler des Divans, ein jedenfalls alter Zeuge (vgl. H. B. XXI, 117) sagt (S. 139): „In der (kleinen) Abhandlung redet er über die drei Welten²⁾ in räthselhafter Weise (לִנְי zunächst Räthsel), indem er sie in den Mund legt einem Ungenannten, den er Hai b. Mekiz nennt, entsprechend seinem Zwecke, und als ob er darin die Abhandlung Hai b. Jaktšan (יְקִצְאָן für יְקִצְאָן , wie bekanntlich sehr häufig in jüdischen Schriften) nachahmen wollte (יְקִצְאָן).“

Einiges neues Material bringt mehr Licht in die bisher herrschende Verwirrung.

Die kleine Abhandlung des Avicenna findet sich in der Leydener HS. 1464 IX, und der im Catalog (III, 428) mitgetheilte Anfang der Einleitung lässt uns die Identität und die Sprachmeisterschaft ibn Esra's in der Reimprosa erkennen, aber auch schon eine charakteristische Abweichung. Nach dem arabischen Text erstreckt sich die Unterhaltung auf alle Wissenschaften bis zur Physiognomik. Der arabische Commentar (s. unten) hebt die Bedeutung derselben für

¹⁾ Gewöhnlich Jaktšan; die Aussprache nach Analogie des Substantivs (Freytag, Lex. IV, 522), scheint richtiger.

²⁾ Die Welt der separaten Intellecte (obere), der Sphären und die sub-lunaren; vgl. z. B. Moreh II, 10 u. Schemtob's Comm. Der Commentator des Avicenna fasst die 3 גְּבוּלֵי הָאֵרֶץ im Texte auf als die $\text{מְרֻכְבוֹת הַמְּוֹדָעוֹת}$, die Hyle und die Form.

die Allegorie hervor. Schob ibn Esra, der Geomantiker und Astrolog, jene Afterwissenschaft absichtlich bei Seite? Die „Waage“ von der er spricht, ist ohne Zweifel die Logik (Jeschurun IX, 71).

Die HS. 978 des Brit. Mus. (Rieu p. 448) enthält hinter dem Text⁸⁾ einen Commentar, dessen Verf. bei Hagi Khalfa (III, 393) vollständig abu Mansur Husein ibn Muhammed ibn Zeila (in der HS. Reila) heisst, und der nur hier vorkömmt (Index VII, 1140 n. 5267). Offenbar ist dieser Commentator der Schüler Avicenna's, der bei Oseibia (II, 19 Z. 19, s. Lesarten S. 40) abu Muhammed ibn Zeila oder Reila heisst. Ob etwa identisch sei abu Mansur el-Deilemi bei H. Kh. IV, 470 u. 9228 (nur hier nach VII, 1140 u. 5263), sei nur gefragt.

Eine Turiner hebräische HS., welche Avicenna selbst zum Commentator macht, blieb auch nach B. Peyron's Catalog (S. 227) ein Räthsel. Dr. Berliner hat im vorigen Jahre eine Abschrift davon genommen, die er zu veröffentlichen beabsichtigt. Ich habe dieselbe flüchtig angesehen und den eigentlichen Anfang mit dem des arabischen Commentars übereinstimmend gefunden. Eine genauere Vergleichung von ibn Esra's Uebersetzung mit den im Commentar citirten Textstellen konnte ich noch nicht vornehmen, doch ersah ich, dass jener das ganze Schriftchen umgearbeitet hat. Der hebräische Uebersetzer des Commentars nennt sich Moses, das Weitere (Namen des Vaters) ist leider unausgefüllt, war vielleicht im Prototyp undeutlich. Der Uebersetzer, der ibn Esra's Textübersetzung nicht nennt, hat vielleicht doch den Namen **בן מקיץ** demselben entlehnt. Peyron hat übrigens die Worte **צללתי בים לישון** **ערבי** in der Vorrede Mosis übersehen. An Moses Narboni (Catal. Bodl. S. 1967), den Commentator ibn Tofeil's (1349), dessen Text den Namen **בן יקטאן הנקרא יהואל בן עוריאל** wiedergiebt, ist nicht mehr zu denken, denn Narboni hat überhaupt nichts übersetzt. Seit wann und wem die Uebersetzung des Commentars bekannt geworden sei, wird sich auch nach Kenntniss des Ganzen schwer ermitteln lassen, wegen der Confusion, welche das sehr verbreitete Buch des ibn Tofeil veranlasst hat. Ohne Zweifel ist Jochanan Alemanno's Citat aus „Avicenna's Commentar zu **הי בן יקץ**“ (für **מקיץ**), welches ich (Alfarabi S. 115) unvollständig mittheilte, dem Commentar (vielleicht dem Turiner ms. selbst? die Abschrift ist jung) entnommen, obwohl ich die Stelle darin nicht ganz übereinstimmend

⁸⁾ Nach diesem Text wollte wohl Chennery das Schriftchen herausgeben; die Nachricht darüber in H. B. XII, 36 war verfrüht.

gefunden habe. Das Citat bei Isak Latif⁴⁾ hingegen ist, wie der Inhalt und der Namen **יהיאל בן עזריאל** beweisen, der Uebersetzung des *ibn Tofeil* entnommen, welche also wohl dem XIII. Jahrh. angehört.

Aus dem Commentar (**ורצה בוקן התהדר השכל הפועל**) stammt wahrscheinlich die Notiz bei *Oseibia*, welche jetzt (II, 19 Z. 5, vgl. Lesarten S. 40 mit H. B. X, 22) correcter vorliegt (**ורמא** für **רמוא**), dass *Avicenna* in (der Person des) *Hai* auf den activen Intellect anspiele. *Hai b. Jaktan* wird auch in *Avicenna's*, auf dem Wege nach *Ispahan* verf. Abhandlung über *Fatum*, **אלקצא ואלקרר**, als fingirte Autorität eingeführt (Cat. Lugd. III, 330). Der unglückliche Mystiker *Suhrawardi* (hingerichtet 1191), der verschiedene Schriften *Avicenna's* zum Vorwurf nahm (Hammer, Lit. VII, 444, auch „östliche Philosophie“) knüpfte auch an *Hai ibn Jaktan*.

In dem oben angeführten Artikel *H. Kh.'s*, (III, 393, vgl. IV, 517) hat *Flügel's* Uebersetzung mit Unrecht *ibn Tofeil* (der auch irrthümlich im Text *Ischbili*⁵⁾ genannt wird) zum Commentator gemacht. *H. Kh.* will nur, wie oft, sagen, dass derselbe ein Buch gleichen Titels verfasst habe.

Ibn Tofeil's *Hai* hat eigentlich mit dem *Avicenna's* in der kleinen Abhandl. nichts zu schaffen. Am Schluss seiner Vorrede (deutsch von *Einhorn* S. 58) sind nur die Namen *Hai*, *Asal* und *Salaman* auf *Avicenna* zurückgeführt⁶⁾. *Absal* und *Salaman* sind ebenfalls typische Figuren, auf welche *Avicenna* Rücksicht nahm; aber man hat vielleicht schon im XIII. Jahrh., durch *ibn Tofeil* veranlasst, jene mit *Hai* confundirt.

Die älteste Quelle für jenes Paar ist mir unbekannt. Die Sammlung kleiner Abhandlungen *Avicenna's*, welche in *Constantinopel* 1298 (1884) erschien, enthält einiges Material über diesen Gegen-

⁴⁾ H. B. XII, 32. In **קבץ על יד**, Berlin 1885 S. 68, ist nur der Namen **סינא** für **סירא** emendirt (umgekehrt wollte *Wolf*, B. H. IV, 926 in der *Turiner HS.* emendiren), es fehlt aber das Wort **בספרו**. Unsicher ist es, ob aus *ibn Tofeil* das Citat über *al-Farabi* (S. 51) stamme, wo für **הטפשות** wahrscheinlich **הטפלות** zu lesen ist (s. mein *Alfarabi* S. 94, 107, 246, *Verz. der Berliner HSS.* S. 14 u. 85; **הטפלות והבלי הטפלות** bei *Kalonymos*, **אבן בותן** f. 64 ed. Ven. 1546), da die hebr. Uebersetzung *ibn Tofeil's* **הוקנות** hat (wie *Narbone* zu *Moreh* I, 62 f. 11, hingegen **טפלות** in seinem *היים*).

⁵⁾ Ob aus Verwechslung mit *Dschabir ben Afla'h*? An die Worte **אסבל אללה עליהמא**, in der neuen Ausgabe des *ibn Tofeil*, ist hier wohl nicht zu denken.

⁶⁾ Zu diesem Resultat kam schon der *Leydener Catalog* l. c. Ueber *Asal* für *Absal* s. weiter unten.

stand, zuerst (S. 112—119) die Erzählung (קצ"ה) von Salaman und seiner Frau Absal, angeblich aus dem Griechischen übersetzt von Honein b. Ishak; sie geht bis auf einen vorsündfluthlichen König „Hermānus b. הרקל (Heracles?)“ zurück, und schliesst mit Plato, Aristoteles und Alexander d. Gr. Fihrist, Kifti und Oseibia scheinen diese allegorische Erzählung nicht zu kennen. — Dann (S. 119) wird auf diese Erzählung eine Stelle in Avicenna's אשאראת bezogen, worin jene allegorisch gedeutet wird. Zu dieser Stelle folgt dann der Commentar des Nasir ed-Din Tusi (berühmt als Astronom, gest. 1273) ⁷⁾, aus welchem hervorzuheben ist, dass die vorzüglichste Deutung von Salaman Adam, d. h. die denkende Seele, sei (S. 119 unten). Tusi hörte, dass ibn al-Aarabi [gest. 846] ⁸⁾ im Buche Newadir [Fihrist nennt zwei Bücher dieses Titels] eine Erzählung mittheile von einem guten und schlechten Menschen, welche unter dem Namen Salaman und Absal bekannt waren; woraus zu ersehen sei, dass diese Namen in den Volkserzählungen der Araber vorkommen. Nach Vollendung des Commentars ergänzte Tusi diese Stelle durch zwei Nachträge: der erste erzählt kurz (S. 161) das von Honein übersetzte Märchen, welches ein Gelehrter so deuten wollte, dass der König den activen Intellect bedeute u. s. w., so dass Avicenna sich darauf bezöge, was Tusi unpassend findet. Zwanzig Jahre später erfuhr er aus dem Verzeichniss der Schriften Avicenna's von abu Obeid el-Dschuzdschani ⁹⁾, dass ersterer eine Erzählung von Salaman und Absal verfasst habe, deren wesentlichen Inhalt er mittheilt. Sie sind Brüder zur Zeit des Dsu' l'-Karnein, die Frau des Aelteren liebt den jüngern. Nach der Deutung (S. 123) ist

⁷⁾ Dieses Excerpt findet sich auch in der Leydener HS. 1456 (III, 323). Den Comm. des Tusi zu אשאראת citirt Jekutiel b. Uziel (Uri 243, die Stelle ist jetzt bei Neubauer n. 814 S. 164 zu lesen).

⁸⁾ Ueber diesen, hier unzweifelhaft gemeinten Aarabi habe ich in einem Anhang zu »Gafiki« (Virchow's Archiv Band 85 S. 159) Näheres versprochen; hier genügen die Quellen: Fihrist 69, II, 38, Index S. 329; H. Kh. VII, 1113 n. 423, vgl. ibn Zijad Seite 1257 n. 9488 u. 9489, wo zu III, 134, V, 384 ff., VII, 986, Einiges zu bemerken ist; Hammer III, 329; Leclerc, Hist. I, 299. Er ist Albuzid Alharabi bei Serapion jun. 257 etc.

⁹⁾ H. B. X, 18. In den philosoph. Werken Avicenna's, welche die hiesige k. Bibliothek kürzlich erworben hat (ed. Venedig 1508), heisst es zu de Anima IV c. 5 (f. 20d): de editione auohaueth. Dixit auohaueth iurganus: he sunt distinctiones (fu'sul?) extra hunc librum quas ego transtuli in eum a libris physicis in quibus est quod praecipit auctor praecipuus. Et plures ex eis sunt ex epistola quam fecit de speciebus cordium ad unum amicorum suorum introducentium (!): dicens etc.

Salaman die denkende Seele, Absal der speculative Intellect etc. (S. 123).

In dem, von Kifti und Oseibia mitgetheilten Verzeichnisse des Dschuzdschani sucht man diese Schrift vergeblich, hingegen ist daraus bei Oseibia zweimal (S. 5 Z. 14, S. 6 Z. 11 v. u.) Hai b. J. erwähnt¹⁰⁾. Oseibia, der Zeitgenosse Tusi's, kennt eine Schrift über S. und A. überhaupt nicht. Hammer (Litgesch. V, 385, 393)¹¹⁾ erwähnt allerdings hinter Hai ein „Seitenstück“ Absal und Saïaman, doch ohne Quelle, vielleicht aus irrthümlicher Combination? Zu S. 393 und VII, 444 bemerkt er, dass der Namen Asal bei ibn Tofeil zu corrigiren sei; Absal und Salaman seien stehende Figuren in persischen Gedichten und durch alte Sculpturen in der Nähe von Persepolis verherrlicht. H. Kh. (I, 144 n. 24) unter Absal und Sal. „oder (سپن, nicht „potius“, wie Flügel übersetzt) Salaman und Absal“, verweist auf den Buchst. Sin. Hammer fand die gemeinte Stelle nicht! Flügel (VII, 562) hat sie angegeben, nämlich III, 606 n. 7265, wo das bekante persische Gedicht von Dschami nebst einer türkischen Uebersetzung verzeichnet ist¹²⁾. Als Liebespaar sind Salaman und Absal auch nach Hindustan gewandert und haben unt. And. an Mir Khosraw (her. von Falconer) einen Dichter gefunden¹³⁾. Nach allem diesem möchte man vermuthen, dass diese Namen aus einer älteren persischen Sage (wie Jusuf und Zuleikha aus der arabischen) stammen, dass die angebliche Uebersetzung Honcin's eine jüngere Fiktion sei. Ob Avicenna mehr als die typischen Namen gelegentlich allegorisirt habe, ist sehr zweifelhaft.

Ob man schon vor ibn Tofeil diese Namen mit Hai verquickt hat? Simon Duran (Keschet u- Magen S. 17 meiner deutschen Uebersetzung im Magazin 1880) citirt „ibn Sina im Buche Hai b. Jakthan in der Parabel, welche er von Asal und Salaman erzählte“. Später (S. 29) weiss er, dass Avicenna in demselben Buche die Schöpfungsfrage als unentschieden hinstellte. Das ist offenbare Confusion Avicenna's mit ibn Tofeil.

Avicenna's Hai hat mit Salaman und Absal dem Ursprung

¹⁰⁾ Ueber die Wiederholungen Oseibia's s. H. B. X, 16.

¹¹⁾ Bei H., S. 385: »Sal, Absal etc.« Nach S. 393 ist Avicenna's Hai von Pococke edirt!

¹²⁾ Auch bei Dschami (4° London 1850, S. 66) ist Salaman der active Intellect. S. 24 wird Balkis eingeführt; Balkisa ist die Königin von Saba. Die von Allegorikern benutzten Namen verdienen eine Monographie.

¹³⁾ Garcin de Tassy, Les auteurs hindoustanis; ed. II. Paris 1868 p. 84.

nach nichts gemein; das ist das Resultat dessen, was oben herangebracht worden. Die Abhandlung, offenbar directe Allegorie, wie sie der Schüler auslegt, verdient nicht den Namen einer „Erzählung“. Hai wird als Lehrer eingeführt, wie sonst Weise¹⁴⁾.

Ich habe früher (Abr. ibn Esra S. 77) die Echtheit des Hai b. Mekiz als nicht unzweifelhaft bezeichnet (ומיהמים אותו) sagt Asulai s. v. חי). Das Zeugniß des Diwans ist auch in dieser Beziehung von Werth.

In einer HS. zu Parma (bei Perreau, Cat. S. 76 n. 88) hat ein Stück mit Unrecht den Titel כוכבי לכת erhalten. Es ist ein Fragment des ibn Esra, anf. ויהי כאשר יצאנו (Diwan S. 142), welches ein Abschreiber dem Inhalt nach bezeichnet.

Sabbatai, der Verf. des Gedichtchens am Ende, in חופש מטמונים, lässt sich schwer ermitteln, vielleicht gehört er nach Candia.

¹⁴⁾ An der Stelle ואבי הדריכני zu Anfang hat der Text im Leyd. Catalog והו חי, ebenso die HS. Turin im Text והוא אל אבי והוא חי; nur im Comm. steht richtig והוא מקיץ.

I. Alfabetisches Verzeichniss

der im Diwân enthaltenen Gedichte.

אין מלה 207	אחד לבנים 46	א
איפה בני עליון 144	אחות ננע 141	אאמיר אל 72
איש לב כך 9	אחזה מבשרי 101	אב המון 20
אל תכוא 242	אחזו אלים 108	אכות קרושים 112
אל יי נפשי 119	אחי שמעו נא לי 170	אכמה ביום 64.
אל אל אמת 76	אחלי יכוננו דרכי לעבדך 78	אכמהה 3
אל אל אקרא 165	אחלי יכוננו דרכי לשמור 106	אבי הבן 205
אל אל אשא 214	אחלי לבי 70	אבני יקר 14
אל אל אשר 113	אחרה עת מועד 120	יי אחד שלא ישנה s.
אל אל בני אלהים 85	אחרה עת פדותי 142	מדוחים הריחו
אל אל וטובו 114	אי גבורתך 127	יי אלהי הצבאות 243
אל אל מי אהכר s. שמע ישראל	אי גבורתך 128	יי בעקב אמונתך 260
אל אלהי אקרא 259	אי ישן 196	יי חקרתני ותדע 251
אל אלהים כלחה 55	איה גואלנו 156	יי מה נעמה 216
אל בית המלך 208	איה נבואת 160	אדני קרשים 27
אל דוד בשם 95	איה עופר 165	אהבת אלי 115
אל לב ידידי 139	איזמתי 138	אהה ירד 169
אל מי מקדושים 246	איך אוכל שכרי 175	אהליבה 125
אל מי נמשילך 228	איך אולת ידי 174	אודה יה 118
אל נהר יסוד 16	איך אכסלה s. על יד ימיני	אודה לאל חיי 19
אל תכונתך נכספו 177	איך אני 150	אודה לאלי אקראה 10
אל אחד מה רבו 122	איך יעמוד 129	אודה לשם באפי 69
אל אמת יבקשו 151	איך ישליו 190	אודה עליון 91
אל אמת עמי 88	איך לחמו 15	אוי כי לבי 172
אל באין ראשית 94	איך מגי כסאך 166	אוכיחה 206
אל בדתך 140	איך מלאני 219	אורחותיך למדני 238
אל חי בכל 210	איך עת 154	אור כבוד אחד 97
אל חי בקרבי 58	איך קול 155	אותות אל אמת 93
אל חי ברא 109	איך תחשה 1	אותות אל במעשיו 224
אל חי יואל 181	איך תחשה ערן 188	אז מאריך 180
אל ישראל 133	איך תמו 220	אזכיר גבורת 8
אל מתנשא 67	אילת על דוד 149	אזכירה סדר עבודה 233
אל נאדר 223	אין אלוה 226	אחד גדל כח 105
אל נקרא בשם 123	אין לי פה 239	אחד נעלית 237
		אחד רבה אמונתך 225

ג
 גבוי שקחים 52
 גבר אשר דת וחוק 47
 ה
 האספו משכילים 202
 הוא אלהי הצבאות 176
 הודות עלי נבל 195
 הלל תמלל 60
 הללויה בנים 255
 הנה פני תכל 12
 הנפשות אל יסודם 89
 הפוך ההן 49
 הרחקת כליל חכמה 18
 השם אשר נכתב 35
 השמים או מקדם 258
 ו
 ואם תרצה שמו לידע 48
 ובכן בכל לבי 249
 ובכן ה' קראתך 252
 ובכן על נהרות בכל 248
 ולא קסם בישראל 146
 ומה שם בן 26
 ומי חכם 33
 ותתן רצוני 257
 ח
 חיה עצומה 75
 חצי השם ככל 22
 חרדו רעיוני 244
 י
 ירדי מה 38
 יואל עוד להביא s. ולא
 קסם בישראל
 יום נושעו גאולים 186
 יחיד מרומם 152
 ימלך יי לעולם 256
 יעלה יפת קול 148
 כ
 כבוד אמנתך 254
 כי עליך השלכתי 245
 ככל יצורי אברו 200
 כל אשר יוכל 71
 כל עצמותי 103
 ל
 לא הוא שמו 21
 לאט על מתים 153
 לאלהינו נאמר 236

אסיר תאוה 121
 אסורים סגורים s. ולא
 קסם בישראל
 אספה בעד כמתי 231
 אפס אמת בלתיך 80
 אפס בלתיך s כל עצמותי
 אפרוש כף 185
 אפתח שפתי 209
 אצולה לפנים 13
 אצולים מהודך 247
 אצילים אנשי תושיות s.
 יי אלהי הצבאות
 אקרא אל לבי 235
 אראלים 217
 ארוטמך 57
 ארחות אלוה 96
 ארי קם 51
 אריב עם 218
 אשא עיני 77
 אשמחה כי אפתחה 65
 אשר יאחו 28
 אשרי אדם בושח 241
 אשרי האיש 204
 אשתחווה אל היכל
 ובכן בכל לבי s.
 אשתחווה אפיס ארצה 261
 את חפצי מלא 100
 את פליאות 4
 את תפארתי 145
 אתה גוהי 107
 אתם שארית 250
 אתעורר ואשורר 183
 ב
 בדת אל אדבקה 2
 בחדר אלהים 221
 בחרתי באהליבה 161
 כשרם היות נפשי 5
 כידי אל יהי אורך 130
 בן שבת ומועד 184
 בעלי ריבי 192
 כפי כל איש 23
 כראש השם 30
 כראשית אדר מלכותי 173
 כרכי נפשי 90
 כשיר שתי מלות 32
 כשמים ראש 42
 כשם אל חי 53

אל נשגב 109
 אלי אסוף 135
 אלי לפנים 62
 אלים ברוצם 87
 אלהי אודה s. ובכן על
 נהרות ככל
 אלהי בגלותי 143
 אלהי בשם 54
 אלהי הודיעני 213
 אלהי הרוחות 84 (irrh.83)
 אלהי חקרתני 11
 אלהי קדם 211
 אלהי תהלתי 7
 אלוף נעורים 163
 אם אויבי 212
 אם אזכרה 157
 אם דרך מעמדי 158
 אם הנרוד 194
 אם כח אכנים 126
 אם לא תדעי 197
 אם נקטה 6
 אם תאהב 199
 אם תהפוך מלה 43
 אמונים יבוננו
 תפלה רביעית s
 אמנות אלה 227
 אמנתך וידיעו 98
 אמנתך נודעה 201
 אמור מה שם 36
 אמור מה שם 44
 אמיר בושם 40
 אמר יהי 92
 אמרה ציון 168
 אמרו בני אלהים 198
 אמרת יחידה 68
 אמרות אל 79
 אמרות ימכי 104
 אמרר בכבי 167
 אן ואן לא 66
 אנא כערכנו 215
 אנה אבקש 162
 אנושה ענושה 117
 אני אני 116
 אני באוני 132
 אני גולה 124
 אני תמה 63
 אנכי לא יהיה 179
 אסכון עמך 240

ק
קרא שיר זה 18
ר
ראי יונתי 137
רבו פעלך 82
רחש שם 34
ש
שבת ויום חג יגשו 182
שימה שמרה לפי s. ובכנ
קראתך יי
שם אלי מנת גורלי 61
שמונה בהסירך 29
שמים מספרים 99
שמע ישראל 74
שמש ביום וליל s. איך
תחשה עדן
שעו מני 31
ת
תחלתי נכונה 203
תפלה רביעית אמונים 253

נפשי תזמר 73
נשמת אל 164
נשמת שדי הבינתני 102
ם
סוד שם עופר 41
ע
עבר עלי נות 159
על אח ביערוני 136
על יד ימיני 83
עמד בסוד 81
עשירית כף 37
פ
פלא שמו 39
פעם על שמאלם 59
צ
צבאות חמדו 24
צורה החיתני 189
צמאה לך נפש 86

לאל חיי תפלתי 147
לבקש סוד 25
למי יי 171
לנחל בין 50
לנו כטל תהיה 134
לשוני בחרי 17
מ
מדוחים הדיחו 234
מדי חיות לבבי 56
מה לי ולתנואות 193
מחנות עליונים 110
מי יתנני כימי 131
מי כמוך אל 229
מי כמוך אלהי 178
מי כמוך אפס 230
מי כמוך באלים 232
מנדוד אמן 191
מעשה אלהים 187
משכיל לב אם יקה 45
נ
נפשי אל צור 222

II. Alfabetisches Verzeichniss

der im Diwān nicht enthaltenen religiösen Gedichte

von Abr. Ibn Esra.

אלי מנת גורלי
אלי עשה לי
אלהי שמע נא
אלהים חילי
אלהים על שבח
אלהים צמאה לך
אליה לשבויה
אליך תערוג
אלין עלי נפשי
אלמד ארחות
אם יום פדותי
אמון יוכח
אמון ישמח
אמון מנעורים
אמוני לבב
אמונים עומדים
אמונים רגוז
אמונת השרש
אמונתך רבה
אמן פלאך
אמנם כי דברך
אמרה כתושה
אמרים עמכם
אמריך אלי
אמרת יחידה
אמת אל אמת
אמת בספרך
אנא אל
אנחנו בני גלות
אנחתי גברה
אני בעודי
אסיר קום
אסירת צרים
אעירה שחר

איה כבוד אל
איך אדום ולרנעי
איכה לבבי יעמוד
אימות עלי נפלו
אימך נשאתי
אכסוף לימים
אל אל אשחר
אל אל גדול
אל אל שובי יחידה
אל כוראי ראשית
אל מי אדמה
אל מעמדי שבתי
אל אחד ואין זר
אל אחד ואין שני
אל אלהי הרוחות
אל אלוה מעוזי
אל אלהים חילי
אל אשר מעשיו
אל בשמים המון
אל חי יפרוש
אל חי יפתח
אל יגלה לעיני
אל לקחני
אל מלך ישראל
אל מסתתר
אל מסתתר נגלה
אל מעלה נשיאים
אל מתנשא
אל נכספתי
אל נערץ
אל פעליו
אלי אהללך
אלי אליה הנביא
אלי אליה יבוא

א

אבי התמוש
אכיון כי יעמוף
אכיון לך צפר
אבי עבור על רשעי
אברך אל
אגדלך אלהי
אדון בעזו
ימי מי יקרב
אדון עולם יצוה
אהלל אל
אהל רחמך
אודה לשם באפי
אודה לשת לנפש
אומר לצפון
אות אל גאה
אותותך יה העמדת
אותות מעשה אלהים
אותות נחומים אחרו
אז בעלות מקושרת
אזכיר קצת הנוראות
אז מקדם קדמוני
אח. בהתענות
אחד בלי ראשית
אחד ועל כל נעלם
אחד לבדו
אח ועבד הדימוני
אהלה פניך
אחרו פעמי משיחי
אחרי עושי אלך
אחרי שובי
אחרית ותקוה
אחשק ולא אדע

<p>ל לאלהים כלתה לערוך בשבחי מ מה לך צביה מעלות השחר מתי יבשר נ נאור מקור חיים נעלה ברוב אונים נפשי תזמר ע על דוד עגבה על שוד המוני פ פנה אלי צ צורי בשורך צורי עון מרוי צמאה נפשי לאלהים ק קומה אלהים קוראי מגלה ר ראו עם נכורת ים ראש דברי במה רני ושמחי כי רעיה צאי ש שיר אענה שירו גאולים שלום ראי נא שמים וחילם שערי פרות אפתח ת תאות כל נפש תשבי שלח לי</p>	<p>בקך אקוד בקך וערב בשחר באור בשם אל אשר יצר בת נדיב הכי ה הבוחר בשירי היום בגלל חתן הנשמה לך השכם והערב ו וארץ אקוד ז זכור יי זמרו משכיל זרע ישרון ה חתן חדה ט טובך אל תצפון י יהמה לכבי יום בשם יום נלחמו יוצר בחכמה יחדו ייחודו ימי האדם צבא יעלזו ישרון ישיני לב ישראל עבדיך ב כי אשמרה שבת כל תהלותיך</p>	<p>אערוך בשבחי אפיל תחנתי אפס גאון אסצחה רנה אפרוש שעלי אצולה ממקור אקום הצות ליל אקונן במר נפשי ארבע מסכות ארחות תושיה ארנן בקול ארנן לבקר ארץ מה לך ארץ צבי אשאג כלביא אשבע בעת אשים ברחי אשל צדק אשלים תפלות אישם וזע אשמח כבוא אשפוך שיחי אשפיל לך לבי אשרו דרכים אשרי אדם בוטח אשרי איש ישם אשריך הר אשרי עין את חתני אב המון את נכורתך את רוחי את שם פזורה ב בינות צלעי במוצאי יום בן אדמה יזכור בצר מנוס</p>
---	---	---

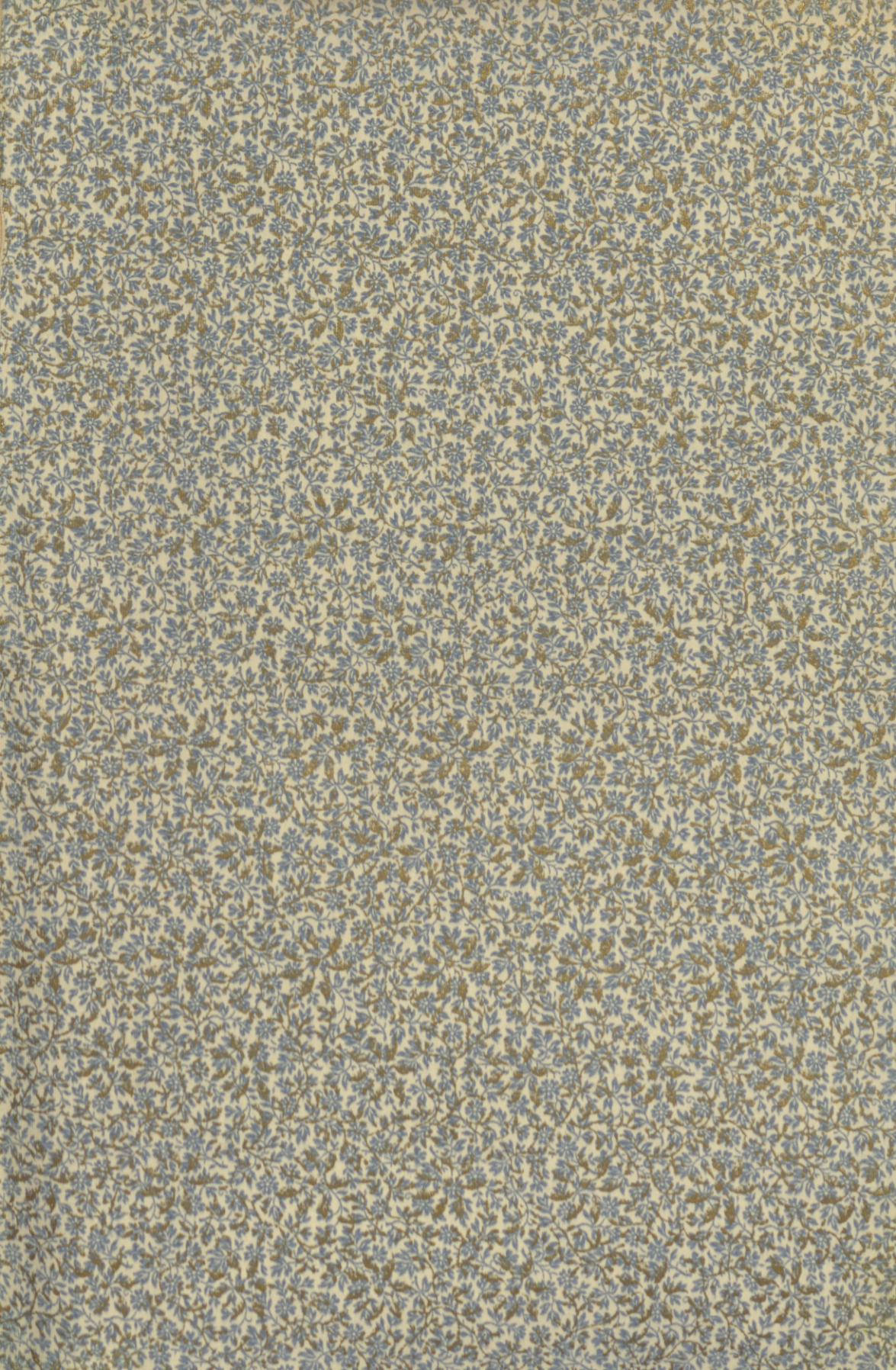
Berichtigungen.

Seite	13	Z.	14	v. u. l.	geringste	
—	87	No.	195	v. 25	l.	אלאקבאל
—	88	Z.	18	l.		אלמאדם
—	156	No.	74	Z. 1	nach	»Zeilen« fehlt »behandelt«
—	169	„	212	„ 2	„	»folgen« „ »schliesst«.
—	169	„	212	„ 6	l.	68
—	„	„	„	4	v. u. l.	ולו u. ישוב
—	„	„	„	7	„	l. ונבוני.

I n h a l t.

	Seite		Seite
Vorwort	IX—XIV	Dritter Theil.	
Einleitung des Sammlers	XV—XX	Cap. 1	105—120
Diwân.		„ 2 darin כרך עבודה	120—138
Erster Theil.		„ 3 Hai ben Mekiz,	
Ein Capitel	1—12	einBrief an Sam. b. Gami'	139—147
Zweiter Theil.		Capitel 4	147
Capitel 1	13—47	Nachweis und Nachtrag.	148—176
„ 2	47—66	Hai ben Mekiz, Mit-	
„ 3	66—74	theilung des Dr. Stein-	
„ 4	74—..	schneider	177—182
„	Verzeichnisse.	
Capitel 6	88—90	I. Die im Diwân ent-	
„ 7	90—94	haltenen Gedichte	
„ 8	94—104	des Abr. b. Esra	183—185
		II. Die im Diwân nicht	
		enth. relig. Gedichte	
		des Abr. b. Esra	186—187

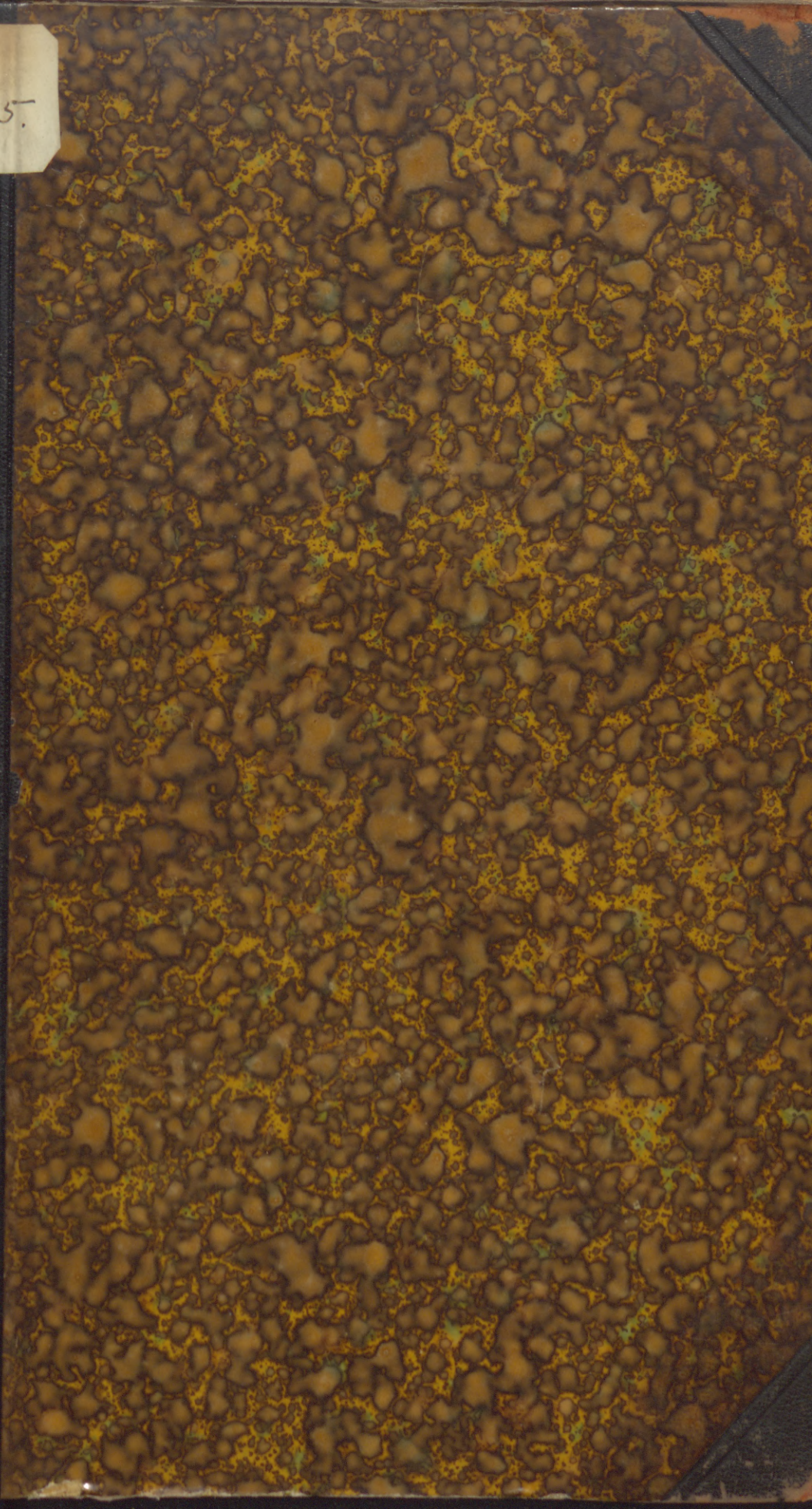

B

165.

Dr. Egers

DIWAN

Abraham Ibn Esra

